

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-12/18-09/53

URBROJ: 65-18-02

Zagreb, 16. srpnja 2018.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Godišnje izvješće Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2017. godinu***, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora sukladno odredbi članka 21. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga ("Narodne novine", broj 140/05, 154/11 i 12/12), dostavila Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, aktom od 12. srpnja 2018. godine.

PREDSJEDNIK
Gordan Jandroković

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

KLASA: 023-09/18-01/01
URBROJ: 326-01-13-18-2
Zagreb, 12. srpnja 2018.

HR**NP*021-12/18-09/53*326-18 01**H*

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno:	13-07-2018		
Klasifikacijska oznaka:	021-12/18-09/53		Org. jed.
Uredbeni broj:	326-18-01	Prih.	Vrij.
		1	CD

Hrvatski sabor
n/r g. Gordan Jandroković, predsjednik Hrvatskog sabora
Trg svetog Marka 6
10000 Zagreb

PREDMET: Godišnje izvješće Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2017. godinu
- dostavlja se

Poštovani gospodine Jandroković,

u skladu s odredbom članka 21. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/05 i 12/12), Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga dužna je jednom godišnje, za proteklu kalendarsku godinu, podnijeti Vladi Republike Hrvatske i Hrvatskom saboru izvješće o svom radu i stanju financijskih institucija i tržišta koji ulaze u njezin djelokrug i nadležnost. Postupajući u skladu s navedenom odredbom, u prilogu Vam dostavljamo Godišnje izvješće Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2017. godinu.

U skladu s člankom 215. Poslovnika Hrvatskog sabora (NN, br. 81/13, 113/16, 69/17 i 29/18) u prilogu Vam dostavljamo Sažetak Godišnjeg izvješća Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2017. godinu.

U skladu s člankom 12. Uredbe o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila (NN, br. 78/11, 106/12, 130/13, 19/15 i 119/15) u prilogu dostavljamo i Izjavu o fiskalnoj odgovornosti za 2017. godinu.

S poštovanjem,

PREDSEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA

dr. sc. Ante Žigman

Prilozi:

1. Godišnje izvješće Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2017. godinu
2. Sažetak Godišnjeg izvješća Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2017. godinu
3. CD s Godišnjim izvješćem Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2017. godinu i Sažetkom Godišnjeg izvješća Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga za 2017. godinu
4. Izjava o fiskalnoj odgovornosti s priložima 2.b i 5

HANFA

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga, 10000 Zagreb, Miramarska 24b, p.p. 164, Hrvatska
tel: 01 6173 200, fax: 01 4811 507, e-mail: info@hanfa.hr, OIB: 49376181407, MB: 02016419, www.hanfa.hr

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2017.

**HRVATSKA AGENCIJA ZA
NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA**

HANFA

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
Miramarska 24b, 10000 Zagreb
www.hanfa.hr
Telefon: +385 1 6173 200
Telefax: +385 1 4811 406
Grafička priprema: D.S.M.-grafika d.o.o., Zagreb

ISSN 1846-6362

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Hanfa Godišnje izvješće 2017.

Sadržaj

Uvodna riječ	7
Sažetak	8
1. Tržište kapitala	20
1.1. Opis tržišta	21
1.1.1. Infrastruktura tržišta kapitala	21
1.1.2. Izdavatelji	24
1.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	24
1.2.1. Normativne aktivnosti	24
1.2.2. Licenciranje	27
1.2.2.1. Licenciranje institucija infrastrukture tržišta kapitala	27
1.2.2.2. Prospekti i ponude za preuzimanje	28
1.2.3. Nadzor	29
1.2.3.1. Nadzor infrastrukture tržišta kapitala	29
1.2.3.2. Nadzor izdavatelja	30
2. Investicijska društva	32
2.1. Opis tržišta	33
2.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	37
2.2.1. Normativne aktivnosti	37
2.2.2. Licenciranje	38
2.2.3. Nadzor	40
2.2.3.1. Neposredni nadzor	40
2.2.3.2. Posredni nadzor	41
2.2.4. Ispiti za brokere i investicijske savjetnike	41
3. Investicijski fondovi	42
3.1. Opis tržišta	43
3.1.1. Društva za upravljanje	43
3.1.2. Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom	44
3.1.3. Alternativni investicijski fondovi	46
3.1.4. Fondovi osnovani posebnim zakonima	47
3.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	47
3.2.1. Normativne aktivnosti	47
3.2.2. Licenciranje	49
3.2.3. Nadzor	50
3.2.3.1. Neposredni nadzor	50
3.2.3.2. Posredni nadzor	51

4. Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina	52
4.1. Opis tržišta	53
4.1.1. Obvezni mirovinski fondovi	53
4.1.2. Dobrovoljni mirovinski fondovi	56
4.1.3. Društva za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima	57
4.1.4. Mirovinska osiguravajuća društva	58
4.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	59
4.2.1. Normativne aktivnosti	59
4.2.2. Licenciranje	61
4.2.3. Nadzor	61
4.2.3.1. Neposredni nadzor	61
4.2.3.2. Posredni nadzor	62
4.2.4. Ispiti za ovlaštene upravitelje mirovinskih fondova i ovlaštene upravitelje mirovinskih osiguravajućih društava	62
5. Osiguranje	63
5.1. Opis tržišta	64
5.1.1. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje	64
5.1.1.1. Zaračunata bruto premija	65
5.1.1.2. Struktura aktive	68
5.1.1.3. Struktura pasive	68
5.1.1.4. Tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima	69
5.1.1.5. Ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima	70
5.1.1.6. Financijski rezultat poslovanja	71
5.1.1.7. Pokazatelji tržišta osiguranja	72
5.1.2. Hrvatski ured za osiguranje	73
5.1.2.1. Redovita djelatnost	73
5.1.2.2. Garancijski fond	74
5.1.3. Hrvatski P00L za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU	74
5.1.3.1. Financijski izvještaji	74
5.1.4. Zastupanje u osiguranju i posredovanje u osiguranju i reosiguranju	74
5.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	75
5.2.1. Solventnost II	75
5.2.2. Normativne aktivnosti	78
5.2.3. Licenciranje	79
5.2.4. Nadzor	81
5.2.4.1. Neposredni nadzor	81
5.2.4.2. Posredni nadzor	82
6. Leasing	85
6.1. Opis tržišta	86
6.1.1. Struktura aktive	87
6.1.2. Struktura pasive	88
6.1.3. Financijski rezultat poslovanja	88

6.1.4. Struktura portfelja leasing društava	89
6.1.5. Adekvatnost kapitala	93
6.1.6. Pokazatelji poslovanja djelatnosti leasinga	93
6.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	93
6.2.1. Normativne aktivnosti	93
6.2.2. Licenciranje	93
6.2.3. Nadzor	93
7. Faktoring	95
7.1. Opis tržišta	96
7.1.1. Struktura aktive	97
7.1.2. Struktura pasive	98
7.1.3. Financijski rezultat poslovanja	100
7.1.4. Volumen transakcija	101
7.1.5. Pokazatelji poslovanja faktoring društava	102
7.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe	102
7.2.1. Normativne aktivnosti	102
7.2.2. Licenciranje	102
7.2.3. Nadzor	103
8. Sudski postupci	104
8.1. Prekršajni postupci	105
8.1.1. Tržište kapitala	106
8.1.2. Investicijski fondovi	106
8.1.3. Tržište osiguranja	107
8.2. Upravni sporovi	107
8.3. Kaznene prijave	107
9. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja	108
9.1. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije	109
9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e	109
9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e	110
9.1.3. Sudjelovanje u radu EBA-e	110
9.1.4. Sudjelovanje u radu ESRB-a	111
9.1.5. Sudjelovanje u radu Vijeća i Europske komisije	111
9.2. Suradnja s domaćim i međunarodnim institucijama	111
9.3. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma i međunarodne mjere ograničavanja	112
10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti	113
10.1. Zaštita potrošača i edukativne aktivnosti	114
10.2. Javnost rada	117
11. Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta	119
11.1. Operativno poslovanje i ljudski resursi	120
11.2. Financijsko poslovanje Hanfe	120
11.2.1. Prihodi	122
11.2.2. Rashodi	124

12. Dodaci	125
Dodatak 1: Upravno vijeće, Savjet Hanfe i unutrašnji ustroj Hanfe	126
Dodatak 2: Popis pravilnika donesenih u 2017. godini	128
Dodatak 3: Financijska izvješća Hanfe	132
Dodatak 4: Statistički pregled	139
13. Popis tablica	154
14. Popis grafikona	157
15. Kratice i znakovi	160

Uvodna riječ

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Hanfa) je i u 2017. provodila aktivnosti u skladu sa svojim zakonskim ovlastima (provođenje nadzora nad subjektima nadzora, licenciranje, donošenje podzakonskih akata, suradnja s drugim domaćim i stranim tijelima te ostale zakonom definirane aktivnosti). Kao i nekoliko prethodnih godina, i 2017. obilježio je intenzivan rad na usklađenju regulatornog okvira s pravnom stečevinom Europske unije koja regulira financijske usluge te na primjeni te regulative u Republici Hrvatskoj. Gospodarska situacija i makroekonomsko okruženje od iznimnog su utjecaja na subjekte nadzora, odnosno pružatelje financijskih usluga, a zbivanja oko koncerna Agrokor d.d. u 2017. imala su dodatan učinak na njihovo poslovanje, ali i na aktivnosti Hanfe. Utjecaj tih događanja bio je primjetan u cjelokupnom gospodarstvu Republike Hrvatske pa tako i u gotovo svim granama financijske industrije pod nadzorom Hanfe, što je nužno utjecalo i na Hanfine redovne aktivnosti te je slijedom toga Hanfa tijekom 2017. fokus svojih aktivnosti stavila upravo na minimiziranje utjecaja spomenutih zbivanja na nebankarski financijski sektor.

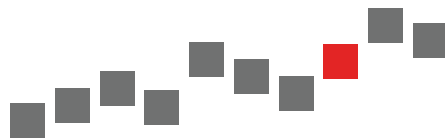
Kao i u nekoliko prethodnih godina, znatni (kadrovski i financijski) resursi utrošeni su na aktivnosti u vezi s članstvom Hanfe u europskim nadzornim tijelima ESMA-i i EIOPA-i. Uslijed intenzivnog

vlastitog angažmana djelatnici Hanfe upoznati su sa zbivanjima i mogu anticipirati buduće trendove u području financijskih usluga, posebno u segmentu financijskih usluga koji je povezan s napretkom tehnologije (npr. razvoj novih proizvoda, nove metode distribucije, regulatorni izazovi, prekogranično pružanje usluga), ali i s poboljšanjem i modifikacijom postojećih propisa.

Godinu 2017. dodatno je obilježio i nastavak intenzivnih aktivnosti u vezi s područjem financijskog opismenjavanja, prvenstveno ciljanih skupina, ali i šire javnosti. Neke od tih aktivnosti Hanfa je obavljala u suradnji s drugim tijelima, a neke samostalno, no svima je zajedničko da predstavljaju Hanfin doprinos informiranju javnosti o financijskim uslugama i podizanju svijesti o važnosti financijske pismenosti.

Promatrano globalno, tržišta financijskih usluga po svojoj su prirodi gotovo svugdje izrazito dinamična i inovativna te iziskuju značajan angažman i visoku razinu odgovornosti za svako nadležno regulatorno i nadzorno tijelo, pa tako i za Hanfu. Nadam se da će Hanfine aktivnosti u okviru njezine nadležnosti biti prepoznate kao korisne za očuvanje stabilnosti financijskog sustava.

dr. sc. Ante Žigman
predsjednik Upravnog vijeća

Sažetak

Sažetak

Tržište kapitala

Gospodarski oporavak u Republici Hrvatskoj nije značajno utjecao na investicijske aktivnosti, rast tržišnih pokazatelja i ukupno tržište kapitala. Trgovanje na uređenom tržištu Zagrebačke burze d.d. (dalje u tekstu: Zagrebačka burza) u 2017. iznosilo je 3,7 mlrd. kuna, što predstavlja pad od 5,3 % u odnosu na prethodnu godinu. Trgovanje dionicama unutar knjige ponuda iznosilo je 2,6 mlrd. kuna i poraslo je za 37,3 %, dok je trgovanje obveznicama unutar knjige ponuda iznosilo 0,4 mlrd. kuna te zabilježilo pad od 16,1 %. Blok promet dionicama iznosio je 0,6 mlrd. kuna uz pad od 51,3 %, dok je blok promet obveznicama pao za 68,3 % i iznosio 0,08 mlrd. kuna. Padu ukupnog prometa najviše je pridonio pad blok prometa dionicama i obveznicama, dok je promet dionicama unutar knjige ponuda značajno rastao. OTC promet pao je za 23,3 %, zabilježivši iznos od 19,9 mlrd. kuna. Glavni dionički indeks CROBEX ostvario je pad od 7,6 %, CROBEX10 pao je za 10,0 %, dok je CROBEXtr zabilježio pad od 5,0 %. Obveznički indeks CROBIS narastao je za 2,0 %, dok je CROBIStr ostvario rast od 6,5 %.

MTP (CE Enter tržište) je zabilježio promet u iznosu od 0,07 mlrd. kuna, što je rast od 12,6 % u odnosu na prethodnu godinu. Promet dionicama unutar knjige ponuda na MTP-u iznosio je 0,07 mlrd. kuna i narastao za 11,5 %. Blok promet dionicama na MTP-u iznosio je 4,8 mil. kuna te ostvario rast od 30,4 % u odnosu na 2016. godinu.

Problemi koncerna Agrokor d.d. kao najvećeg privrednog subjekta u Republici Hrvatskoj i višemjesečna obustava trgovanja dionicama društava u kojima je Agrokor d.d. bio većinski dioničar obilježila je 2017. i značajno utjecala na trgovanje dionicama i na ukupno tržište.

Na kraju 2017. tržišna kapitalizacija uvrštenih financijskih instrumenata na uređenom tržištu iznosila je 236,1 mlrd. kuna, što predstavlja porast od 1,6 % u odnosu na prethodnu godinu. Tržišna kapitalizacija financijskih instrumenata uvrštenih na MTP iznosila je 3,9 mlrd. kuna, zabilježivši pad od 7,3 % u odnosu na 2016. godinu.

Na uređeno tržište Zagrebačke burze uvršteno je tijekom 2017. šest novih izdanja dok je izvršteno 26 financijskih instrumenata.

Preknjižbe u sustavu poravnanja i namire Središnjeg klirinškog depozitarnog društva d.d. činile su 80 % poslova depozitorija.

Tijekom 2017. u Središnjem klirinškom depozitarnom društvu d.d. namireno je ukupno 218.278 transakcija vrijednosti 196,1 mlrd. kuna, što predstavlja povećanje od 23 % u odnosu na 2016., no ukupna vrijednost namirenih transakcija manja je za 26 % uslijed smanjenja cijena vrijednosnih papira na tržištu. Od ukupnog broja namirenih transakcija 94 % odnosilo se na transakcije dionicama, a 55 % vrijednosti namirenih transakcija ostvareno je transakcijama obveznicama.

Tijekom 2017. na službeno tržište Zagrebačke burze uvrštena je korporativna obveznica društva Erste&Steiermarkische Bank d.d. i četiri obveznice Ministarstva financija Republike Hrvatske, dok je na uređeno tržište uvrštena dionica izdavatelja Sunce koncern d.d.

Hanfa je u 2017. donijela dva rješenja kojima se odobravaju izmjene i dopune Cjenika usluga Zagrebačke burze te dva rješenja kojima se odobravaju izmjene i dopune Pravila Zagrebačke burze.

Hanfa je tijekom protekle godine odobrila četiri zahtjeva za odobrenje prospekta te jedan zahtjev za odobrenje dopune prospekta. Od četiri odobrena prospekta dva su bila u vezi s uvrštenjem dionica na uređeno tržište, jedan u vezi s javnom ponudom i uvrštenjem dionica te jedan u vezi s javnom ponudom i uvrštenjem obveznica. U 2017. odobrena su tri prospekta manje nego u 2016. godini. Na tržištu kapitala putem prospekata u vezi s javnom ponudom prikupljen je iznos od približno 1,1 mlrd. kuna, što predstavlja povećanje u odnosu na 2016., kada je prikupljeno ukupno 200 mil. kuna.

U skladu s Pravilnikom o manipulaciji i obvezi obavješćivanja o sumnji na zlouporabu tržišta i Pravilnikom o prijavljivanju stvarnih ili potencijalnih kršenja Uredbe o zlouporabi tržišta Hanfa je od Zagrebačke burze i investicijskih društava zaprimila 12 prijava sumnji na manipulaciju tržištem i jednu

prijavu sumnje na trgovanje na temelju povlaštenih informacija. Zaprimljeno je i šest prijava različitih fizičkih osoba te četiri predstavke povezane sa zlouporabom tržišta.

Nadzorom izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište u 2017. obuhvaćeno je 130 izdavatelja dionica (devet izdavatelja manje nego u 2016.) te 11 izdavatelja obveznica (osam izdavatelja manje nego u 2016.). Kontinuirano je praćeno objavljivanje propisanih informacija u skladu s odredbama Zakona o tržištu kapitala i izvršavanje obveza u pogledu objavljivanja ponude za preuzimanje u skladu s odredbama Zakona o preuzimanju dioničkih društava.

Provedena su 154 posredna nadzora nad izdavateljima koja su se odnosila na transparentnost odnosno objavljivanje propisanih informacija, 42 posredna nadzora koja su se odnosila na stjecanje i/ili otpuštanje dionica izdavatelja od strane osoba na rukovoditeljskim dužnostima i 24 posredna nadzora koja su se odnosila na stjecanje i/ili otpuštanje vlastitih dionica i ostalih financijskih instrumenata izdavatelja. Provedeno je i 11 neposrednih nadzora nad izdavateljima čiji je predmet bilo postupanje s propisanim informacijama.

U suradnji sa Zagrebačkom burzom i Središnjim klirinškim depozitarnim društvom Hanfa je održala osmu godišnju edukaciju namijenjenu izdavateljima, na kojoj se govorilo o regulatornim aktualnostima povezanim s izvještavanjem, pravima dioničara, Uredbom MAR i Uredbom CSDR te su prezentirani detalji povezani s obvezom posjedovanja oznake LEI.

Investicijska društva

Iako su neki od makroekonomskih pokazatelja nastavili pozitivan trend u 2017. (gospodarski rast, smanjenje vanjskog duga te pozitivni izgledi kreditnog rejtinga države), segment financijskih tržišta u dijelu pružanja investicijskih usluga i obavljanja financijskih aktivnosti bilježi daljnju stagnaciju, što je značajno potaknuto neizvjesnošću rezultata restrukturiranja koncerna Agrokor d.d. Gledano kroz promjene broja pravnih osoba licenciranih za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti, 2017. godina praćena je daljnjom konsolidacijom tržišta.

Jedno je investicijsko društvo prestalo pružati investicijske usluge, jedna kreditna institucija zapo-

čela je s pružanjem investicijskih usluga, a dva su društva za upravljanje UCITS fondovima licencirana za pružanje investicijskih usluga, od kojih je jedno društvo tijekom 2017. pružalo financijske usluge.

Ukupni prihodi od obavljanja investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga iz članka 5. Zakona o tržištu kapitala koje su ostvarila investicijska društva, društva za upravljanje UCITS fondovima te kreditne institucije u 2017. povećani su za ukupno 27,1 % u odnosu na 2016. godinu. Povećanje prihoda od 21,2 % zabilježila su investicijska društva, rast prihoda od 28,4 % ostvarile su kreditne institucije, dok je prihod društava za upravljanje UCITS fondovima porastao za 22,1 %.

U ukupnim prihodima od investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti prihodi investicijskih društava zauzimaju udjel od 11,7 %, prihodi društava za upravljanje UCITS fondovima bilježe udjel od 6,6 %, dok prihodi kreditnih institucija čine udjel od 81,7 %.

Ukupna imovina investicijskih društava povećana je na godišnjoj razini za 56 %, čemu je najznačajniji poticaj dao porast (od 100,7 %) financijske imovine, koja je činila udjel od 68,4 % u ukupnoj imovini investicijskih društava na dan 31. prosinca 2017. godine.

Investicijska društva ostvarila su u 2017. dobit nakon oporezivanja u iznosu od 10,9 mil. kuna, što predstavlja povećanje od 381,9 % u odnosu na prethodnu godinu.

U 2017. Hanfa je pokrenula ukupno pet postupaka redovnog neposrednog nadzora nad investicijskim društvima, društvima za upravljanje UCITS fondovima i kreditnim institucijama u pogledu pružanja investicijskih usluga propisanih Zakonom o tržištu kapitala.

Hanfa je u 2017. održala obrazovni program koji je obuhvaćao predavanja za ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, brokera i investicijskog savjetnika. Pohađalo ga je devet polaznika.

Održan je ciklus ispita za brokera te ciklus ispita za investicijskog savjetnika. Oba ciklusa sadržavala su dva ispitna roka. U ciklusu ispita za brokera ispitu je pristupilo 13 kandidata, a pet ih je uspješno položilo ispit. U ciklusu ispita za investicijskog savjetnika ispitu je pristupilo 138 kandidata, od kojih su 52 kandidata uspješno položila ispit.

Investicijski fondovi

Na dan 31. prosinca 2017. bilo je registrirano 21 društvo za upravljanje investicijskim fondovima. Od toga je poslove upravljanja UCITS fondovima i AIF-ovima obavljalo devet društava, pet društava upravljalo je samo UCITS fondovima, a sedam društava upravljalo je samo AIF-ovima.

Društva za upravljanje investicijskim fondovima ostvarila su u 2017. dobit nakon oporezivanja u iznosu od 52 mil. kuna, što je smanjenje od 12,0 % u odnosu na 2016. godinu. Zabilježen je pad neto rezultata naknada od upravljanja investicijskim fondovima od 3,8 % kao posljedica povećanja rashoda od upravljanja fondovima od 13,4 %. Društva za upravljanje najvećim se dijelom financiraju iz vlastitih sredstava (kapital i rezerve čine 83,5 % pasive), a najveći dio imovine društava za upravljanje uložen je u financijsku imovinu (73,3 % ukupne imovine).

U 2017. nastavljen je trend povećanja broja UCITS fondova. U registru Hanfe tijekom godine zabilježeno je pet pripajanja i osnivanje devet novih UCITS fondova. Od novoosnovanih UCITS fondova dva su obveznička, dva novčana, jedan dionički i jedan mješoviti, a tri su fonda kategorizirana kao ostali. Na dan 31. prosinca 2017. tri su fonda bila u postupku likvidacije.

Rastu neto imovine UCITS fondova najviše je pridonijelo povećanje neto imovine obvezničkih fondova zbog relativno velikih neto uplata u postojeće fondove. S druge strane, u kategoriji novčanih fondova zabilježeno je smanjenje ukupne vrijednosti neto imovine od 2,4 mlrd. kuna zbog relativno velikih neto isplata iz fondova.

Ako se promatraju prinosi UCITS fondova ostvareni u valuti u kojoj je izražena vrijednost udjela pojedinog UCITS fonda, na kraju 2017. dionički fondovi ostvarili su godišnje prinose u rasponu od -22,7 % do 23,6 %. Od toga je 12 fondova ostvarilo negativne prinose. Prinosi mješovitih UCITS fondova kretali su se u rasponu od -6,7 % do 6,9 %. Uslijed nepromijenjene monetarne politike europodručja, prinosi novčanih fondova ostali su na izrazito niskim razinama. Većina novčanih fondova ostvarila je pozitivne prinose, koji su se kretali do najviših 1,0 %, dva novčana fonda ostvarila su negativne prinose do najnižih -0,9 %, dok je jedan novčani

fond ostvario iznimno negativan prinos od -7,6 %. Prinosi obvezničkih fondova kretali su se u rasponu od -3,5 % do 5,3 %. Fondovi kategorizirani kao ostali ostvarili su, zbog raznolikih strategija ulaganja, prinose u rasponu od -3,1 % do 8,3 %.

Udio domaće imovine u ukupnoj neto imovini UCITS fondova na kraju 2017. smanjio se u odnosu na kraj 2016. i iznosio je 86,0 %. Razlog i dalje visokog udjela domaće imovine ponajviše leži u činjenici da je imovina novčanih (46,9 %) i obvezničkih (33,8 %) fondova činila glavninu imovine UCITS fondova (80,7 %), a navedeni fondovi krajem 2017. nisu bili izloženi stranim tržištima u značajnijoj mjeri. Ulaganja u stranu imovinu u prvom su se redu odnosila na ulaganja u dionice, a zatim u obveznice i manjim dijelom u investicijske fondove. U portfeljima dioničkih fondova prevladavala su ulaganja u stranu imovinu odnosno dionice i manjim dijelom u dioničke investicijske fondove. U stranu imovinu u znatnoj su mjeri ulagali i mješoviti fondovi te fondovi kategorizirani kao ostali, i to uglavnom u dionice i investicijske fondove. Obveznički fondovi nisu bili značajno izloženi stranoj imovini, no onaj dio njihovih portfelja koji je bio izložen stranim vrijednosnim papirima (10,0 %) većim se dijelom odnosio na ulaganja u državne obveznice stranih država (8,8 %).

Devet je AIF-ova osnovano u Republici Hrvatskoj tijekom 2017. te su svi kategorizirani kao otvoreni alternativni fondovi s privatnom ponudom. Jedan fond kategoriziran je kao AIF osnovne vrste, dok je osam fondova kategorizirano kao AIF-ovi posebne vrste, od kojih je sedam hedge fondova, a jedan fond za ulaganje u suvereni dug.

Nakon rasta neto imovine Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u 2016., u 2017. dogodio se pad imovine od 3,7 %, što je posljedica utjecaja zbivanja na tržištu. Neto imovina Umirovljeničkog fonda krajem 2017. (odnosno na dan 28.12.2017.) iznosila je 188 mil. kuna, a taj je fond prestao s radom dana 28.12.2017. godine.

Tijekom 2017. Hanfa je sudjelovala u izradi nacрта novog Zakona o alternativnim investicijskim fondovima. Njime se, kao rezultat dosadašnje prakse i iskustva, uvode tri kategorije UAIF-ova (mali, srednji i veliki) kako bi se olakšalo i pojednostavnilo

osnivanje i poslovanje malih i srednjih UAIF-ova, uvodi se mogućnost osnivanja zatvorenog AIF-a bez pravne osobnosti, unaprijeđuju se odredbe koje se odnose na postupke licenciranja, pri čemu se predmetni postupci pojednostavljuju, te se uvode promjene razlikovnosti AIF-ova, a sve u svrhu daljnjeg razvoja i rasta tržišta investicijskih fondova te rasterećenja subjekata nadzora.

Zbog stupanja na snagu Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 9 Financijski instrumenti, donesenog na temelju Uredbe komisije (EU) br. 2016/2067, kojim se ukida primjena Međunarodnog računovodstvenog standarda 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, donesenog na temelju Uredbe Komisije (EZ) br. 1126/2008, te zbog stupanja na snagu Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/488 u 2017. doneseni su novi pravilnici na temelju Zakona o alternativnim investicijskim fondovima i Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom koji reguliraju navedeno područje.

Također, u sklopu projekta digitalizacije uveden je novi digitalni način zaprimanja pismena, zbog čega su donesene i izmjene i dopune pravilnika donesenih na temelju Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom te izmjene i dopune pravilnika donesenih na temelju Zakona o alternativnim investicijskim fondovima, radi omogućavanja brže i jednostavnije dostave zahtjeva i dokumentacije Hanfi u elektroničkom obliku putem web-obrazaca.

Hanfa je sudjelovala u izradi Nacrta Zakona o provedbi Uredbe (EU) 2015/2365 o transparentnosti transakcija financiranja vrijednosnih papira i ponovne uporabe te u izradi Nacrta Zakona o prestanku važenja Zakona o umirovljeničkom fondu, kao i u radnoj skupini za izradu Nacrta Zakona o provedbi Uredbe (EU) br. 1286/2014 o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode.

Hanfina zaposlenici sudjelovali su i u izradi regulatornih tehničkih standarda za Delegiranu uredbu Komisije (EU) 2017/653, u radu Stalnog odbora za upravljanje investicijama (engl. *Investment Management Standing Committee*) pri Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (engl. *European Securities and Markets Authority* – ESMA) kroz razradu savjeta Europskoj

komisiji, tehničkih standarda, smjernica i mišljenja, konzultacijskih dokumenata i raznih istraživanja prakse te preporuka koje se odnose na Direktivu UCITS IV, Direktivu UCITS V i Direktivu AIFMD te u izradi prijedloga izmjena Uredbe o europskim fondovima poduzetničkog kapitala i Uredbe o europskim fondovima za socijalno poduzetništvo.

Hanfa je također sudjelovala i u radnoj skupini za izradu Nacrta Zakona o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Naime, važeći Zakon o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji donesen je prije više od deset godina te je u razdoblju primjene pretrpio dvije izmjene, i to 2004. i 2008. godine. Analizom postojećeg stanja utvrđeno je da su potrebne sveobuhvatne intervencije s obzirom na to da su se prilikom primjene tog Zakona pojavila pitanja koja nisu u potpunosti regulirana te kako bi se osiguralo transparentno i učinkovito poslovanje navedenog fonda.

Tijekom 2017. započet je redovan neposredni nadzor nad poslovanjem jednog društva za upravljanje UCITS fondovima, koji je obuhvatio sustav upravljanja rizicima i praćenje usklađenosti s relevantnim propisima, te nad poslovanjem jednog društva za upravljanje UCITS fondovima i AIF-ovima, koji je obuhvatio opće organizacijske uvjete društva, investicijski proces i ulaganje imovine fondova te s tim u vezi mehanizme unutarnjih kontrola.

Započeta su i dva zasebna izvanredna neposredna nadzora nad jednim društvom za upravljanje AIF-ovima i fondovima za gospodarsku suradnju, čiji su predmeti bili upravljanje imovinom fondova i s tim u vezi povezanim rizicima, upravljanje sukobom interesa i aktivnosti koje se tiču odnosa s ulagateljima u fondove, a u pogledu ulaganja imovine, te provjera povezanosti ulaganja imovine fondova s trgovačkim društvom Agrokor d.d. i njegovim povezanim i ovisnim trgovačkim društvima. Predmetnom društvu Hanfa je rješenjem od 11.1.2018. oduzela odobrenje za rad, odnosno upravljanje fondovima za gospodarsku suradnju te je utvrđeno da su nastupili uvjeti za prisilni prijenos poslova upravljanja predmetnim fondovima.

Posredni nadzor poslovanja investicijskih fondova i društava za upravljanje investicijskim fondovima provodio se na temelju analiza dostavljenih dnev-

nih i periodičnih izvještaja o poslovanju te godišnjih financijskih izvještaja društava za upravljanje investicijskim fondovima i investicijskih fondova, koje je revidirao neovisni ovlašteni revizor, kao i analiza ostalih informacija prikupljenih od subjekata nadzora.

Zbog utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti sastavljeno je šest zapisnika o posrednom nadzoru, nakon čega su nezakonitosti i nepravilnosti u jednom dijelu otklonjene. U četiri slučaja Hanfa je društvima za upravljanje i UAIF-ovima izdala rješenja u kojima su izrečene opomene društvima za upravljanje zbog nepokretanja postupka likvidacije UCITS fonda kao posljedice neto imovine UCITS fonda manje od 5 mil. kuna te zbog naplate naknade za upravljanje protivne prospektu fonda.

Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina

Tržište obveznog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja bilježi od početka mirovinske reforme kontinuirani rast, a na dan 31. prosinca 2017. ukupna neto imovina obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova iznosila je 96,7 mlrd. kuna, što predstavlja rast od 8,2 mlrd. kuna u odnosu na kraj prethodne godine. Navedena pozitivna kretanja prvenstveno su bila posljedica obveznih uplata u drugi stup mirovinskog osiguranja.

Kao i prethodnih nekoliko godina, na kraju 2017. u Republici Hrvatskoj poslovala su četiri društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima. Svako društvo upravljalo je po jednim obveznim mirovinskim fondom svake od kategorija A, B i C.

Na kraju 2017. broj članova obveznih mirovinskih fondova povećao se za 3,4 % u odnosu na kraj prethodne godine. Podaci Središnjeg registra osiguranika na agregatnoj razini ukazuju na nisku osviještenost članova obveznih mirovinskih fondova o mogućnosti samostalnog odabira obveznog mirovinskog fonda.

Ukupna neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31. prosinca 2017. porasla je za 7,7 mlrd. kuna u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu se porast od 5,7 mlrd. kuna (73,1 %) odnosi na neto uplate članova, dok je porast neto imovine od 2,1 mlrd. kuna (26,9 %) posljedica ostvarenih prinosa obveznih mirovinskih fondova.

Godišnji prinosi obveznih mirovinskih fondova kategorije B na kraju 2017. kretali su se u rasponu od 1,2 % do 5,2 %. Obvezni mirovinski fondovi kategorije A ostvarili su prinose u rasponu od 3,3 % do 7,1 %, dok su obvezni mirovinski fondovi kategorije C ostvarili prinose u rasponu od 5,1 % do 7,5 %.

Četiri društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima upravljala su s ukupno osam otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova i 19 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. To predstavlja povećanje u odnosu na prethodnu godinu budući da su u 2017. osnovana dva otvorena dobrovoljna mirovinska fonda i jedan zatvoreni dobrovoljni mirovinski fond. Svi otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi ostvarili su pozitivne prinose koji su se kretali u rasponu od 2,1 % do 4,31 %, osim jednog koji je ostvario negativni prinos od -3,4 %.

Prinosi zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2017. kretali su se u rasponu od -3,1 % do 9,1 %.

Jedna od naknada koju mirovinska društva mogu zaračunati za pokriće troškova, a koja čini glavninu prihoda od upravljanja mirovinskim fondovima, jest naknada za upravljanje. Maksimalna stopa naknade za upravljanje definirana je Zakonom o obveznim mirovinskim fondovima i sva društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima primjenjuju istu stopu naknade, no njezin iznos varira ovisno o veličini imovine pod upravljanjem pojedinog društva. Osnovicu za izračun naknade za upravljanje čini ukupna imovina umanjena za financijske obveze fonda. Stopa naknade za upravljanje iznosila je u 2017. godini 0,39 %. U narednim godinama predviđeno je godišnje umanjeње stope naknade za upravljanje od 7 % u odnosu na naknadu iz prethodne godine, sve dok se ona ne umanjuje na razinu od 0,3 %.

Prema podacima iz financijskih izvještaja ukupna imovina mirovinskog osiguravajućeg društva na dan 31. prosinca 2017. iznosila je 498,2 mil. kuna, što predstavlja porast od 34,1 mil. kuna, odnosno 7,4 % u odnosu na imovinu iskazanu na dan 31. prosinca 2016. godine.

U razdoblju od 1. siječnja 2017. do 31. prosinca 2017. mirovinsko osiguravajuće društvo ostvarilo je dobit prije oporezivanja u visini od 5,8 mil. kuna, dok je dobit nakon poreza iznosila 4,7 mil. kuna,

što je za 1,6 mil. kuna više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Ukupan broj sklopljenih ugovora o mirovini na dan 31. prosinca 2017. iznosio je 12.158, od čega se 11.909 ugovora odnosilo na dobrovoljno mirovinsko osiguranje (III. stup mirovinskog osiguranja i izravne jednokratne uplate), a 249 ugovora na obvezno mirovinsko osiguranje (II. stup mirovinskog osiguranja). U odnosu na dan 31. prosinca 2016. ukupan broj ugovora smanjio se za 1.546. Broj korisnika mirovinskog osiguranja na dan 31. prosinca 2017. iznosio je 11.729 (11.521 korisnik dobrovoljnog mirovinskog osiguranja i 251 korisnik obveznog mirovinskog osiguranja).

Hanfa je tijekom 2017. sudjelovala u izradi Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima, kojim su izvršena poboljšanja i ispravljene nejasnoće uočene kroz primjenu u praksi.

Zbog stupanja na snagu Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 9 Financijski instrumenti, donesenog na temelju Uredbe komisije (EU) br. 2016/2067, kojim se ukida primjena Međunarodnog računovodstvenog standarda 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, donesenog na temelju Uredbe Komisije (EZ) br. 1126/2008., u 2017. donesena su tri nova pravilnika na temelju Zakona o obveznim mirovinskim fondovima i tri nova pravilnika na temelju Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima.

Također, u sklopu projekta digitalizacije uveden je novi digitalni način zaprimanja pismena, zbog čega su donesene i izmjene i dopune pravilnika donesenih na temelju Zakona o obveznim mirovinskim fondovima te izmjene i dopune pravilnika donesenih na temelju Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima, a sve radi omogućavanja brže i jednostavnije dostave zahtjeva i dokumentacije Hanfi u elektroničkom obliku putem web-obrazaca. Hanfa je na temelju Zakona o obveznim mirovinskim fondovima donijela i Odluku o najvišem postotku naknade depozitaru, Odluku o usklađenju sredstava jamstvenog pologa te Odluku o zajamčenom prinosu obveznih mirovinskih fondova.

Hanfa je donijela i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o minimalnim standardima, načinu izračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva, u kojem

se najznačajnije izmjene odnose na promjene kamatne stope za izračun tehničkih pričuva te izračun prosječnog prinosa za obvezno odnosno dobrovoljno mirovinsko osiguranje.

U postupku licenciranja izdano je odobrenje za osnivanje i upravljanje trima zatvorenim dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Izdana su i odobrenja za članove uprave i članove nadzornog odbora mirovinskog društva, odobrenje za izbor depozitara za mirovinski fond, odobrenje na izmjene i dopune statuta obveznih mirovinskih fondova te odobrenje na statut i prospekt dobrovoljnog mirovinskog fonda.

Tijekom 2017. Hanfa je dovršila neposredni nadzor nad poslovanjem dvaju društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima te jednim društvom za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima. U 2017. dovršen je neposredni nadzor nad kreditnom institucijom započet u 2016. u dijelu obavljanja poslova depozitara obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova, čiji je predmet bilo pružanje usluge pohrane i administriranja financijskih instrumenata za račun klijenta, uključujući i poslove skrbništva i s tim povezane usluge.

Slijedom neposrednog nadzora poslovanja mirovinskog osiguravajućeg društva iz 2016. u dijelu procesa usklađenosti organizacijskih zahtjeva u odnosu na ustroj i obavljanje poslova funkcije upravljanja rizicima, funkcije praćenja usklađenosti s relevantnim propisima, funkcije interne revizije i aktuarske funkcije te usklađenosti procesa ugovaranja i isplate mirovina sa Zakonom o mirovinskim osiguravajućim društvima i drugim relevantnim propisima, Hanfa je u 2017. donijela rješenje kojim je naloženo otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti utvrđenih neposrednim nadzorom u pogledu provedbe unutarnje kontrole te kontrole ulaznih podataka pri izračunu tehničkih pričuva.

Hanfa je tijekom 2017. provodila posredan kontinuirani nadzor nad društvima za upravljanje mirovinskim fondovima i nad mirovinskim fondovima. Teme nadzora bile su kontrola ispravnosti ključnih podataka za članove dobrovoljnih mirovinskih fondova, provjera ispravnosti informacija o portfelju i prinosima u informativnim prospektima obveznih mirovinskih fondova, kontrola ograničenja ulaganja i provjera vrednovanja imovine mirovin-

skih fondova čiji je izdavatelj koncern Agrokor d.d., nadzor dostave i ispravnosti dostavljenih NAV izvještaja te provjera potrebne razine jamstvenog pologa obveznih mirovinskih društava. U sklopu posrednog nadzora izvršen je i pregled godišnjeg izvještaja o poslovanju Središnjeg registra osiguranika.

Hanfa je tijekom godine kontinuirano provodila posredni nadzor mirovinskog osiguravajućeg društva u skladu s važećom regulativom kroz proces prikupljanja, analiza i kontrole dostavljenih izvještaja (financijski i dodatni izvještaji, revizorski izvještaj, redovite obavijesti), kao i na temelju informacija i dokumentacije koje su pristigle po posebnom zahtjevu. U okviru posrednog nadzora vršila se i provjera usklađenosti dostavljenih izmjena pravila, ugovora o mirovini i jediničnih iznosa mirovina sa zakonskim i podzakonskim aktima.

Održan je ciklus ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova te ciklus ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva. Oba ciklusa sadržavala su dva ispitna roka. U ciklusu ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova ispitu je pristupilo sedam kandidata, od kojih je šest kandidata položilo ispit. U ciklusu ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva ispitu su pristupila četiri kandidata, a tri su položila ispit.

Osiguranje

Gledano kroz ukupnu zaračunatu bruto premiju, tržište osiguranja u protekloj je godini poraslo za 3,36 % te je ukupna bruto premija na kraju prošle godine prešla iznos od 9 mlrd. kuna. Promatrano po vrstama osiguranja, od onih sa značajnijim udjelom u ukupnoj bruto premiji najveći rast bruto premije ostvarilo je zdravstveno osiguranje, životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja (tzv. *unit-linked insurance*) i osiguranje cestovnih vozila. I dalje najveći udjel u ukupnoj bruto premiji čini životno osiguranje sa 24,5 % te osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila sa 22,6 %.

Vrijednost imovine za pokriće matematičke pričuve za pokriće obveza iz ugovora o životnom osiguranju i ostalih relevantnih ugovora o osiguranju iznosila je 19,0 mlrd. kuna, što je za 11,3 % više od

traženog pokrića matematičke pričuve. Vrijednost imovine za pokriće svih ostalih vrsta osiguranja iznosila je 12,1 mlrd. kuna, odnosno 44,1 % više od traženog pokrića. Društva za osiguranje najviše su ulagala u državne obveznice. Ukupno 77,3 % imovine za pokriće matematičke pričuve i 44,1 % imovine za pokriće tehničkih pričuva osim matematičke pričuve uloženo je u takve obveznice. Značajan udjel u ulaganju također su imala ulaganja u nekretnine, ulaganja u dionice i poslovne udjele, novac i depozite te hipoteke i zajmove. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje u protekloj godini ostvarila su ukupnu dobit od 585,8 mil. kuna, što je za 3,3 mil. kuna manje u odnosu na 2016. godinu.

Nastavljen je trend okrupnjavanja tržišta osiguranja pa je tako protekle godine provedeno pripajanje dvaju društava te je na kraju 2017. u Republici Hrvatskoj poslovalo 20 društava za osiguranje. Tom trendu svakako pridonosi novi regulatorni okvir Solventnost II implementiran u važeći Zakon o osiguranju, koji pred društva postavlja zahtjeve i u pogledu izvještavanja i u pogledu uspostave sustava upravljanja.

U sklopu izvještavanja u skladu sa Solventnosti II, poseban naglasak bio je na kvalitativnim i kvantitativnim izvješćima koje je Hanfa zaprimila prvi put prošle godine. Hanfa je detaljno analizirala izvješća o solventnosti i financijskom stanju koja pripremaju društva za osiguranje i namijenjena su javnosti, kao i redovna nadzorna izvješća koja društva pripremaju za Hanfu. Cilj takve analize bilo je jačanje transparentnosti i tržišne discipline te dobivanje cjelovitog pregleda tržišta i značajnih trendova.

Hanfa je protekle godine sudjelovala u aktivnostima u vezi s prenošenjem i provedbom propisa Europske unije iz područja osiguranja, što je uključivalo i pripreme za primjenu Direktive o distribuciji osiguranja, koja će se prenijeti u Zakon o osiguranju. Direktiva donosi velike promjene u smislu pravila o distribuciji osigurateljskih proizvoda, reguliranja transparentnosti u vezi s provizijama kod prodaje te propisivanja potrebnih znanja, stručnosti i kompetencija za distributere osigurateljskih proizvoda.

U sklopu Hanfinih redovnih aktivnosti u vezi s licenciranjem odobrena su 33 zahtjeva za članove

uprave društva za osiguranje, dva zahtjeva za pri-pajanje te šest zahtjeva za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za osiguranje. Također je izdano 80 odobrenja za zastupanje u osiguranju i četiri za posredovanje u osiguranju i reosiguranju.

U nadzoru društava za osiguranje Hanfa se posve-tila rizicima kojima je pojedino društvo izloženo i sposobnosti društva da podnese buduće promjene gospodarskih uvjeta koje bi mogle nepovoljno utjecati na sveukupni financijski položaj. U nad-zoru se Hanfa usredotočila na ocjenu vrednovanja imovine i obveza, ocjenu usklađenosti potrebnog solventnog kapitala, procese ulaganja i oblikova-nja pričuva i dostatnosti pričuva šteta te dostat-nost premije. Nadzor je bio usmjeren i na ključne funkcije u društvu, vlastitu procjenu rizika i solven-tnosti od strane samog društva, IT sustav te sprje-čavanje pranja novca.

U 2017. provedeno je devet neposrednih nadzora, od kojih su tri bila izvanredna, te je doneseno uku-pno 12 rješenja za nadzore započete u 2016. i 2017. godini. U sedam rješenja naloženo je otkla-njanje nezakonitosti i nepravilnosti te su društva za osiguranje postupila u skladu s naloženim u izreci.

Leasing

Na tržištu leasinga u 2017. poslovalo je 17 leasing društava, dok su dva društva pokrenula postupak likvidacije. Porast gospodarskih aktivnosti pozi-tivno se odrazio na tržište te je došlo do porasta obujma poslovanja gledano po broju novozaključ-anih ugovora, koji je porastao za 18,8 %, i njihovoj vrijednosti, koja je porasla za 26,9 %. Promatrano prema objektima leasinga, najveći porast u novo-zaključenim ugovorima zabilježen je u segmentu osobnih vozila (18 %), a njihova ukupna vrijednost iznosila je 4,1 mlrd kuna.

Ukupna imovina leasing društava iznosila je 18,1 mlrd. kuna na kraju protekle godine, što je za 1,4 % više u odnosu na 2016. godinu. Na povećanje ak-tive najviše su utjecala potraživanja po osnovi fi-nancijskog leasinga. Financijski leasing čini 60,5 %, a operativni leasing 27 % aktive. Leasing društva u najvećoj se mjeri financiraju kreditima i zajmovima banaka i financijskih institucija, koji čine 70,1 % pasive leasing društava. Društva su

završila proteklu godinu s dobiti u iznosu od 219,7 mil. kuna.

Hanfa je u protekloj godini radi regulatornog raste-rećenja i radi usklađenja s Međunarodnim standar-dom financijskog izvještavanja 9 izmijenila pravil-nike kojima se uređuju financijski i dodatni izvje-štaji leasing društava. Također su izmijenjeni pravilnici iz područja licenciranja. U sklopu projekta digitalizacije uveden je novi digitalni način zapri-manja pismena leasing društava. Hanfa je protekle godine izdala osam rješenja za nove članove uprave, 14 rješenja za stjecanje kvalificiranog udjela u leasing društvima i jedno za pripojenje društva.

U protekloj godini postupci neposrednog nadzora bili su fokusirani na poslovne procese leasing dru-štava i upravljanje kreditnim rizikom. Jedan postu-pak nadzora je završen, a utvrđene nepravilnosti na temelju obavljenog nadzora društvo je otklonilo, dok je drugi postupak još u tijeku i njegovo okonča-nje očekuje se u 2018. godini. U protekloj godini nastavljeni su i posredni nadzori započeti u 2016. koji su bili usredotočeni na procese izvještavanja Hanfe u skladu sa Zakonom o leasingu. Izdano je 15 rješenja radi otklanjanja utvrđenih nezakoni-tosti i nepravilnosti, koje su društva naknadno i ot-klonila.

Factoring

Problemi unutar koncerna Agrokor d.d. odrazili su se na poslovanje faktoring društava u protekloj godini. Tijekom 2017. tri su faktoring društva pod-nijela zahtjeve za ukidanje odobrenja za obavljanje poslova faktoringa pa je na kraju godine poslovalo ukupno devet društava, čija je imovina iznosila 2,6 mlrd. kuna, što predstavlja smanjenje od 56,5 % u odnosu na 2016. godinu. Na pad imovine najviše je utjecalo smanjenje stavke potraživanja po osnovi faktoringa koji uključuje eskont mjenica u iznosu od 3,1 mlrd. kuna. Faktoring društva i prethodne su se godine financirala prvenstveno kreditima inozemnih banaka i financijskih institucija, i to u iznosu od 1,9 mlrd. kuna, što predstavlja smanje-nje od 45,5 % u odnosu na 2016., dok su domaće banke i financijske institucije bile zastupljene sa 334,9 milijuna kuna, što je smanjenje od 77 % u odnosu na prethodnu godinu. Kapital i rezerve faktoring društava iznosili su na kraju 2017. go-

dine 141,6 mil. kuna, što predstavlja smanjenje od 83,7 % u odnosu na 2016. godinu.

Factoring društva završila su 2017. s gubitkom od 899,6 mil. kuna, dok je u 2016. iskazana dobit iznosila 168,5 mil. kuna. Od devet factoring društava šest ih je iskazalo gubitak (909,9 mil. kuna), dok su tri društva iskazala dobit (3,3 mil. kuna). Volumen transakcija u 2017. iznosio je 6,4 mlrd. kuna, što predstavlja smanjenje od 66,4 % u odnosu na prethodnu godinu. U segmentu factoringa koji uključuje otkup mjenica volumen transakcija smanjio se za 12,6 mlrd. kuna ili 81,2 % i u 2017. iznosio je 2,9 mlrd. kuna.

Nakon što je 31. prosinca 2016. istekao rok za usklađenje s odredbama Zakona o factoringu, Hanfa je tijekom 2017. izdala sedam odobrenja za obavljanje poslova factoringa, unutar kojih se također odlučivalo o izdavanju deset zahtjeva za stjecanje kvalificiranog udjela i 15 zahtjeva za članove uprave društva.

Hanfa je u prvoj polovici 2017. pokrenula pet postupaka neposrednog nadzora čiji je fokus bio na poslovima factoringa koji uključuju otkup mjenica. Utvrđeno je da su poslovi u tom segmentu obavljani suprotno odredbama Zakona o factoringu te da se neadekvatno upravljalo rizicima s obzirom na značajnu izloženost jednom pravnom subjektu i njime povezanim osobama, što je dovelo neka obuhvaćena factoring društva u poziciju financijske nestabilnosti, nelikvidnosti i neodrživog nastavka poslovanja.

Sudski postupci

Hanfa je u provedenim postupcima nadzora u području tržišta kapitala, investicijskih fondova i osiguranja utvrdila nezakonitosti te je na temelju svojih ovlasti nadležnom prekršajnom sudu u Zagrebu podnijela ukupno 20 optužnih prijedloga, pri čemu je u dva predmeta donesena pravomoćna osuda, a kod ostalih predmeta postupak je još u tijeku. Protiv odluka Hanfe pokrenuto je devet upravnih sporova podnošenjem tužbi pred Upravnim sudom u Zagrebu, na koje je Hanfa u skladu sa Zakonom o upravnim sporovima dala odgovor i dostavila zatražene spise iz kojih proistječu pobijane odluke Hanfe. U postupcima pokrenutim na temelju navedenih tužbi, kao i tužbi iz prethodnih godina, zaposlenici Hanfe dostavljali su očitovanja i

pristupali na rasprave održane pred Upravnim sudom. Pokrenuti upravni sporovi odnosili su se na upravne odluke iz područja tržišta kapitala, investicijskih društava i tržišta osiguranja te su još u tijeku.

Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja

Tijekom 2017. predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su na sedam sastanaka Odbora nadzornih tijela ESMA-e i šest sastanaka Odbora nadzornih tijela Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA*). Predstavnici Hanfe bili su uključeni u rad 12 odbora, četiri mreže stručnjaka i tri radne skupine ESMA-e te u rad devet mreža stručnjaka, jedne radne skupine te četiri odbora EIOPA-e. Odbori ESMA-e i EIOPA-e u 2017. donijeli su ukupno više od 300 odluka te vodili podjednako toliko rasprava, koje su se uglavnom ticale odobravanja mnogobrojnih dokumenata za javnu raspravu, smjernica i preporuka, donošenja tehničkih i provedbenih standarda, analiza trendova, rizika i ranjivosti financijskog sektora, uređivanja zajedničkog tržišta te u tom svjetlu ujednačavanja nadzornih praksi, djelovanja trgovinskih repozitorija i agencija za kreditni rejting, suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma, prepoznavanja novih instrumenata i usluga na financijskim tržištima te budućih trendova i utjecaja na potrošače i financijsku stabilnost europskog prostora.

Zaposlenici Hanfe sudjelovali su i u pripremanju materijala odnosno pružanju informacija potrebnih za donošenje odluka i mišljenja povezanih s poslovanjem investicijskih društava za sastanke Odbora nadzornih tijela Europskog nadzornog tijela za bankarstvo (engl. *European Banking Authority – EBA*), kao i u analizama EBA-e povezanim s revizijom bonitetnih zahtjeva za investicijska društva na temelju Direktive CRD IV i Uredbe CRR odnosno drugim izvještavanjima povezanim sa zahtjevima iz Direktive BRRD. Tijekom godine predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su i na četiri sastanka Općeg odbora te jednom sastanku Savjetodavnog tehničkog odbora Europskog odbora za sistemske rizike (engl. *European Systemic Risk Board – ESRB*).

Hanfa je kroz radne skupine za donošenje ili izmjenu zakona iz svoje nadležnosti koje su osnovali Ministarstvo financija te Ministarstvo rada i mirovinskog sustava sudjelovala, između ostalog, u izradi nacрта novog Zakona o tržištu kapitala, u koji se prenosi Direktiva MiFID II, te u izradi izmjena i dopuna Zakona o osiguranju, u koji se prenosi Direktiva o distribuciji osiguranja. Kao potpisnik Multilateralnog memoranduma o razumijevanju Međunarodne organizacije komisija za vrijednosne papire (engl. *International Organization of Securities Commissions – IOSCO*) i Multilateralnog memoranduma ESMA-e Hanfa je razmjenjivala podatke o nadzoru tržišta kapitala s drugim nadležnim tijelima potpisnicima navedenih memoranduma. Zajedno s Hrvatskom narodnom bankom sudjelovala je u konzorciju država članica koje su u 2017. odabrane za pružanje tehničke podrške institucijama Crne Gore zaduženim za nadzor financijskog sektora u sklopu Twinning programa. Početak Twinning projekta očekuje se u 2018., a Hanfa će zajedno s nadležnim institucijama iz Njemačke i Nizozemske sudjelovati u pružanju tehničke pomoći Agenciji za nadzor osiguranja i Komisiji za vrijednosne papire Crne Gore.

Putem Odbora za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma Hanfa je sudjelovala u izradi mišljenja te odgovarala na pitanja subjekata nadzora, organizirala edukacije subjekata nadzora te obavljala druge aktivnosti u vezi sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma. Nastavljene su nadzorne aktivnosti povezane s provjerom implementacije odredaba zakona iz područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma kod subjekata nadzora Hanfe. Tako je tijekom godine jedan nadzor započet i završen, dok su dva nadzora započeta u 2017., a završetak je planiran za 2018. godinu. Predmet navedenih nadzora bio je sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma te međunarodne mjere ograničavanja. Rješenja kojima bi se subjektima nadzora nalagale nadzorne mjere u pogledu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te međunarodnih mjera ograničavanja nije bilo budući da su do donošenja rješenja sve nezakonitosti i nepravilnosti bile otklonjene. S Ministarstvom financija, Uredom za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma te Hrvatskom narodnom bankom Hanfa je intenzivno sudjelovala u radnoj skupini za izradu novog

Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma. U okviru suradnje u Međuinstitucionalnoj radnoj skupini za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, kojom predsjedava Ured za sprječavanje pranja novca, Hanfa je dostavljala odgovore, podatke i mišljenja na upite subjekata nadzora povezane s međunarodnim mjerama ograničavanja.

Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti

Hanfa je u 2017. zaprimila 186 predstavlki, od čega se njih 57 odnosilo na tržište osiguranja, 16 na tržište kapitala, devet na područje leasinga, osam na područje investicijskih fondova, šest na područje mirovinskih fondova, dvije na područje rada faktoring društava i jedna na područje poslovanja investicijskih društava. Na Hanfin djelokrug i nadležnost nije se odnosilo 78 predstavlki, a devet predstavlki odnosilo se na njezin rad. Osim rješavanjem zaprimljenih predstavlki, Hanfa je poduzimala različite aktivnosti u području zaštite potrošača, koje su prvenstveno bile usmjerene na razvijanje svijesti o rizicima u vezi s ulaganjima u financijske instrumente, kao i o pravima i obvezama subjekata nadzora i korisnika njihovih usluga. Nastavljene su aktivnosti u sklopu ESMA-e i EIOPA-e, ali i u sklopu Europske komisije, gdje je Hanfa presjedala Podskupinom za financijsku pismenost ekspertne grupe za barijere slobodnom kretanju kapitala u kontekstu Unije tržišta kapitala.

Edukativne aktivnosti usmjerene na mlade Hanfa je provodila tijekom cijele godine. Objavila je četiri edukativna filma, koji su putem njezine internet-ske stranice javno dostupni za besplatno korištenje, a objašnjavaju teme u vezi s glavnim načelima štednje i ulaganja koja su potrebna za donošenje što boljih financijskih odluka. Na internetskoj stranici Hanfe objavljena je i nova edukativna brošura pod nazivom "Financijska pismenost". Hanfine aktivnosti obuhvaćale su i edukativne posjete srednjim školama i fakultetima diljem Hrvatske, organizaciju posjeta učenika i studenata Hanfi, organizaciju studentskih debata te sudjelovanje na javnim događanjima s temama povezanim s financijskom pismenosti (konferencije, okrugli stolovi i sl.). U tim prilikama Hanfa je isticala i objašnjavala važnost financijske pismenosti, tumačila osnovne pojmove financijskih tržišta te opisivala sudionike

financijskih tržišta, financijske proizvode i usluge, kao i ulogu Hanfe. Naglasak je pritom bio na stvaranju svijesti o važnosti poznavanja financijskih proizvoda i usluga prije donošenja odluke o njihovu korištenju. Navedene aktivnosti Hanfa je često provodila u suradnji s drugim institucijama (Hrvatska gospodarska komora, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i sport Grada Zagreba, Zagrebačka burza, investicijski fondovi, mirovinski fondovi, društva za osiguranje, banke).

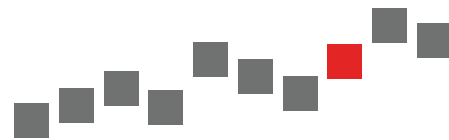
Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta

Tijekom godine provedene su potrebne prilagodbe, uvedeni su procesi i izrađena je dokumentacija potrebna za certificiranje prema standardu ISO 20000, a u svrhu ujednačenog upravljanja IT uslugama Hanfe. Radi usklađivanja poslovanja Hanfe s Uredbom GDPR, provedene su i aktivnosti za utvrđivanje stupnja spremnosti za prilagodbu Uredbi. Hanfa je provodila i aktivnosti unaprjeđenja sustava unutarnjih kontrola u vezi s primjenom Zakona o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru.

Prihodi Hanfe ostvareni u 2017. iznosili su 53,8 mil. kuna, dok su ukupni rashodi iznosili 48 mil. kuna. Najveći udjel u ostvarenim rashodima činili su rashodi za radnike (67,6%), koji su iznosili 31,2 mil. kuna. Prosječan broj zaposlenih u 2017. krajem izvještajnog razdoblja iznosio je 159. Sljedeću značajnu stavku rashoda čine materijalni rashodi, koji su u 2017. iznosili od 14,8 mil. kuna i činili 27,9 % ukupnih rashoda. Važnu stavku materijal-

nih rashoda predstavljaju obvezne članarine Hanfe u ESMA-i i EIOPA-i, koje su u 2017. iznosile ukupno 4,9 mil. kuna i činile 33,0 % materijalnih rashoda te 10,2 % ukupnih rashoda Hanfe. Rashodi amortizacije iznosili su 1,8 mil. kuna i bili su za 34,7 %, odnosno 454 tis. kuna veći u odnosu na 2016. uslijed novouvedenih informatičkih sustava i aplikacija koje se amortiziraju u korisnom vijeku uporabe. Na temelju iskazanih podataka o ukupnim prihodima i rashodima Hanfa je u 2017. ostvarila višak prihoda nad rashodima u iznosu od 5,8 mil. kuna, koji je, u skladu s odredbama Zakona o Hanfi, na kraju godine uplatila u državni proračun Republike Hrvatske. U skladu s odredbama Zakona o fiskalnoj odgovornosti Hanfa je tijekom 2017. provela samoprocjenu sustava financijskog upravljanja i kontrola te je u vezi s time Izjava o fiskalnoj odgovornosti za 2016. dostavljena Hrvatskom saboru. Glavni tajnik, u čijoj su nadležnosti financijsko-računovodstveni poslovi Hanfe, davanjem Izjave o fiskalnoj odgovornosti potvrdio je zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava te učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola u okviru financijskim planom utvrđenih sredstava.

Upravno vijeće donijelo je u 2017. godini 1.386 odluka na 91 sjednici, od kojih su 52 bile redovne, dok je 39 sjednica bilo izvanredno. Održane su četiri sjednice Savjeta, i to 4. travnja, 8. lipnja, 23. listopada i 19. prosinca, na kojima je Savjet u skladu sa svojim ovlastima iz članka 12. Zakona o Hanfi davao mišljenja te stručne savjete s ciljem razvoja nadzorne prakse.

Tržište kapitala

1. Tržište kapitala

1.1. Opis tržišta

Gospodarski oporavak u Republici Hrvatskoj nije značajno utjecao na investicijske aktivnosti, rast tržišnih pokazatelja i ukupno tržište kapitala. Trgovanje na uređenom tržištu Zagrebačke burze d.d. (dalje u tekstu: Zagrebačka burza) u 2017. iznosilo je 3,7 mlrd. kuna, što predstavlja pad od 5,3 % u odnosu na prethodnu godinu. Trgovanje dionicama unutar knjige ponuda iznosilo je 2,6 mlrd. kuna i poraslo za 37,3 %, a trgovanje obveznicama unutar knjige ponuda iznosilo je 0,4 mlrd. kuna te zabilježilo pad od 16,1 %. Blok promet dionicama iznosio je 0,6 mlrd. kuna uz pad od 51,3 %, dok je blok promet obveznicama pao za 68,3 % i iznosio 0,08 mlrd. kuna. Padu ukupnog prometa najviše je pridonio pad blok prometa dionicama i obveznicama, dok je promet dionicama unutar knjige ponuda značajno rastao. OTC promet pao je za 23,3 % i iznosio 19,9 mlrd. kuna. Glavni dionički indeks CROBEX ostvario je pad od 7,6 %, CROBEX10 pao je za 10,0 %, dok je CROBEXtr zabilježio pad od 5,0 %. Obveznički indeks CROBIS narastao je za 2,0 %, dok je CROBIStr ostvario rast od 6,5 %.

MTP (CE Enter tržište) je zabilježio promet u iznosu od 0,07 mlrd. kuna, što je rast od 12,6 % u odnosu na prethodnu godinu. Promet dionicama unutar knjige ponuda na MTP-u iznosio je 0,07 mlrd. kuna i narastao za 11,5 %. Blok promet dionicama na MTP-u iznosio je 4,8 mil. kuna te ostvario rast od 30,4 % u odnosu na 2016. godinu.

Problemi koncerna Agrokor d.d. kao najvećeg privrednog subjekta u Republici Hrvatskoj i višemje-

sečna obustava trgovanja dionicama društava u kojima je taj koncern bio većinski dioničar obilježila je 2017. i značajno utjecala na trgovanje dionicama i na ukupno tržište.

Zagrebačka burza započela je 7. srpnja 2017. trgovanje na novoj trgovinskoj platformi Xetra i uvela niz novina povezanih s trgovanjem financijskim instrumentima te je na taj način unaprijedila ukupno tržište i racionalizirala svoje poslovanje.

Trgovinski sustav Xetra sustav je za koji je Bečka burza distributer i operater za ovaj dio Europe. Uz Zagrebačku i Bečku, trgovinski sustav Xetra te druge usluge Bečke burze koriste još i brojne druge burze, kao i Ljubljanska burza, koja je u vlasništvu Zagrebačke burze.

Trend izvrštenja izdavatelja s uređenog tržišta nastavljen je i u 2017. godini.

1.1.1. Infrastruktura tržišta kapitala

Na uređenom tržištu Zagrebačke burze u 2017. trgovalo se dionicama i obveznicama, dok se na MTP-u trgovalo samo dionicama. Na kraju 2017. tržišna kapitalizacija uvrštenih financijskih instrumenata na uređenom tržištu iznosila je 236,1 mlrd. kuna, što predstavlja porast od 1,6 % u odnosu na prethodnu godinu. Tržišna kapitalizacija financijskih instrumenata uvrštenih na MTP iznosila je 3,9 mlrd. kuna, zabilježivši pad od 7,3 % u odnosu na 2016. godinu.

Tablica 1.1. Broj financijskih instrumenata na uređenom tržištu i MTP-u na dan 31.12.2017.

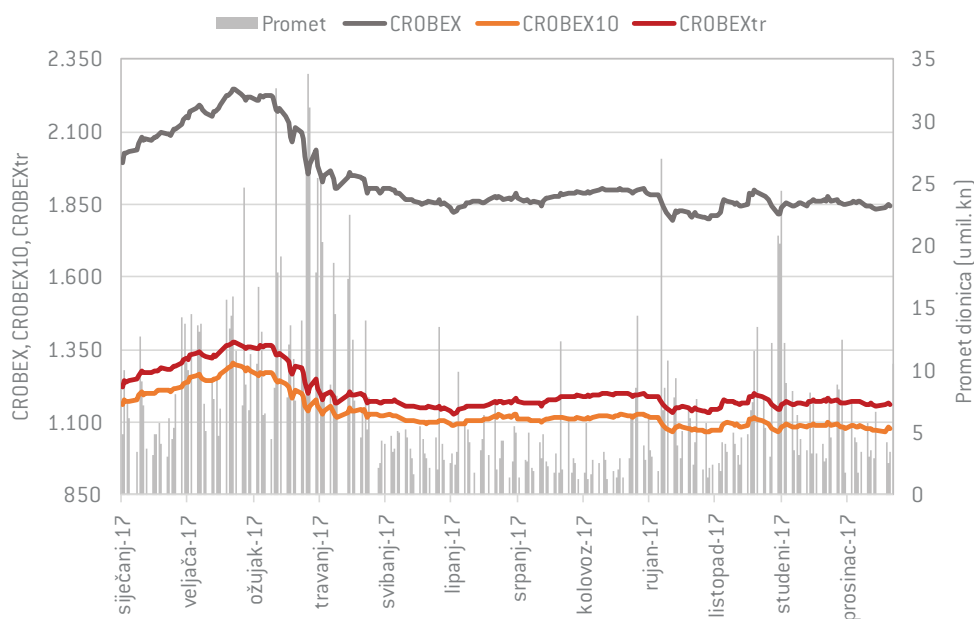
Vrsta tržišta	Broj financijskih instrumenata	31.12.2016.	31.12.2017.	Promjena u odnosu na 2016. (u %)
Uređeno tržište	Dionice	147	136	-7,5
	Službeno tržište	28	27	-3,6
	Redovito tržište	119	109	-8,4
	Obveznice	36	26	-27,8
	Službeno tržište	32	24	-25,0
	Redovito tržište	4	2	-50,0
	Komercijalni zapisi	0	0	0,0
	Službeno tržište	0	0	0,0
	Redovito tržište	0	0	0,0
	Strukturirani proizvodi	0	0	0,0
	Službeno tržište	0	0	0,0
	Redovito tržište	0	0	0,0
	MTP	MTP	24	22
Dionice		22	20	-9,1
Prava		2	2	0,0

Izvor: Zagrebačka burza

Na uređeno tržište Zagrebačke burze uvršteno je tijekom 2017. šest novih izdanja, dok je izvršteno 26 financijskih instrumenata. Jedna obveznica izvrštena je zbog poništenja izdanja, a 14 je obveznica izvršteno zbog dospjeća, dok su dionice iz-

vrštene zbog odluka glavne skupštine o povlačenju dionica, stečaja društva, istiskivanja manjinskih dioničara i konverzije dionica. U trgovanje na MTP primljene su tri dionice, dok su iz trgovanja isključene četiri dionice zbog neaktivnog trgovanja.

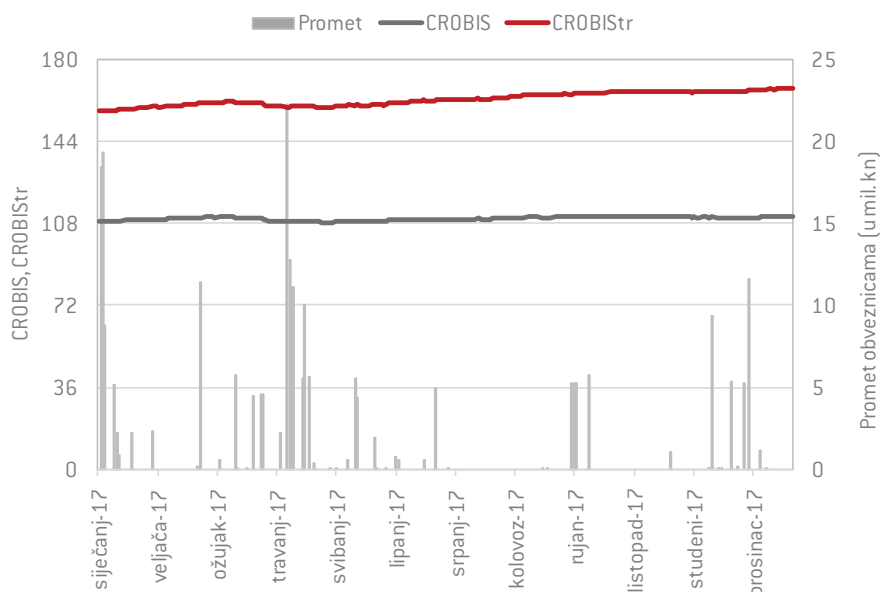
Grafikon 1.1. Kretanje vrijednosti indeksa CROBEX, CROBEX10 i CROBEXtr i prometa dionica u sastavu CROBEX-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2017.

Izvor: Zagrebačka burza

Grafikon 1.2. Kretanje vrijednosti indeksa CROBIS, CROBIStr i prometa obveznica u sastavu CROBIS-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2017.

Izvor: Zagrebačka burza

Tijekom 2017. prestalo je članstvo jednom članu Zagrebačke burze, koja je na kraju godine imala 16 članova. Dva člana Zagrebačke burze obavljala su

poslove održavatelja tržišta u 2017. za sedam dionica uvrštenih na uređeno tržište.

Tablica 1.2. Broj pohranjenih vrijednosnih papira

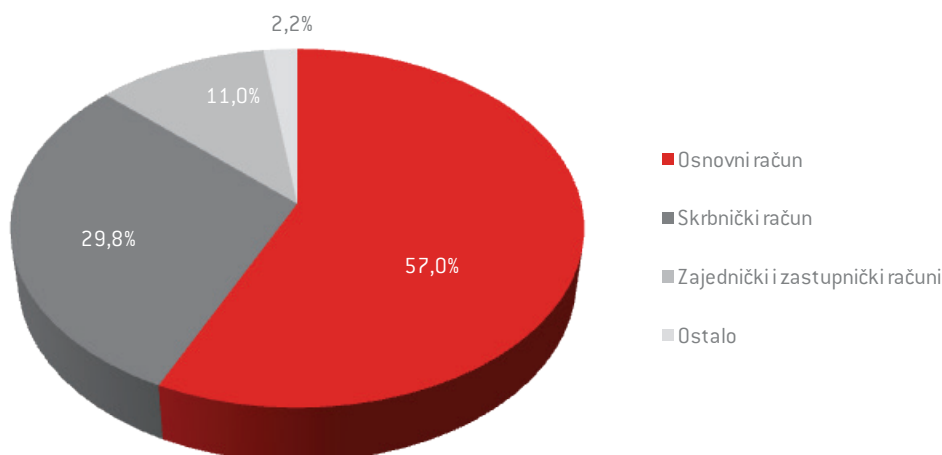
	31.12.2016.	31.12.2017.	Promjena u odnosu na 2016. (u %)
Ukupno pohranjeno	950	907	-4,5
Dionice	845	813	-3,8
Obveznice	69	63	-8,7
Ostalo	36	31	-13,9

Izvor: SKDD

Preknjižbe u sustavu poravnanja i namire Središnjeg klirinškog depozitarnog društva (dalje u tekstu: SKDD) činile su 80 % poslova depozitorija. Preostali poslovi depozitorija većinom su se odnosili na preknjižbe povezane s korporativnim akcijama i promjenama registracije vlasničke pozicije. Od ukupno 1.425 korporativnih akcija provedenih u 2017. (156 manje nego u 2016.) više od 50 % odnosilo se na obračun prava glasa za glavnu skupštinu.

Tijekom 2017. namireno je ukupno 218.278 transakcija vrijednosti 196,1 mlrd. kuna, što predstavlja povećanje od 23 % u odnosu na 2016., no ukupna vrijednost namirenih transakcija manja je za 26 % uslijed smanjenja cijena vrijednosnih papira na tržištu. Od ukupnog broja namirenih transakcija 94 % odnosilo se na transakcije dionicama, a 55 % vrijednosti namirenih transakcija ostvareno je transakcijama obveznicama.

Grafikon 1.3. Struktura računa vrijednosnih papira u depozitoriju SKDD-a na dan 31.12.2017.

Izvor: SKDD

SKDD je i tijekom 2017. nastavio postupak licenciranja društva SKDD-CCP Smart Clear d.d. (dalje u tekstu: SKDD-CCP) za pružanje usluga središnje druge ugovorne strane prema Uredbi EMIR¹. Konačna odluka kolegija regulatora o zahtjevu SKDD-CCP-a za izdavanje odobrenja za pružanje usluga središnje druge ugovorne strane očekuje se tijekom 2018. godine.

1.1.2. Izdavatelji

Tijekom 2017. na službeno tržište Zagrebačke burze uvrštena je korporativna obveznica društva Erste&Steiermarkische Bank d.d. i četiri obveznice Ministarstva financija Republike Hrvatske, dok je na uređeno tržište uvrštena dionica izdavatelja Sunce koncern d.d. Društvo Magma d.d. promijenilo je segment na kojem kotira te je iz službenog tržišta prešlo u redovito i na taj način prihvatilo niže zahtjeve transparentnog izvještavanja investicijske javnosti. Tri izdavatelja uvrštena na uređeno tržište provela su uvrštenje dodatnih dionica, i to jedan izdavatelj na službeno tržište te dva izdavatelja na redovito tržište.

1 Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju, SL L 201

1.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

1.2.1. Normativne aktivnosti

Općenito o Nacrtu prijedloga Zakona o tržištu kapitala

Zakon o tržištu kapitala (dalje u tekstu: ZTK)² do sada se mijenjao više puta, prvenstveno radi usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije, koja je u području tržišta kapitala često podložna promjenama. Zbog potrebe za daljnjim usklađivanjem hrvatskih propisa kojima se uređuje tržište kapitala s propisima Europske unije iz predmetnog područja, a kako bi se zbog brojnih prethodnih izmjena ZTK-a izbjegla njegova nepreglednost, pristupilo se izradi novog Nacrta prijedloga Zakona o tržištu kapitala (dalje u tekstu: novi ZTK). Javna rasprava o novom ZTK-u, u čijoj je izradi aktivno sudjelovala Hanfa, trajala je od 8. studenoga 2017. do 8. prosinca 2017. godine.

Odredbama novog ZTK-a dodatno je uređeno područje poslovanja osoba ovlaštenih za obavljanje poslova s financijskim instrumentima, detaljnije su propisani uvjeti trgovanja financijskim instrumentima te su propisani uvjeti trgovanja robnim izvedenicama, emisijskim jedinicama i izvedenicama na emisijske jedinice. Uveden je institut pružatelja usluga dostave podataka. Unaprijeđena

2 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13, 159/13, 18/15, 110/15, 123/16 i 131/17

je zaštita ulagatelja radi osnaživanja okvira za pružanje usluga investicijskog savjetovanja i upravljanja portfeljem, kao i poboljšanja kvalitete informacija koje se daju klijentima u vezi s investicijskim uslugama koje im se pružaju. Uređeni su nematerijalizirani vrijednosni papiri te ustrojstvo i ovlaštenja središnjeg depozitorija vrijednosnih papira, središnje druge ugovorne strane i burze te prava i obveze sudionika na tržištu kapitala, posebno u području zabrane trgovanja na temelju povlaštenih informacija, nezakonitog objavljivanja povlaštenih informacija i manipuliranja (zlouporebe) tržištem. S ciljem povećanja transparentnosti povećane su obveze u vezi s izvještavanjem Hanfe i Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala (engl. *European Securities and Markets Authority* – ESMA). Također, postrožene su sankcije i mjere koje mogu biti poduzete protiv pravnih i fizičkih osoba sudionika na tržištu kapitala te su propisani alati za provedbu mjera koje je Europska komisija kao zadatak dodijelila ESMA-i.

Novine koje donosi novi ZTK prvenstveno su povezane s usklađivanjem hrvatskog regulatornog okvira za tržište kapitala s Direktivom MiFID II³, koja uvodi veće regulatorne zahtjeve od postojećih uzimajući u obzir razvoj tehnologije i tržišne infrastrukture u industriji financijskih usluga (kao što je pojava novih trgovinskih platformi i rast visokofrekventnih i algoritamskih trgovanja), nastoji unaprijediti sustav zaštite ulagatelja te ima za cilj maksimiziranje transparentnosti i smanjenje fragmentacije podataka kako bi svi dionici na tržištu, a posebno ulagatelji, mogli donositi dobro utemeljene odluke te kako bi se unaprijedila učinkovitost financijskog sustava. Novim ZTK-om također se omogućuje potpuna provedba Uredbe MIFIR⁴,

3 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU, SL L 173

4 Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 173

Uredbe (EU) br. 2016/1033⁵, Uredbe MAR⁶, Uredbe EMIR, Uredbe CSDR⁷ i Uredbe o prospektu⁸ na način da se za njih utvrđuju nadležna tijela, područje rada i ovlasti tijela nadležnih za njihovu provedbu, kao i odgovarajuće prekršajne odredbe.

SKDD i nematerijalizirani vrijednosni papiri u novom ZTK-u

Novim ZTK-om omogućuje se, kako je već navedeno, i provedba odredaba Uredbe CSDR s ciljem promicanja sigurne, učinkovite i neometane namire svih financijskih instrumenata na području Europske unije. S obzirom na to da Uredba CSDR uvodi pojam središnjeg depozitorija vrijednosnih papira, bilo je potrebno uvesti novo poglavlje unutar Dijela petog ZTK-a, koje će regulirati središnje depozitorije. Uredbom CSDR središnji se depozitorij definira kao pravna osoba koja upravlja sustavom za namiru vrijednosnih papira te pruža još barem jednu od osnovnih usluga koje propisuje ta Uredba. To su, uz uslugu namire (upravljanje sustavom za namiru vrijednosnih papira), još i bilježnička usluga (početno evidentiranje u sustav u nematerijaliziranom obliku) te usluga središnjeg vođenja računa (osiguravanje i vođenje računa vrijednosnih papira na najvišoj razini). Ubuduće će na području Europske unije samo središnji depozitoriji vrijednosnih papira koji su licencirani prema

5 Uredba (EU) br. 2016/1033 Europskog parlamenta i vijeća od 23. lipnja 2016. o izmjeni Uredbe (EU) br. 600/2014 o tržištima financijskih instrumenata, Uredbe (EU) br. 596/2014 o zlouporabi tržišta i Uredbe (EU) br. 909/2014 o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira, SL L 175

6 Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ, SL L 173

7 Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012, SL L 257

8 Uredba (EU) 2017/1129 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja za trgovanje na uređenom tržištu te stavljanju izvan snage Direktive 2003/71/EZ, SL L 168

Uredbi CSDR moći upravljati sustavom namire. Slijedom navedenog, SKDD, koji trenutačno upravlja sustavom namire u Republici Hrvatskoj, mora proći postupak licenciranja po toj Uredbi te ishoditi odobrenje za rad od Hanfe kao nadležnog tijela.

Novi ZTK i prospekt

Novim ZTK-om omogućuje se i provedba Uredbe o prospektu, koja je stupila na snagu 20. srpnja 2017. i koja je u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama. Za Uredbu o prospektu specifična je stupnjevita primjena njezinih pojedinih odredaba propisana člankom 49. pa se jedan skup odredaba primjenjuje od 20. srpnja 2017., drugi skup od 21. srpnja 2018., a treći skup odredaba, koji je ujedno najveći te se odnosi na preostale odredbe Uredbe o prospektu, primjenjuje se od 21. srpnja 2019. godine. Uredba o prospektu predstavlja glavni dio plana Europske komisije za uspostavu unije tržišta kapitala te će ona od 21. srpnja 2019. u cijelosti zamijeniti dosadašnji regulatorni okvir za prospekt, a njega čine Direktiva o prospektu⁹ i sve njezine naknadne izmjene i dopune te Uredba (EU) br. 809/2004¹⁰ i sve njezine naknadne izmjene i dopune, uključujući i dva seta regulatornih tehničkih standarda propisanih Delegiranom uredbom (EU) br. 382/2014¹¹ i Delegiranom uredbom (EU) br. 2016/301¹².

9 Direktiva 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. studenoga 2003. o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja u trgovanje te o izmjeni Direktive 2001/34/EZ, SL L 345

10 Uredba Komisije (EZ) br. 809/2004 od 29. travnja 2004. o provedbi Direktive 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu informacija koje sadrže prospekti te o njihovom obliku, upućivanju na informacije i objavljivanju takvih prospekata i distribuciji oglasa, SL L 149

11 Delegirana uredba Komisije (EU) br. 382/2014 od 7. ožujka 2014. o dopuni Direktive 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za objavljivanje dopuna prospekta, SL L 111

12 Delegirana uredba Komisije (EU) 2016/301 od 30. studenoga 2015. o dopuni Direktive 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za odobrenje i objavu prospekta i distribuciju oglasa te o izmjeni Uredbe Komisije (EZ) br. 809/2004, SL L 58

Osim što osigurava provedbu Uredbe u prospektu, novi ZTK donosi i određena nomotehnička i normativna poboljšanja u odredbama kojima su transponirane važeće odredbe Direktive o prospektu i svih njezinih naknadnih izmjena i dopuna. Tako je primjerice propisana obveza dostave Hanfi obavijesti o iznimkama od obveze objave prospekta, koja je, iako je postojala prema odredbama ranije važećeg ZTK-a, sada detaljnije uređena u smislu rokova u kojima se obavijest dostavlja, kao i dokumentacije koju je potrebno dostaviti Hanfi. Propisuje se i zakonski okvir za odgovornost za štetu na temelju objavljenog prospekta u vezi s javnom ponudom vrijednosnih papira i u vezi s uvrštenjem vrijednosnih papira na uređeno tržište tako što se definira krug osoba odgovornih za sadržaj prospekta i osoba koje su ovlaštene zahtijevati popravlanje štete s naslova odgovornosti iz prospekta, sadržaj imovinskopravnog zahtjeva, vremensko ograničenje odgovornosti iz prospekta te zastarni rokovi za postavljanje zahtjeva za naknadu štete. Uz navedeno, propisuju se pretpostavke oslobođenja odgovornosti za štetu. Jedna od najznačajnijih novosti u pogledu prospekta jest uvođenje koncepta odgovornosti za štetu zbog nepotpunosti ili netočnosti bitnih informacija u prospektu, koja počiva na namjeri ili krajnjoj nepažnji odgovornih osoba. Prvi se put uvodi i odgovornost za štetu u slučajevima kada prospekt nije pravovremeno objavljen odnosno kada prospekt nije uopće objavljen unatoč postojanju obveze objave prospekta.

Uređeno tržište i ostala mjesta trgovanja u novom ZTK-u

Dijelom novog ZTK-a kojim se transponira Direktiva MiFID II uređuju se pojmovi korišteni u Direktivi MiFID II, organizacijska struktura operatera, zahtjevi za upravljačko tijelo operatera uređenog tržišta, obveze koje je operater dužan izvršavati prilikom upravljanja mjestom trgovanja, obveze koje moraju ispuniti osobe sa značajnim utjecajem na upravljanje uređenim tržištem, zahtjevi za otpornost i kapacitet trgovinskog sustava uređenog tržišta, sustav za prekid trgovanja, održavanje likvidnosti na uređenom tržištu, elektroničko trgovanje, izravan elektronički pristup uređenom tržištu, pomaci cijene i usklađivanje satova poslovanja. Odredbama novog ZTK-a uvodi se i novo mjesto trgovanja – organizirana trgovinska plat-

forma, posebno namijenjena tržištu nevlasničkih financijskih instrumenata. Također se uvodi i podvrsta multilateralne trgovinske platforme – rastuća tržišta malih i srednjih poduzeća, čiji je cilj olakšati pristup tržištu kapitala malim i srednjim poduzećima.

Implementacija Uredbe o indeksima koji se upotrebljavaju kao referentne vrijednosti u zakonodavstvo Republike Hrvatske

Predstavnici Hanfe sudjelovali su u radu radne skupine osnovane pri Ministarstvu financija s ciljem implementacije Uredbe BMR¹³ u zakonodavstvo Republike Hrvatske i donošenja Nacrta prijedloga Zakona o provedbi Uredbe (EU) 2016/1011 o indeksima koji se upotrebljavaju kao referentne vrijednosti (dalje u tekstu: Zakon o provedbi Uredbe BMR). Zakonom o provedbi Uredbe BMR odredit će se nadležna tijela za provođenje nadzora u skladu s odredbama te Uredbe i propisati prekršaji za postupanje protivno Uredbi, kao i visine iznosa novčanih kazni za pojedine prekršaje

Referentne vrijednosti javno su objavljene vrijednosti koje se upotrebljavaju za određivanje cijena financijskih instrumenata i financijskih ugovora ili za mjerenje uspješnosti investicijskih fondova. Netočnost i necjelovitost indeksa koji se upotrebljavaju kao referentne vrijednosti odnosno sumnja u njihovu točnost i cjelovitost mogu narušiti povjerenje u tržište, prouzročiti gubitke potrošačima i ulagateljima te poremetiti realno gospodarstvo.

pravnih i fizičkih osoba na koje se Uredba primjenjuje.

Navedena Uredba donesena je radi harmonizacije regulatornog zakonodavnog okvira za referentne vrijednosti na razini Europske unije te kako bi se osiguralo pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta i poboljšali uvjeti njegova funkcioniranja, osigurala visoka razina zaštite potrošača i ulagatelja te spriječilo manipuliranje referentnim vrijedno-

13 Uredba (EU) 2016/1011 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o indeksima koji se upotrebljavaju kao referentne vrijednosti u financijskim instrumentima i financijskim ugovorima ili za mjerenje uspješnosti investicijskih fondova i o izmjeni direktiva 2008/48/EZ i 2014/17/EU te Uredbe (EU) br. 596/2014, SL L 171

stima koje bi moglo utjecati na cijenu financijskih instrumenata ili financijskih ugovora kao što su zajmovi ili hipoteke.

Sudjelovanje u donošenju Zakona o provedbi Uredbe o transparentnosti transakcija financiranja vrijednosnih papira

Hanfa je tijekom 2017. nastavila aktivno sudjelovati u donošenju Zakona o provedbi Uredbe o transparentnosti transakcija financiranja vrijednosnih papira, kojim će se osigurati provedba Uredbe SFT¹⁴. Donošenje navedenog Zakona predviđa se za 2018. godinu.

1.2.2. Licenciranje

1.2.2.1. Licenciranje institucija infrastrukture tržišta kapitala

Hanfa je u 2017. donijela dva rješenja kojima se odobravaju izmjene i dopune Cjenika usluga Zagrebačke burze te dva rješenja kojima se odobravaju izmjene i dopune Pravila Zagrebačke burze.

Zbog uvođenja novog trgovinskog sustava Xetra, u Pravilima Zagrebačke burze izmijenjene su odredbe koje se prvenstveno odnose na trgovanje na uređenom tržištu te na članstvo.

U 2017. donesena su četiri rješenja kojima je Hanfa dala suglasnost za imenovanje članova Uprave SKDD-a.

Licenciranje SKDD-CCP-a za pružanje usluga središnje druge ugovorne strane prema Uredbi EMIR nastavlja se u 2018., u kojoj se predviđa da će Hanfa, zajedno s ostalim članovima kolegija regulatora iz ESMA-e i Hrvatske narodne banke, donijeti konačnu odluku o zahtjevu SKDD-CCP-a za izdavanje odobrenja za pružanje usluga središnje druge ugovorne strane.

U rujnu 2017. SKDD je podnio zahtjev za izdavanje odobrenja za rad u smislu odredbe članka 17. Uredbe CSDR. Naime, kako bi mogao nastaviti pružati usluge središnjeg depozitorija vrijednosnih papira te upravljati sustavom namire, SKDD mora uskladiti svoje poslovanje s odredbama navedene

14 Uredba (EU) br. 2015/5365 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenog 2015. o transparentnosti transakcija financiranja vrijednosnih papira i ponovne uporabe te o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL EU L 337/1

Uredbe, zbog čega je bio u obvezi u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu njenih tehničkih standarda (na snagu su stupili u ožujku 2017.) podnijeti Hanfi zahtjev za izdavanje odobrenja za rad kao središnjeg depozitorija. Pregledom zahtjeva Hanfa je utvrdila da on nije potpun te je u studenom 2017. donijela zaključak kojim SKDD-u dodjeljuje dodatni rok od šest mjeseci za dopunu zahtjeva. Hanfa u navedenom postupku sudjeluje kao nadležno tijelo koje SKDD-u izdaje odobrenje za rad te se predviđa da će odluka o tome biti donesena u 2018. godini.

1.2.2.2. Prospekti i ponude za preuzimanje

Hanfa je tijekom protekle godine odobrila četiri zahtjeva za odobrenje prospekta te jedan zahtjev za odobrenje dopune prospekta. Od četiri odobrena prospekta dva su bila u vezi s uvrštenjem dionica na uređeno tržište, jedan u vezi s javnom ponudom i uvrštenjem dionica te jedan u vezi s javnom ponudom i uvrštenjem obveznica. U 2017. odobrena su tri prospekta manje nego u 2016. godini. Na tržištu kapitala putem prospekata u vezi s javnom ponudom prikupljen je iznos od približno 1,1 mlrd. kuna, što predstavlja povećanje u odnosu na 2016., kada je prikupljeno ukupno 200 mil. kuna.

Zaprimljeno je 47 obavijesti¹⁵ o iznimkama od obveze objave prospekta u skladu s odredbom članka 354. ZTK-a, kojom je propisana obveza obavještanja Hanfe o namjeri korištenja iznimke od obveze objave prospekta u vezi s izdanjem i uvrštenjem vrijednosnih papira. U 2016. zaprimljena je 51 takva obavijest. Sve obavijesti zaprimljene u 2017. odnosile su se na iznimke od obveze objave prospekta kod izdanja vrijednosnih papira koje su propisane odredbama članka 351. ZTK-a, dok se jedna obavijest ujedno odnosila i na iznimku od obveze objave prospekta kod uvrštenja na uređeno tržište iz članka 352. ZTK-a. Radilo se o sljedećim iznimkama: ponuda upućena prema manje od 150 fizičkih ili pravnih osoba koje nisu kvalificirani ulagatelji (29), ponuda vrijednosnih papira isključivo kvalificiranim ulagateljima (18), ponuda upućena ulagateljima koji će za upisane vrijednosne papire uplatiti iznos od najmanje 100.000

15 Prilikom izračuna ukupnog broja zaprimljenih obavijesti nisu uzete u obzir četiri obavijesti u kojima se pozivatelj pozivao na izuzeća propisana člankom 342. ZTK-a.

eura u kunsnoj protuvrijednosti po ulagatelju za svaku pojedinačnu ponudu (devet), ponuda bivšim ili sadašnjim članovima uprave ili zaposlenicima od strane njihova poslodavca ili njegova povezanog društva (četiri) te ostale iznimke iz članka 351. ZTK-a (pet). Što se tiče jedne zaprimljene iznimke od obveze objave prospekta u vezi s uvrštenjem vrijednosnih papira iz članka 352. ZTK-a, radilo se o zahtjevu za uvrštenje dionica koje u razdoblju od 12 mjeseci predstavljaju manje od 10,0 % ukupnog broja dionica istog roda koje su već uvrštene na isto uređeno tržište. Zaprimljene iznimke odnosile su se na dionice (28), strukturirane proizvode (13) i obveznice (šest). Ponude prema manje od 150 fizičkih ili pravnih osoba ili ponude upućene isključivo kvalificiranim ulagateljima na prvom su mjestu korištenja u posljednje četiri godine. Prema podacima Hanfe, u ponudama vrijednosnih papira uz korištenje iznimke od obveze objave prospekta izdanja na tržištu kapitala prikupljeno je približno 5 mlrd. kuna.

Od nadležnih tijela drugih država članica zaprimljeno je ukupno 14 notifikacija prospekata i 30 notifikacija dopuna prospekata. Notificirani prospekti uglavnom su se odnosili na programe izdanja strukturiranih vrijednosnih papira kreditnih institucija. Notifikacije su zaprimljene od luksemburškog (19), austrijskog (18) i irskog (sedam) regulatora.

Odobrena je jedna ponuda za preuzimanje, što u odnosu na prethodne tri godine predstavlja najmanji broj odobrenih ponuda (osam u 2016.). Za pohranjene dionice na temelju ponude za preuzimanje isplaćena su ukupna sredstva u iznosu od 18,2 mil. kuna, što je smanjenje u odnosu na 2016., kada je za pohranjene dionice u odobrenim ponudama bilo isplaćeno 308 mil. kuna.

Zaprimljeno je ukupno sedam obavijesti o korištenju iznimaka od obveze objavljivanja ponude za preuzimanje. Radilo se o sljedećim iznimkama: prijenosom dionica ciljnog društva nije došlo do promjene osobe koja ostvaruje kontrolu nad ciljnim društvom (tri), odlukom glavne skupštine u skladu s člankom 14. stavkom 1. točkom 3. Zakona o preuzimanju dioničkih društava (dalje u tekstu: ZPDD)¹⁶ odobrava se stjecanje dionica bez obveze objavljivanja ponude za preuzimanje (dvije),

16 NN, br. 109/07, 36/09, 108/12, 90/13, 99/13 i 148/13

stječu se dionice u postupku predstečajne nagodbe (dviije). Izdana su dva mišljenja kojima se pojašnjavaju neke od odredaba ZPDD-a.

1.2.3. Nadzor

1.2.3.1. Nadzor infrastrukture tržišta kapitala

U zadnjem kvartalu 2017. Hanfa je započela redoviti neposredni nadzor Zagrebačke burze. Predmet nadzora bile su mjere i postupci koje je Zagrebačka burza dužna poduzimati s obzirom na odredbe članaka 292. i 292.a te članaka 304. i 305. ZTK-a, a u svrhu utvrđivanja ispunjavanja organizacijskih zahtjeva i upravljanja rizicima kojima je Zagrebačka burza izložena ili bi mogla biti izložena, posebice u odnosu na uvođenje novog trgovinskog sustava Xetra.

Posredni nadzor Zagrebačke burze obavljao se prikupljanjem i analizom izvještaja o poslovanju uređenog tržišta i MTP-a koji se obvezno dostavljaju Hanfi. U skladu sa ZTK-om Zagrebačka burza dostavlja Hanfi mjesečne podatke o svojoj vlasničkoj strukturi, mjesečne izvještaje o stjecanju i otpuštanju financijskih instrumenata od strane rukovodećih osoba, mjesečno izvješće o poništenim transakcijama, obavijesti o uvrštavanju i izvrštavanju financijskih instrumenata na uređeno tržište, obavijesti o prijemu i prestanku prijema financijskih instrumenata na MTP, obavijesti o tekućem poslovanju i promjenama poslovanja, obavijesti o novim održavateljima tržišta, obavijesti o dražbama uravnoteženja i obustavama trgovanja, promjene u svom članstvu i revidirani popis svojih članova te godišnje financijske izvještaje za 2016. zajedno s izvještajem vanjskog revizora.

Hanfa je sudjelovala u procesu uvođenja novog trgovinskog sustava Xetra na Zagrebačkoj burzi na način da je pratila i analizirala sve radnje i postupke povezane s uvođenjem sustava i samim trgovanjem od trenutka kada je on stavljen na raspolaganje korisnicima.

Hanfa je provodila i neposredni nadzor u skladu sa zabranama i obvezama iz članaka 451. do 470. ZTK-a povezanim sa zlouporabom tržišta, kao i nadzor trgovanja financijskim instrumentima na uređenom tržištu i MTP-u u stvarnom vremenu. Eventualne sumnje na zlouporabu tržišta utvrđuju se praćenjem vijesti povezanih s pojedinim finan-

cijskim instrumentima, analizom unosa naloga i izmjena naloga u trgovinskom sustavu, pokretanjem dražbi uravnoteženja te svrstavanjem izdavatelja i financijskih instrumenata u segment promatranja.

U skladu s Pravilnikom o manipulaciji i obvezi obavješćivanja o sumnji na zlouporabu tržišta¹⁷ i Pravilnikom o prijavljivanju stvarnih ili potencijalnih kršenja Uredbe o zlouporabi tržišta¹⁸ Hanfa je od Zagrebačke burze i investicijskih društava zaprimila 12 prijava sumnji na manipulaciju tržištem i jednu prijavu sumnje na trgovanje na temelju povlaštenih informacija. Zaprimljeno je i šest prijava različitih fizičkih osoba te četiri predstavke povezane sa zlouporabom tržišta. Sve se prijave i predstavke analiziraju, prikupljaju se relevantni podaci i dokumentacija te se utvrđuje eventualna zlouporaba tržišta. Ako se utvrdi postojanje osnovane sumnje na zlouporabu tržišta, prijave s relevantnom dokumentacijom i dokazima dostavljaju se nadležnim tijelima radi daljnjeg postupanja.

Nadzor poslovanja SKDD-a Hanfa je provodila kontinuirano, na posredan i neposredan način. Pri provođenju posrednog nadzora Hanfa je tijekom cijele godine prikupljala izvještaje koje je SKDD dužan dostavljati u skladu s odredbama ZTK-a i na temelju odluka Hanfe, kao i podatke iz drugih izvora. SKDD je uredno dostavljao mjesečna izvješća o radu, informacije o imateljima kvalificiranih udjela, godišnje financijske izvještaje i godišnje izvješće te revizorsko izvješće, izvještaje o stjecanju ili otpuštanju financijskih instrumenata od strane članova Uprave, Nadzornog odbora i zaposlenika SKDD-a, izmjene i dopune Pravila i Uputa SKDD-a te cjenika, obavijesti o promjenama u članstvu i prestanku članstva itd. Hanfa je analizirala sve zaprimljene podatke te po potrebi tražila dodatna pojašnjenja ili podatke.

Na temelju Hanfine Odluke o izvještavanju o neuspjelim namirama, SKDD je redovno, dvotjednom dinamikom, obavještavao Hanfu i o neuspjelim namirama, na obrascu i u vremenskim intervalima za 2017. koje je propisala ESMA, a Hanfa je zaprimljene podatke ESMA-i redovito prosljeđivala.

¹⁷ NN, br. 05/09

¹⁸ NN, br. 60/16

Izještavanje ESMA-e i nadležnih tijela drugih država članica

U skladu s člankom 330. stavkom 5. ZTK-a Hanfa je dužna bez odgode obavijestiti ESMA-u i druga nadležna tijela država članica o privremenoj obustavi i/ili isključenju iz trgovanja financijskih instrumenata uvrštenih na uređeno tržište, neovisno o tome tko je inicijator obustave/isključenja. Putem sučelja ESMA – SARIS Hanfa je dostavila 27 obavijesti o obustavi i nastavku trgovanja za 17 dionica, jednu obavijest o prestanku uvrštenja obveznica i 11 obavijesti o prestanku uvrštenja dionica.

Hanfa je tromjesečno dostavljala ESMA-i sažetak informacija o neto kratkim pozicijama u izdanom dioničkom kapitalu, neto kratkim pozicijama u izdanim državnim dužničkim instrumentima čiji je izdavatelj Republika Hrvatska i nepokrivenim pozicijama u kreditnim izvedenicama na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza iz državnih dužničkih instrumenata, a u skladu sa zahtjevima Uredbe o kratkoj prodaji¹⁹. Na temelju te Uredbe i odredaba Delegirane uredbe Komisije [EU] br. 918/2012²⁰, ESMA-i su se dostavljali i podaci o duracijom prilagođenom iznosu izdanih državnih dužničkih instrumenata čiji je izdavatelj Republika Hrvatska.

Dostava podataka ESMA-i kroz Bazu podataka MiFID (engl. MiFID Database)

Člancima 33. i 34. Uredbe u vezi s obvezama vođenja evidencija²¹ propisane su obveze nadležnih ti-

19 Uredba [EU] br. 236/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza, SL L 86

20 Delegirana uredba Komisije [EU] br. 918/2012 od 5. srpnja 2012. o dopuni Uredbe [EU] br. 236/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza u vezi s definicijama, izračunom neto kratkih pozicija, pokrivenim kreditnim izvedenicama na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza, pragovima za obavješćivanje, pragovima likvidnosti za privremenu obustavu ograničenja, značajnim padom vrijednosti financijskih instrumenata i negativnim događajima, SL L 274

21 Uredba Komisije [EZ] br. 1287/2006 od 10. kolovoza 2006. o provedbi Direktive 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s obvezom vođenja evidencija investicijskih društava, izvještavanjem o transakcijama, transparentnosti tržišta, uvrštavanjem financijskih instrumenata za trgovanje i određenim pojmovima za potrebe navedene Direktive, SL L 241

jela povezane s izračunima, procjenama i objavama podataka za dionice uvrštene za trgovanje na uređenom tržištu. Na temelju navedenog Hanfa je bez odgode po završetku svake kalendarske godine obvezna izraditi izračune i ažurirati Bazu podataka MiFID te je obvezna i ažurirati tu bazu u roku od šest tjedana od novog uvrštenja te kod prestanka uvrštenja. Tijekom 2017. Hanfa je izvršila godišnje ažuriranje baze, jednom dostavila procjenu za nova uvrštenja i ažurirala bazu nakon objave prestanka uvrštenja.

1.2.3.2. Nadzor izdavatelja

Nadzorom izdavatelja čiji su vrijednosni papiri uvršteni na uređeno tržište u 2017. obuhvaćeno je 130 izdavatelja dionica (devet izdavatelja manje nego u 2016.) te 11 izdavatelja obveznica (osam izdavatelja manje nego u 2016.). Kontinuirano je praćeno objavljivanje propisanih informacija u skladu s odredbama ZTK-a i izvršavanje obveza u pogledu objavljivanja ponude za preuzimanje u skladu s odredbama ZPDD-a.

Prilikom nadzora izvršavanja obveze objavljivanja propisanih informacija također se provjeravalo objavljuju li ih izdavatelji u rokovima, na mjestima i u sadržaju kako je propisano ZTK-om te imaju li izdavatelji uspostavljen odgovarajući unutarnji sustav upravljanja procesom objavljivanja propisanih informacija kojima se osigurava uredno i zakonito izvršavanje propisanih obveza. Dodatno su se provodili i tematski nadzori koji su se odnosili na izvršavanje obveze objavljivanja financijskih izvještaja izdavatelja u propisanom roku, uvrštavanje novog izdanja dionica na službeno tržište te objavljivanja povlaštene informacije. Kontinuirano praćenje izvršavanja obveze objavljivanja ponude za preuzimanje uključuje provjeru jesu li stjecatelji dionica u izdavatelju obvezni objaviti ponudu za preuzimanje kao posljedicu određenog stjecanja dionica te smatraju li se određene izjave izjavom o namjeri objavljivanja ponude za preuzimanje.

Provedena su 154 posredna nadzora nad izdavateljima koja su se odnosila na transparentnost odnosno objavljivanje propisanih informacija, 42 posredna nadzora koja su se odnosila na stjecanje i/ili otpuštanje dionica izdavatelja od strane osoba na rukovoditeljskim dužnostima i 24 posredna nadzora koja su se odnosila na stjecanje i/ili otpuštanje vlastitih dionica i ostalih financijskih instru-

menata izdavatelja. Provedeno je i 11 neposrednih nadzora nad izdavateljima čiji je predmet bilo postupanje s propisanim informacijama.

U suradnji sa Zagrebačkom burzom i SKDD-om Hanfa je održala osmu godišnju edukaciju namije-

njenu izdavateljima, na kojoj se govorilo o regulatornim aktualnostima povezanim s izvještavanjem, pravima dioničara, Uredbom MAR i Uredbom CSDR te su prezentirani detalji povezani s obvezom posjedovanja oznake LEI.

Tablica 1.3. Pregled dostave propisanih i ostalih informacija u Službeni registar propisanih informacija

Kategorija informacija	Broj izvještaja 2016.	Broj izvještaja 2017.	Promjena
Godišnji izvještaji	283	294	11
ukupno revidirani	232	241	9
konsolidirani revidirani	87	93	6
nekonsolidirani revidirani	145	148	3
ukupno nerevidirani	51	53	2
konsolidirani nerevidirani	17	20	3
nekonsolidirani nerevidirani	34	33	-1
Tromjesečni izvještaji	795	820	25
konsolidirani	303	309	6
nekonsolidirani	492	511	19
Informacije o promjenama u postotku glasačkih prava	132	99	-33
Stjecanje i/ili otpuštanje vlastitih dionica	209	197	-12
Obavijesti osoba koje pri izdavatelju obavljaju rukovoditeljske dužnosti	195	253	58
Povlaštene informacije	325	644	319
Povlaštene informacije – promjena objavljene povlaštene informacije	2	0	-2
Obavijest o promjenama broja dionica i/ili glasačkih prava	14	15	1
Obavijest o promjenama u pravima izdanih vrijednosnih papira	1	3	2
Obavijest o novim izdanjima dužničkih vrijednosnih papira	5	1	-4
Glavna skupština – obavijesti o sazivu, protuprijedlozi i odluke	401	433	32
Godišnji dokument objavljenih informacija	25	2	-23
Ostale propisane informacije	610	574	-36
Ostale informacije koje nisu propisane informacije	233	274	41
Popis upućenih osoba	51	42	-9
Dokaz o objavi medijima	2.648	2.839	191
Prijedlog izmjene/dopune statuta	0	0	0
Očitovanje Hanfi	3	13	10
Ostalo za dostavu Hanfi	29	27	-2

Izvor: Hanfa

Investicijska društva

2. Investicijska društva

2.1. Opis tržišta

Iako su neki od makroekonomskih pokazatelja nastavili pozitivan trend u 2017. (gospodarski rast, smanjenje vanjskog duga te pozitivni izgledi kreditnog rejtinga države), segment financijskih tržišta u dijelu pružanja investicijskih usluga i obavljanja financijskih aktivnosti bilježi daljnju stagnaciju, što je značajno potaknuto neizvjesnošću rezultata restrukturiranja koncerna Agrokor d.d. Gledano kroz promjene broja licenciranih pravnih osoba za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investi-

cijskih aktivnosti 2017. godina praćena je daljnjom konsolidacijom tržišta.

Jedno je investicijsko društvo prestalo pružati investicijske usluge, jedna kreditna institucija započela je s pružanjem investicijskih usluga, a dva su društva za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (dalje u tekstu: društva za upravljanje UCITS fondovima) licencirana za pružanje investicijskih usluga, od kojih je jedno društvo tijekom 2017. pružalo financijske usluge.

Tablica 2.1. Broj aktivnih investicijskih društava i kreditnih institucija koje se bave pružanjem investicijskih usluga i obavljanjem investicijskih aktivnosti te društava za upravljanje UCITS fondovima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj^{23,24}

Datum	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima
31.12.2015.	8	15	7
31.12.2016.	8	14	7
31.12.2017.	7	15	9

Izvor: Hanfa

Prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti²⁴

Ukupni prihodi od obavljanja investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga iz članka 5. ZTK-a koje su ostvarila investicijska društva, društva za upravljanje UCITS fondovima te kreditne

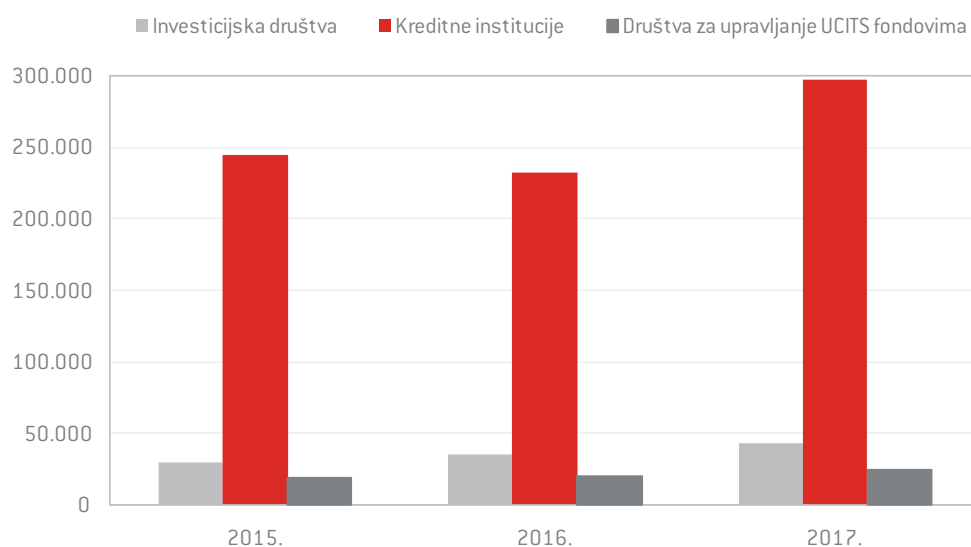
institucije u 2017. povećani su za ukupno 27,1 % u odnosu na 2016. godinu. Povećanje prihoda od 21,2 % zabilježila su investicijska društva, rast prihoda od 28,4 % ostvarile su kreditne institucije, dok je prihod društava za upravljanje UCITS fondovima porastao za 22,1 %.

22 Ovim izvješćem obuhvaćeni su podaci o investicijskim društvima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Investicijska društva iz drugih država članica koja su Hanfi posredstvom svojih nadležnih regulatora dostavila notifikacije za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti u Republici Hrvatskoj na temelju slobode pružanja usluga (neposredno) nisu uključena u ovo izvješće.

23 Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr

24 Podaci za prethodne godine iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2017. mogu se razlikovati od podataka u godišnjim izvješćima Hanfe za 2015. i 2016. zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 78/15, 134/15 i 120/16) i Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, zbog promjene metodologije izvješćivanja, kao i uslijed postupanja investicijskih društava po nalozima Hanfe.

Grafikon 2.1. Ukupni prihodi pravnih osoba ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti od 2015. do 2017. (u tis. kn)²⁵

Izvor: Hanfa

U ukupnim prihodima od investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti prihodi investicijskih društava zauzimaju udjel od 11,7 %, prihodi društava za upravljanje UCITS fondovima bilježe udjel od 6,6 %, dok prihodi kreditnih institucija čine udjel od 81,7 %.

Kod investicijskih društava najznačajniji su bili prihodi od izvršavanja naloga za klijente, koji čine 34,3 % ukupnih prihoda te su zabilježili porast od

19,7 % u odnosu na 2016. godinu. U strukturi prihoda društava za upravljanje UCITS fondovima najznačajniji su prihodi od upravljanja portfeljem i čine 98,6 % ukupnih prihoda te su se u 2017. povećali za 22,2 %. Najveći udjel (22,7 %) u strukturi prihoda kreditnih institucija zauzimaju prihodi od ponude i prodaje financijskih instrumenata bez obveze otkupa, koji su zabilježili porast od 17,3 % na godišnjoj razini.

Tablica 2.2. Ukupni prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti u 2016. i 2017. (u tis. kn)

	2016.				2017.			
	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima	Ukupno	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima	Ukupno
Prihod od zaprimanja i prijenosa i prihod od izvršavanja naloga klijenta	27.348	14.917	0	42.264	20.344	22.782	0	43.126
Prihod od upravljanja portfeljem	595	282	19.347	20.864	595	282	23.642	24.519

²⁵ Ukupni prihodi od investicijskih usluga i aktivnosti prikazani su bez prihoda od aktivnosti trgovanja za vlastiti račun.

	2016.				2017.			
	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima	Ukupno	Investicijska društva	Kreditne institucije	Društva za upravljanje UCITS fondovima	Ukupno
Prihod od investicijskog savjetovanja	0	10	125	135	0	10	94	104
Prihod od usluga ili aktivnosti provedbom ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa	0	13.756	0	13.756	0	49.221	0	49.221
Prihod od usluga ili aktivnosti provedbom ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata bez obveze otkupa	834	57.732	0	58.565	13.375	67.718	0	81.094
Prihod od pohrane i administriranja financijskih instrumenata za račun klijenata i skrbništva	1.035	42.006	0	43.041	1.302	38.331	0	39.633
Prihod od kredita ili zajma ulagatelju kako bi mu se omogućilo zaključenje transakcije	95	2.493	0	2.588	137	3.546	0	3.683
Prihod od savjetovanja o strukturi kapitala, poslovnim strategijama i srodnim pitanjima	3.568	7.513	0	11.082	5.276	1.329	0	6.604

Izvor: Hanfa

Upravljanje portfeljem i skrbništvo nad financijskim instrumentima

Na dan 31. prosinca 2017. udio imovine pod uslugom upravljanja portfeljem kod društava za upravljanje UCITS fondovima iznosio je 99,4 % ukupne vrijednosti financijske imovine pod uslugom upravljanja portfeljem, koja je u odnosu na kraj 2016. porasla za 8,7 %. Ukupna imovina pod uslu-

gom skrbništva nad financijskim instrumentima smanjena je za 2,7 % na godišnjoj razini, pri čemu najveći udjel (98,9 %) zauzimaju kreditne institucije uz smanjenje od 2,8 % na godišnjoj razini. Visoka koncentracija prikazanih financijskih usluga prema vrstama pravnih osoba motivirana je specijalizacijom pravnih osoba za pružanje pojedinih financijskih usluga.

Tablica 2.3. Portfeljna i skrbnička imovina na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)

	Upravljanje portfeljem		Promjena (u %)	Skrbništvo nad financijskim instrumentima		Promjena (u %)
	31.12.2016.	31.12.2017.		31.12.2016.	31.12.2017.	
Investicijska društva	30.158	29.169	-3,3	646.154	691.026	6,9
Kreditne institucije	45.357	5.980	-86,8	66.062.392	64.185.070	-2,8
Društva za upravljanje UCITS fondovima	5.428.324	5.951.119	9,6	0	0	0,0
Ukupno	5.503.840	5.986.268	8,8	66.708.547	64.876.095	-2,7

Izvor: Hanfa

Godišnji financijski izvještaji investicijskih društava

Ukupna imovina investicijskih društava povećana je na godišnjoj razini za 56 %, čemu je najznačajniji poticaj dao porast (od 100,7 %) financijske imovine, koja je činila udjel od 68,4 % u ukupnoj imovini investicijskih društava na 31. prosinca

2017. godine. Promjene u strukturi pasive na godišnjoj razini odnose se prvenstveno na porast (od 94,6 %) ukupnih obveza, koje su bilježile udjel od 61,6 % u ukupnoj pasivi investicijskih društava.

Tablica 2.4. Izvještaj o financijskom položaju investicijskih društava na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)

	Aktiva	31.12.2016.	31.12.2017.	Promjena
1	Nematerijalna, materijalna imovina i dugotrajna ulaganja	7.143	4.851	-32,1
2	Novčana sredstva i potraživanja	27.441	31.569	15,0
3	Financijska imovina	39.269	78.831	100,7
	Ukupno aktiva	73.853	115.251	56,1
	Pasiva			
1	Kapital i rezerve	37.339	44.196	18,4
2	Obveze	36.514	71.055	94,6
	Ukupno pasiva	73.853	115.251	56,1

Izvor: Hanfa

Investicijska društva ostvarila su u 2017. dobit nakon oporezivanja u iznosu od 10,9 mil. kuna, što predstavlja povećanje od 381,9 % u odnosu na prethodnu godinu. Najveći doprinos rastu ukupnih prihoda dao je rast neto prihoda/rashoda od provi-

zija i naknada s udjelom od 60,9 % i porastom od 41,01 %. U strukturi rashoda opći troškovi poslovanja zauzimaju udjel od 68 % ukupnih uz porast na godišnjoj razini od 12 %.

Tablica 2.5. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti investicijskih društava za 2016. i 2017. (u tis. kn)

	2016.	2017.	Promjena (u %)
Neto prihodi/rashodi od provizija i naknada	22.599	32.770	45,0
Neto realizirani i nerealizirani dobiti/gubici	1.561	3.487	123,4
Neto prihodi/rashodi od kamata	2.323	1.797	-22,6
Neto tečajne razlike	234	-715	-405,4
Ukupno ostali prihodi	848	3.754	342,5
Ukupno ostali rashodi	24.375	27.316	12,1
Ukupni prihodi	42.295	53.790	27,2
Ukupni rashodi	39.115	40.127	2,6
Dobit ili gubitak prije oporezivanja	3.181	13.663	329,6
Porez na dobit	913	2.733	199,4
Dobit ili gubitak	2.268	10.929	381,9
Ostala sveobuhvatna dobit	-546	-477	-12,7
Ukupna sveobuhvatna dobit	1.722	10.453	507,1

Izvor: Hanfa

Agregirani financijski pokazatelji investicijskih društava

Agregirani financijski pokazatelji investicijskih društava ne pokazuju značajnu promjenu u odnosu na prethodnu godinu, što je posljedica slabe aktivnosti tržišnih sudionika. Ukupni omjer zaduženosti, stopa povrata na ukupnu imovinu te stopa

povrata na ukupni kapital povećani su u odnosu na prethodnu godinu prvenstveno zbog značajnih promjena financijskih pokazatelja samo jednog investicijskog društva. Stopa adekvatnosti ukupnog kapitala smanjena je u odnosu na prethodnu godinu, ali se zadržala na razini znatno višoj od minimalno propisane (8 %).

Tablica 2.6. Agregirani financijski pokazatelji

	2016.	2017.
Omjeri (u %)		
Omjer zaduženosti	49,6	61,7
Stopa povrata na ukupnu imovinu	3,1	9,5
Stopa povrata ukupnog kapitala	6,1	24,7
Stopa adekvatnosti ukupnog kapitala	50,6	38,3
Iznosi (u tis. kn)		
Ukupna izloženost rizicima	97.193	127.142
Ukupni regulatorni kapital	22.954	23.217
Agregirana dobit/gubitak	2.268	10.929
Agregirana imovina	73.853	115.251

Izvor: Hanfa

2.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

2.2.1. Normativne aktivnosti

Zbog početka primjene Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 9 Hanfa je u 2017. donijela Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja investicijskih društava, koji se

primjenjuje za izvještajna razdoblja koja započinju 1. siječnja 2018. i nadalje. Pravilnikom se propisuje struktura i sadržaj financijskih izvještaja kojima investicijska društva izvještavaju Hanfu i druge vanjske korisnike o financijskom položaju, financijskoj uspješnosti, novčanim tokovima, promjenama kapitala te rokovima i načinima izvještavanja Hanfe.

Zaposlenici Hanfe aktivno su sudjelovali u izradi novog ZTK-a kao članovi radne skupine osnovane pri Ministarstvu financija. Tim se zakonom transponira posebno značajna Direktiva MiFID II²⁶ te omogućava izravna primjena Uredbe MiFIR²⁷, što donosi promjene važne za poslovanje investicijskih društava, kao što su poboljšanje organizacije tih društava, veća posttrgovinska transparentnost, veća zaštita ulagatelja prilagođena specifičnostima svake kategorije ulagatelja te povećanje zahtjeva u pogledu zaštite ulagatelja koji ulažu u strukturirane i kompleksne proizvode.

2.2.2. Licenciranje

Od postupaka licenciranja provedenih u 2017. ističu se izdavanja i odbijanja odobrenja za rad brokera, investicijskih savjetnika i vezanih zastupnika, izdavanja suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave investicijskih društava te prestanci pružanja investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga.

Početkom 2017. Hrvatska narodna banka rješenjem je odobrila jednoj kreditnoj instituciji pružanje investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga na temelju Hanfinog rješenja o prethodnom odobrenju donesenog u 2016. godini.

Dva društva za upravljanje UCITS fondovima započela su s pružanjem investicijske usluge upravljanja portfeljem, koja im je odobrena kao pomoćna djelatnost prema odredbama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i Zakona o alternativnim investicijskim fondovima.

Izdane su tri suglasnosti za imenovanje članova uprave u investicijskim društvima. U sva tri slučaja radilo se o produženju mandata kandidata za člana uprave investicijskog društva. S obzirom na to da je moguće donijeti rješenje o izdavanju suglasnosti za imenovanje člana uprave na mandat kraći od onog zatraženog zahtjevom, u jednom slučaju Hanfa je tako i odlučila.

Na tržištu kapitala Republike Hrvatske na dan 31. prosinca 2017. poslovalo je sedam investicijskih društava, 15 kreditnih institucija te devet društava za upravljanje UCITS fondovima koja pružaju uslugu upravljanja portfeljem i investicijskog savjetovanja iz ZTK-a kao pomoćnu djelatnost.

Krajem godine evidentirano je 114 izdanih rješenja o odobrenju za rad investicijskih savjetnika te dva odobrenja za rad brokera, koja su upisana u Registar brokera/investicijskih savjetnika. U navedene registre upisano je i 11 prestanaka obavljanja poslova investicijskih savjetnika te sedam prestanaka obavljanja poslova brokera na temelju obavijesti brokera i investicijskih savjetnika te društava u kojima su oni poslove obavljali. Evidentirane su i dvije promjene poslodavaca brokera odnosno investicijskih savjetnika, s obzirom na mogućnost fluktuacije zaposlenika unutar subjekata nadzora Hanfe (promjena radnog mjesta brokera/investicijskog savjetnika u roku od osam dana od dana prestanka radnog odnosa). Hanfa vodi i objavljuje relevantne podatke i putem registara vezanih zastupnika te društava ovlaštenih pružati investicijske usluge i obavljati investicijske aktivnosti.

Tablica 2.7. Pregled odobrenja i suglasnosti

Izdavanje odobrenja za rad	2014.	2015.	2016.	2017.
Brokera	10	13	4	2
Investicijskih savjetnika	13	10	13	114
Vezanih zastupnika	1	3	0	1
Investicijskih društava	1	0	0	0
Izdavanje suglasnosti za člana uprave	7	0	4	3
Izdavanje prethodne suglasnosti kreditnoj instituciji	2	0	2	0

Izvor: Hanfa

26 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU, SL L 173

27 Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 173

Tablica 2.8. Prestanci odobrenja

Prestanci odobrenja za rad	2014.	2015.	2016.	2017.
Brokera	15	9	7	7
Investicijskih savjetnika	11	4	6	11
Vezenih zastupnika	1	1	1	0

Izvor: Hanfa

Hanfa je odbila jedan zahtjev za izdavanje odobrenja za rad brokera s obzirom na to da podnositelj u vrijeme odlučivanja o zahtjevu nije ispunjavao sve uvjete za izdavanje odobrenja propisane odredbama Zakona o tržištu kapitala i podzakonskim aktima.

Krajem 2017. odbijen je i jedan zahtjev za obavljanje poslova vezanog zastupnika zato što društvo podnositelj kao pravna osoba nije ispunilo jedan od propisanih uvjeta dobrog ugleda potreban za izdavanje odobrenja. Naime, u postupku neposrednog nadzora pokrenutom sredinom godine utvrđeno je da je podnositelj zahtjeva za obavljanje poslova vezanog zastupnika neovlašteno pružao investicijske usluge i obavljao aktivnosti.

Jednom investicijskom društvu izdano je rješenje o ukidanju odobrenja za rad na temelju podnesenog zahtjeva vlasnika investicijskog društva za ukidanje odobrenja za pružanje investicijskih usluga i s njima povezanih pomoćnih usluga. Društvo je istovremeno zatražilo te mu je i izdano odo-

brenje za obavljanje poslova vezanog zastupnika za promotivne usluge, ponude usluga investicijskog društva, zaprimanja i prijenosa naloga od klijenata i potencijalnih klijenata, plasmana financijskih instrumenata i savjetovanja u vezi s financijskim instrumentima i uslugama koje investicijsko društvo nudi.

U prošloj godini Hanfa je i dalje zaprimala obavijesti nadzornih tijela drugih članica o neposrednom pružanju investicijskih usluga i obavljanju investicijskih aktivnosti i s njima povezanih pomoćnih usluga investicijskih društava sa sjedištem izvan Republike Hrvatske na području Republike Hrvatske. Na dan 31. prosinca 2017. evidentirano je 158 obavijesti o namjeri neposrednog pružanja investicijskih usluga te pet obavijesti o prestanku pružanja tih usluga na području Republike Hrvatske. Na kraju 2017. bilo je evidentirano ukupno 696 notificiranih društava sa sjedištem u državama članicama koja neposredno pružaju usluge u Republici Hrvatskoj od stupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju.

Tablica 2.9. Pregled notificiranih društava po državama članicama

Država članica	Broj dostavljenih notifikacija u 2016.	Broj dostavljenih notifikacija u 2017.
Ujedinjena Kraljevina	122	96
Cipar	31	52
Francuska	5	3
Njemačka	3	2
Nizozemska	3	2
Malta	2	2
Ostali	7	6

Izvor: Hanfa

Investicijsko društvo sa sjedištem u Republici Hrvatskoj može osnovati podružnicu u drugoj državi članici. Jedno investicijsko društvo podnijelo je zahtjev za dostavu obavijesti nadležnom tijelu države članice, no Hanfa ga je odbila zbog provođenja postupka nadzora nad njim te utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju.

Jedno investicijsko društvo sa sjedištem u Republici Hrvatskoj iskazalo je namjeru neposrednog pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti u državama članicama Europske unije dostavom obavijesti Hanfi, koja ju je prosljedila nadležnim tijelima dotičnih država članica. Pružanje investicijskih usluga i obavljanje investi-

cijskih aktivnosti u državama članicama započelo je na dan zaprimanja obavijesti od strane nadležnih tijela tih država.

2.2.3. Nadzor

U protekloj godini nadzor poslovanja investicijskih društava bio je usmjeren na kontrolu pružanja investicijskih usluga, zaštitu imovine klijenata, praćenje aktivnosti društava iz zemalja članica Europske unije i društava iz trećih zemalja te informiranje javnosti o rizicima prihvaćanja ponuda neovlaštenih društava, kao i rizicima trgovanja špekulativnim financijskim instrumentima.

2.2.3.1. Neposredni nadzor

U 2017. Hanfa je pokrenula ukupno pet postupaka redovnog neposrednog nadzora nad investicijskim društvima, društvima za upravljanje UCITS fondovima i kreditnim institucijama u pogledu pružanja investicijskih usluga propisanih ZTK-om. Nad investicijskim društvima pokrenuta su dva redovna postupka neposrednog nadzora i jedan izvanredni postupak neposrednog nadzora, a nad društvima za upravljanje UCITS fondovima i nad kreditnim institucijama po jedan redovni postupak neposrednog nadzora. Osim nadzora nad društvima ovlaštenim za pružanje investicijskih usluga, Hanfa je također pokrenula dva postupka izvanrednog neposrednog nadzora nad društvima za potrebe utvrđivanja jesu li ona neovlašteno pružala investicijske usluge na teritoriju Republike Hrvatske.

Na osnovi obavljenih postupaka neposrednih nadzora Hanfa je donijela jedno rješenje kojim je utvrdila neovlašteno pružanje investicijskih usluga te jedno rješenje o okončanju postupka nadzora s obzirom na to da je društvo u postupku nadzora podnijelo zahtjev za ukidanje odobrenja za rad kao investicijsko društvo. U preostalim pokrenutim nadzorima nadzorne aktivnosti još uvijek traju. Za nadzore koji su pokrenuti u 2016. izdana su tri rješenja s nadzornim mjerama, pri čemu je jedno bilo za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti, jedno s opomenom i jedno s posebnom nadzornom mjerom. Osam rješenja izdano je o obustavi nadzora za nadzore koji su započeli u 2017. i ranije, a u kojima su nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene ili nisu utvrđene.

Nakon provedenog postupka nadzora doneseno je i rješenje kojim je jednom investicijskom društvu

Izvedenice su špekulativni financijski instrumenti čije se trgovanje često odvija izvan uređenog tržišta, na tzv. OTC tržištu. Trgovanje uključuje korištenje poluge, koja omogućava klijentu da s manjim iznosom novca zauzme veću i rizičniju poziciju, koja mu može donijeti veću dobit, ali i uzrokovati dodatne financijske obaveze i prouzročiti veće gubitke.

zabranjeno pružanje investicijskih usluga zaprimanja i prijenosa naloga te izvršavanja naloga za račun klijenata u odnosu na izvedenice na rok od dvije godine. U navedenom razdoblju tom se investicijskom društvu zabranjuje dovođenje postojećih i potencijalnih klijenata u vezu s drugim društvima, a u vezi s trgovanjem izvedenicama. Zabranjuju se i marketinške i promotivne aktivnosti u odnosu na izvedenice. Kako bi zaštitila interese klijenata kojima su pružane investicijske usluge s izvedenicama, Hanfa je rješenjem naložila da se po uređenju međusobnih odnosa s klijentom otvorene pozicije, u skladu s nalogom klijenta, zatvore ili prenesu na drugo investicijsko društvo te da se isplate raspoloživa novčana sredstva klijentima u vezi s predmetnom uslugom.

U jeku globalizacije sve su učestaliji pokušaji društava iz zemalja članica Europske unije i trećih zemalja da ponude svoje usluge ulagateljima u Republici Hrvatskoj radi proširenja postojeće baze klijenata i povećanja prihoda. Najčešće se radi o ponudi trgovanja kompleksnim financijskim instrumentima (izvedenicama), koji su jako rizični i uglavnom neprikladni za prosječnog ulagatelja. Korištenjem napredne tehnologije potencijalnim klijentima omogućava se da na jednostavan način, putem *on-line* platformi, ostvare pristup i započnu trgovanje na globalnom financijskom tržištu. Prilikom pružanja usluga na lokalnoj razini inozemna društva pronalaze partnere na domaćem tržištu (domaće pravne subjekte), koji animiraju nove klijente i pružaju podršku prije uspostave poslovnog odnosa s inozemnim društvom i tijekom procesa trgovanja. Nerijetko se radi o načinu pružanja usluga inozemnih društava u Republici Hrvatskoj i modelu suradnje s domaćim pravnim subjektima koji nije u skladu s odredbama ZTK-a. S tim vezi, bilo na temelju saznanja iz redovnih aktivnosti ili zaprimljenih prijava oštećenih klijenata, Hanfa pokreće nadzore nad društvima za koje postoji sumnja na neovlašteno pružanje investicijskih usluga. Tako su pro-

U skladu s odredbama ZTK-a, investicijsko društvo koje ima sjedište u drugoj zemlji članici Europske unije može, pod određenim uvjetima, investicijske usluge pružati na području Republike Hrvatske samo na sljedeće načine:

- izravnim putem (nakon notifikacije od strane inozemnog regulatora)
- osnivanjem podružnice
- putem vezanog zastupnika sa sjedištem ili prebivalištem u Republici Hrvatskoj koji ima odobrenje Hanfe
- putem investicijskog društva ili kreditne institucije koji imaju odobrenje Hanfe ili Hrvatske narodne banke za pružanje investicijskih usluga.

vedena dva izvanredna neposredna nadzora nad domaćim pravnim subjektima koji su imali sklopljen poslovni odnos s inozemnim investicijskim društvima i za svoje usluge primali fiksnu mjesečnu naknadu ili naknadu po dovedenom klijentu. Utvrđeno je da su djelatnici domaćih pravnih subjekata kontaktirali domaće ulagatelje, nudili im ulaganje u strane dionice, i to uglavnom izvedenice na dionice kao što su ugovori za razlike (engl. *contracts for differences*), naglašavajući kako na njima mogu ostvariti veliku zaradu. Na temelju provedenih nadzora utvrđeno je da su domaći pravni subjekti neovlašteno pružali investicijske usluge. O aktivnostima stranih investicijskih društava Hanfa je obavijestila njihova matična nadzorna tijela.

Tijekom protekle godine objavljeno je šest upozorenja za javnost o aktivnostima društava koja su neovlašteno i bez odobrenja Hanfe nudila usluge trgovanja financijskim instrumentima. S obzirom na sve veću zastupljenost ponude trgovanja spekulativnim financijskim instrumentima od strane marketinških agencija, Hanfa je također objavila upozorenje za javnost o rizicima prihvatanja takvih ponuda te skrenula pažnju javnosti na upozorenje jedne strane obavještajne agencije.

2.2.3.2. Posredni nadzor

Hanfa je tijekom godine provodila posredni nadzor i to prikupljanjem, analiziranjem i obrađivanjem mjesečnih izvješća investicijskih društava o pokazatelju neto likvidnih sredstava te tromjesečnih

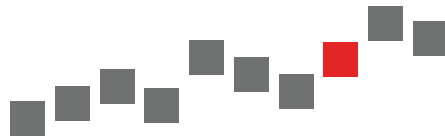
izvješća investicijskih društava, kreditnih institucija i društava za upravljanje UCITS fondovima o prihodima i rashodima s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti, kao i o upravljanju sredstvima klijenata. Navedene aktivnosti uključivale su i analizu tromjesečnih financijskih izvješća, kao i tromjesečnih izvješća o adekvatnosti kapitala i izloženostima investicijskih društava. Podatke o zaštiti imovine klijenata (kontrola novčanih sredstava) Hanfa je kontrolirala na tjednoj osnovi, uz periodičku provjeru dokumentacije koja je bila podloga za dostavljene podatke.

Hanfa je ocjenjivala i planove oporavaka kod svojih obveznika. Obveznici izrade planova oporavka su investicijska društva koja imaju temeljni kapital od 6 mil. kuna, značajna investicijska društva, te investicijska društva kojima Hanfa naloži izradu takvog plana. Hanfa je tijekom 2017. ocijenila planove oporavka za dva investicijska društva koja ispunjavaju uvjete o temeljnom kapitalu. To je uključivalo utvrđivanje njihove potpunosti i kvalitete, uzimajući u obzir činjenicu da se radi o društvima koja nisu značajna investicijska društva te koja posljedično mogu izraditi plan oporavka u manjem opsegu. Investicijska društva imaju obvezu najmanje jednom godišnje ažurirati planove oporavka te ako dođe do promjene plana oporavka, on se dostavlja Hanfi na ponovnu ocjenu. U svrhu zaštite imovine klijenata, Hanfa je provela kontrolu usklađenosti financijskih instrumenata klijenata investicijskih društava i kreditnih institucija.

2.2.4. Ispiti za brokere i investicijske savjetnike

Hanfa je u 2017. održala obrazovni program koji je obuhvaćao predavanja za ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, brokera i investicijskog savjetnika. Pohađalo ga je devet polaznika.

Održan je ciklus ispita za brokera te ciklus ispita za investicijskog savjetnika. Oba ciklusa sadržavala su dva ispitna roka. U ciklusu ispita za brokera ispitu je pristupilo 13 kandidata, a pet ih je uspješno položio ispit. U ciklusu ispita za investicijskog savjetnika ispitu je pristupilo 138 kandidata, od kojih su 52 kandidata uspješno položila ispit.

Investicijski fondovi

3. Investicijski fondovi

3.1. Opis tržišta

Tijekom 2017. zabilježen je rast imovine UCITS fondova. U odnosu na kraj prethodne godine razvidno je smanjenje imovine novčanih fondova u korist obvezničkih. Uzroci navedene promjene su okruženje niskih kamatnih stopa, uslijed kojeg novčani fondovi ostvaruju lošije prinose, uz istovremeno relativno visok prinos na izdanja domaćih obveznica, čime obveznički fondovi ostvaruju više prinose od novčanih i kao takvi postaju sve atraktivniji ulagateljima. U promatranom prvom polugodištu 2017.²⁸ zabilježen je rast imovine AIF-ova. Razlog je tome početak rada novoosnovanih AIF-ova s privatnom ponudom odnosno značajne neto uplate u njih. Tržište AIF-ova u 2017. općenito je karakteriziralo osnivanje novih fondova, njih čak devet, što je značajno povećanje broja fondova u odnosu na godinu ranije.

3.1.1. Društva za upravljanje

Na dan 31. prosinca 2017. bilo je registrirano 21 društvo za upravljanje investicijskim fondovima^{29,30}, jednako kao i prethodne godine. Od navedenih društava poslove upravljanja UCITS fondovima i AIF-ovima obavljalo je devet društava, pet društava upravljalo je samo UCITS fondovima, a sedam društava upravljalo je samo AIF-ovima.

Društva za upravljanje investicijskim fondovima ostvarila su u 2017. dobit nakon oporezivanja u

U Republici Hrvatskoj postoje dvije vrste investicijskih fondova: otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fondovi) i alternativni investicijski fondovi (dalje u tekstu: AIF-ovi). UCITS fondovima i AIF-ovima upravljaju društva za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (dalje u tekstu: društva za upravljanje UCITS fondovima) odnosno društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (dalje u tekstu: UAIF-ovi).

UCITS fond nema pravnu osobnost, a društvo za upravljanje ga osniva i njime upravlja u svoje ime i za zajednički račun imatelja udjela u toj imovini u skladu s odredbama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (NN, br. 44/16; dalje u tekstu: ZOIJP), prospekta i pravila toga fonda. UCITS fondovi osnovani su s ciljem prikupljanja novčanih sredstava javnom ponudom udjela u fondu svim zainteresiranim ulagateljima. Sredstva prikupljena od ulagatelja ulažu se u prenosive vrijednosne papire ili u druge oblike likvidne financijske imovine poštujući načela razdiobe rizika. Ovisno o kretanju vrijednosti imovine u UCITS fondu, ulagatelji ostvaruju određeni prinos te imaju pravo, pored prava na razmjerni udio u dobiti fonda, zahtijevati isplatu udjela i na taj način istupiti iz fonda.

AIF je investicijski fond osnovan sa svrhom i namjenom prikupljanja sredstava javnom ili privatnom ponudom te ulaganja tih sredstava u različite vrste imovine u skladu s unaprijed određenom strategijom i s ciljem ostvarivanja prinosa za ulagatelja. U Republici Hrvatskoj mogu se osnovati AIF-ovi s javnom ponudom, koji mogu biti otvoreni i zatvoreni, te AIF-ovi s privatnom ponudom, koji se dijele na osnovne i posebne.

Svaki otvoreni i zatvoreni investicijski fond koji posluje na teritoriju Republike Hrvatske mora imati depozitara, koji za potrebe fonda obavlja poslove pohrane zasebne imovine fonda, poslove vođenja posebnih računa za imovinu fonda i druge poslove u skladu s odredbama ZOIJF-a i Zakona o alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 21/18; dalje u tekstu: ZAIF). U Republici Hrvatskoj depozitari su kreditne institucije.

28 Rok za dostavu revidiranih godišnjih financijskih izvještaja AIF-ova s privatnom ponudom na temelju zakonskih odredaba je 30.6.2018., stoga su u ovom izvješću korišteni nerevidirani podaci o stanju imovine AIF-ova na dan 30.6.2017. godine.

29 Ovim izvješćem obuhvaćeni su podaci o društvima za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Društva za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ovi iz drugih država članica koji su notificirani u Republici Hrvatskoj nisu uključeni u izvješće.

30 Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr.

iznosu od 52 mil. kuna, što je smanjenje od 12,0 % u odnosu na 2016. godinu. Zabilježen je pad neto rezultata naknada od upravljanja investicijskim fondovima od 3,8 % kao posljedica povećanja rashoda od upravljanja fondovima od 13,4 %. Društva za upravljanje najvećim se dijelom financiraju iz vlastitih sredstava (kapital i rezerve čine 83,5 % pasive), a najveći dio imovine društava za upravljanje uloženo je u financijsku imovinu (73,3 % ukupne imovine)³¹.

3.1.2. Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

U 2017. nastavljen je trend povećanja broja UCITS fondova. U registru Hanfe tijekom godine zabilježeno je pet pripajanja te osnivanje devet novih UCITS fondova. Od novoosnovanih UCITS fondova dva su obveznička, dva novčana, jedan dionički i jedan mješoviti, a tri su fonda kategorizirana kao ostali. Na dan 31. prosinca 2017. tri su fonda bila u postupku likvidacije.

Tablica 3.1. Usporedba broja UCITS fondova na dan 31.12.2016. i 31.12.2017.

UCITS fond	31.12.2016.	31.12.2017.
Novčani	20	22
Obveznički	15	16
Mješoviti	8	9
Dionički	26	26
Ostali	22	22
Ukupno	91	95

Izvor: Hanfa

Tablica 3.2. Neto imovina UCITS fondova na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)

	31.12.2016.	31.12.2017.	Udio (%)	Promjena (u %)	Uplate u 2017.	Isplate u 2017.
UCITS fondovi	18.440.776	18.499.606		0,3	18.511.521	18.620.551
Novčani	11.111.297	8.671.882	46,9	-22,0	12.693.813	15.469.677
Obveznički	4.048.794	6.261.893	33,8	54,7	4.321.155	2.067.673
Mješoviti	866.564	884.054	4,8	2,0	182.112	132.333
Dionički	1.790.136	1.913.771	10,3	6,9	971.497	767.305
Ostali	623.985	768.006	4,2	23,1	342.944	183.563

Izvor: Hanfa

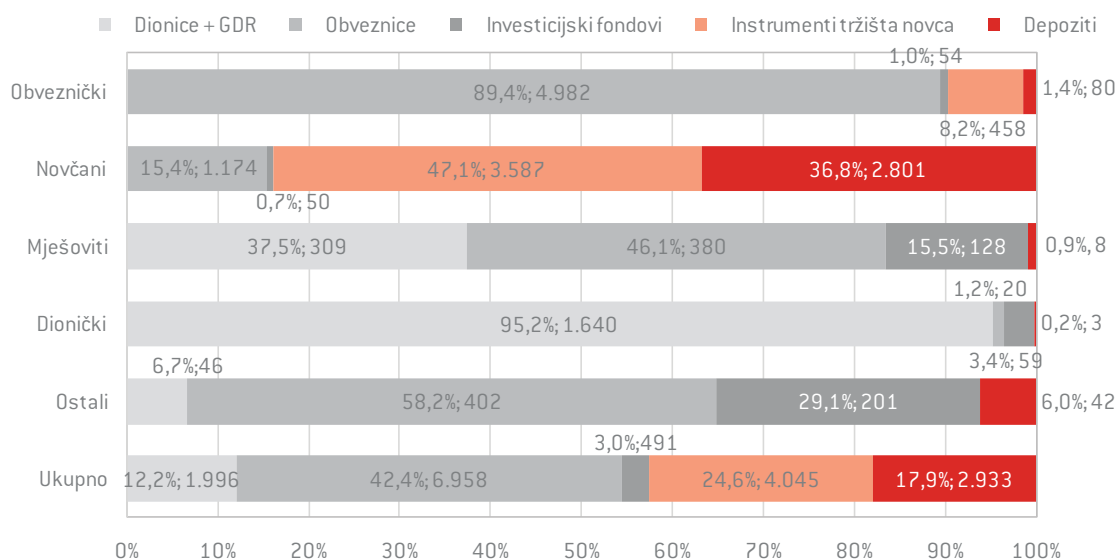
Rastu neto imovine UCITS fondova najviše je pridonijelo povećanje neto imovine obvezničkih fondova zbog relativno velikih neto uplata u postojeće fondove. S druge strane, u kategoriji novčanih fondova zabilježeno je smanjenje ukupne vrijednosti neto imovine od 2,4 mlrd. kuna zbog relativno velikih neto isplata iz fondova.

Ako se promatraju prinosi UCITS fondova ostvareni u valuti u kojoj je izražena vrijednost udjela pojedinog UCITS fonda, na kraju 2017. dionički fondovi

ostvarili su godišnje prinose u rasponu od -22,7 % do 23,6 %. Od toga je 12 fondova ostvarilo negativne prinose. Prinosi mješovitih UCITS fondova kretali su se u rasponu od -6,7 % do 6,9 %. Uslijed nepromijenjene monetarne politike europodručja prinosi novčanih fondova ostali su na izrazito niskim razinama. Većina novčanih fondova ostvarila je pozitivne prinose, koji su se kretali do najviših 1,0 %, dva novčana fonda ostvarila su negativne prinose s kretanjem do najnižih -0,9 %, dok je jedan novčani fond ostvario iznimno negativan prinos od -7,6%. Prinosi obvezničkih fondova kretali su se u rasponu od -3,5 % do 5,3 %. Fondovi kategorizirani kao ostali ostvarili su, zbog raznolikih strategija ulaganja, prinose u rasponu od -3,1 % do 8,3 %.

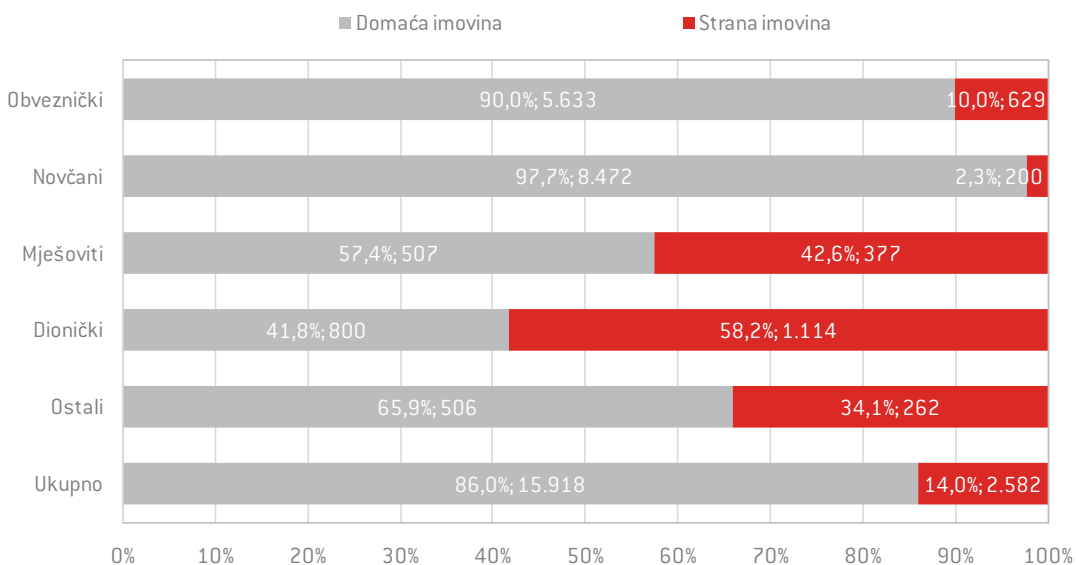
31 Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje investicijskim fondovima i Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje investicijskim fondovima nalaze se u poglavlju Dodaci.

Grafikon 3.1. Struktura ulaganja UCITS fondova na dan 31.12.2017. (u % i mil. kn)

Izvor: Hanfa

Grafikon 3.2. Udjeli domaće i strane imovine u neto imovini UCITS fondova na dan 31.12.2017. (u % i mil. kn)

Izvor: Hanfa

Udio domaće imovine u ukupnoj neto imovini UCITS fondova na kraju 2017. smanjio se u odnosu na kraj 2016. i iznosio je 86,0 %. Razlog i dalje visokog udjela domaće imovine ponajviše leži u činjenici da je imovina novčanih (46,9%) i obvezničkih (33,8%) fondova činila glavninu imovine UCITS fondova (80,7%), a navedeni fondovi krajem 2017. nisu bili

izloženi stranim tržištima u značajnijoj mjeri. Ulaganja u stranu imovinu u prvom su se redu odnosila na ulaganja u dionice, a zatim u obveznice te manjim dijelom u investicijske fondove. U portfeljima dioničkih fondova prevladavala su ulaganja u stranu imovinu odnosno dionice te manjim dijelom u dioničke investicijske fondove. U stranu imovinu

u znatnoj su mjeri ulagali i mješoviti fondovi te fondovi kategorizirani kao ostali, i to uglavnom u dionice i investicijske fondove. Obveznički fondovi nisu bili značajno izloženi stranoj imovini, no onaj dio njihovih portfelja koji je bio izložen stranim vrijednosnim papirima (10,0 %) većim se dijelom odnosio na ulaganja u državne obveznice (8,8 %) stranih država.

3.1.3. Alternativni investicijski fondovi

Devet je AIF-ova osnovano u Republici Hrvatskoj tijekom 2017. te su svi kategorizirani kao otvoreni alternativni fondovi s privatnom ponudom. Jedan fond kategoriziran je kao AIF osnovne vrste, dok je osam fondova kategorizirano kao AIF-ovi posebne vrste, od kojih je sedam hedge fondova, a jedan fond za ulaganje u suvereni dug.

Tablica 3.3. Usporedba broja AIF-ova na dan 31.12.2016. i 31.12.2017.

AIF	31.12.2016.	31.12.2017.
Privatna ponuda	25	34
osnovni	9	10
hedge (posebne vrste)	7	14
poduzetničkog kapitala (venture capital; posebne vrste)	1	1
fond za ulaganje u suvereni dug (posebne vrste)	0	1
rizičnog kapitala (posebne vrste)	2	2
rizičnog kapitala – fondovi za gospodarsku suradnju (posebne vrste)	5	5
zatvoreni	1	1
Javna ponuda	5	5
otvoreni	2	2
zatvoreni nekretninski	1	1
zatvoreni	2	2
Ukupno	30	39

Izvor: Hanfa

Tablica 3.4. Neto imovina AIF-ova na dan 31.12.2016. i 30.6.2017. (u tis. kn)

AIF	31.12.2016.	Udio (%)	30.6.2017.	Udio (%)	Apsolutna promjena	Promjena (u %)
Privatna ponuda	2.894.991	89,5	3.258.954	91,2	363.963	12,6
osnovni	417.036	12,9	464.300	13,0	47.264	11,3
hedge (posebne vrste)	124.801	3,9	317.110	8,9	192.309	154,1
poduzetničkog kapitala (venture capital; posebne vrste)	6.585	0,2	48.107	1,3	41.522	630,6
fond za ulaganje u suvereni dug (posebne vrste)	0	0,0	44.406	1,2	44.406	-
rizičnog kapitala (posebne vrste)	76.101	2,4	26.390	0,7	-49.711	-65,3
rizičnog kapitala – fondovi za gospodarsku suradnju (posebne vrste)	1.042.165	32,2	1.090.628	30,5	48.463	4,7
zatvoreni	1.228.303	38,0	1.268.012	35,5	39.709	3,2
Javna ponuda	340.922	10,5	314.682	8,8	-26.240	-7,7
otvoreni	50.934	1,6	49.920	1,4	-1.014	-2,0
zatvoreni	219.293	6,8	187.858	5,3	-31.435	-14,3
zatvoreni nekretninski	70.694	2,2	76.904	2,2	6.210	8,8
Ukupno	3.235.912	100,0	3.573.636	100,0	337.724	10,4

Izvor: Hanfa

3.1.4. Fondovi osnovani posebnim zakonima

Nakon rasta neto imovine Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u 2016., u 2017. dogodio se pad imovine od 3,7 %,

što je posljedica utjecaja zbivanja na tržištu. Neto imovina Umirovljeničkog fonda krajem 2017. (odnosno na dan 28.12.2017.) iznosila je 188 mil. kuna, a taj je fond prestao s radom dana 28.12.2017. godine.

Tablica 3.5. Investicijski fondovi osnovani posebnim zakonima na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. / 28.12.2017. (neto imovina u tis. kn)

Investicijski fond	Neto imovina 31.12.2016.	Neto imovina 31.12.2017./28.12.2017.
Fond hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji	818.883	788.925
Umirovljenički fond	190.813	188.909

Izvor: Hanfa

3.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

3.2.1. Normativne aktivnosti

Izmjene postojećeg zakonodavnog okvira o alternativnim investicijskim fondovima

Tijekom 2017. Hanfa je sudjelovala u izradi nacrtu novog Zakona o alternativnim investicijskim fondovima (dalje u tekstu: novi ZAIF). Njime se, kao rezultat dosadašnje prakse i iskustva, uvode tri kategorije UAIF-ova (mali, srednji i veliki) kako bi se olakšalo i pojednostavnilo osnivanje i poslovanje malih i srednjih UAIF-ova, uvodi se mogućnost osnivanja zatvorenog AIF-a bez pravne osobnosti, unaprijeđuju se odredbe koje se odnose na postupke licenciranja, pri čemu se predmetni postupci pojednostavljaju, te se uvode promjene razlikovnosti AIF-ova, a sve u svrhu daljnjeg razvoja i rasta tržišta investicijskih fondova te rasterećenja subjekata nadzora. Kategorije UAIF-ova međusobno se razlikuju prema veličini imovine pod upravljanjem UAIF-a te kategoriji ulagatelja kojima se udjeli pojedinih AIF-ova mogu nuditi. Omogućena je i provedba Uredbe o europskim fondovima poduzetničkog kapitala³² i Uredbe o europskim fondovima socijalnog poduzetništva³³ na način da

je Hanfa određena kao nadležno tijelo za predmetne upravitelje i fondove te su definirane prekršajne odredbe. To je bilo propisano Zakonom o provedbi Uredbe Europske unije o europskim fondovima poduzetničkog kapitala³⁴ i Zakonom o provedbi Uredbe Europske unije o europskim fondovima socijalnog poduzetništva³⁵, a novim ZAIF-om materija AIF-ova uređuje se u jedinstvenom propisu. Dopunjene su odredbe u dijelu prekograničnog obavljanja djelatnosti i trgovanja udjelima AIF-ova, a jasnije je propisano razgraničenje odgovornosti i nadležnosti Hanfe i stranih regulatora.

Propisi doneseni na temelju Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i Zakona o alternativnim investicijskim fondovima³⁶

Dana 29. travnja 2016. donesen je ZOIFJP, koji je stupio na snagu 19. svibnja 2016. godine. U skladu s prijelaznim i završnim odredbama tog Zakona Hanfa je u roku od 12 mjeseci od dana njegova stupanja na snagu bila obvezna donijeti provedbene propise. Dio provedbenih propisa Hanfa je donijela tijekom 2016., a veći dio u 2017. godini. Provedbenim propisima odnosno pravilnicima propisuje se sljedeće:

32 Uredba (EU) br. 345/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o europskim fondovima poduzetničkog kapitala, SL L 115

33 Uredba (EU) br. 346/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o europskim fondovima socijalnog poduzetništva, SL L 115

34 NN, br. 123/13

35 NN, br. 123/13

36 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2017. nalazi se u poglavlju Dodaci.

- utvrđivanje neto vrijednosti imovine i cijene udjela u UCITS fondu
- struktura i sadržaj godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja UCITS fonda
- struktura i sadržaj financijskih izvještaja i drugih izvještaja društva za upravljanje UCITS fondovima
- prisilni prijenos upravljanja UCITS fondovima
- statusne promjene društva za upravljanje UCITS fondovima
- oblik i iznos regulatornog kapitala društva za upravljanje UCITS fondovima
- registar društava za upravljanje UCITS fondovima i UCITS fondova kojima je Hanfa izdala odobrenje za rad odnosno odobrenje za osnivanje i upravljanje
- postupak naknade štete ulagateljima UCITS fonda i/ili UCITS fondu
- obavljanje poslova depozitara UCITS fonda
- izdavanje odobrenja za rad i stjecanje kvalificiranog udjela društva za upravljanje UCITS fondovima
- postupak likvidacije te uvjeti i način prestanka, produljenja i skraćivanja trajanja UCITS fonda
- organizacijski zahtjevi za društva za upravljanje UCITS fondovima
- uvjeti za obavljanje poslova nuđenja udjela UCITS fonda
- udjeli UCITS fonda
- uvjeti za članstvo u upravi i nadzornom odboru društva za upravljanje UCITS fondovima
- izdavanje odobrenja za osnivanje i upravljanje UCITS fondom te promjene prospekta i pravila UCITS fonda.

Na temelju ZAIF-a Hanfa je donijela nove pravilnike kojima se regulira sljedeće:

- utvrđivanje neto vrijednosti imovine AIF-a i cijene udjela AIF-a
- struktura i sadržaj godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja AIF-a
- struktura i sadržaj godišnjih i polugodišnjih financijskih izvještaja i drugih izvještaja UAIF-a
- oblik i iznos kapitala UAIF-a.

Novi pravilnici na temelju ZAIF-a doneseni su zbog stupanja na snagu Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 9 Financijski instrumenti,

donesenog na temelju Uredbe komisije (EU) br. 2016/2067³⁷, kojim se ukida primjena Međunarodnog računovodstvenog standarda 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, donesenog na temelju Uredbe Komisije (EZ) br. 1126/2008³⁸, te zbog stupanja na snagu Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/488³⁹. Iz tih razloga doneseni su i novi pravilnici na temelju ZOIFJP-a koji reguliraju navedeno područje.

Također, u sklopu projekta digitalizacije uveden je novi digitalni način zaprimanja pismena, zbog čega su donesene i izmjene i dopune pravilnika donesenih na temelju ZOIFJP-a te izmjene i dopune pravilnika donesenih na temelju ZAIF-a, a sve radi omogućavanja brže i jednostavnije dostave zahtjeva i dokumentacije Hanfi u elektroničkom obliku putem web-obrazaca.

Hanfa je sudjelovala u izradi Nacrta Zakona o provedbi Uredbe (EU) 2015/2365 o transparentnosti transakcija financiranja vrijednosnih papira i ponovne uporabe te u izradi Nacrta Zakona o prestanku važenja Zakona o umirovljeničkom fondu, kao i u radnoj skupini za izradu Nacrta Zakona o provedbi Uredbe (EU) br. 1286/2014 o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode.

Zaposlenici Hanfe dali su mišljenje na nacrtu Zakona o dopuni Zakona o prikupljanju, obradi, povezivanju, korištenju i razmjeni podataka o primicima i javnim davanjima po osiguranicima, Zakona o izmjeni Zakona o prikupljanju, obradi, povezivanju, korištenju i razmjeni podataka o primicima i javnim davanjima po osiguranicima, Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Središnjem registru osiguranika i Zakona o prijenosu mirovinskih prava. Također, izdano je jedno mišljenje o provedbi ZAIF-a.

37 Uredba komisije (EU) br. 2016/2067 od 22. studenoga 2016. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1126/2008 o usvajanju određenih međunarodnih računovodstvenih standarda u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 9, SL L323

38 Uredba Komisije (EZ) br. 1126/2008 od 3. studenoga 2008. o usvajanju određenih međunarodnih računovodstvenih standarda u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 320

39 Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/488 od 4. rujna 2014. o izmjeni Delegirane uredbe (EU) br. 241/2014 u odnosu na kapitalne zahtjeve za društva na osnovi fiksnih općih troškova, SL L 78

Zakon o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji

Hanfa je sudjelovala i u radnoj skupini za izradu novog Nacrta Zakona o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Naime, važeći Zakon o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji⁴⁰ donesen je prije više od deset godina te je u razdoblju primjene pretrpio dvije izmjene, i to 2004. i 2008. godine. Analizom postojećeg stanja utvrđeno je da su potrebne sveobuhvatne intervencije s obzirom na to da su se prilikom primjene tog Zakona pojavila pitanja koja nisu u potpunosti regulirana te kako bi se osiguralo transparentno i učinkovito poslovanje navedenog fonda.

Sudjelovanje u aktivnostima institucija Europske unije

Hanfa je sudjelovala u izradi regulatornih tehničkih standarda za Delegiranu uredbu Komisije (EU) 2017/653⁴¹. Također je sudjelovala u radu Stalnog odbora za upravljanje investicijama (engl. *Investment Management Standing Committee*) pri Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (engl. *European Securities and Markets Authority – ESMA*) kroz razradu savjeta Europskoj komisiji, tehničkih standarda, smjernica i mišljenja, konzultacijskih dokumenata i raznih istraživanja prakse te preporuka koje se odnose na Direktivu UCITS IV⁴², Direktivu UCITS V⁴³ i Direk-

tivu AIFMD⁴⁴ te u izradi prijedloga izmjena Uredbe o europskim fondovima poduzetničkog kapitala i Uredbe o europskim fondovima za socijalno poduzetništvo.

3.2.2. Licenciranje

Hanfa je u postupku licenciranja izdavala odobrenja za rad, za proširenje odobrenja za rad i za statusne promjene društva za upravljanje UCITS fondovima, odobrenja za osnivanje i rad UCITS fondova te odobrenja za UCITS fondove, i to za izbor depozitara, pravila i prospekt, bitne promjene prospekta, promjenu depozitara, prijenos poslova upravljanja, pripajanje UCITS fondova te uključivanje postojećih UCITS fondova u krovni fond. Posao licenciranja odnosio se i na proučavanje dokumentacije u postupku izdavanja odobrenja za izuzeće od ograničenja ulaganja iz članka 256. ZOIFJP-a. Izdano je i odobrenje za delegiranje poslova društva za upravljanje na treću osobu te odobrenje za izuzeće od primjene odredbe članka 53. stavka 2. točke 3. ZOIFJP-a.

Također je izdano odobrenje za rad za UAIF te odobrenja za osnivanje i rad AIF-ova, suglasnost za pravila AIF-a, suglasnost za promjenu pravila AIF-a, suglasnost za izbor i promjenu depozitara AIF-a, odobrenje za uključivanje AIF-ova u krovni AIF te suglasnost za dobrovoljni prijenos poslova upravljanja AIF-a na drugi UAIF iz Republike Hrvatske.

Poslovi licenciranja odnosili su se i na izdavanje odobrenja za članove uprave društava za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-ova te odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za upravljanje UCITS fondovima i UAIF-u.

Zaprimljeno je 28 notifikacija nadležnih tijela iz drugih država članica Europske unije o namjeri prekograničnog trgovanja udjelima investicijskih fondova odnosno obavljanja djelatnosti društava za upravljanje. Četiri notifikacije odnosile su se na UCITS fondove, a 24 na AIF-ove. Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju do kraja 2017. zaprimljene su 122 notifikacije o namjeri prekograničnog trgovanja udjelima investicijskih fondova

40 NN, br. 163/03, 82/04 i 41/08

41 Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/653 od 8. ožujka 2017. o dopuni Uredbe (EU) br. 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagačelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi) utvrđivanjem regulatornih tehničkih standarda u vezi s prikazom, sadržajem, preispitivanjem i revizijom dokumenata s ključnim informacijama te uvjetima za ispunjavanje zahtjeva za dostavu tih dokumenata, SL L 100

42 Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire, SL L 302

43 Direktiva 2014/91/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o izmjeni Direktive 2009/65/EZ o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) u pogledu poslova depozitara, politika nagrađivanja i sankcija, SL L 257

44 Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjeni direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010, SL L 174

odnosno obavljanja djelatnosti društava za upravljanje, od čega ih se 114 odnosilo na AIF-ove, a osam na UCITS fondove.

Na internetskoj stranici Hanfe objavljen je popis pružatelja usluga iz drugih država članica Europske unije za koje je Hanfa zaprimila obavijest o namjeri pružanja usluga u Republici Hrvatskoj. Tijekom

2017. zaprimljene su obavijesti za 13 društava o odustajanju od obavljanja prekograničnog trgovanja udjelima investicijskih fondova odnosno od obavljanja djelatnosti društava za upravljanje u Republici Hrvatskoj te su društva obrisana s popisa na Hanfinoj internetskoj stranici.

Tablica 3.6. Usporedba broja postupaka licenciranja povezanih s poslovanjem društava za upravljanje investicijskim fondovima u 2016. i 2017.

Vrsta predmeta	2016.	2017.
Odobrenje za rad društva za upravljanje UCITS fondovima i odobrenje za rad UAIF-a	0	1
Odobrenje za rad malog UAIF-a	2	0
Prestanak važenja odobrenja za rad	1	0
Odobrenje za osnivanje i rad UCITS fonda	11	9
Odobrenje za osnivanje i rad AIF-a	0	9
Odobrenje/suglasnost za izbor depozitara	11	18
Odobrenje/suglasnost za promjenu depozitara	3	1
Odobrenje/suglasnost na ugovor s depozitarom	3	0
Likvidacija fondova	1	0
Odobrenje za uključivanje UCITS fondova u krovni UCITS fond	0	2
Odobrenje za uključivanje AIF-ova u krovni AIF	0	2
Odobrenje/suglasnost za pripajanje fondova	2	3
Odobrenje za izuzeće od ograničenja ulaganja iz čl. 256. ZOIJP-a	8	7
Odobrenje/suglasnost za obavljanje funkcije člana uprave	17	16
Odobrenje prospekta i izmjena prospekta	14	11
Odobrenje/suglasnost na pravila i izmjenu pravila fonda	18	19
Odobrenje za delegiranje poslova na treću osobu	1	1
Odobrenje/suglasnost za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za upravljanje	1	4
Odobrenje za statusnu promjenu društva za upravljanje (pripajanje)	0	1
Odobrenje za izuzeće od primjene odredbe čl. 53. st. 2. t. 3. ZOIJP-a	0	1
Odobrenje/suglasnost za prijenos poslova upravljanja fondovima	3	2
Odobrenje proširenja odobrenja za rad društva za upravljanje UCITS fondovima	0	1

Izvor: Hanfa

3.2.3. Nadzor

3.2.3.1. Neposredni nadzor

U 2017. Hanfa je nastavila s provođenjem neposrednog nadzora započetog u 2016. nad jednim društvom za upravljanje UCITS fondovima i AIF-ovima, čiji je predmet bila provjera investicijskog procesa i ulaganja imovine fondova, provjera uspostavljenih mehanizama unutarnjih kontrola, koji uključuju funkciju upravljanja rizicima, usklađenost s relevantnim propisima i interne revizije, upravljanje sukobom interesa i osobne transak-

cije, te kontrola sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te provođenja međunarodnih mjera ograničavanja.

Tijekom 2017. započeo je redovan neposredni nadzor nad poslovanjem jednog društva za upravljanje UCITS fondovima, koji je obuhvatio sustav upravljanja rizicima i praćenje usklađenosti s relevantnim propisima, te nad poslovanjem jednog društva za upravljanje UCITS fondovima i AIF-ovima, koji je obuhvatio opće organizacijske uvjete društva, investicijski proces i ulaganje imovine fondova te s tim u vezi mehanizme unutarnjih kontrola.

Započeta su i dva zasebna izvanredna neposredna nadzora nad jednim društvom za upravljanje AIF-ovima i fondovima za gospodarsku suradnju, čiji su predmeti bili upravljanje imovinom fondova i s tim u vezi povezanim rizicima, upravljanje sukobom interesa i aktivnosti koje se tiču odnosa s ulagateljima u fondove, a u pogledu ulaganja imovine, te provjera povezanosti ulaganja imovine fondova s trgovačkim društvom Agrokor d.d. i njegovim povezanim i ovisnim trgovačkim društvima. Predmetnom društvu Hanfa je rješenjem od 11.1.2018. oduzela odobrenje za rad odnosno upravljanje fondovima za gospodarsku suradnju te je utvrđeno da su nastupili uvjeti za prisilni prijenos poslova upravljanja predmetnim fondovima.

Nastavljeni su neposredni nadzori započeti u 2016. nad kreditnim institucijama u dijelu obavljanja poslova depozitara UCITS fondova i AIF-ova, čiji je predmet bilo pružanje usluge pohrane i administriranja financijskih instrumenata za račun klijenta, uključujući i poslove skrbništva i s tim povezane usluge.

3.2.3.2. Posredni nadzor

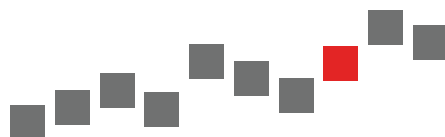
Posredni nadzor poslovanja investicijskih fondova i društava za upravljanje investicijskim fondovima provodio se na temelju analiza dostavljenih dnevnih i periodičnih izvještaja o poslovanju te godišnjih financijskih izvještaja društava za upravljanje investicijskim fondovima i investicijskih fondova revidiranih od strane neovisnog ovlaštenog revizora, kao i analiza ostalih informacija prikupljenih od subjekata nadzora. Analize su se provodile radi provjere usklađenja poslovanja subjekata nadzora s odredbama ZOIFJP-a, ZAIF-a i pripadajućih podzakonskih akata te s odredbama vlastitih internih akata, prospekta i pravila pojedinih investicijskih fondova.

U posrednom nadzoru naglasak je stavljen na nadzor promidžbenih materijala UCITS fondova, nadzor Ključnih podataka za ulagatelje (engl. *Key Investor Information Document* – KIID) u dijelu opisa investicijske politike i kontrole izračuna sintetičkog pokazatelja rizika i uspješnosti (SPRU), kontrolu ispravnosti mjesečnog izvještaja za ula-

gatelje, nadzor korištenja financijske poluge AIF-ova, nadzor revidiranih godišnjih financijskih izvještaja s naglaskom na troškove koji terete fondove, nadzor evidencije pritužbi u pogledu urednosti vođenja evidencije i sadržaja pritužbi, nadzor likvidnosti odabranog uzorka UCITS fondova, objave dodatnih informacija na temelju obveza iz Uredbe SFTR⁴⁵ – objave u financijskim izvještajima, nadzor dostave i ispravnosti podataka dostavljenih u izvještajima o izračunu neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijeni udjela UCITS fonda (NAV izvještaji) te kontrolu ograničenja ulaganja i provjeru vrednovanja imovine fondova u dijelu koji se odnosi na vrijednosne papire čiji je izdavatelj koncern Agrokor d.d. Osim posrednih nadzora UCITS fondova i AIF-ova izvršen je i pregled godišnjeg izvještaja o radu Fonda hrvatskih branitelja.

Zbog utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti sastavljeno je šest zapisnika o posrednom nadzoru, nakon čega su nezakonitosti i nepravilnosti u jednom dijelu otklonjene. U četiri slučaja Hanfa je društvima za upravljanje i UAIF-ovima izdala rješenja u kojima su izrečene opomene društvima za upravljanje zbog nepokretanja postupka likvidacije UCITS fonda kao posljedice neto imovine UCITS fonda manje od 5 mil. kuna te zbog naplate naknade za upravljanje protivne prospektu fonda. Jednim je rješenjem društvu za upravljanje naloženo da navede podatak o trošku korištenja burzovnog indeksa, da objavi podatke koji su propisani Međunarodnim standardom financijskog izvještavanja 7 te da se prilikom sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja UCITS fonda objavi maksimalan postotak naknade za upravljanje koja je bila zaračunata inozemnim UCITS fondovima u čije je udjele fond ulagao. Izdano je i rješenje u kojem je depozitaru UCITS fonda izrečena opomena zbog dostavljanja Hanfi netočnih podataka u izvještajima o izračunu neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijeni udjela UCITS fonda.

45 Uredba (EU) 2015/2365 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o transparentnosti transakcija financiranja vrijednosnih papira i ponovne uporabe te o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 337

Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina

4. Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina

4.1. Opis tržišta

Tržište obveznog i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja⁴⁶ bilježi od početka mirovinske reforme kontinuirani rast, a s danom 31. prosinca 2017. ukupna neto imovina obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova iznosila je 96,7 mlrd. kuna, što predstavlja rast od 8,2 mlrd. kuna u odnosu na kraj prethodne godine. Navedena pozitivna kretanja prvenstveno su bila posljedica obveznih uplata u drugi stup mirovinskog osiguranja.

4.1.1. Obvezni mirovinski fondovi

Kao i prethodnih nekoliko godina, na kraju 2017. u Republici Hrvatskoj poslovala su četiri društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima. Svako društvo upravljalo je po jednim obveznim mirovinskim fondom svake od kategorija A, B i C.

Sustav mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje, odnosno osnivanje i upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima u Republici Hrvatskoj (tzv. drugi i treći stup mirovinskog osiguranja) regulirano je Zakonom o obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 19/14; dalje u tekstu: ZOMF) i Zakonom o dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 19/14; dalje u tekstu: ZDMF), koji su stupili na snagu u veljači 2014., čime je izvan snage stavljen Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima.

Obvezni mirovinski fond je fond koji na temelju odobrenja Hanfe osniva društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima i njime upravlja u svoje ime i za zajednički račun članova fonda u skladu s odredbama ZOMF-a. Obvezni mirovinski fond može biti fond kategorije A, B ili C, koje se razlikuju po vremenskom trajanju članstva u fondu do umirovljenja člana te u skladu s tim imaju različite strategije ulaganja. Tako je fondu kategorije A dopuštena izloženost dioničkim tržištima u iznosu do 55% neto imovine fonda, fondu kategorije B do 35% neto imovine fonda, a fond kategorije C uopće ne smije biti izložen dionicama.

Dobrovoljni mirovinski fond je fond koji na temelju odobrenja Hanfe osniva društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima, društvo za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima ili društvo za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fond) i kojim neko od navedenih društava upravlja u svoje ime, a za zajednički račun članova mirovinskog fonda. Dobrovoljni mirovinski fond može biti otvoreni fond, u koji se, pod uvjetima predviđenima ZDMF-om, mogu učlaniti sve fizičke osobe, te zatvoreni fond, u koji se, pod uvjetima predviđenima ZDMF-om, mogu učlaniti fizičke osobe koje su zaposlene kod poslodavca ili su članovi sindikata, članovi udruge samostalnih djelatnosti ili samozaposlene osobe.

Tablica 4.1. Članstvo u obveznim mirovinskim fondovima i aktivnosti tijekom 2017.

Kategorije OMF-ova	A	B	C	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2016.	5.369	1.755.823	22.977	1.784.169
Prve prijave	243	998	89	1.330
Naknadno dovršene prijave	0	53	1	54
Raspored REGOS-a	0	64.556	0	64.556
Ukupno novih članova	243	65.607	90	65.940

46 Povijesni podaci prikazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2017. mogu se razlikovati od podataka u prethodnim godišnjim izvješćima Hanfe zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 78/15, 134/15 i 120/16), Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, promjene metodologije izvještavanja, kao i uslijed postupanja subjekata nadzora po nalogima Hanfe.

Kategorije OMF-ova	A	B	C	Ukupno
Prelasci u kategorije istog OMF-a	64	8.037	5	8.106
Prelasci iz kategorija istog OMF-a	327	66	7.713	8.106
Neto promjena	263	-7.971	7.708	0
Prelasci u drugi OMF	42	373	0	415
Prelasci iz drugih OMF-ova	42	373	0	415
Ukupan prestanak članstva	1	2.755	3.081	5.837
Stanje na dan 31.12.2017.	5.874	1.810.704	27.694	1.844.272
Godišnja promjena (u %)	9,4	3,1	20,5	3,4

Izvor: REGOS

Podaci Središnjeg registra osiguranika (dalje u tekstu: REGOS) na agregatnoj razini ukazuju na nisku osviještenost članova obveznih mirovinskih fondova o mogućnosti samostalnog odabira obveznog mirovinskog fonda.

Tablica 4.2. Neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)

	31.12.2016.	31.12.2017.	Promjena (u %)
OMF-ovi kategorije A	506.297	589.546	16,4
OMF-ovi kategorije B	80.624.190	87.374.803	8,4
OMF-ovi kategorije C	3.048.878	3.960.196	29,9
Ukupno	84.179.365	91.924.545	9,2

Izvor: Hanfa

Ukupna neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31. prosinca 2017. porasla je za 7,7 mlrd. kuna u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu se porast od 5,7 mlrd. kuna (73,1 %) odnosi na neto uplate članova, dok je porast neto imovine od 2,1 mlrd. kuna (26,9 %) posljedica ostvarenih prinosa obveznih mirovinskih fondova.

Tablica 4.3. Uplate i isplate iz obveznih mirovinskih fondova u 2017. (u tis. kn)

Kategorije OMF-ova	A	B	C	Ukupno
Neto doprinosi	36.796	5.471.194	155.474	5.663.464
Uplate iz drugih OMF-ova	38.213	36.017	964.841	1.039.071
Isplate u druge OMF-ove	15.455	1.022.731	493	1.038.679
Isplate sredstava po ispravcima	246	35.871	541	36.658
Isplate sredstava po zatvaranju osobnih računa	75	201.367	418.875	620.316

Izvor: REGOS

Tablica 4.4. Vrijednost obračunskih jedinica i prinosi obveznih mirovinskih fondova

	Vrijednost obračunskih jedinica		Prinosi OMF-ova (u %)	
	31.12.2016.	31.12.2017.	2017.	Anualizirani prinosi od početka poslovanja
MIREX kategorije A	127,6	133,4	4,6	9,0
MIREX kategorije B	233,6	240,8	3,1	5,8
MIREX kategorije C	118,1	125,3	6,1	6,9

Napomena: MIREX kategorije A i MIREX kategorije C izračunavaju se od početka rada obveznih mirovinskih fondova kategorija A i C (21.8.2014.). MIREX kategorije B računa se od 30. travnja 2002.

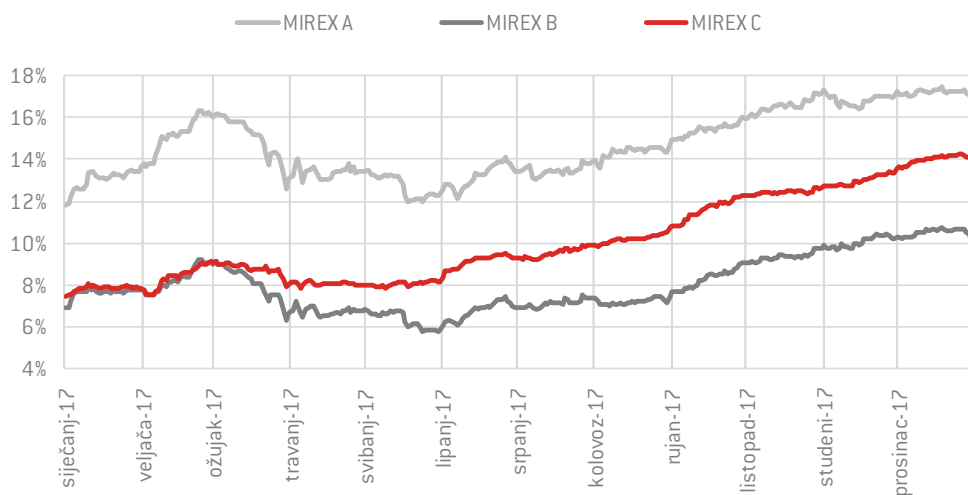
Izvor: Hanfa

Godišnji prinosi obveznih mirovinskih fondova kategorije B na kraju 2017. kretali su se u rasponu od 1,2 % do 5,2 %. Obvezni mirovinski fondovi kategorije

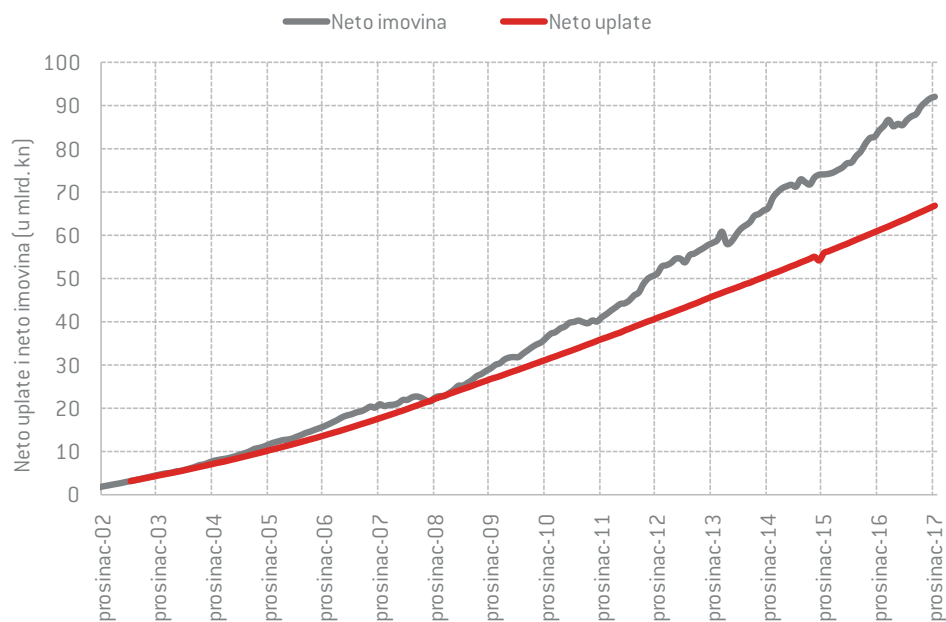
A ostvarili su prinose u rasponu od 3,3 % do 7,1 %, dok su obvezni mirovinski fondovi kategorije C ostvarili prinose u rasponu od 5,1 % do 7,5 %.

Grafikon 4.1. Stope rasta indeksa MIREX A, MIREX B i MIREX C tijekom 2017.

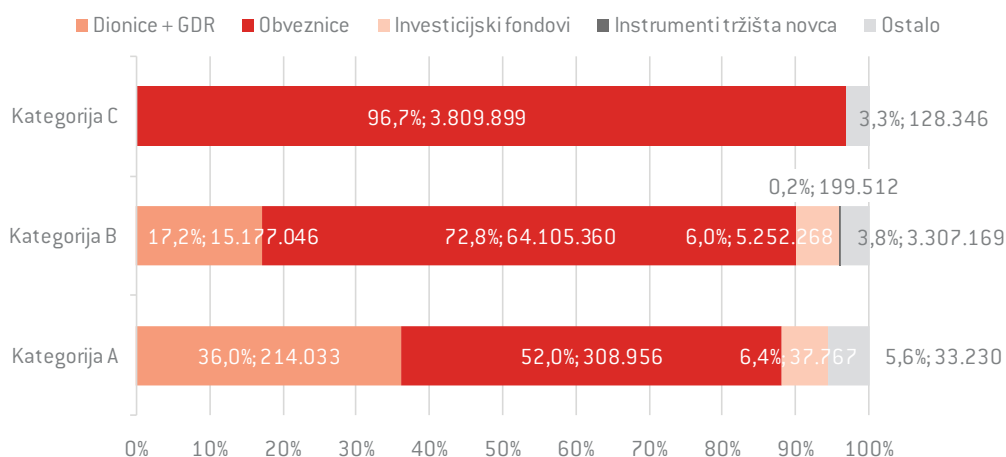
Izvor: Hanfa

Grafikon 4.2. Odnos neto uplata u obvezne mirovinske fondove i neto imovine obveznih mirovinskih fondova u razdoblju od 2002. do 2017.

Izvor: Hanfa

Grafikon 4.3. Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorija A, B i C u 2017. (u tis. kn i u %)

Izvor: Hanfa

Ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije A u obveznice u potpunosti su se odnosila na ulaganja u domaće državne obveznice (100 %), a kod ulaganja u dionice prevladavala su ulaganja u izdavatelje iz Republike Hrvatske (74,2 %). Ukupno 99,1 % imovine obveznih mirovinskih fondova kategorije A ulagane u investicijske fondove odnosilo se na inozemne dioničke fondove, a tek 0,9 % na domaće fondove. Kod ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije B u obveznice prevladavala su ulaganja u domaće državne obveznice (99,3 %), a udio domaćih izdavatelja u ulaganjima u dionice iznosio je 64,3 %. Ukupno 84,4 % imovine obveznih mirovinskih fondova kategorije B ulagane u investicijske fondove odnosilo se na inozemne dioničke fondove. Značajno veći iznos bio je uložen u UCITS fondove i činio je 95,1 % svih ulaganja u investicijske fondove, dok je u AIF-ove bilo uloženo svega 4,9 %. Ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorije C u obveznice isključivo su se odnosila na domaće obveznice (99,6 %), od čega su samo 4,0 % činila ulaganja u domaće kor-

porativne obveznice, dok se ostatak odnosio na državne obveznice.

4.1.2. Dobrovoljni mirovinski fondovi

Četiri društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima upravljala su s ukupno osam otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova i 19 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova. To predstavlja povećanje u odnosu na prethodnu godinu budući da su u 2017. osnovana dva otvorena dobrovoljna mirovinska fonda i jedan zatvoreni dobrovoljni mirovinski fond.

Na temelju ulaganja u dobrovoljne mirovinske fondove članovima se dodjeljuju državna poticajna sredstva na dobrovoljnu mirovinsku štednju u iznosu od 15 % od uplaćenog iznosa u jednoj kalendarskoj godini, a najviše do 750 kuna, što je maksimalan godišnji iznos državnih poticajnih sredstava za pojedinog člana bez obzira na članstvo u jednom ili više dobrovoljnih mirovinskih fondova.

Tablica 4.5. Osnovni pokazatelji za otvorene dobrovoljne mirovinske fondove

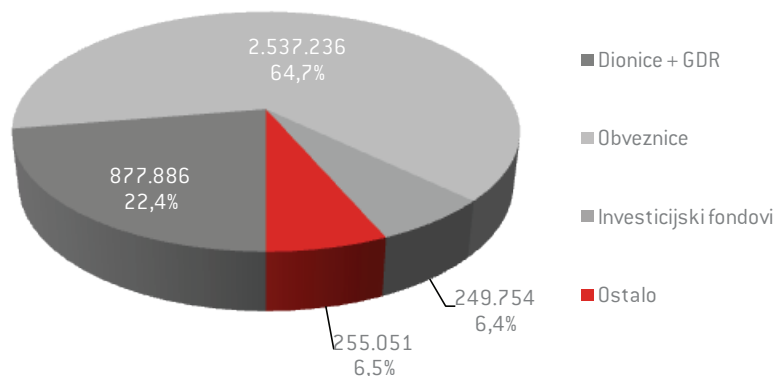
Podaci	31.12.2016.	31.12.2017.	Promjena (u %)
Ukupno članova ODMF-ova	257.049	285.822	11,2
Ukupno bruto doprinosi ODMF-ova u godini (u tis. kn)	464.138	548.789	18,2
Ukupna neto imovina ODMF-ova (u tis.kn)	3.548.401	3.895.569	9,8

Izvor: Hanfa

Svi otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi ostvarili su pozitivne prinose koji su se kretali u rasponu

od 2,1 % do 4,31 %, osim jednog koji je ostvario negativan prinos od -3,4 %.

Grafikon 4.4. Struktura ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2017. (u tis. kn i u %)

Izvor: Hanfa

Ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u obveznice odnosila su se prvenstveno na obveznice izdavatelja Republike Hrvatske (99,8 %). Kod ulaganja u dionice prevladavala su ulaganja u izdavatelje iz Republike Hrvatske (82,7 %). Otvo-

reni dobrovoljni mirovinski fondovi ulagali su u UCITS fondove. Pritom su se ulaganja u investicijske fondove velikim dijelom odnosila na inozemne investicijske fondove (87,5 %), a nešto manje na domaće UCITS fondove (12,5 %).

Tablica 4.6. Osnovni pokazatelji za zatvorene dobrovoljne mirovinske fondove

Podaci	31.12.2016.	31.12.2017.	Promjena (u %)
Ukupno članova ZDMF-ova	29.237	30.387	3,9
Ukupno bruto doprinosi ZDMF-ova u godini (u tis. kn)	86.534	93.986	8,6
Ukupna neto imovina ZDMF-ova (u tis. kn)	777.088	849.556	9,3

Izvor: Hanfa

Prinosi zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2017. kretali su se u rasponu od -3,1 % do 9,1 %.

pasive), a najznačajniji dio imovine društava za upravljanje uložen je u financijsku imovinu, koja čini 87,2 % ukupne imovine⁴⁷.

4.1.3. Društva za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima

Društva za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima ostvarila su u 2017. dobit nakon oporezivanja od 212 mil. kuna, što predstavlja rast od 12,7 % u odnosu na dobit ostvarenu prethodne godine. Prihodi od upravljanja obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima povećani su za 6,5% na godišnjoj razini. Ukupna aktiva društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima povećana je za 3,7 %. Društva za upravljanje najvećim se dijelom financiraju iz vlastitih sredstava (kapital i rezerve čine 91,8 %

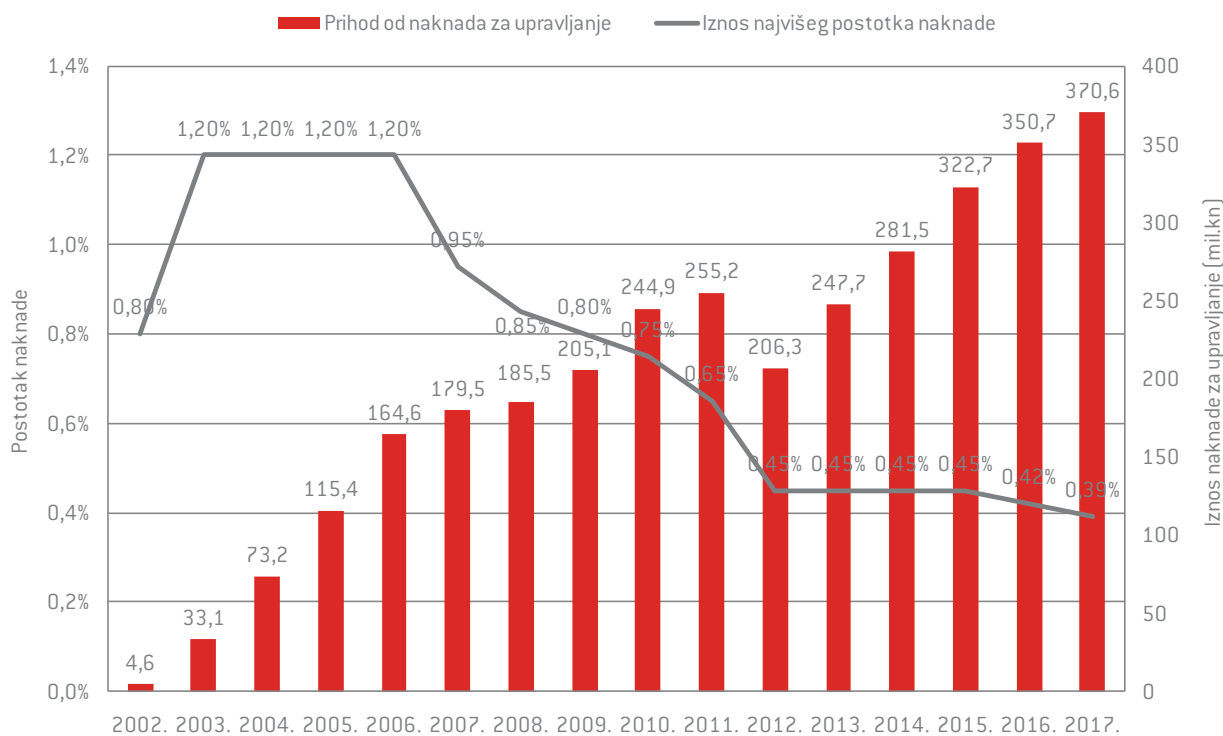
Jedna od naknada koju mirovinska društva mogu zaračunati za pokriće troškova, a koja čini glavninu prihoda od upravljanja mirovinskim fondovima, jest naknada za upravljanje. Maksimalna stopa naknade za upravljanje definirana je ZDMF-om i sva društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima primjenjuju istu stopu naknade, no njezin iznos varira ovisno o veličini imovine pod upravljanjem pojedinog društva. Osnovicu za izra-

⁴⁷ Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima i Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima nalaze se u poglavlju Dodaci.

čun naknade za upravljanje čini ukupna imovina umanjena za financijske obveze fonda. Stopa naknade za upravljanje u 2017. iznosila je 0,39 %. U narednim godinama predviđeno je godišnje uma-

njenje stope naknade za upravljanje od 7 % u odnosu na naknadu iz prethodne godine, sve dok se ona ne umanjuje na razinu od 0,3 %.

Grafikon 4.5. Usporedno kretanje postotka naknade za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima i agregirano zaračunatog iznosa naknade

Izvor: Hanfa

4.1.4. Mirovinska osiguravajuća društva

Prema odredbama Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima⁴⁸ (dalje u tekstu: ZMOD) mirovinsko osiguravajuće društvo dioničko je društvo koje nudi mirovinske programe i isplaćuje mirovine korisnicima mirovina i drugim osobama. U Republici Hrvatskoj osnovano je i djeluje jedno mirovinsko osiguravajuće društvo (dalje u tekstu: MOD).

Prema podacima iz financijskih izvještaja⁴⁹ ukupna imovina MOD-a na dan 31. prosinca 2017. iznosila je 498,2 mil. kuna, što predstavlja porast od 34,1 mil. kuna, odnosno 7,4 % u odnosu na imovinu iskazanu na dan 31. prosinca 2016. godine. Porast imovine prvenstveno je rezultat pove-

ćanja ulaganja, koja su činila 93,9 % ukupne imovine te su bila za 24,3 mil. kuna veća u odnosu na dan 31. prosinca 2016. godine. Značajan porast u apsolutnom iznosu zabilježila je i ostala imovina, koja je u odnosu na 31. prosinca 2016. veća za 10,4 mil. kuna, odnosno 53,5 %.

U pasivi na dan 31. prosinca 2017. tehničke pričuve bile su iskazane u iznosu od 425,3 mil. kuna i činile su 85,4 % pasive. Kapital i rezerve u iznosu od 37,2 mil. kuna zabilježili su smanjenje od 2,0 mil. kuna u odnosu na 2016. zbog manje zadržane dobiti i smanjenja revalorizacijskih rezervi. Prema odredbama ZMOD-a tehničke pričuve vode se odvojeno za obvezno mirovinsko osiguranje i dobrovoljno mirovinsko osiguranje. Tehničke pričuve dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na dan 31. prosinca 2017. iznosile su 280,7 mil. kuna, dok je imovina za pokriće tehničke pričuve dobrovoljnog

48 NN, br. 22/14

49 Financijski izvještaji MOD-a nalaze se u poglavlju Dodaci.

mirovinskog osiguranja iznosila 336,1 mil. kuna, odnosno višak imovine u odnosu na pričuvu iznosio je 55,3 mil. kuna. Na tehničke pričuve obveznog mirovinskog osiguranja odnosio se iznos od 88,7 mil. kuna, dok je imovina za pokriće tehničke pričuve obveznog mirovinskog osiguranja iznosila 96,2 mil. kuna, tj. bila je uložena u iznosu većem za 7,5 mil. kuna od iznosa pričuve.

U razdoblju od 1. siječnja 2017. do 31. prosinca 2017. MOD je ostvario dobit prije oporezivanja u visini od 5,8 mil. kuna, dok je dobit nakon poreza iznosila 4,7 mil. kuna, što je za 1,6 mil. kuna više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ukupni prihodi iznosili su 236,0 mil. kuna, što je za 18,8 mil. kuna više u odnosu na 2016. godinu. U strukturi prihoda najveći udjel (64,1 %) činili su prihodi s temelja doznaka mirovinskih društava i izravnih jednokratnih uplata dobrovoljnog mirovinskog osiguranja. Ukupni rashodi iznosili su 231,2 mil. kuna, što u odnosu na 2016. predstavlja povećanje od 17,2 mil. kuna. Najveći dio rashoda (70,6 %) odnosio se na rashode s temelja ugovora o mirovini, od čega se 130,1 mil. kuna odnosilo na isplate iz mirovinskog osiguranja, a 33,0 mil. kuna na promjenu tehničkih pričuva.

Ukupan broj sklopljenih ugovora o mirovini na dan 31. prosinca 2017. iznosio je 12.158, od čega se 11.909 ugovora odnosilo na dobrovoljno mirovinsko osiguranje (III. stup mirovinskog osiguranja i izravne jednokratne uplate), a 249 ugovora na obvezno mirovinsko osiguranje (II. stup mirovinskog osiguranja). U odnosu na dan 31. prosinca 2016. ukupan broj ugovora smanjio se za 1.546. Broj korisnika mirovinskog osiguranja na dan 31. prosinca 2017. iznosio je 11.729 (11.521 korisnik dobrovoljnog mirovinskog osiguranja i 251 korisnik obveznog mirovinskog osiguranja).

4.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

4.2.1. Normativne aktivnosti

Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima

Hanfa je tijekom 2017. sudjelovala u izradi Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima, kojim su izvršena poboljšanja i ispravljene nejasnoće uočene kroz

primjenu u praksi. Propisana je obveza mirovinskog društva da uspostavi sveobuhvatan i učinkovit proces procjene kreditne sposobnosti izdavatelja u koje društvo namjerava ulagati ili ulaze imovinu mirovinskih fondova, kao i zabrana automatskog i isključivog oslanjanja na kreditne rejtinge dodijeljene od nadležnih agencija za kreditni rejting u svrhu poboljšanja kvalitete ulaganja mirovinskih fondova i upravljanja rizicima, a time i bolje zaštite članova fonda. Ujedno se stvara pravni okvir za primjenu Uredbe o posebnim zahtjevima u vezi zakonske revizije subjekata od javnog interesa⁵⁰ s obzirom na to da su mirovinska društva i mirovinski fondovi subjekti od javnog interesa. Također, uspostavlja se pravni okvir za primjenu Uredbe EMIR⁵¹. Skraćuje se rok za izbor mirovinskog fonda za osiguranike koji samostalno ne odaberu obvezni mirovinski fond (sa šest mjeseci na mjesec dana) te više nije potrebno odobravati svaku promjenu statuta mirovinskog fonda, već samo onu koja se smatra bitnom. Izvršene su i promjene u odnosu na ograničenja ulaganja imovine mirovinskih fondova, uvodi se odredba da se imovina mirovinskog fonda može sastojati od novca na računima koji se može držati i na računima u drugim kreditnim institucijama, a ne isključivo na računu kod depozitara, a iz razloga postojanja mogućnosti propasti depozitara. Omogućava se stjecanje već izdanih i novoizdanih financijskih instrumenata koji još nisu uvršteni na uređeno tržište, kao i financijskih instrumenata koji su uvršteni u nižu kotaciju uređenog tržišta, dok je mirovinskim fondovima ranije bilo onemogućeno stjecanje financijskih instrumenata koji su već izdani, a nadležno tijelo izdavatelja je donijelo odluku o uvrštenju na uređeno tržište odnosno o uvrštenju u stroži segment uređenog tržišta. Predviđa se mogućnost dodatnog produljenja roka za usklađenje prekoračenja ograničenja ulaganja i za duže od tri mjeseca zbog poteškoća usklađenja ulaganja u slučajevima ulaganja u financijske instrumente izdavatelja nad kojim je pokrenut postupak prestečajne nagodbe.

50 Uredba (EU) br. 537/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o posebnim zahtjevima u vezi zakonske revizije subjekata od javnog interesa i stavljanju izvan snage Odluke komisije 2005/909/EZ, SL L 158

51 Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju, SL L 201

Nacrt Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima

Hanfa je sudjelovala i u izradi Nacrta Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Izmjene i dopune izvršene su radi usklađenja s odredbama Direktive (EU) 2014/50/EU⁵² i u cilju usklađenja s Preporukom 23 (Regulacija, supervizija i nadzor nad financijskim institucijama) Odbora Vijeća Europe MONEYVAL⁵³ u odnosu na provedbu mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Propisi doneseni na temelju ZOMF-a i ZDMF-a⁵⁴

Na temelju ZOMF-a Hanfa je donijela tri nova pravilnika kojima se uređuje utvrđivanje neto vrijednosti imovine i vrijednosti obračunske jedinice mirovinskog fonda, godišnji, tromjesečni i drugi izvještaji obveznog mirovinskog fonda te struktura i sadržaj financijskih izvještaja i drugih izvještaja mirovinskog društva koje upravlja obveznim mirovinskim fondovima.

Na temelju ZDMF-a donesena su tri nova pravilnika kojima se uređuje utvrđivanje neto vrijednosti imovine fonda i cijene udjela fonda, godišnji, polugodišnji i drugi izvještaji dobrovoljnog mirovinskog fonda te struktura i sadržaj financijskih izvještaja i drugih izvještaja mirovinskog društva koje upravlja dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Donošenju triju novih pravilnika na temelju ZOMF-a i triju novih pravilnika na temelju ZDMF-a pristupilo se zbog stupanja na snagu Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 9 Financijski instrumenti, donesenog na temelju Uredbe komisije (EU) br. 2016/2067⁵⁵, kojim se ukida primjena

Međunarodnog računovodstvenog standarda 39 Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, donesenog na temelju Uredbe Komisije (EZ) br. 1126/2008⁵⁶.

Također, u sklopu projekta digitalizacije uveden je novi digitalni način zaprimanja pismena, zbog čega su donesene izmjene i dopune pravilnika na temelju ZOMF-a te izmjene i dopune pravilnika na temelju ZDMF-a, a sve radi omogućavanja brže i jednostavnije dostave zahtjeva i dokumentacije Hanfi u elektroničkom obliku putem web-obrazaca.

Hanfa je na temelju ZOMF-a donijela i Odluku o najvišem postotku naknade depozitaru, Odluku o usklađenju sredstava jamstvenog pologa te Odluku o zajamčenom prinosu obveznih mirovinskih fondova.

Pored navedenog, u 2017. godini izdano je pet mišljenja o provedbi ZOMF-a i ZDMF-a.

Sudjelovanje u aktivnostima institucija Europske unije

Hanfa je i u 2017. sudjelovala u radu Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA*) popunjavanjem baze podataka mirovinskih planova i proizvoda (engl. *Database Pension Plans and Products*) te popunjavanjem Upitnika o samoprocjeni u sklopu projekta EIOPA-e “Usporedna analiza o nadzornim praksama u vezi s primjenom prudencijalnih pravila za institucije za strukovno mirovinsko osiguranje”. U radu Odbora za strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *Occupational Pensions Committee – OPC*) Hanfa je sudjelovala putem popunjavanja Upitnika u vezi s pravnim okvirom za dijeljenje informacija o prekograničnim aktivnostima institucija za strukovno mirovinsko osiguranje. Predstavnicima Hanfe sudjelovali su i u radu radne skupine za izradu Prijedloga Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o paneuropskom osobnom mirovinskom proizvodu (engl. *Pan-European Pension Product – PEPP*).

52 Direktiva (EU) 2014/50/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o minimalnim zahtjevima za poboljšanje mobilnosti radnika među državama članicama unaprijeđivanjem stjecanja i očuvanja prava na dopunsku mirovinu, SL L 128

53 Poseban odbor stručnjaka Vijeća Europe za ocjenjivanje mjera otkrivanja i sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma

54 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2017. nalazi se u poglavlju Dodaci.

55 Uredba komisije (EU) br. 2016/2067 od 22. studenoga 2016. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1126/2008 o usvajanju određenih međunarodnih računovodstvenih standarda u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 9, SL L323

56 Uredba Komisije (EZ) br. 1126/2008 od 3. studenoga 2008. o usvajanju određenih međunarodnih računovodstvenih standarda u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 320

Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima

S obzirom na obvezu usklađenja s Preporukom br. 23 (Regulacija, supervizija i nadzor nad financijskim institucijama) Odbora Vijeća Europe MONEYVAL u odnosu na provedbu mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te implementacije Direktive 2014/50/EU u nacionalno zakonodavstvo, krajem 2017. osnovana je radna skupina za izradu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima pri Ministarstvu rada i mirovinskog sustava, u kojoj je Hanfa kao punopravni član intenzivno sudjelovala.

Hanfa je donijela i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o minimalnim standardima, načinu izračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva⁵⁷, u kojem se najznačajnije izmjene odnose na promjene

kamatne stope za izračun tehničkih pričuva te izračun prosječnog prinosa za obvezno odnosno dobrovoljno mirovinsko osiguranje.

Na temelju članka 135. stavka 2. ZMOD-a donesena je Odluka o najvišoj naknadi za pokrivanje troškova mirovinskog osiguravajućeg društva u 2018. godini iz doznaka obveznog mirovinskog osiguranja.

4.2.2. Licenciranje

U postupku licenciranja izdano je odobrenje za osnivanje i upravljanje trima zatvorenim dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Izdana su i odobrenja za članove uprave i članove nadzornog odbora mirovinskog društva, za izbor depozitara za mirovinski fond, za izmjene i dopune statuta obveznih mirovinskih fondova te za statut i prospekt dobrovoljnog mirovinskog fonda.

Tablica 4.7. Usporedba broja postupaka licenciranja u vezi s poslovanjem mirovinskih društava i mirovinskih fondova u 2016. i 2017.

Vrsta predmeta	2016.	2017.
Odobrenje imenovanja članova uprave obveznog/dobrovoljnog mirovinskog društva	4	9
Odobrenje članova nadzornog odbora obveznog mirovinskog društva	5	8
Odobrenje za osnivanje i upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondom	1	3
Odobrenje za izbor i promjenu depozitara	1	3
Odobrenje statuta/izmjena i dopuna statuta obveznog mirovinskog fonda	0	6
Odobrenje statuta/izmjena i dopuna statuta dobrovoljnog mirovinskog fonda	1	3
Odobrenje za izradu ili bitne promjene prospekta dobrovoljnog mirovinskog fonda	1	3
Odobrenje delegiranja poslova na treću osobu	2	0

Izvor: Hanfa

4.2.3. Nadzor

4.2.3.1. Neposredni nadzor

Tijekom 2017. Hanfa je dovršila neposredni nadzor nad poslovanjem dvaju društava za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima te jednim društvom za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima. Tema nadzora bila je investicijski proces i ulaganje imovine fondova te s tim u vezi uspostava i povezanost mehanizama unutarnjih kontrola, uključujući funkcije upravljanja rizicima i usklađenosti s relevantnim propisima. Nad-

zorom investicijskog procesa i sustava upravljanja rizicima dodatno je upotpunjen i unaprijeđen interni pristup provođenja nadzora na temelju rizika.

Nakon provođenja postupka neposrednog nadzora te utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti, Hanfa je jednom društvu za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima uslijed prekoračenja ograničenja ulaganja imovine obveznog mirovinskog fonda izdala rješenje s opomenom. S tim u vezi naložila je unaprjeđenje definiranih profila rizičnosti mirovinskih fondova te propisivanje učinkovitih i razmjernih tehnika mjerenja i upravljanja rizicima. Jednom društvu za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima izdano je rješenje za una-

57 NN, br. 42/17

prjeđenje postupaka i procedura investicijskog procesa u dijelu koji se odnosi na strategije ulaganja, izrade makroekonomskih analiza, donošenje odluka o ulaganju, retroaktivno testiranje uspješnosti određivanja ciljanih cijena, upravljanje rizicima, donošenje formalnih odluka o reklasifikaciji imovine, trgovanje udjelima pasivno upravljanih investicijskih fondova (engl. *exchange-traded fund* – ETF) te osiguranje adekvatnih resursa za neometano obavljanje poslova u Odjelu analiza financijskih tržišta.

U 2017. godini dovršen je neposredni nadzor nad kreditnom institucijom započet u 2016. u dijelu obavljanja poslova depozitara obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova, čiji je predmet bilo pružanje usluge pohrane i administriranja financijskih instrumenata za račun klijenta, uključujući i poslove skrbništva i s tim povezane usluge.

Slijedom neposrednog nadzora poslovanja MOD-a iz 2016. u dijelu procesa usklađenosti organizacijskih zahtjeva u odnosu na ustroj i obavljanje poslova funkcije upravljanja rizicima, funkcije praćenja usklađenosti s relevantnim propisima, funkcije interne revizije i aktuarske funkcije te usklađenosti procesa ugovaranja i isplate mirovina sa ZMOD-om i drugim relevantnim propisima, Hanfa je u 2017. donijela rješenje kojim je naloženo otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti utvrđenih neposrednim nadzorom u pogledu provedbe unutarnje kontrole te kontrole ulaznih podataka pri izračunu tehničkih pričuva.

4.2.3.2. Posredni nadzor

Hanfa je tijekom 2017. godine provodila posredan kontinuirani nadzor nad društvima za upravljanje mirovinskim fondovima i nad mirovinskim fondovima. Teme nadzora bile su kontrola ispravnosti ključnih podataka za članove dobrovoljnih mirovinskih fondova, provjera ispravnosti informacija o portfelju i prinosima u informativnim prospektima obveznih mirovinskih fondova, kontrola ograniče-

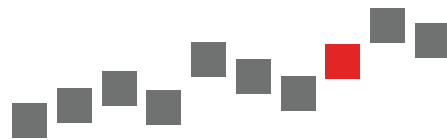
nja ulaganja i provjera vrednovanja imovine mirovinskih fondova čiji je izdavatelj koncern Agrokor d.d., nadzor dostave i ispravnosti dostavljenih NAV izvještaja te provjera potrebne razine jamstvenog pologa obveznih mirovinskih društava. U sklopu posrednog nadzora izvršen je i pregled godišnjeg izvještaja o poslovanju REGOS-a.

Hanfa je tijekom godine kontinuirano provodila posredni nadzor MOD-a u skladu s važećom regulativom kroz proces prikupljanja, analiza i kontrole dostavljenih izvještaja (financijski i dodatni izvještaji, revizorski izvještaj, redovite obavijesti), kao i na temelju informacija i dokumentacije koje su pristigle po posebnom zahtjevu. U okviru posrednog nadzora vršila se i provjera usklađenosti dostavljenih izmjena pravila, ugovora o mirovini i jediničnih iznosa mirovina sa zakonskim i podzakonskim aktima.

4.2.4. Ispiti za ovlaštene upravitelje mirovinskih fondova i ovlaštene upravitelje mirovinskih osiguravajućih društava

U 2017. Hanfa je održala obrazovni program, koji je obuhvaćao predavanja za ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva, brokera i investicijskog savjetnika. Pohađalo ga je devet polaznika. Održan je ciklus ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova te ciklus ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva. Oba ciklusa sadržavala su dva ispitna roka. U ciklusu ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova ispitu je pristupilo sedam kandidata, od kojih je šest kandidata položilo ispit. U ciklusu ispita za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva ispitu su pristupila četiri kandidata, a tri su položila ispit.

Osiguranje

5. Osiguranje

5.1. Opis tržišta

Uvođenjem novog regulatornog okvira Solventnost II povećala se obuhvatnost podataka i kompleksnost izvještaja koje su društva za osiguranje dužna izrađivati te dostavljati Hanfi. Društva su postavljeni i dodatni zahtjevi u pogledu uspostave sustava upravljanja te javne objave. Kao rezultat rastućih regulatornih zahtjeva te posljedično povećanja troškova proteklih godina provedeno je više pripajanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, a taj je trend nastavljen i u 2017., kada je provedeno pripajanje dvaju društava.

Na dan 31. prosinca 2017. na tržištu osiguranja⁵⁸ poslovalo je 20 društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj.^{59,60} Na tržištu osiguranja djelovao je i Hrvatski ured za osiguranje kao udruženje društava za osiguranje koje obavlja i poslove vođenja Garancijskog fonda te Hrvatski nuklearni POOL, GIU kao gospodarsko interesno udruženje osiguranja odnosno reosiguranja za pokriće rizika velikih šteta od odgovornosti za atom-

ske štete odnosno drugih velikih šteta. Također, u 2017. osnovano je jedno udruženje osiguratelja u skladu s člankom 350. ZOS-a. Poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju⁶¹ na dan 31. prosinca 2017. obavljalo je 308 društava za zastupanje u osiguranju, 47 društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju, 371 obrt za zastupanje u osiguranju, 22 kreditne institucije, Financijska agencija te HP – Hrvatska pošta d.d.

5.1.1. Društva za osiguranje i društva za reosiguranje

Od ukupno 20 društava za osiguranje koja su na dan 31. prosinca 2017. poslovala na tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj pet društava obavljalo je poslove životnih osiguranja⁶², sedam društava obavljalo je poslove neživotnih osiguranja, dok je poslove životnih i neživotnih osiguranja obavljalo osam društava za osiguranje. U odnosu na 31. prosinca 2016. broj društava manji je za dva zbog pripajanja jednog društva za osiguranje i jednog društva za reosiguranje drugom društvu za osiguranje. Pripajanjem društva za reosiguranje prestalo je poslovati jedino društvo za reosiguranje na tržištu osiguranja u Republici Hrvatskoj, međutim poslove reosiguranja na temelju odobrenja Hanfe ovlašteno je obavljati jedno društvo za osiguranje.

58 Pregled stanja tržišta osiguranja u 2017. izrađen je na temelju analize financijskih, statističkih i dodatnih izvještaja dostavljenih Hanfi te provedenog nadzora. Podaci za prethodne godine iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2017. mogu se razlikovati od podataka u godišnjim izvješćima Hanfe za 2015. i 2016. zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 78/15, 134/15, 120/16), Zakona o osiguranju (NN, br. 30/15; dalje u tekstu: ZOS) i Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja usvojenih od strane Europske unije, kao i uslijed postupanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje po nalogima Hanfe. Podaci prema Solventnosti II nisu uključeni u ovo izvješće, već će biti objavljene naknadno u zasebnom izvješću.

59 Ovim izvješćem obuhvaćeni su podaci o društvima za osiguranje i društvima za reosiguranje sa sjedištem u Republici Hrvatskoj. Društva za osiguranje iz drugih država članica koja su Hanfi dostavila notifikacije za obavljanje poslova osiguranja u Republici Hrvatskoj na temelju slobode pružanja usluga (neposredno) i na temelju slobode poslovnog nastana (preko podružnice) nisu uključena u ovo izvješće.

60 Popis subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr.

61 Ovim izvješćem obuhvaćeni su podaci o društvima i obrtima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koji su u 2016. i 2017. obavljali poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju. Zastupnici u osiguranju i posrednici u osiguranju i reosiguranju koji su obavljali poslove zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju sa sjedištem u drugim državama članicama neposredno ili putem podružnice nisu uključeni u ovo izvješće.

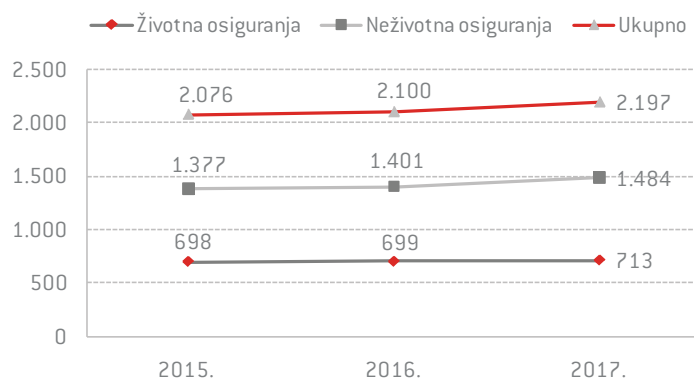
62 Jedno društvo za osiguranje koje ima dozvolu za obavljanje poslova životnih osiguranja, u skladu s člankom 24. stavkom 5. ZOS-a ima dozvolu i za obavljanje poslova u vrstama osiguranja iz članka 7. stavka 2. točaka 1. i 2. ZOS-a.

5.1.1.1. Zaračunata bruto premija

Društva za osiguranje⁶³ ostvarila su u 2017. ukupnu zaračunatu bruto premiju osiguranja u iznosu od 9,1 mlrd. kuna, što je za 294,8 mil. kuna ili 3,4 % više u odnosu na premiju ostvarenu u 2016. godini.

Ukupna zaračunata bruto premija reosiguranja u 2017. iznosila je 36,7 mil. kuna i bila je za 37,1 mil. kuna veća u odnosu na 2016. godinu. Gustoća premije osiguranja⁶⁴ u 2017. iznosila je 2.197 kuna, čime je nastavljen trend porasta iz prethodnih godina.

Grafikon 5.1. Gustoća premije osiguranja za razdoblje od 2015. do 2017. (u kn)

Izvor: Hanfa, DZS

Udjel zaračunate bruto premije osiguranja u BDP-u⁶⁵ na dan 31. prosinca 2017. bio je 2,50 %,

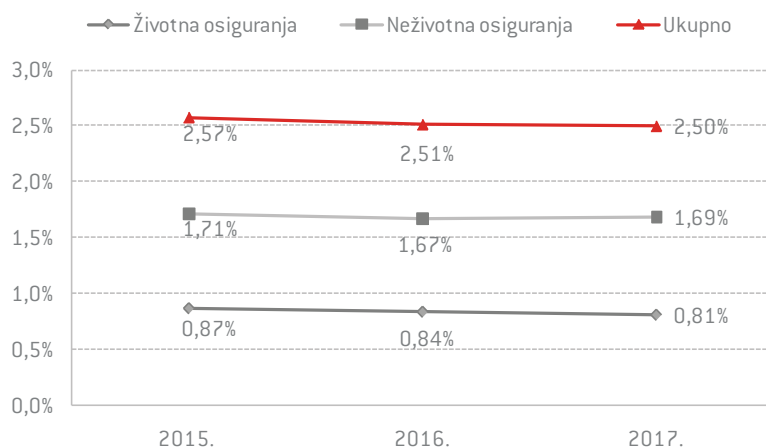
što je gotovo isto kao prethodne godine, kada je taj udjel iznosio 2,51 %.

63 Iznos zaračunate bruto premije za 2016. uključuje premiju dvaju društava za osiguranje koja su u 2016. pripojena društvu za osiguranje sa sjedištem u drugoj državi članici, dok ostali podaci za 2016. u ovom izvješću ne uključuju podatke navedenih društava. Također, iznos zaračunate bruto premije za 2015. uključuje premiju jednog društva za osiguranje koje je u 2015. pripojeno društvu za osiguranje sa sjedištem u drugoj državi članici, dok ostali podaci za 2015. u ovom izvješću ne uključuju podatke navedenog društva.

64 Gustoća premije osiguranja računa se kao omjer zaračunate bruto premije i broja stanovnika. Podaci o broju stanovnika preuzeti su s internetske stranice Državnog zavoda za statistiku (Statistika u nizu, Stanovništvo prema dobi i spolu – procjena sredinom godine, prosječna starost stanovništva, očekivano trajanje života i privremeni podaci procjene sredinom 2017. od 23.2.2018.)

65 Podaci o BDP-u objavljeni u Priopćenju Državnog zavoda za statistiku, broj: 12.1.1/4. od 28. veljače 2018., odnosno Statistika u nizu od 02.03.2018., Bruto domaći proizvod

Grafikon 5.2. Udjel zaračunate bruto premije u BDP-u za razdoblje od 2015. do 2017.

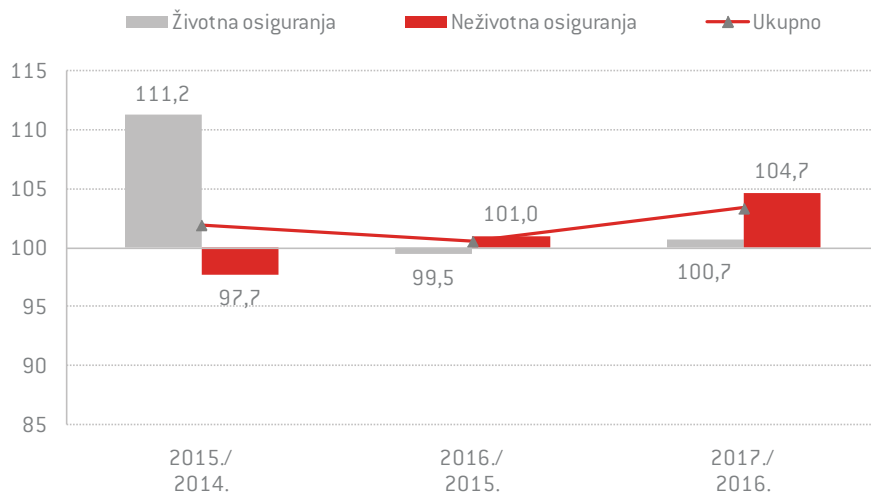

Izvor: Hanfa, DZS

Koncentracija zaračunate bruto premije u pet najvećih društava za osiguranje povećala se sa 61,6 % u 2016. na 64,8 % u 2017. godini. Kod neživotnih osiguranja prisutna je veća koncentracija u odnosu na životna osiguranja pa je tako pet društava za

osiguranje ostvarilo 74,7 % ukupne premije neživotnih osiguranja, dok je u segmentu životnih osiguranja 64,4 % premije bilo koncentrirano u pet društava za osiguranje.

Grafikon 5.3. Indeksi zaračunate bruto premije osiguranja društava za osiguranje u razdoblju od 2015. do 2017.

Izvor: Hanfa

Zaračunata bruto premija u skupini neživotnih osiguranja u 2017. iznosila je 6,1 mlrd. kuna te je zabilježila porast od 273,0 mil. kuna ili 4,7 % u odnosu na 2016., na što je najviše je utjecao porast premije u vrsti osiguranja 03 – Osiguranje cestovnih vozila (porast od 80,1 mil. kuna ili 10,0 %), u vrsti osiguranja 02 – Zdravstveno osiguranje (po-

rast od 78,6 mil. kuna ili 19,2 %) te u vrsti osiguranja 14 – Osiguranje kredita (porast od 42,0 mil. kuna ili 27,6 %).

Zaračunata bruto premija životnih osiguranja iznosila je 2,9 mlrd. kuna, što predstavlja porast od 21,8 mil. kuna ili 0,7 % u odnosu na prethodnu godinu. Porast premije u toj skupini osiguranja uzro-

kovan je isključivo porastom premije u vrsti osiguranja 23 – Životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja, dok su preostale vrste osiguranja u toj skupini zabilježile pad premije. U 2017. nastavljen je trend porasta udjela premije osiguranja s jednokratnim plaća-

njem premije, na koju se odnosilo 40,7 % zaračunate bruto premije, dok je u 2016. taj udjel iznosio 38,1 %. Premija životnih osiguranja s obročnim plaćanjima premije i dalje se smanjuje, ali značajno manjim intenzitetom nego prethodnih godina.

Tablica 5.1. Pregled zaračunate bruto premije po vrstama osiguranja u 2016. i 2017. (u tis. kn)

Šifra	Vrsta osiguranja	2016.	Udjel (%)	2017.	Udjel (%)	Promjena (%)
01	Osiguranje od nezgode	475.197	5,4	455.823	5,0	-4,08
02	Zdravstveno osiguranje	409.206	4,7	487.840	5,4	19,22
03	Osiguranje cestovnih vozila	803.831	9,2	883.957	9,8	9,97
04	Osiguranje tračnih vozila	4.552	0,1	7.973	0,1	75,15
05	Osiguranje zračnih letjelica	10.794	0,1	10.136	0,1	-6,09
06	Osiguranje plovila	141.464	1,6	148.707	1,6	5,12
07	Osiguranje robe u prijevozu	33.838	0,4	32.464	0,4	-4,06
08	Osiguranje od požara i elementarnih šteta	582.124	6,6	622.887	6,9	7,00
09	Ostala osiguranja imovine	586.945	6,7	591.766	6,5	0,82
10	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	2.042.862	23,3	2.049.320	22,6	0,32
11	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	7.195	0,1	5.310	0,1	-26,19
12	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	43.527	0,5	38.424	0,4	-11,73
13	Ostala osiguranja od odgovornosti	346.195	3,9	372.132	4,1	7,49
14	Osiguranje kredita	152.344	1,7	194.350	2,1	27,57
15	Osiguranje jamstava	5.853	0,1	7.277	0,1	24,32
16	Osiguranje raznih financijskih gubitaka	122.238	1,4	113.735	1,3	-6,96
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	3.743	0,0	4.651	0,1	24,25
18	Putno osiguranje	77.246	0,9	95.436	1,1	23,55
19	Životno osiguranje	2.243.389	25,6	2.219.640	24,5	-1,06
20	Rentno osiguranje	42.814	0,5	28.621	0,3	-33,15
21	Dopunska osiguranja životnog osiguranja	141.557	1,6	135.282	1,5	-4,43
22	Osiguranje za slučaj vjenčanja ili rođenja	5.676	0,1	5.079	0,1	-10,51
23	Životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja	485.005	5,5	551.592	6,1	13,73
24	Tontine	0	0,0	0	0,0	-
25	Osiguranje s kapitalizacijom	0	0,0	0	0,0	-
Ukupno neživotna osiguranja (vrste 01 – 18)		5.849.154	66,7	6.122.186	67,6	4,67
Ukupno životna osiguranja (vrste 19 – 25)		2.918.441	33,3	2.940.214	32,4	0,75
Sveukupno (vrste 01 – 25)		8.767.595	100,0	9.062.401	100,0	3,36

Izvor: Hanfa

U 2017. najzastupljenija vrsta osiguranja u strukturi ukupne zaračunate bruto premije bila je vrsta 19 – Životno osiguranje, u kojoj se najveći dio zaračunate bruto premije odnosio na rizik 19.01 – Osiguranje života za slučaj smrti i doživljenja (mješo-

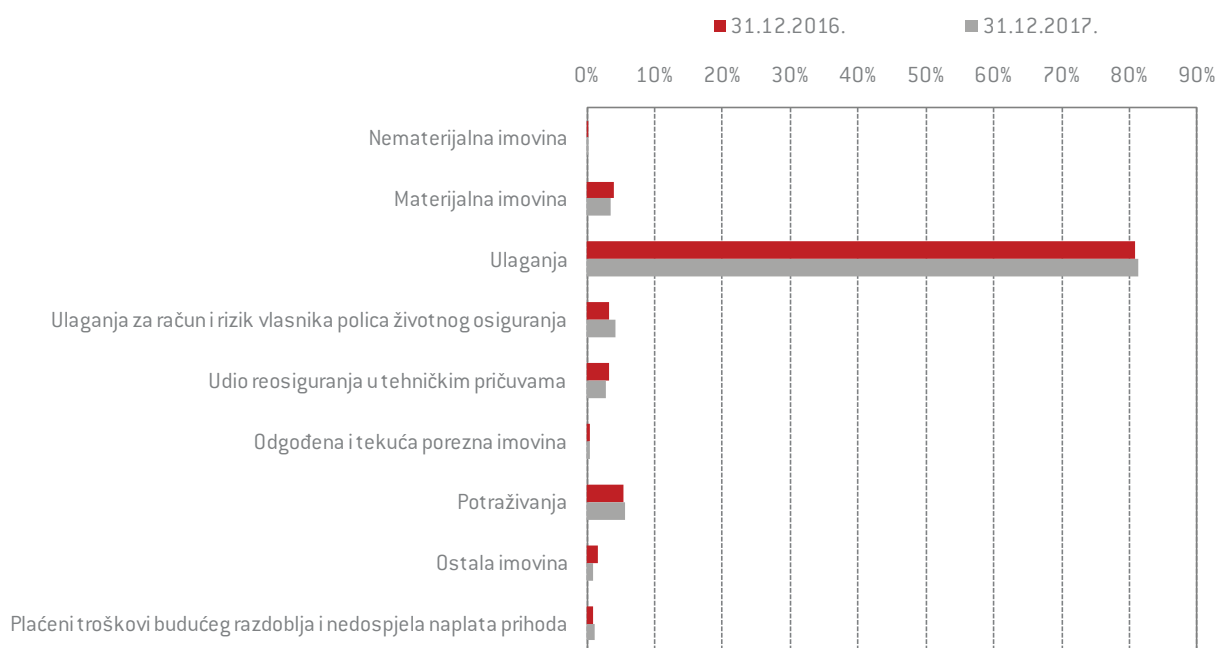
vito osiguranje) i iznosio je 1,8 mlrd. kuna. Premija rizika 19.01 činila je 19,9 % ukupne zaračunate bruto premije, a u odnosu na 2016. zabilježila je porast od 2,5 %. U vrsti 10 – Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila, koja se nalazila

na drugom mjestu po udjelu u ukupnoj zaračunatoj bruto premiji, najveći dio zaračunate bruto premije odnosio se na rizik 10.01 – Obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama. Premija rizika 10.01 u iznosu od 1,9 mlrd. kuna činila je 21,5 % ukupne zaračunate bruto premije te je u odnosu na 2016. zabilježila povećanje od 37,5 mil. kuna (2,0 %), dok je prosječna premija u iznosu od 924,3 kuna bila nešto manja u odnosu na 2016., kada je iznosila 930,4 kuna.

5.1.1.2. Struktura aktive

Ukupna aktiva društava za osiguranje na dan 31. prosinca 2017. iznosila je 40,8 mlrd. kuna te je u odnosu na prethodnu godinu bila veća za 1,0 mlrd. kuna, odnosno za 2,6 %. Aktiva životnih osiguranja činila je 56,3 % ukupne aktive te je u odnosu na 2016. porasla za 613,9 mil. kuna ili 2,7 %. U segmentu neživotnih osiguranja zabilježen je porast aktive od 423,7 mil. kuna, odnosno 2,4 %.

Grafikon 5.4. Struktura aktive društava za osiguranje u 2016. i 2017. [u %]

Izvor: Hanfa

U skupini životnih osiguranja najznačajniji udjel u strukturi aktive zauzimala su ulaganja sa 89,7 %, dok se na ulaganja za račun i rizik vlasnika polica životnog osiguranja odnosilo 7,5 % aktive. Kod ulaganja su najzastupljenija bila ulaganja u dužničke financijske instrumente klasificirane u portfelj financijske imovine raspoložive za prodaju (45,2 % aktive životnih osiguranja) te ulaganja u dužničke financijske instrumente klasificirane u portfelj ulaganja financijske imovine koja se drži do dospelja (24,1 % aktive životnih osiguranja).

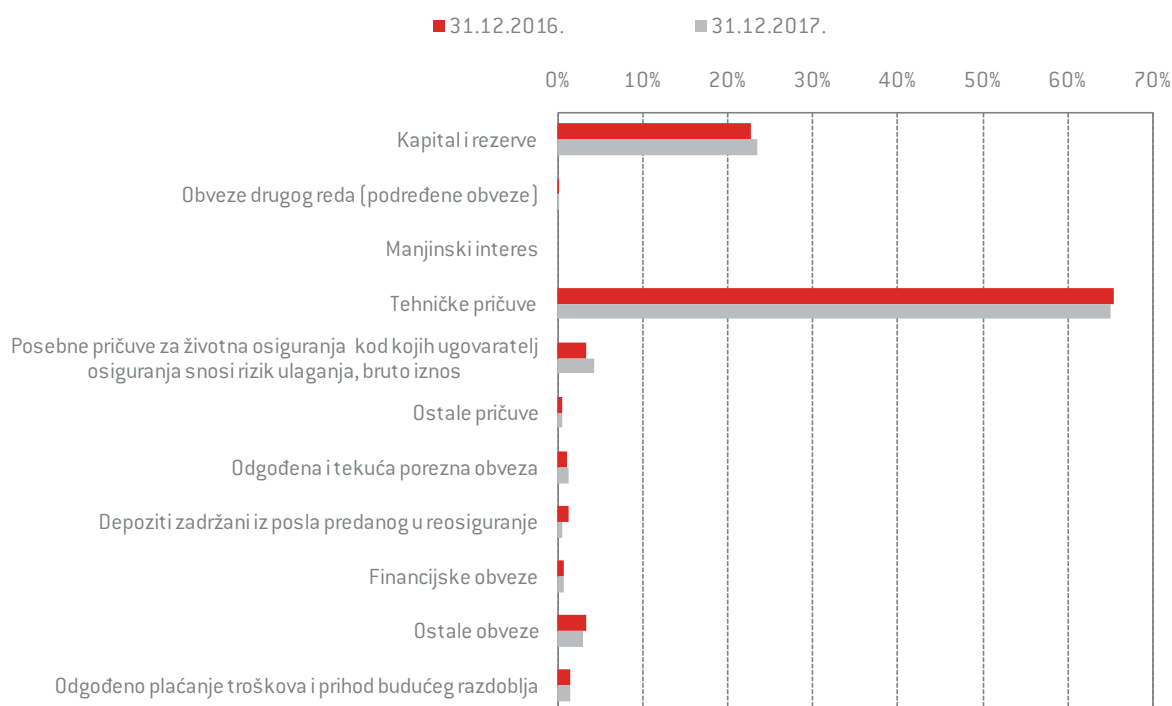
Najznačajniji udjel u aktivi neživotnih osiguranja također su imala ulaganja (70,4 %). Kao i kod život-

nih osiguranja, kod ulaganja su najzastupljenija bila ulaganja u dužničke financijske instrumente klasificirane u portfelj financijske imovine raspoložive za prodaju (26,6% aktive neživotnih osiguranja). Značajan udjel aktive odnosio se i na potraživanja (11,7 %) te na materijalnu imovinu (7,4 %).

5.1.1.3. Struktura pasive

U ukupnoj pasivi društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2017. najveći udjel (65,0 %) odnosio se na tehničke pričuve, dok su kapital i rezerve činili 23,5 % pasive.

Grafikon 5.5. Struktura pasive društava za osiguranje u 2016. i 2017. (u %)

Izvor: Hanfa

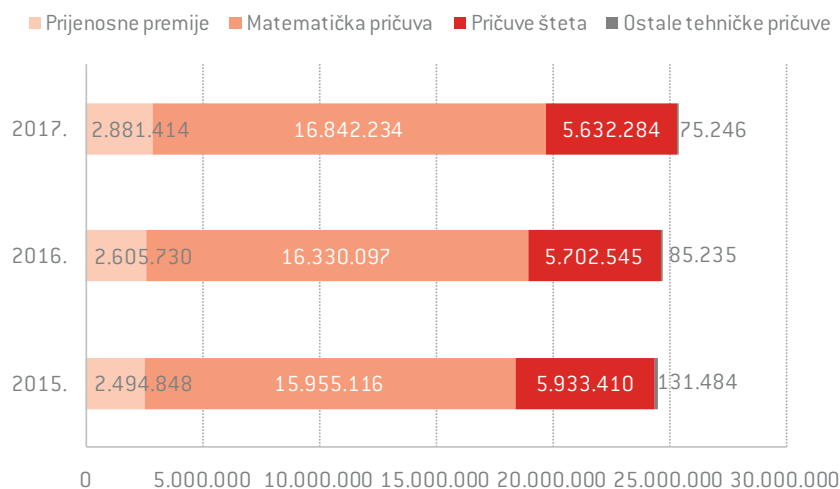
U strukturi pasive životnih osiguranja najznačajnija stavka bile su tehničke pričuve s udjelom od 74,6 %, pri čemu je matematička pričuva u iznosu od 16,9 mlrd. kuna (73,3 % pasive životnih osiguranja) činila njihov najveći dio. Značajan udjel odnosio se na kapital i rezerve, koji su toj u strukturi sudjelovali s 14,8 %, dok je posebna pričuva za osiguranje iz skupine životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima investicijski rizik u bruto iznosu činila 7,5 % pasive životnih osiguranja.

U pasivi neživotnih osiguranja najveći udjel (52,6 %) također su činile tehničke pričuve, koje su se u najvećoj mjeri odnosile na pričuvu šteta u iznosu od 6,1 mlrd. kuna (34,3 % pasive). Kapital i rezerve činili su 34,7 % pasive, dok su ostale obveze imale udjel od 5,7 %.

5.1.1.4. Tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima

Neto tehničke pričuve društava za osiguranje i društava za reosiguranje na dan 31. prosinca 2017. u izvještaju o financijskom položaju bile su iskazane u visini od 25,4 mlrd. kuna te su bile veće za 707,6 mil. kuna, odnosno 2,9 % u odnosu na 31. prosinca 2016. godine. Porastu neto tehničke pričuve najviše je doprinijelo povećanje matematičke pričuve od 512,1 mil. kuna ili 3,1 % te povećanje pričuva za prijenosne premije od 275,7 mil. kuna, odnosno 10,6 %. Ostale tehničke pričuve zabilježile su pad vrijednosti u iznosu od 80,2 mil. kuna, odnosno 1,4 %.

Grafikon 5.6. Kretanje neto tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima za razdoblje od 2015. do 2017. (u tis. kn)

Izvor: Hanfa

Matematička pričuva ujedno je bila najzastupljenija stavka u strukturi neto tehničke pričuve te se njezin udjel u ukupnim tehničkim pričuvama povećavao u zadnje tri godine, a kretao se od 65,1 % u 2015. do 66,2 % u 2017. godini. Osim u matematičku pričuvu, društva su značajan dio sredstava ukupne neto tehničke pričuve izdvojila u pričuvu šteta, čiji se udjel u ukupnim neto tehničkim pričuvama kontinuirano smanjuje te se u zadnje tri godine kretao od 24,2 % u 2015. do 22,1 % u 2017. godini.

5.1.1.5. Ulaganja imovine za pokriće tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima

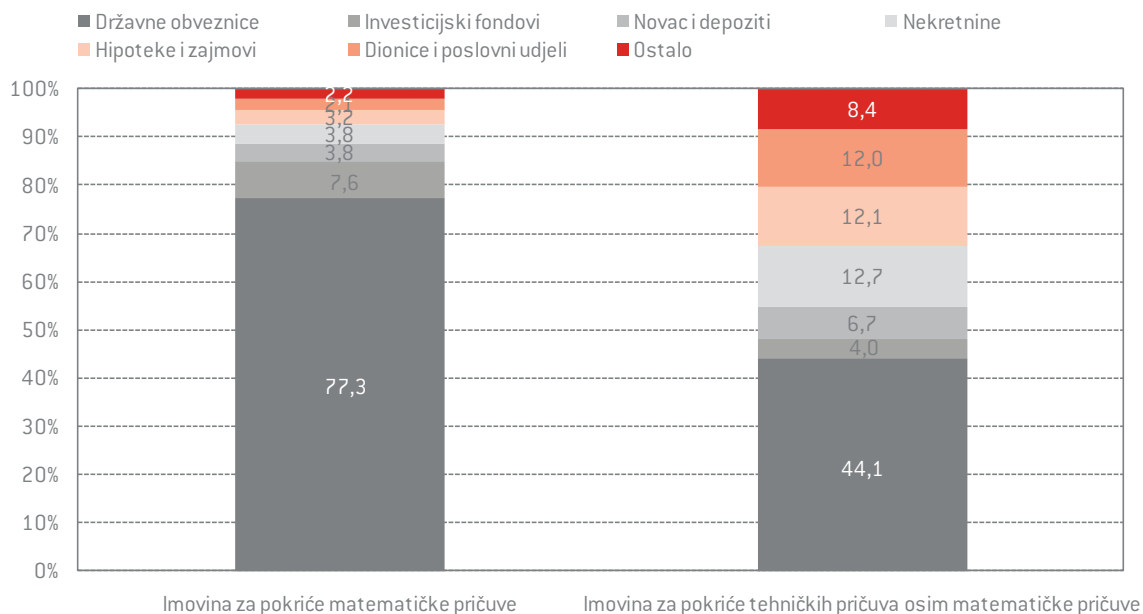
U pogledu ulaganja imovine, ZOS-om i propisima Europske komisije propisana su općenita načela, odnosno kvalitativni zahtjevi pri utvrđivanju, mjerenju i praćenju rizika te upravljanju rizicima koji proizlaze iz ulaganja kojima se društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje trebaju ruko-

voditi prilikom donošenja odluke o ulaganjima, posebice uvažavajući načelo razboritosti. Na dan 31. prosinca 2017. društva za osiguranje uložila su za pokriće matematičke pričuve imovinu u iznosu od 19,0 mlrd. kuna, što je za 1,9 mlrd. kuna, odnosno 11,3 % više sredstava od traženog pokrića matematičke pričuve, koje je iznosilo 17,0 mlrd. kuna. Traženo pokriće tehničke pričuve osim matematičke pričuve⁶⁶ iznosilo je 8,4 mlrd. kuna, a za pokriće tehničke pričuve ukupno je uloženo 12,1 mlrd. kuna, odnosno 3,7 mlrd. kuna ili 44,1 % više od traženog pokrića. Društva su dužna voditi poseban registar imovine za pokriće tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima, i to odvojeno za imovinu za pokriće matematičke pričuve i imovinu za pokriće tehničkih pričuva osim matematičke pričuve.

⁶⁶ Traženo pokriće tehničke pričuve osim matematičke pričuve čine pričuve za prijenosne premije, pričuve za bonuse i popuste, pričuve šteta, pričuve za kolebanje šteta te druge tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima.

Grafikon 5.7. Struktura ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima na dan 31.12.2017. (u %)

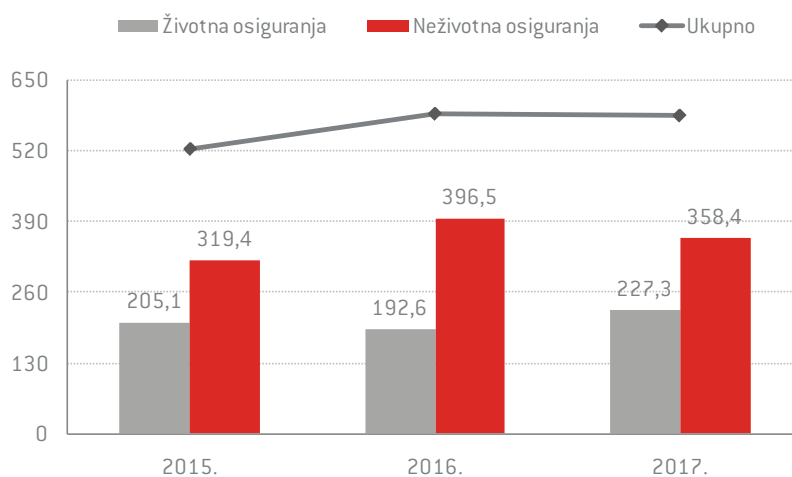
Izvor: Hanfa

5.1.1.6. Financijski rezultat poslovanja

Društva za osiguranje i društva za reosiguranje ostvarila su u 2017. kao rezultat poslovanja dobit

od 585,8 mil. kuna, što je za 3,3 mil. kuna manje u odnosu na 2016., kada je ostvarena dobit od 589,1 mil. kuna.

Grafikon 5.8. Rezultat poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje od 2015. do 2017. (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

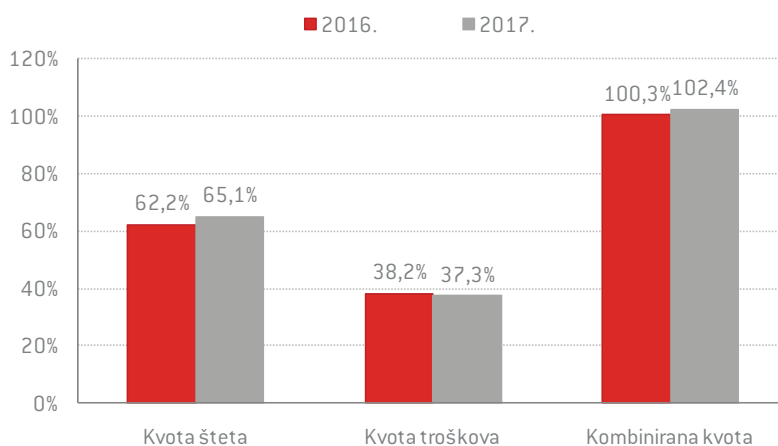
U skupini neživotnih osiguranja ostvarena je dobit od 358,4 mil. kuna. Od navedenog iznosa⁶⁷ na dobit 13 društava za osiguranje odnosilo se 393,4 mil. kuna, dok su gubitak od ukupno 34,9 mil. kuna iskazala tri društva za osiguranje. U skupini životnih osiguranja kao rezultat poslovanja ostvarena je dobit od 227,3 mil. kuna, od čega se 233,6 mil. kuna odnosilo na dobit deset društava za osigura-

nje, dok su gubitak od ukupno 6,2 mil. kuna iskazala tri društva za osiguranje.

5.1.1.7. Pokazatelji tržišta osiguranja

Najznačajniji pokazatelji tržišta osiguranja⁶⁸ koji se koriste za praćenje poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje su kvota šteta, kvota troškova i kombinirana kvota.

Grafikon 5.9. Pokazatelji tržišta osiguranja za 2016. i 2017. (u %)

Izvor: Hanfa

Kvota šteta u 2017. iznosila je 65,1 % te je bila viša u odnosu na 2016., kada je iznosila 62,2 %. Za skupinu životnih osiguranja kvota šteta iznosila je 92,8 %, što je više u odnosu na 2016., kada je bila na razini od 91,7 %. Za skupinu neživotnih osiguranja kvota šteta iznosila je 50,9 % te se povećala u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosila 47,0 %. Kvota troškova iznosila je 37,3 %, što predstavlja smanjenje u odnosu na 2016., kada je iznosila 38,2 %. Za skupinu životnih osiguranja kvota troškova iznosila je 25,0 %, što je nešto povoljnije u odnosu na 2016., kada je iznosila 26,1 %. Za skupinu neživotnih osiguranja navedeni pokazatelj iznosio je 43,5 %, zabilježivši mali pad u odnosu na 2016., kada je iznosio 44,4 %. Kombinirana kvota iznosila je 102,4 % i bila nešto viša nego u prethodnoj godini, kada je iznosila 100,3 %. Za

skupinu životnih osiguranja kombinirana kvota iznosila je 117,8 %, jednako kao i u 2016. godini. Isti je pokazatelj za skupinu neživotnih osiguranja iznosio 94,5 %, što predstavlja pogoršanje u odnosu na 2016., kada je bio na razini od 91,4 %. Općenito se smatra da je pokazatelj kombinirane kvote bolji ako je manji od 100 %, a kao pokazatelj je relevantniji za neživotna osiguranja budući da kod životnih osiguranja treba uzeti u obzir i rezultat ulaganja jer je kamatna stopa implicitno uračunata u premiju osiguranja i matematičku pričuvu. Uzme li se u obzir rezultat ulaganja prilikom izračuna kvote šteta za životna osiguranja, vidljivo je smanjenje sa 67,0 % u 2016. na 65,7 % u 2017. godini.

67 U rezultat poslovanja u skupini neživotnih osiguranja uključen je i rezultat jednog društva za osiguranje koje pored odobrenja za obavljanje poslova životnog osiguranja ima i odobrenje za obavljanje vrsta neživotnih osiguranja u skladu s člankom 24. stavkom 5. ZOS-a.

68 Podaci o pokazateljima za 2016. i 2017. koji se izračunavaju na temelju podataka iz izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti ne uključuju podatke društava za osiguranje koja su u navedenim godinama pripojena drugim društvima za osiguranje zbog računovodstvenih efekata pripajanja, a ne uključuju ni podatke društava koja su pripojena drugim društvima za osiguranje sa sjedištem u drugoj državi članici.

5.1.2. Hrvatski ured za osiguranje

Hrvatski ured za osiguranje (dalje u tekstu: HUO) kao udruženje društava za osiguranje neprofitna je organizacija čiju djelatnost financiraju društva za osiguranje kao članovi HUO-a. Članstvo u HUO-u obvezno je za društva za osiguranje koja se bave obveznim osiguranjima u prometu, dok je za društva koja obavljaju ostale poslove osiguranja ili poslove reosiguranja članstvo dobrovoljno. Financij-
skim poslovanjem HUO-a obuhvaćena je Redovita djelatnost (u sklopu koje se obavlja i oporeziva djelatnosti) i Garancijski fond.

5.1.2.1. Redovita djelatnost

Prema podacima iz bilance Redovite djelatnosti HUO-a⁶⁹, na dan 31. prosinca 2017. ukupna imovina HUO-a iznosila je 11,7 mil. kuna, dok su ukupne obveze iznosile 3,7 mil. kuna. Izvori financiranja u iznosu od 8,0 mil. kuna sastojali su se od vlastitih izvora financiranja od osnivača te viška prihoda nad rashodima.

Tablica 5.2. Skraćena bilanca Redovite djelatnosti HUO-a na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)

Redni broj	Opis pozicije	2016.	2017.	Promjena (u %)
Aktiva				
Ukupno imovina		11.828	11.735	-0,8
1	Nefinancijska imovina	6.257	9.343	49,3
2	Financijska imovina	5.571	2.393	-57,1
Pasiva				
Ukupno obveze i vlastiti izvori		11.828	11.735	-0,8
1	Obveze	3.775	3.718	-1,5
2	Izvori financiranja	8.053	8.017	-0,4

Izvor: Hanfa

Prihodi iz Redovite djelatnosti HUO-a (bez oporezive djelatnosti) najvećim su se dijelom odnosili na prihode od članova, dok su se rashodi iz Redovite djelatnosti najvećim dijelom odnosili na rashode za plaće i naknade i na funkcionalne rashode. Prihodi iz Oporezive djelatnosti HUO-a obuhvaćali su prihode Centra za edukaciju djelatnika u osigu-

ranju, prihode od usluga stručnih savjetovanja, prihode od usluga leasing društvima te prihode od usluga društvima za zastupanje u osiguranju, dok su rashode činili rashodi organizacije stručnih savjetovanja, rashodi organizacije seminara te ostali troškovi.

Tablica 5.3. Prihodi i rashodi iz Redovite djelatnosti HUO-a za 2016. i 2017. (u tis. kn)

Redni broj	Opis	2016.	2017.	Promjena (u %)
A Prihodi				
1	Ukupni prihodi – Redovita djelatnost	10.282	8.351	-18,8
2	Ukupni prihodi – Oporeziva djelatnost	858	681	-20,6
B Rashodi				
1	Ukupni rashodi – Redovita djelatnost	8.647	8.151	-5,7
2	Ukupni rashodi – Oporeziva djelatnost	1.064	802	-24,7

Izvor: Hanfa

69 Bilanca Redovite djelatnosti obuhvaća neprofitni segment poslovanja, koji se financira iz sredstava članova, te profini segment (oporezivu djelatnost), koji se odnosi na organizaciju seminara i savjetovanja te druge aktivnosti koje nisu financirane iz sredstava članova HUO-a.

5.1.2.2. Garancijski fond

U skladu s odredbama članka 45. stavka 1. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu⁷⁰ (dalje u tekstu: ZOOP) društvo za osiguranje koje obavlja poslove obveznih osiguranja⁷¹ dužno je HUO-u uplaćivati doprinose za Garancijski fond razmjerno premiji ili broju rizika ostvarenim u određenoj vrsti

obveznog osiguranja u tekućoj godini. HUO je imovinu Garancijskog fonda dužan voditi na posebnom računu i odvojeno od ostale imovine. Ukupna imovina Garancijskog fonda na dan 31. prosinca 2017. iznosila je 17,5 mil. kuna, što je za 9,2 % više u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 5.4. Skraćena bilanca Garancijskog fonda za 2016. i 2017. (u tis. kn)

Redni broj	Opis pozicije	2016.	2017.	Promjena (u %)
Aktiva				
Ukupno imovina		16.027	17.498	9,2
1.	Nefinancijska imovina	416	416	0,0
2.	Financijska imovina	15.610	17.082	9,4
Pasiva				
Ukupno obveze i vlastiti izvori		16.027	17.498	9,2
1.	Obveze	1.095	1.118	2,1
2.	Izvori financiranja	14.932	16.380	9,7

Izvor: Hanfa

5.1.3. Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU

U Republici Hrvatskoj djeluje jedno udruženje osiguranja odnosno reosiguranja osnovano u skladu s odredbom članka 351. stavka 1. ZOS-a – Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU (dalje u tekstu: HN POOL). Na dan 31. prosinca 2017. HN POOL je kao članove imao četiri društva za osiguranje.

5.1.3.1. Financijski izvještaji

Ukupna aktiva HN POOL-a na dan 31. prosinca 2017. iznosila je 88,5 mil. kuna i u odnosu na isti dan prethodne godine smanjila se za 5,9%. Najveći udjel u aktivni (77,6 %) odnosio se na ulaganja u iznosu od 68,6 mil. kuna. Najznačajniji udjel u pa-

sivi (81,8 %) zauzimale su tehničke pričuve u iznosu od 72,4 mil. kuna. HN POOL je kao rezultat poslovanja u razdoblju od 1. siječnja 2017. do 31. prosinca 2017. iskazao dobit u iznosu od 7,2 tis. kuna, koja je u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manja za 28,4 tis. kuna. Najznačajniji dio prihoda činila je zaračunata bruto premija u iznosu od 17,0 mil. kuna, a odnosila se na premiju reosiguranja nuklearnih i povezanih rizika u iznosu od 10,5 mil. kuna i na premiju osiguranja nuklearnih i povezanih rizika u iznosu od 6,5 mil. kuna. Najveći dio rashoda HN POOL-a odnosio se na troškove pribave u iznosu od 10,4 mil. kuna.

5.1.4. Zastupanje u osiguranju i posredovanje u osiguranju i reosiguranju

Prema podacima dostavljenim Hanfi ukupni prihodi od usluga zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju u 2017. iznosili su 596,9 mil. kuna, što je za 49,3 mil. kuna, odnosno 9,0 % više u odnosu na prethodnu godinu. Kreditne institucije ostvarile su prihod s osnova za zastupanja u osiguranju u iznosu od 215,8 mil. kuna, što predstavlja 36,1 % ukupnih prihoda od zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju na razini djelatnosti zastupanja u

70 NN, br. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14

71 Člankom 2. stavkom 1. ZOOP-a propisano je da su obvezna osiguranja u prometu osiguranje putnika u javnom prijevozu od posljedica nesretnog slučaja, osiguranje vlasnika odnosno korisnika vozila od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama i putnicima, osiguranje zračnog prijevoznika odnosno operatora zrakoplova od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama i putnicima te osiguranje vlasnika odnosno korisnika brodice na motorni pogon odnosno jahte od odgovornosti za štete nanesene trećim osobama.

osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju. Društva za zastupanje u osiguranju s prihoda od zastupanja u osiguranju od 214,7 mil. kuna u strukturi ukupnih prihoda od zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju sudjelovala su sa 36,0 %. Prihodi društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju iznosili su 84,4 mil. kuna, što predstavlja 14,1 % ukupnih prihoda, dok su prihodi od obrta za zastupanje u osiguranju u iznosu od 76,2 mil. kuna činili 12,8 % ukupnog prihoda s osnova te djelatnosti.

5.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

5.2.1. Solventnost II

Primjena Solventnosti II

Druga godina primjene regulatornog okvira Solventnosti II omogućila je transparentnije i učinkovitije poslovanje subjekata na tržištu osiguranja te unaprijeđenja u području zaštite potrošača. Nadzor nad društvima za osiguranje odnosno društvima za reosiguranje je prospektivan, tj. orijentiran na moguće buduće događaje te se od društava očekuje kontinuirano prepoznavanje vlastite izloženosti rizicima. Upravo na taj način društva su prezentirala vlastite procjene rizika i solventnosti putem ORSA izvještaja, kao i naknadno neposrednim upoznavanjem nadzornog tijela s potencijalnim rizicima u nadolazećim izvještajnim razdobljima.

Izvještavanje prema Solventnosti II

Delegirana uredba o dopuni Direktive Solventnost II⁷² u članku 304. stavku 1. propisuje koje informacije društvo za osiguranje mora dostaviti u unaprijed određenim razdobljima (izvješće o solventnosti i financijskom stanju, redovito nadzorno izvješće, nadzorno izvješće o vlastitoj procjeni rizika i solventnosti, godišnji i tromjesečni kvantitativni obrasci). Budući da je 2016. bila prva godina pune primjene novog zakonodavnog i regulatornog okvira Solventnosti II implementiranog u važeći ZOS, Hanfa je u 2017. prvi put zaprimila nova izvješća, koja se odnose na godišnje informacije, propi-

⁷² Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/35 od 10. listopada 2014. o dopuni Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), SL L 12

Izvješće o solventnosti i financijskom stanju izvješće je namijenjeno javnoj objavi te uključuje informacije o poslovanju i rezultatima društva za osiguranje te o njegovu sustavu upravljanja, profilu rizičnosti, vrednovanju za potrebe solventnosti te upravljanju kapitalom tijekom izvještajnog razdoblja.

Redovito nadzorno izvješće namijenjeno je nadzornom tijelu, a sadržava informacije o svim značajnim promjenama nastalim tijekom izvještajnog razdoblja u poslovanju i rezultatima društva, njegovu sustavu upravljanja, profilu rizičnosti, vrednovanju za potrebe solventnosti i upravljanju kapitalom te bi trebalo dati objašnjenje uzroka i učinaka takvih promjena.

ORSA izvješće objedinjen je i dokumentiran izvještaj koji uključuje poslovnu strategiju, upravljanje rizicima, vlastitu procjenu kapitalnih zahtjeva i testiranje otpornosti na stres te je namijenjeno upravi društva kako bi mogla donositi pravovaljane, učinkovite i neophodne odluke.

sana odredbama ZOS-a, podzakonskim aktima i izravno primjenjivim odredbama europskih propisa. Između ostalog, radi se o Izvješću o solventnosti i financijskom stanju (engl. *Solvency and Financial Condition Report*, dalje u tekstu: SFCR), Redovitom nadzornom izvješću (engl. *Regular Supervisory Report*, dalje u tekstu: RSR) te godišnjim kvantitativnim obrascima za 2016. godinu. Osim toga, u 2017. zaprimljena su i nadzorna izvješća o vlastitoj procjeni rizika i solventnosti te tromjesečni kvantitativni obrasci za četvrto tromjesečje 2016. te za prva tri tromjesečja 2017. godine.

Poseban naglasak u prošlogodišnjim aktivnostima Hanfe bio je upravo na kvalitativnim i kvantitativnim izvješćima zaprimljenim prvi put s obzirom na to da su interne edukacije zaposlenika te razvoj metodologije i sustava za procjenjivanje kvalitete tih izvješća zahtijevali velik angažman. Postupak procjene i analize izvješća iziskivao je intenzivnu komunikaciju i suradnju između Hanfe i društava za osiguranje. Razlog detaljno provedenog procesa procjene i analize SFCR-a i RSR-a jest, između ostalog, i njihova važnost u smislu postizanja tr-

žišne transparentnosti, poticanja tržišne discipline, provedbe nadzornog pregleda te davanja cjelovitog pregleda tržišta (kroz usporedbe i praćenje trendova).

Regulativa Europske unije

Tijekom 2017. Europska komisija usvojila je sedam provedbenih uredb⁷³ u vezi s tehničkim in-

formacijama i standardima te standardiziranim formatima.

Sadržaj dokumenta s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi) uređen je Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2017/653⁷⁴ uzimajući u obzir donesenu Uredbu PRIIP⁷⁵.

Cijela 2017. bila je velikim dijelom posvećena pripremnim radnjama za nadolazeću primjenu Direktive o distribuciji osiguranja⁷⁶ u 2018., a Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *European Insurance and Occupational Pensions Authority* – EIOPA) izdalo je početkom listopada i Smjernice u skladu s Direktivom o distribuciji osiguranja koje se odnose na investicijske proizvode osiguranja koji sadržavaju strukturu koja potrošačima otežava razumijevanje uključenih rizika⁷⁷, na koje će se države članice očitovati u smislu njihova prihvaćanja.

Direktiva o distribuciji osiguranja, koja će biti prenesena u ZOS putem njegovih izmjena i dopuna, donosi velike novine na tržištu osiguranja u smislu distribucije osigurateljnih proizvoda, reguliranja transparentnosti u pogledu objave informacija o prirodi i naravi provizije te suradnje nadzornih tijela i prekograničnog pružanja usluga, a svim distributerima nalaže odgovarajuću razinu znanja, stručnosti i kompetencije. Time će se posrednicima u osiguranju i reosiguranju te sporednim po-

73 Radi se o sljedećim provedbenim uredbama:

- Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/2015 od 9. studenoga 2017. o utvrđivanju tehničkih informacija za izračun tehničkih pričuva i osnovnih vlastitih sredstava za potrebe izvješćivanja s referentnim datumima od 30. rujna 2017. do 30. prosinca 2017. u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja, SL L 296
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/1421 od 2. kolovoza 2017. o utvrđivanju tehničkih informacija za izračun tehničkih pričuva i osnovnih vlastitih sredstava za potrebe izvješćivanja s referentnim datumima od 30. lipnja do 29. rujna 2017. u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja, SL L 2014
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/812 od 15. svibnja 2017. o utvrđivanju tehničkih informacija za izračun tehničkih pričuva i osnovnih vlastitih sredstava za potrebe izvješćivanja s referentnim datumima od 31. ožujka do 29. lipnja 2017. u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja, SL L 126
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/309 od 23. veljače 2017. o utvrđivanju tehničkih informacija za izračun tehničkih pričuva i osnovnih vlastitih sredstava za potrebe izvješćivanja s referentnim datumima od 31. prosinca 2016. do 30. ožujka 2017. u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (Solventnost II), SL L 53
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/1469 od 11. kolovoza 2017. o utvrđivanju standardiziranog formata dokumenta s informacijama o proizvodu osiguranja, SL L 209
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/2190 od 24. studenoga 2017. o izmjeni i ispravku Provedbene uredbe (EU) 2015/2452 o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda u vezi s postupcima, formatima i predlošcima za izvješće o solventnosti i financijskom stanju u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 310
- Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/2189 od 24. studenoga 2017. o izmjeni i ispravku Provedbene uredbe (EU) 2015/2450 o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda u vezi s predlošcima za podnošenje informacija nadzornim tijelima u skladu s Direktivom 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 310

74 Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/653 od 8. ožujka 2017. o dopuni Uredbe (EU) br.1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi) utvrđivanjem regulatornih tehničkih standarda u vezi s prikazom, sadržajem, preispitivanjem i revizijom dokumenata s ključnim informacijama te uvjetima za ispunjavanje zahtjeva za dostavu tih dokumenata, SL L 100

75 Uredba (EU) 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osigurateljne proizvode (PRIIP-ovi), SL L 352

76 Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, SL L 26

77 EIOPA-17/651 od 4. listopada 2017.

srednicima nametnuti pravila o kontinuiranom stručnom usavršavanju pored dobrog ugleda, što potrošačima jamči kvalitetu distribucije osiguranja. Svi podaci o posrednicima bit će dostupni na službenoj internetskoj stranici Hanfe, a pristup će imati i preko centralnog mjesta na stranici EIOPA-e. Funkcija praćenja i kontrole distribucije osiguranja u društvima za osiguranje i društvima za reosiguranje bit će ključna u smislu osiguravanja pravilnog provođenja i kontrola politika i postupaka u distribuciji osiguranja odnosno reosiguranja. Navedeni noviteti zahtijevali su tijekom protekle godine pripremu Hanfe za nadolazeće zadaće u pogledu njezinih nadzornih ovlasti.

Sudjelovanje u aktivnostima institucija Europske unije

Predstavnici Hanfe bili su u 2017. aktivno uključeni u rad odbora, mreža stručnjaka i mreže jezičnih redaktora EIOPA-e te u rad Europske komisije i Vijeća. Kroz rad odbora i radnih skupina EIOPA-e Hanfini zaposlenici sudjelovali su na pripremi relevantnih dokumenata potrebnih za donošenje odluka te za provedbu procjena stručnjaka (engl. *peer review*) i djelovanje u okviru cjelokupnog europskog financijskog tržišta.

Tijekom prošle godine EIOPA je objavila, a Hanfa prenijela na svojoj internetskoj stranici, sljedeće novosti i obavijesti koje se odnose na osigurateljno tržište: kvartalne objave matrica rizika, mjesečne objave tehničkih informacija o ročnoj strukturi relevantne bezrizične kamatne stope te o simetričnim prilagodbama troška vlastitog kapitala, polugodišnju objavu Izvješća o financijskoj stabilnosti sektora (re)osiguranja i sektora strukovnog mirovinskog osiguranja, objavu dokumenata za javnu raspravu o setovima Savjeta za reviziju SCR zahtjeva te o Smjernicama o složenim IBIP proizvodima (engl. *insurance-based investment products*)⁷⁸ i o savjetima za reviziju regulative Solventnost II, objave statističkih podataka o europskom sektoru osiguranja na temelju izvještavanja prema Direktivi Solventnost II, objavu dokumenata s pitanjima i odgovorima povezanim s nizom regulativa, uredbi i smjernica, objavu Smjernica (uz Direktivu o distribuciji osiguranja) o investicijskim

Mjere dugoročnih garancija uvedene su regulativom Solventnost II kako bi se osigurao prikladan tretman osigurateljnih proizvoda s uključenim dugoročnim garancijama. Obuhvaćaju ekstrapolaciju relevantne vremenske strukture bezrizičnih kamatnih stopa, prilagodbu za uravnoteženje, prilagodbu za volatilnost, produljenje razdoblja oporavka za slučaj neusklađenosti s potrebnim solventnim kapitalom, prijelaznu mjeru za bezrizične kamatne stope te prijelaznu mjeru za tehničke pričuve.

Mjere rizika vlasničkih vrijednosnih papira odnose se na primjenu mehanizma simetrične prilagodbe za izračun kapitalnog zahtjeva za vlasničke vrijednosne papire te na podmodul rizika vlasničkih vrijednosnih papira koji se temelji na trajanju.

proizvodima osiguranja koji sadržavaju strukturu koja potrošačima otežava razumijevanje uključenih rizika, objavu Izvješća o financijskoj stabilnosti sektora osiguranja i strukovnog mirovinskog osiguranja EGP-a za 2017., objavu analiza upotrebe mjera dugoročnih garancija (engl. *Long Term Guarantees*, dalje u tekstu: LTG) i mjera rizika vlasničkih vrijednosnih papira, objavu Mišljenja o procjeni internih modela koji uključuju dinamičnu prilagodbu za volatilnost (engl. *Dynamic Volatility Adjustment*, DVA), objavu o primjeni izuzeća i ograničenja od regulatornog izvještavanja te uporabi kapitalnih dodataka, objavu Nadzorne izjave o analizi prvih SFCR izvješća, objavu reprezentativnih portfelja za izračun prilagodbi za volatilnost na relevantnu vremensku strukturu bezrizičnih kamatnih stopa, objavu obrasca dokumenta s informacijama o proizvodu osiguranja (engl. *Insurance Product Information Document*, dalje u tekstu: IPID dokument), objavu preporuka za unaprjeđenje zaštite potrošača na tržištu životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja (engl. *unit-linked products*), objavu Izvješća o potrošačkim kretanjima u osiguranju i mirovinskom osiguranju, objavu prijedloga za reviziju dijelova Delegirane uredbe o dopuni Direktive Solventnost II, objavu o usvajanju Delegirane uredbe (EK) u pogledu zahtjeva za nadgledanje proizvoda i upravljanje njima za društva za osiguranje i distri-

78 EIOPA-17/651 od 4. listopada 2017.

butere osiguranja⁷⁹, objavu o usvajanju Delegirane uredbe (EK) o potrebnim informacijama i pravilima vođenja poslovanja kod distribucije investicijskih proizvoda osiguranja⁸⁰, objavu Zajedničkih tehničkih savjeta za postavljanje minimalnih zahtjeva proizvođačima PRIIP-ova koji sadrže okolišne ili socijalne ciljeve, objavu ažuriranih verzija izvornog koda za mjesečne izračune ročne strukture bezrizične kamatne stope, objavu nacrtu izmjena ITS-a o izvještavanju i javnoj objavi, objavu ažurirane XBRL taksonomije, objavu Mišljenja o procesu harmonizacije okvira za oporavak i sanaciju društava za (re)osiguranje u Europskoj uniji, objavu Nadzorne izjave o prvim iskustvima implementacije ORSA procesa društava za (re)osiguranje, objavu Tematskog pregleda pitanja zaštite potrošača na tržištu životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja (engl. *unit-linked products*), objavu poziva na dostavu dokaza u vezi s tretmanom vlasničkih vrijednosnih papira koji ne kotiraju na tržištu i dužničkih vrijednosnih papira bez ocjene vanjskog rejtinga u okviru standardne formule, objavu metodologije za izvođenje krajnjeg terminskog tečaja (engl. *Ultimate Forward Rate, UFR*), objavu poziva na dostavu informacija za potrebe Izvješća o LTG mjerama, objavu Izvješća o funkcioniranju kolegija nadzornih tijela, objavu Zajedničkog mišljenja o rizicima pranja novca i financiranja terorizma koji utječu na financijski sektor Unije, objavu Odluke o suradnji osigurateljskih nadzornih tijela, objavu nacrtu ITS-a o standardiziranom IPID dokumentu, objavu Smjernica za olakšavanje učinkovitog dijaloga između nadležnih tijela koja nadziru osiguravajuća društva i ovlaštenih revizora i revizorskih kuća koja provode zakonsku reviziju tih poduzeća⁸¹ i objavu Tehničkih savjeta za implementaciju Direktive o distribuciji osiguranja.

79 Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/2358 od 21. rujna 2017. o dopuni Direktive (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu zahtjeva za nadgledanje proizvoda i upravljanje njima za društva za osiguranje i distributere osiguranja, SL L 341

80 Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/2359 od 21. rujna 2017. o dopuni Direktive (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu obveze informiranja i pravila poslovnog ponašanja koja se primjenjuju na distribuciju investicijskih proizvoda osiguranja, SL L 341

81 EIOPA-16/858 od 2. veljače 2017.

5.2.2. Normativne aktivnosti

Zakon o izmjenama i dopunama ZOS-a

S obzirom na potrebu implementacije Direktive o distribuciji osiguranja u nacionalno zakonodavstvo te potrebu za izmjenama određenih odredaba ZOS-a radi njihove transparentnije i učinkovitije primjene, u 2017. osnovana je radna skupina za izradu Prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju (dalje u tekstu: Prijedlog zakona) pri Ministarstvu financija, u kojoj je Hanfa kao punopravni član intenzivno sudjelovala.

Naime, u ZOS je ranije prenesena Direktiva Solventnost II, koja je donijela značajne novosti na tržištu osiguranja, a čiji su ključni ciljevi veća zaštita osiguranika, postavljanje granice solventnosti koja će predstavljati ukupnu izloženost svim rizicima, izbjegavanje procikličnosti regulatornih odredaba i anticipiranje tržišnih promjena.

Upravo je Direktiva Solventnost II stavila poseban naglasak na upravljanje mogućim nepovoljnim budućim događajima koji mogu utjecati na poslovanje društava za osiguranje. Takvo upravljanje uključuje provođenje analize otpornosti na stres u raznim nepovoljnim situacijama koje se mogu predvidjeti ili pak planirati poput događaja katastrofe, nepovoljnih utjecaja kamatnih stopa, volatilitnosti na tržištu kapitala, pada premije, kupovne moći stanovništva i sl. Na taj način društvu za osiguranje omogućuje se uvid u potencijalnu slabost koja se temelji na postojećim okvirima poslovanja, a testovi otpornosti na stres omogućuju društvima za osiguranje pogled u budućnost i pripremu za nepovoljna kretanja.

Novi pravni okvir u području osiguranja stupio je na snagu 1. siječnja 2016. te su se društva za osiguranje trebala uskladiti s novostima koje je donio ZOS, što je zahtijevalo brojne informatičke i druge prilagodbe. ZOS sadrži i odredbe o zastupanju u osiguranju i posredovanju u osiguranju i reosiguranju, koje su usklađene s Direktivom o posredovanju u osiguranju⁸². Međutim, 20. siječnja 2016. na snagu je stupila Direktiva o distribuciji osiguranja, čiji je rok za prijenos u nacionalna zakonodavstva država članica prvotno bio 23. veljače 2018., no s obzirom na to da se očekuje odgoda primjene,

82 Direktiva 2002/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 9. prosinca 2002. o posredovanju u osiguranju, SL L 9

Direktiva bi trebala biti transponirana u ZOS do 1. srpnja 2018., a u primjeni od 1. listopada 2018. godine.

Glavni ciljevi Direktive o distribuciji osiguranja su:

- veća transparentnost
- jednaka razina zaštite potrošača bez obzira na razlike između distribucijskih kanala
- uvođenje jednostavnog i standardiziranog IPID dokumenta s informacijama o proizvodu osiguranja kako bi potrošač mogao donijeti dobro utemeljenu odluku
- veća zaštita potrošača kada se proizvod osiguranja nudi zajedno s dodatnim proizvodom ili uslugom koji nisu osiguranje, kao dio paketa ili istog ugovora, kada ga je potrebno izvijestiti o tome je li moguće odvojeno kupiti te različite sastavnice, a ako jest, daje mu se adekvatan opis sastavnica ugovora ili paketa, kao i odvojeni dokaz o troškovima i naknadama svake pojedine sastavnice
- uvođenje pravila o transparentnosti i pravila o poslovnom ponašanju kako bi se izbjeglo da potrošači kupe proizvode koji ne odgovaraju njihovim potrebama.

Prijedlogom zakona planiraju se propisati pravila osnivanja i obavljanja poslova distribucije osiguranja i reosiguranja na području Republike Hrvatske i drugih država članica Europske unije. Kao novi krovni pojam uvela bi se "distribucija osiguranja", koja podrazumijeva djelatnost predlaganja i sklapanja ugovora o osiguranju, savjetovanja o ugovorima o osiguranju ili obavljanja drugih pripremnih radnji za sklapanje ugovora o osiguranju, ili sklapanja takvih ugovora, ili pružanja pomoći pri upravljanju takvim ugovorima i njihovu izvršavanju, posebno u slučaju rješavanja odštetnog zahtjeva. U pogledu izmijenjene terminologije bitno je ukazati i na to kako će dosadašnja društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju postati društva za brokerske poslove u osiguranju i/ili reosiguranju, što je u skladu s terminologijom uvriježenom u praksi.

Važna novost planirana Prijedlogom zakona jest i Dokument s informacijama o proizvodu osiguranja s obzirom na to da je prije sklapanja ugovora o neživotnom osiguranju distributer osiguranja dužan, na temelju informacija koje je dobio od potrošača, potrošaču dati objektivne informacije o proizvodu

osiguranja u razumljivom obliku kako bi se potrošaču omogućilo da donese dobro utemeljenu odluku. Potrošači bi također u predugovornoj fazi trebali dobiti jasne informacije o statusu osoba koje prodaju proizvode osiguranja i o vrsti naknade koju primaju.

Osim izmjena koje se uvode zbog prijenosa Direktive o distribuciji osiguranja, planirane su izmjene i dopune i drugih odredaba ZOS-a, i to u dijelu definicije reosiguranja, mogućnosti obavještanja i razmjenjivanja informacija s drugim nadležnim tijelima o primjerenosti namjeravanog stjecatelja kvalificiranog udjela, obveze člana uprave o izvještavanju Hanfe o prestanku obnašanja funkcije člana uprave ili nadzornog odbora, tehničkih pričuva kod osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja te mogućnosti savjetovanja s Europskim odborom za systemske rizike (*engl. European Systemic Risk Board*) radi donošenja rješenja o produljenju roka za poduzimanje mjera za otklanjanje neusklađenosti s potrebnim solventnim kapitalom.

Propisi doneseni na temelju ZOS-a

Tijekom 2017. Hanfa je donijela dvije izmjene i dopune Pravilnika o minimalnim standardima, načinu obračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima⁸³, kojima su uvedeni noviteti u dijelu kamatnih stopa povezanih s minimalnim standardima, načinom obračuna i mjerilima za matematičku pričuvu životnih osiguranja i drugih osiguranja za koja se obračunava matematička pričuva te posebnu pričuvu životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja. Navedenim izmjenama promijenjen je i rok za dostavu izvješća imenovanog ovlaštenog aktuara.

5.2.3. Licenciranje

U 2017. zaprimljena su 33 zahtjeva za izdavanje odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave u društvu za osiguranje, dva zahtjeva za izdavanje odobrenja za pripajanje društva za osiguranje i šest zahtjeva za odobrenje stjecanja kvalificiranog udjela u društvu za osiguranje.

⁸³ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2017. nalazi se u poglavlju Dodaci.

Zaprimljena su i riješena tri zahtjeva za izdavanje uvjerenja o uspješno obavljenoj provjeri stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara odnosno za izdavanje ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.

Na temelju zaprimljenih zahtjeva za izdavanje dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju Hanfa je izdala dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju za 19 društava za zastupanje u osiguranju i 61 obrt za zastupanje u osiguranju.

Izdane su i četiri dozvole za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju i reosiguranju za društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju. Na temelju zaprimljenih obavijesti o prestanku poslovanja donesena su rješenja kojima se utvrđuje prestanak važenja dozvole za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju za 28 društava za zastupanje u osiguranju, 29 obrta za zastupanje u osiguranju i jedno društvo za posredovanje u osiguranju i reosiguranju.

Tablica 5.5. Pregled izdanih odobrenja

Izdana odobrenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju i posredovanja u osiguranju i reosiguranju	2016.	2017.
Društvo za zastupanje u osiguranju	47	19
Obrt za zastupanje u osiguranju	107	61
Društvo za posredovanje u osiguranju i reosiguranju	1	4
Društvo za zastupanje u osiguranju na stanicama za tehnički pregled	6	0

Izvor: Hanfa

Tablica 5.6. Pregled prestanaka odobrenja/suglasnosti

Prestanci odobrenja/suglasnosti za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju	2016.	2017.
Društvo za zastupanje u osiguranju	8	28
Obrt za zastupanje u osiguranju	7	29
Društvo za posredovanje u osiguranju i reosiguranju	2	1
Društvo za zastupanje u osiguranju na stanicama za tehnički pregled	0	0
Obrt za zastupanje u osiguranju na stanicama za tehnički pregled	1	0
Kreditna institucija	2	0

Izvor: Hanfa

Održano je ukupno šest ispitnih rokova za provjeru stručnih znanja potrebnih za dobivanje ovlaštenja za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju odnosno posredovanja u osiguranju i reosiguranju, kojima je pristupilo 1.395 kandidata. Ispitu za zastupnika u osiguranju pristupilo je 1.345 kandidata, a ispitu za posrednika u osiguranju i reosiguranju 50 kandidata. Ispit je položilo ukupno 1.159 kandidata (1.115 zastupnika u osiguranju i 44 posrednika u osiguranju i reosiguranju), dok 236 kandidata nije položilo ispit.

Zaprimljeno je 299 notifikacija društava i fizičkih osoba iz drugih država članica, od čega se 38 notifikacija odnosilo na notifikacije društava za osiguranje.

ranje za neposredno obavljanje poslova osiguranja u Republici Hrvatskoj, a 261 notifikacija odnosila se na neposredno obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju. Jedno tuzemno društvo za osiguranje osnovalo je podružnicu na temelju prava poslovnog nastana na području druge države članice, a za jedno tuzemno društvo za osiguranje, tri društva za zastupanje u osiguranju i osam društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju zaprimljene su obavijesti o namjeri neposrednog pružanja usluga u državama članicama Europske unije, koje je Hanfa, u skladu s pravilima o prekograničnom pružanju usluga, proslijedila nadležnim nadzornim tijelima u državama članicama Europske unije.

Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju Hanfa je zaprimila ukupno 1.435 notifikacija za rad na području Republike Hrvatske, od čega ih se 318 odnosi na neposredno obavljanje poslova osiguranja društva za osiguranje, 1.110 na neposredno obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju i tri na obavljanje poslova zastupanja u osiguranju putem podružnice te su osnovane četiri podružnice društva za osiguranje iz države članice u skladu s pravom poslovnog nastana na području Republike Hrvatske. U navedenom razdoblju Hanfa je zaprimila i 50 notifikacija za rad na području druge države članice, od čega ih se 14 odnosilo na neposredno obavljanje poslova osiguranja društva za osiguranje, tri na obavljanje poslova osiguranja na temelju prava poslovnog nastana u drugoj državi članici te 33 na neposredno obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju i reosiguranju na području druge države članice.

5.2.4. Nadzor

5.2.4.1. Neposredni nadzor

Hanfa je na temelju nadzora, provjera i procjena utvrđivala posluje li društvo za osiguranje u skladu sa zakonskim i drugim propisima po kojima je dužno poslovati te ima li ono uspostavljen odgovarajući organizacijski ustroj i stabilan sustav upravljanja, kao i kapital koji osigurava primjeren sustav upravljanja i pokrića rizika kojima je društvo izloženo ili bi moglo biti izloženo u svom poslovanju.

U skladu s odredbama ZOS-a, Hanfa je provodila nadzor temeljen na pristupu koji je prospektivan i zasnovan na rizicima. Osim toga, procjenjivala je i kvalitativne zahtjeve povezane sa sustavom upravljanja. Pri utvrđivanju učestalosti i intenziteta obavljanja nadzora u obzir se uzimala veličina i značaj društva za osiguranje, kao i opseg, priroda i složenost rizika prisutnih u njegovu poslovanju.

Hanfa je bila usmjerena i na pregled i ocjenu vrednovanja imovine i obveza prema Direktivi Solventnost II, pregled i ocjenu usklađenosti potrebnog solventnog kapitala po pojedinim modulima s odredbama Direktive Solventnost II, proces ulaganja, proces oblikovanja pričuva, dostatnost pričuve šteta, zaštitu zainteresiranih osoba iz članka 375. ZOS-a, dostatnost premije, usklađenost ključnih

funkcija sa zakonskim odredbama i adekvatnost uspostavljene organizacije, kao i učinkovitost takve organizacije, pregled i ocjenu vlastite procjene rizika i solventnosti (ORSA), IT sustav, sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma itd.

U 2017. provodilo se devet postupaka neposrednih nadzora nad društvima za osiguranje, od kojih su tri neposredna nadzora bila izvanredna, a preostalih šest redovni. Tri su postupka započeta u 2016., a završena u 2017., četiri su postupka započeta i završena u 2017., dok su dva postupka započeta u 2017. te nastavljena i u 2018. godini.

Nadzor poslovanja društava za osiguranje obuhvatio je proces oblikovanja i dostatnosti pričuva šteta za vrstu 03. osiguranje cestovnih vozila i vrstu 10. osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila, proces upravljanja operativnim rizicima i rizicima informatičkog sustava, izdvajanje poslova i usklađenost ključnih funkcija sa zakonskim odredbama, adekvatnost uspostavljene organizacijske strukture, proces obračuna i evidentiranja provizije i ostalih troškova pribave, primjerenost internih procedura, praksi i postupanja koji imaju utjecaj na zaštitu zainteresiranih osoba uključujući pružanje informacija prije sklapanja i za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju s posebnim naglaskom na životna osiguranja, proces administrativne obrade portfelja životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja, proces ulaganja u nekretnine, pregled i ocjenu oblikovanja tehničkih pričuva, evidentiranje i isplatu provizija, poslovni proces sklapanja i evidentiranja ugovora o osiguranju, proces obračuna i evidencije troškova, proces ulaganja u dionice i udjele trgovačkih društava te proces sklapanja repo ugovora.

Provedenim nadzorima nad poslovanjem društava za osiguranje utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti koje su se odnosile prvenstveno na:

- nepravilnosti u dijelu procesa oblikovanja i kontrole oblikovanja pričuva šteta te izlaganje operativnom riziku oblikovanja odgovarajućih tehničkih pričuva
- neusklađenost i neadekvatnost internih akata i procedura
- nepravilnosti u dijelu davanja informacija ugovarateljima u okviru predugovornog informiranja

- neadekvatnost sustava upravljanja i uspostave ključnih funkcija u smislu funkcije praćenja usklađenosti, funkcije unutarnje revizije, akuarske funkcije te funkcije upravljanja rizicima
- nepravilnosti u dijelu računovodstvenog evidentiranja
- nepravilnosti u dijelu sklapanja i upravljanja nadzorom obuhvaćenim policama osiguranja
- nepravilnosti u dijelu procesa ulaganja u dionice i udjele trgovačkih društava te sklapanja repougovora.

Sve utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti odnosile su se na nepridržavanje odredaba Zakona o osiguranju⁸⁴ i ZOS-a, kao i propisa donesenih na temelju tih zakona i Delegirane uredbe o dopuni Direktive Solventnost II.

Hanfa je u 2017. donijela 12 rješenja koja se odnose na postupke neposrednih nadzora završenih u 2016. i 2017. godini. Sedam rješenja odnosilo se na otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti te su društva za osiguranje postupala u skladu s naloženim u izreci navedenih rješenja i u skladu s rokovima propisanim rješenjima. Pet rješenja odnosilo se na okončanje postupka neposrednog nadzora, i to sve za društva za osiguranje koja su postupila u skladu s naloženim u rješenjima o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti.

5.2.4.2. Posredni nadzor

U svjetlu novog zakonodavnog i regulatornog okvira Solventnosti II, posredni nadzor odvijao se kontinuirano tijekom 2017. na prospektivan način, uzimajući prikladno u obzir svu propisanu regulativu, kao i dodatne smjernice EIOPA-e. Hanfa je provodila nadzor i provjeru svih elemenata redovitog nadzornog izvješćivanja koje su subjekti nadzora bili dužni dostaviti (financijske, statističke i dodatne izvještaje, revizorske izvještaje, izvještaje prema Solventnosti II). Osim propisanih izvještaja, posebnim zahtjevima zatražila je brojne dodatne informacije i dokumentaciju (primjerice, izvješća ključnih funkcija), koja je također primjereno analizirana. Obavljeni su brojni redovni posredni nadzori društava za osiguranje u područjima analize financijskih i nadzornih izvještaja, analize i pregleda ORSA izvještaja te SFCR i RSR izvještaja,

usklađenosti ulaganja s relevantnim propisima te kretanja pokazatelja za vrste/rizike osiguranja.

Tijekom 2017. provodilo se ukupno 19 postupaka posrednih nadzora nad društvima za osiguranje. Pri tome se dijelom radilo o nadzorima koji su započeti prethodnih godina, dok je u 2017. pokrenuto ukupno sedam postupaka posrednih nadzora. Posrednim nadzorima nad poslovanjem društava za osiguranje, kao rezultat nadzora temeljenog na prospektivnom pristupu zasnovanom na rizicima, utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti koje su se najvećim dijelom odnosile na sustav upravljanja rizikom nedostatnosti premija u vrsti rizika 10.01 obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama i vrsti osiguranja 03 osiguranje cestovnih vozila, a dio se odnosio na objave u bilješkama uz financijske izvještaje te na sustav upravljanja. Izdano je ukupno osam rješenja o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti u vezi s postupcima posrednih nadzora započetih tijekom prethodnih godina, dok je kod preostalih 11 postupaka posrednih nadzora u tijeku praćenje postupanja društava za osiguranje po rješenjima.

Nakon završetka posrednih nadzora usmjerenih na dostatnost premije u vrsti osiguranja 03 osiguranje cestovnih vozila Hanfa je nastavila s praćenjem pokazatelja poslovanja u navedenoj vrsti osiguranja, na temelju čega je kod tri društva za osiguranje utvrđeno pogoršanje pokazatelja. Tim društvima dane su pisane preporuke radi ostvarenja

Prema odredbama članka 204. stavka 8., osim nadzornih mjera Hanfa subjektima nadzora može davati pisane preporuke radi poboljšanja poslovanja, financijske stabilnosti i položaja ili smanjenja rizika kojima su izloženi ili mogu biti izloženi te može tražiti dodatna očitovanja u vezi s primjenom odnosno propuštanjem primjene preporuke.

nja i osiguranja dostatnosti premije i omogućavanja trajnog ispunjavanja svih obveza iz ugovora o osiguranju u navedenoj vrsti osiguranja. Isto tako, za tri društva za osiguranje izdane su i preporuke povezane s vrednovanjem imovine te provedbama testova umanjenja vrijednosti imovine.

Značajan dio aktivnosti bio je usmjeren na kvalitativna i kvantitativna izvješća prema Solventnosti

84 NN, br. 151/05, 87/08, 82/09 i 54/13

II. Hanfa je u 2017. zaprimila RSR, SFCR i ORSA izvještaje (oko 4.500 stranica izvještaja) te godišnje i tromjesečne kvantitativne informacije.

U skladu s odredbama ZOS-a u pogledu rokova dostave informacija na godišnjoj osnovi i rokova objave SFCR izvještaja u prijelaznom razdoblju, društva za osiguranje bila su obvezna dostaviti navedene izvještaje najkasnije do 20. svibnja 2017. za poslovnu godinu koja završava 31. prosinca 2016. godine. Sva su društva u navedenom roku ispunila obvezu dostave izvještaja. Također, sva su društva u roku ispunila obvezu objave SFCR izvještaja na svojim internetskim stranicama, budući da SFCR nije namijenjen isključivo Hanfi, već prvenstveno zainteresiranim stranama javnosti. Dodatno, Hanfa je od društava za osiguranje zatražila i potom zaprimila izvješće o radu unutarnje revizije za 2016., izvješće aktuarske funkcije za 2016. te izvješće funkcije upravljanja rizicima zajedno s katalogom rizika za 2016. godinu.

Hanfa je uspostavila vlastiti sustav za interno procjenjivanje o tome ispunjavaju li dostavljeni izvještaji zahtjeve propisane Delegiranom uredbom o dopuni Direktive Solventnost II i Smjernicama o izvješćivanju i javnoj objavi. U skladu s tim, Hanfa je u analizi izvještaja dodatno obratila pažnju na to je li svaki kvantitativno iskazani podatak potkrijepljen i objašnjen prikladnim kvalitativnim opisom, osobito kod SFCR izvještaja koji su bili javno objavljeni. Također, razmatralo se jesu li dane informacije relevantne, pouzdane i razumljive te odražavaju li prirodu, opseg i složenost poslovanja društva za osiguranje. Po završetku analize Hanfa je pripremila i društvima poslala individualne pisane preporuke, koje bi trebale biti implementirane prilikom izrade RSR i SFCR izvještaja za 2017. godinu. Preporuke su se sastojale od općenitog dijela, u kojem je detaljnije bilo opisano što se očekuje od SFCR i RSR izvještaja, te dijela u kojem se Hanfa osvrnula na određene nedostatke navedenih izvještaja za 2016. godinu, a sve s ciljem povećanja razine kvalitete budućeg izvještavanja.

Regulatorni okvir poslovanja temeljen na Solventnosti II u pogledu sustava upravljanja društvima za osiguranje propisuje i redovito provođenje vlastite procjene rizika i solventnosti (ORSA). Budući da je ORSA novi segment anticipativnog pristupa rizicima, predstavlja raznovrsne izazove, kako za društva tako i za Hanfu kao nadzorno tijelo čiji je

zadatak ocijeniti kvalitetu dokumentacije ORSA-e, procijeniti jesu li društva prikladno procijenila svoje rizike i solventnost s obzirom na prirodu, opseg i složenost rizika svojstvenih njihovoj djelatnosti te razumjeti cjelokupni ORSA proces, uključujući korištene pretpostavke, metode, rezultate i poduzete radnje nakon i za vrijeme njegove provedbe.

Hanfa je već u 2015. razvila vlastiti sustav za interno ocjenjivanje ORSA izvještaja, koji se u 2017. ažurirao te doradio. Nakon analize zaprimljenih izvještaja, Hanfa je održala pojedinačne sastanke s predstavnicima svih društava koja su ih dostavila. Svrha sastanaka bila je razmjena mišljenja kako bi Hanfa što bolje razumjela ORSA proces te poslovnu strategiju i poslovni model društava. Tijekom 2017. održan je sveukupno 21 sastanak u vezi s ORSA izvještajima. Dodatno su svakom društvu upućene individualne pisane preporuke koje su se, kao i preporuke u vezi s SFCR i RSR izvještajima, sastojale od općenitog dijela te dijela u kojem se Hanfa osvrće na određene nedostatke ORSA izvješća za 2016. godinu. Također je u planu daljnja komunikacija Hanfe s društvima u vezi s ORSA procesom te nastavak suradnje, a sve u svrhu daljnje nadogradnje tog procesa.

U 2017. prvi su put zaprimljeni godišnji kvantitativni obrasci, i to za 2016. godinu. Svi su izvještaji uspješno zaprimljeni u propisanom roku, do 20. svibnja 2017., nakon čega je započeo proces validacije, koji je trajao do 30. lipnja 2017. godine. Za razliku od tromjesečnih kvantitativnih obrazaca, u godišnjim kvantitativnim obrascima zahtijeva se puno više detalja, pojavljuje se višedimenzionalnost te su same kontrole mnogo kompleksnije. Također, godišnji kvantitativni obrasci mogu sadržavati oko 18.400 podataka, što je oko 12 puta više nego u tromjesečnim obrascima. Broj pravila za provjeru valjanosti podataka povećan je se za oko šest puta, a postoji i mnogo više relacija među predlošcima koje trebaju biti konzistentne. Uz kontinuiranu komunikaciju s društvima za osiguranje, u navedenom razdoblju provjeravala se potpunost obrazaca te smislenost i konzistentnost podataka.

Osim godišnjih kvantitativnih obrazaca, u propisanim rokovima zaprimljeni su i svi tromjesečni kvantitativni obrasci društava za osiguranje te su za svako tromjesečje procesi validacije uspješno

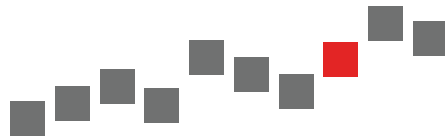
završeni, a svi validirani izvještaji dostavljeni su EIOPA-i u propisanim rokovima. EIOPA jednom godišnje provodi analizu i izvještava o utjecaju upotrebe LTG-a te mjera rizika vlasničkih vrijednosnih papira na poslovanje društava za osiguranje. U analizi provedenoj u 2017. sudjelovala su sva društva za osiguranje u Republici Hrvatskoj, a tražene su podatke dostavila u zadanom roku. Tijekom nacionalne validacije Hanfa je provjeravala dostavljene podatke te su se od društava po potrebi tražile dodatne informacije odnosno ispravci. Nakon toga podaci su poslani EIOPA-i, koja je nakon provedene centralne validacije te dodatnih analiza na svojoj internetskoj stranici 20. prosinca 2017. objavila Izvješće o mjerama dugoročnih garancija za 2017., u kojemu su objavljeni agregirani podaci za svaku državu koja je sudjelovala u prikupljanju informacija za LTG izvješće.

Isto tako, EIOPA je tijekom 2017. provodila postupak prikupljanja informacija u svrhu preispitivanja metoda, pretpostavki i standardnih parametara koji se upotrebljavaju za izračun potrebnog solventnog kapitala standardnom formulom odnosno u svrhu tehničkog savjetovanja Europske komisije. Hanfa je u protekloj godini u tri navrata prikupljala dodatne informacije od društava za osiguranje. Podaci su se prikupljali od društava koja su zadovoljavala predefinirane uvjete ili su spadala u pre-

definirani udio tržišta ovisno o tematici informacija koje su se prikupljale. Dobivene su se informacije nakon provedene validacije proslijedile EIOPA-i.

Zaposlenici Hanfe sudjelovali su u 2017. na 11 kolegija nadzornih tijela organiziranih od strane tijela nadležnog za nadzor pojedine grupe osiguravatelja, i to za svako pojedino društvo koje posluje u Republici Hrvatskoj, a koje je član grupe sa sjedištem u drugoj državi članici. Kolegiji nadzornih tijela, osim sudjelovanja na sastancima u državi članici u kojoj se nalazi sjedište pojedine grupe, podrazumijevaju i kontinuiranu suradnju Hanfe s tijelima nadležnim za nadzor grupe. Takva suradnja uključuje redovito izvještavanje o poslovanju društava za osiguranje koja posluju u Republici Hrvatskoj, održavanje bilateralnih i multilateralnih telefonskih konferencija te općenito sudjelovanje u rješavanju problema i novonastalih situacija povezanih s društvima koja su članovi grupe.

Tijekom 2017. provedena je analiza financijskih i nadzornih izvještaja društava i obrta za zastupanje u osiguranju i društava za posredovanje u osiguranju. U 2017. obavljeno je 20 posrednih nadzora nad društvima i obrtima za zastupanje u osiguranju i društvima za posredovanje u osiguranju, za koje je pokrenuto 20 upravnih postupaka. Isto tako, Hanfa je u 2017. zaprimala i analizirala izvještaje HUO-a te HN POOL-a.

Leasing

6. Leasing

6.1. Opis tržišta

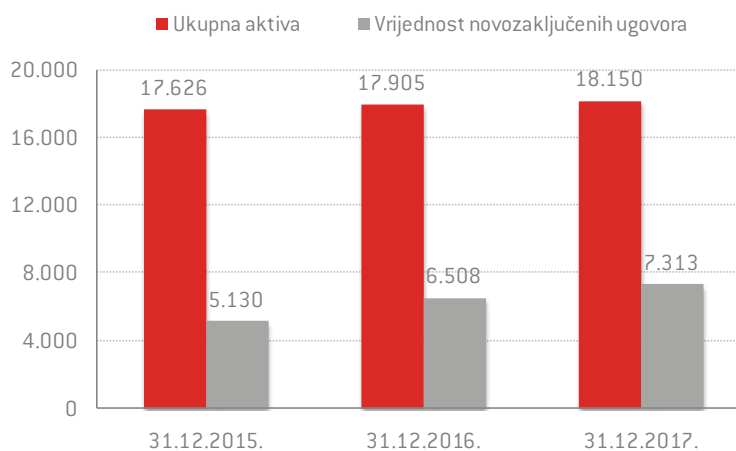
Porast gospodarskih aktivnosti pozitivno je djelovao na tržište leasinga u Republici Hrvatskoj i u 2017., što je za posljedicu imalo povećanje obujma poslovanja (broja i vrijednosti novozaključenih ugovora). Na tržištu leasinga⁸⁵ na dan 31. prosinca 2017. poslovalo je 17 leasing društava⁸⁶, dok je u 2016. bilo aktivno 19 leasing društava jer su tijekom 2017. dva društva pokrenula postupak likvidacije. Većina leasing društava u Republici Hrvatskoj pripada grupama financijskih institucija. Temeljni kapital leasing društava na dan 31. prosinca 2017. iznosio je 577 mil. kuna.

85 Podaci za prethodne godine iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2017. mogu se razlikovati od podataka u godišnjim izvješćima Hanfe za 2015. i 2016. zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07, 54/13 i 121/14, 78/15, 134/15 i 120/16), Zakona o leasingu (NN, br. 141/13, dalje u tekstu: ZOL) i Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, zbog promjene metodologije izvješćivanja, kao i uslijed postupanja leasing društava po nalogima Hanfe.

86 Popis licenciranih subjekata nadzora Hanfe nalazi se na internetskoj stranici Hanfe, www.hanfa.hr.

Posao leasinga pravni je posao u kojem davatelj leasinga pribavlja objekt leasinga na način da od dobavljača objekta leasinga kupnjom stekne pravo vlasništva na objektu leasinga te primatelju leasinga odobrava korištenje tog objekta leasinga kroz određeno vrijeme, a primatelj leasinga obvezuje se za to plaćati naknadu. Iznimno od navedenog, davatelj leasinga može obavljati poslove leasinga s objektima leasinga koje ima u svom vlasništvu stečenom i na drugi zakonom propisan način. U tom slučaju davatelj leasinga ujedno je i dobavljač objekta leasinga. S obzirom na sadržaj i obilježja posla leasinga, leasing može biti financijski ili operativni leasing. Posao financijskog leasinga pravni je posao u kojem primatelj leasinga u razdoblju korištenja objekta leasinga plaća davatelju leasinga naknadu koja uzima u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga, snosi troškove amortizacije tog objekta i opcijom kupnje može steći pravo vlasništva nad tim objektom po određenoj cijeni koja je u trenutku izvršenja te opcije manja od stvarne vrijednosti objekta u tom trenutku, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu većim dijelom prenose se na primatelja leasinga. Posao operativnog leasinga pravni je posao u kojem primatelj leasinga u razdoblju korištenja objekta leasinga plaća davatelju leasinga određenu naknadu koja ne mora uzimati u obzir cjelokupnu vrijednost objekta, davatelj leasinga snosi troškove amortizacije tog objekta i primatelj leasinga nema ugovorenu opciju kupnje, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu leasinga većim dijelom ostaju na davatelju leasinga, odnosno ne prenose se na primatelja leasinga.

Grafikon 6.1. Aktiva i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u razdoblju od 2015. do 2017. (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

6.1.1. Struktura aktive

Ukupna imovina leasing društava na dan 31. prosinca 2017. iznosila je 18,1 mlrd. kuna i bila je za 245,1 mil. kuna ili 1,4 % veća u odnosu na isti dan prethodne godine. Promatrajući samo imovinu 17 aktivnih društava (bez društava koja su u 2017. pokrenula postupak likvidacije), ona je u odnosu na 31. prosinca 2016. ostvarila rast od 1.2 mlrd. kuna ili 7 %.

Povećanje aktive u odnosu na prethodnu godinu najvećim je dijelom posljedica povećanja potraživanja po osnovi financijskog leasinga od 299,4 mil. kuna, ostalih potraživanja od 183,5 mil. kuna te stavke novac od 36,9 mil. kuna uz istovremeno smanjenje stavke ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate (najvećim dijelom kod jednog leasing društva) od 133,5 mil. kuna, zaliha od 67,2 mil. kuna te materijalne imovine dane u operativni leasing od 35,1 mil. kuna.

Tablica 6.1. Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)

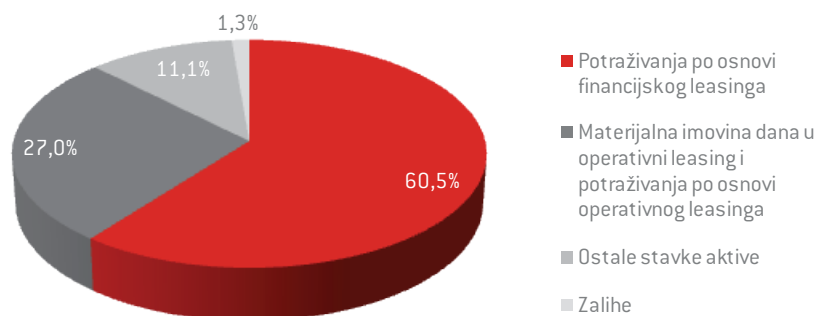
Opis	31.12.2016.	31.12.2017.	Promjena (u %)
Materijalna imovina dana u operativni leasing	4.785.435	4.750.381	-0,7
Potraživanja po osnovi operativnog leasinga	166.397	156.721	-5,8
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	10.681.394	10.980.846	2,8
Dani zajmovi	70.870	52.917	-25,3
Zalihe	308.427	241.238	-21,8
Ostala imovina	1.892.062	1.967.554	4,0
Ukupna aktiva	17.904.585	18.149.656	1,4

Izvor: Hanfa

Potraživanja po osnovi financijskog leasinga činila su 60,5 % aktive te su bila najznačajnija stavka u strukturi aktive u 2017. godini. U navedenoj stavci na kratkotrajna potraživanja odnosilo se 3,6 mlrd.

kuna, a na dugotrajna potraživanja 7,4 mlrd. kuna. Materijalna imovina dana u operativni leasing i potraživanja po operativnom leasingu činili su 27 % aktive.

Grafikon 6.2. Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2017.

Izvor: Hanfa

Udjel triju najvećih leasing društava po visini aktive u ukupnoj aktivi leasing društava u 2017. iznosio je 48 % te je bio veći u odnosu na prethodnu

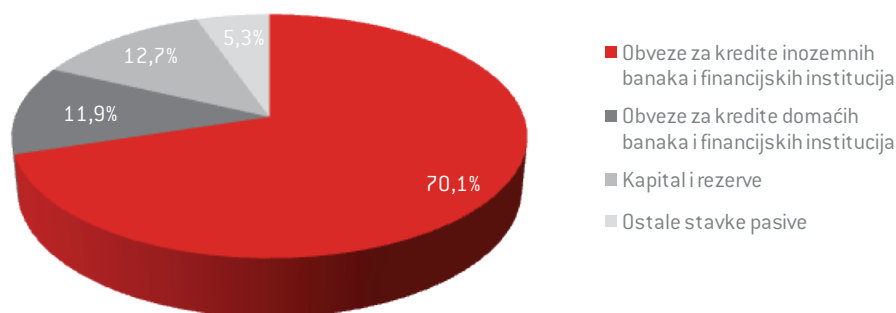
godinu, kada je iznosio 41,6 %. Sva tri najveća leasing društva dio su bankarskih grupa.

6.1.2. Struktura pasive

Struktura pasive pokazuje kako se imovina leasing društava i dalje u najvećoj mjeri financira kreditima i zajmovima banaka i financijskih institucija, koji su na dan 31. prosinca 2017. iznosili 14,9 mlrd.

kuna ili 82 % ukupne pasive leasing društava te su u odnosu na prethodnu godinu bili veći za 285,1 mil. kuna ili 2 %. Povećanje zaduživanja posljedica je povećanja poslovnih aktivnosti leasing društava u 2017. godini.

Grafikon 6.3. Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2017.

Izvor: Hanfa

Obveze za kredite i zajmove inozemnih banaka i financijskih institucija činile su 70,1 % ukupne pasive leasing društava te su zabilježile povećanje od 257,3 mil. kuna. Porast su zabilježile i obveze za kredite i zajmove domaćih banaka i financijskih

institucija, a on je iznosio 27,8 mil. kuna. Većina leasing društava u većinskom je vlasništvu inozemnih banaka i s njima povezanih financijskih institucija, koje ujedno i financiraju njihovo poslovanje.

Tablica 6.2. Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)

Opis	31.12.2016.	31.12.2017.	Promjena (u %)
Kapital i rezerve	2.212.487	2.299.279	3,9
Obveze za kredite inozemnih banaka i financijskih institucija	12.471.356	12.728.644	2,1
Obveze za kredite domaćih banaka i financijskih institucija	2.124.236	2.152.036	1,3
Ostale obveze	1.096.506	969.697	-11,6
Ukupna pasiva	17.904.585	18.149.656	1,4

Izvor: Hanfa

Obveze za depozite i jamstva koje se odnose na jamčevine po ugovorima o operativnom leasingu, u skladu sa smanjenjem vrijednosti aktivnih ugovora o operativnom leasingu, zabilježile su pad od 62,2 mil. kuna ili 17,7 %.

Stavka kapital i rezerve na dan 31. prosinca 2017. iznosila je 2,3 mlrd. kuna ili 12,7 % pasive i povećana je za 86,8 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje predmetne stavke najvećim je dijelom rezultat iskazane dobiti tekuće godine.

Na razini svih leasing društava temeljni kapital iznosio je 577 mil. kuna te je povećan za 6 % u odnosu na prethodnu godinu.

6.1.3. Financijski rezultat poslovanja

Leasing društva iskazala su u 2017. dobit nakon oporezivanja u iznosu od 219,7 mil. kuna. Na iskazanu dobit nakon oporezivanja značajno je utjecala dobit od kamata u iznosu od 312,3 mil. kuna. Dobit s osnova provizija i naknada iznosila je 7,4

mil. kuna, što je smanjenje od 1,9 mil kuna (20,4%) u odnosu na prethodnu godinu. Na razini djelatnosti leasinga iskazani su troškovi ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja u iznosu od 257,5 mil. kuna (najvećim dijelom zbog iskazanih troškova

ispravaka vrijednosti jednog leasing društva). U 2016. iskazana je dobit nakon oporezivanja u iznosu od 443,1 mil. kuna, na što je utjecalo ukidanje troškova ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja u iznosu od 299,5 mil. kuna.

Tablica 6.3. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti leasing društava u 2016. i 2017. (u tis. kn)

Opis	1.1. – 31.12.2016.	1.1. – 31.12.2017.	Promjena (u %)
Prihodi od kamata	544.542	553.252	1,6
Rashodi po osnovi kamata	268.769	240.958	-10,3
Dobit/gubitak od kamata	275.773	312.294	13,2
Prihodi od provizija i naknada	32.288	31.644	-2,0
Rashodi za provizije i naknade	23.004	24.254	5,4
Dobit/gubitak od provizija i naknada	9.285	7.391	-20,4
Ostali poslovni prihodi	1.720.630	1.864.306	8,4
Ostali poslovni rashodi	1.774.517	1.651.852	-6,9
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	-53.887	212.454	-
Dobit/gubitak prije troškova ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja	231.170	532.139	130,2
Troškovi ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja (troškovi vrijednosnog usklađenja)	-299.509	257.520	-
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	530.679	274.619	-48,3
Porez na dobit	87.621	54.902	-37,3
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	443.058	219.717	-50,4

Izvor: Hanfa

Dobit nakon oporezivanja u iznosu od 220,7 mil. kuna ostvarilo je 15 društava, dok su gubitak nakon oporezivanja u iznosu od 1 mil. kuna iskazala dva leasing društva.

6.1.4. Struktura portfelja leasing društava

Vrijednost novozaključenih ugovora glavni je pokazatelj aktivnosti tržišta leasinga. U strukturi portfelja leasing društava tijekom 2017. došlo je do porasta ukupnog broja (porast od 8.400 ili 18,8%) te vrijednosti (porast od 805,3 mil. kuna ili 26,9%) novozaključenih ugovora u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje volumena financiranja u 2017. (pogotovo gospodarskih vozila) posljedica je intenziviranja gospodarskih aktivnosti.

Vrijednost aktivnih ugovora na dan 31. prosinca 2017. pala je za 1 % u odnosu na 31. prosinca 2016. godine. Međutim, promatrajući samo vrijednost aktivnih ugovora 17 aktivnih društava (bez društava koja su u 2017. pokrenula postupak likvidacije), ona bilježi povećanje od 815,4 mil. kuna ili 6,2 % u odnosu na isti dan prethodne godine.

Udjel vrijednosti novozaključenih u aktivnim ugovorima u 2017. iznosio je 52,6 % (u 2016. bio je na razini od 46,3 %, dok je u 2015. iznosio 37,3 %), što ukazuje na povećanje poslovnih aktivnosti na razini djelatnosti leasinga. Podaci o povećanju broja i vrijednosti novozaključenih ugovora u 2017. ukazuju na oporavak tržišta leasinga.

Tablica 6.4. Struktura portfelja leasing društava na dan 31.12.2016. i 31.12.2017.

Datum/ razdoblje od 01.01. do	Novozaključeni ugovori u razdoblju			Aktivni ugovori na dan		
	Broj novozaključenih ugovora	Vrijednost novozaključenih ugovora (u tis. kn)	Prosječna vrijednost novozaključenih ugovora (u tis. kn)	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (u tis. kn)	Prosječna vrijednost aktivnih ugovora (u tis. kn)
31.12.2016.	44.684	6.507.691	146	113.200	14.047.241	124
31.12.2017.	53.084	7.313.041	138	120.781	13.902.783	115

Izvor: Hanfa

Vrijednost novozaključenih ugovora u operativnom leasingu smanjena je za 149,5 mil. kuna, dok je vrijednost novozaključenih ugovora u financijskom leasingu povećana za čak 654,9 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu. Udjel operativnog leasinga u strukturi ukupne vrijednosti novozaključenih ugovora u 2017. iznosio je 21,8 %, dok je udjel financijskog leasinga iznosio 78,2 %. Na povećanje udjela financijskog leasinga najvećim je dijelom utjecalo povećanje financiranja osobnih i gospodarskih vozila.

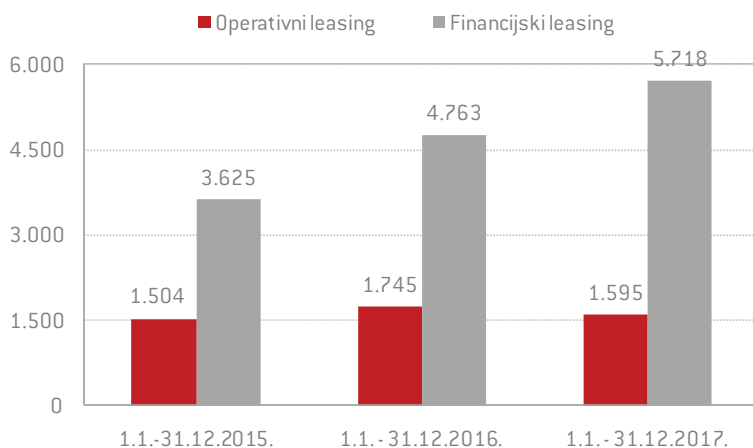
ključenih ugovora u 2017. iznosio je 21,8 %, dok je udjel financijskog leasinga iznosio 78,2 %. Na povećanje udjela financijskog leasinga najvećim je dijelom utjecalo povećanje financiranja osobnih i gospodarskih vozila.

Tablica 6.5. Broj i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u 2016. i 2017.

Vrsta leasinga/ razdoblje	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju			Vrijednost novozaključenih ugovora u razdoblju (u tis. kn)		
	1.1. – 31.12.2016.	1.1. – 31.12.2017.	Promjena (u %)	1.1. – 31.12.2016.	1.1. – 31.12.2017.	Promjena (u %)
Operativni leasing	19.428	22.388	15,2	1.744.661	1.595.112	-8,6
Financijski leasing	25.256	30.696	21,5	4.763.030	5.717.928	20,0
Ukupno	44.684	53.084	18,8	6.507.691	7.313.041	12,4

Izvor: Hanfa

Grafikon 6.4. Struktura portfelja leasing društava – usporedba vrijednosti novozaključenih ugovora u razdoblju od 2015. do 2017. (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

Promatrajući strukturu portfelja novozaključenih ugovora leasing društava od 2009. do 2015., vidljivo je da je ona bila pod utjecajem smanjenja gospodarskih aktivnosti na način da se smanjivao udjel vrijednosti nekretnina, a povećavao udjel vrijednosti osobnih i gospodarskih vozila. U strukturi portfelja novozaključenih ugovora u 2017. najveći broj i vrijednost novozaključenih ugovora odnosio

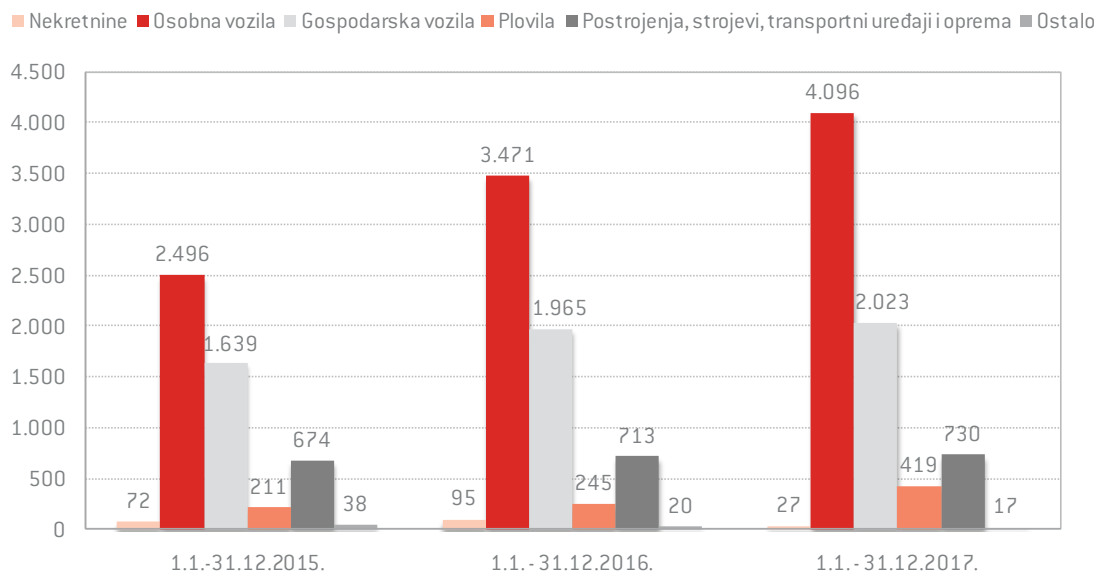
se na osobna vozila, koja su zabilježila najveće povećanje vrijednosti (od čak 625,7 mil. kuna), a slijedila su ih gospodarska vozila (povećanje vrijednosti od 58,4 mil. kuna). Povećanje vrijednosti novozaključenih ugovora bilo je evidentirano i kod plovila (174,2 mil. kuna) te kod kategorije postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema (17,2 mil. kuna).

Tablica 6.6. Vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava prema objektima leasinga u 2016. i 2017. (u tis. kn)

Objekt leasinga	Vrijednost novozaključenih ugovora u razdoblju				
	1.1. – 31.12.2016.	Udjel (u %)	1.1. – 31.12.2017.	Udjel (u %)	Promjena (u %)
Nekretnine	94.750	1,5	27.111	0,4	-71,4
Osobna vozila	3.470.569	53,3	4.096.268	56,0	18,0
Gospodarska vozila	1.964.896	30,2	2.023.309	27,7	3,0
Plovila	244.840	3,8	419.022	5,7	71,1
Letjelice	0	0,00	0	0,0	0,0
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	713.008	11,0	730.247	10,0	2,4
Ostalo	19.628	0,3	17.084	0,2	-13,0
Ukupno	6.507.691	100,0	7.313.041	100,0	12,4

Izvor: Hanfa

Grafikon 6.5. Struktura portfelja leasing društava – vrijednost novozaključenih ugovora prema objektima leasinga u razdoblju od 2015. do 2017. (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

S obzirom na to da je leasing društvima zabranjeno odobravanje zajmova, portfelj zajmova u strukturi vrijednosti aktivnih ugovora konstantno se smanjuje budući da se ugovori o zajmu koji su bili ak-

tivni do zakonske regulacije djelatnosti leasinga (21. prosinca 2006.) drže do isteka bez mogućnosti produljenja.

Tablica 6.7. Broj i vrijednost aktivnih ugovora leasing društava u 2016. i 2017.

Vrsta plasmana/ stanje na dan	Broj aktivnih ugovora na dan			Vrijednost aktivnih ugovora na dan (u tis. kn)		
	31.12.2016.	31.12.2017.	Promjena (u %)	31.12.2016.	31.12.2017.	Promjena (u %)
Operativni leasing	46.979	44.486	-5,3	3.201.019	2.928.944	-8,5
Financijski leasing	65.466	76.057	16,2	10.803.204	10.949.997	1,4
Zajmovi	755	238	-68,5	43.018	23.842	-44,6
Ukupno	113.200	120.781	6,7	14.047.241	13.902.783	-1,0

Izvor: Hanfa

Najveća vrijednost aktivnih ugovora prema objektima leasinga/zajma na dan 31. prosinca 2017. odnosila se na osobna vozila i iznosila je 5,7 mlrd. kuna ili 41 % vrijednosti aktivnih ugovora. Vrijednost aktivnih ugovora za gospodarska vozila izno-

sila je 3,9 mlrd. kuna ili 28,2 % vrijednosti aktivnih ugovora, dok je vrijednost aktivnih ugovora za nekretnine iznosila 1,4 mlrd. kuna ili 9,8 % vrijednosti aktivnih ugovora.

Tablica 6.8. Vrijednost aktivnih ugovora leasing društava prema objektima leasinga/zajma na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)

Objekt leasinga/zajma	Vrijednost aktivnih ugovora na dan				
	31.12.2016.	Udjel (u %)	31.12.2017.	Udjel (u %)	Promjena (u %)
Nekretnine	2.882.769	20,5	1.364.795	9,8	-52,7
Osobna vozila	4.749.771	33,8	5.695.420	41,0	19,9
Gospodarska vozila	3.463.223	24,7	3.913.715	28,2	13,0
Plovila	440.298	3,1	593.469	4,3	34,8
Letjelice	643	0,0	476	0,0	-26,0
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	2.447.794	17,4	2.286.103	16,4	-6,6
Ostalo	62.744	0,4	48.805	0,4	-22,2
Ukupno	14.047.241	100,0	13.902.783	100,0	-1,0

Izvor: Hanfa

Promatrajući izloženost leasing društava prema djelatnosti, najveća izloženost na dan 31. prosinca 2017. odnosila se na trgovinu na veliko i malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, pripremu i usluživanje hrane (34,4 % vrijednosti aktivnih ugovora). Sljedeća kategorija po zastupljenosti prema djelatnosti primatelja leasinga bila je prerađivačka industrija, rudarstvo i vađenje te ostale industrije s

udjelom od 13,1 % i stručne, znanstvene, tehničke, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti s udjelom od 10,4 % vrijednosti novozaključenih ugovora. U odnosu na 31. prosinca 2016. vrijednost aktivnih ugovora kategorije stanovništva povećala se za 26,4 % te je njihov udjel na dan 31. prosinca 2017. iznosio 9,6 % vrijednosti aktivnih ugovora.

6.1.5. Adekvatnost kapitala

Leasing društvo dužno je održavati razinu kapitala na način propisan ZOL-om i Pravilnikom o kapitalu leasing društva⁸⁷. Kako bi leasing društvo bilo kapitalno adekvatno, ni temeljni kapital društva ni kapital društva ne smiju biti manji od milijun kuna. Na dan 31. prosinca 2017. sva su leasing društva ispunjavala propisane uvjete o adekvatnosti kapitala. Jedno leasing društvo provelo je tijekom 2017. dokapitalizaciju (povećanjem temeljnog kapitala) u iznosu od 37,5 mil. kuna.

6.1.6. Pokazatelji poslovanja djelatnosti leasinga

Koeficijent (stupanj) zaduženosti pokazuje koliki je dio imovine leasing društava financiran iz tuđih sredstava (zajmova i kredita banaka i financijskih institucija te ostalih izvora). Iznos pokazatelja zaduženosti od 0,873 na dan 31. prosinca 2017. upućuje na to da je 87,3 % cjelokupne aktive leasing društava bilo financirano tuđim sredstvima, a u skladu s uobičajenom praksom poslovanja leasing društava, koja svoje poslovanje temelje na zaduživanju. Navedeni koeficijent na dan 31. prosinca 2016. bio je neznatno veći i iznosio je 0,876.

Stopa povrata na ukupnu aktivu (ROA) izračunava se kao omjer neto dobiti i ukupnih sredstava (imovine) leasing društava. ROA leasing društava na agregiranoj osnovi na dan 31. prosinca 2017. iznosio je 1,2 %. Navedeni je pokazatelj na dan 31. prosinca 2016. iznosio 2,5 %.

6.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

6.2.1. Normativne aktivnosti

Hanfa je u svrhu dodatnog regulatornog rasterećenja, kao i u svrhu usklađenja s Međunarodnim standardom financijskog izvještavanja 9 donijela pravilnike⁸⁸ o izmjenama postojećih pravilnika u vezi sa strukturom i sadržajem te načinom i rokovima dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društava, redovnim izvještajima i kontnim

87 NN, br. 60/14

88 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2017. nalazi se u poglavlju Dodaci.

planom, kao i pripadajuće upute za popunjavanje odnosno primjenu. U dijelu licenciranja donesene su izmjene pravilnika koji se odnose na izdavanje suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave i uvjete za člana nadzornog odbora leasing društva, na stjecanje kvalificiranog udjela u leasing društvima ili drugim pravnim osobama, kao i na redovna izvješća i izvješća na zahtjev Hanfe.

U protekloj se godini u sklopu projekta digitalizacije uveo novi, digitalizirani način zaprimanja pismena od strane leasing društava te se može istaknuti da se projekt odvijao bez ikakvih poteškoća i da je u cijelosti uspio.

Hanfa je kontinuirano odgovarala na upite u vezi s primjenom ZOL-a i podzakonskih akata donesenih na temelju ZOL-a te je izdano jedno službeno mišljenje na temu diferencijacije između operativnog leasinga i najma.

6.2.2. Licenciranje

U registru leasing društava na dan 31. prosinca 2017. bilo je evidentirano 17 aktivnih leasing društava koja imaju odobrenje za obavljanje poslova leasinga, dok se šest društava nalazilo u likvidaciji. Tijekom protekle godine dva su društva donijela odluku o pokretanju postupka redovne likvidacije. U skladu sa zakonskim odredbama, odobrenje za obavljanje poslova leasinga zadržavaju i leasing društva koja su u likvidaciji. Likvidacije dvaju leasing društava bile su posljedica strateških odluka njihovih članova, a u skladu sa svojim ovlastima i nadležnostima Hanfa kontinuirano prati odvijanje tih postupaka.

Tijekom 2017. izdano je osam rješenja kojima se dala suglasnost za obavljanje funkcije člana uprave leasing društva, većinom zbog redovnog isteka mandata. Kao posljedica unutargrupnih reorganizacija izdano je 14 rješenja za stjecanje kvalificiranog udjela u leasing društvima te je jedno društvo pripojilo društvo unutar svoje grupe.

6.2.3. Nadzor

U sklopu neposrednog nadzora obavljanog tijekom protekle godine sastavljena su dva zapisnika, i to jedan na temelju nadzora započetog u 2016. te jedan po nadzoru započetom u 2017. godini. Pred-

meti nadzora bili su poslovni proces posla leasinga te upravljanje kreditnim rizikom. Sastavljena je i jedna dopuna zapisnika te dva rješenja kojima se društvima nalaže otklanjanje nadzorom utvrđenih nepravilnosti. Po jednom neposrednom nadzoru utvrđeno je da je društvo postupilo po nalogu Hanfe, odnosno otklonilo nepravilnosti te je nadzor i zatvoren rješenjem o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti, dok se po drugom neposrednom nadzoru postupanje očekuje u narednoj godini. Započet je i jedan postupak neposrednog nadzora po predmetu nadzora poslovni proces posla leasinga, po kojemu se daljnje aktivnosti odnosno izrada zapisnika očekuju u 2018. godini.

U sklopu posrednog nadzora, aktivnosti Hanfe u prvom su se redu odnosile na postupanja po posrednim nadzorima započetima u 2016. u dijelu procesa izvještavanja Hanfe u skladu s odredbama ZOL-a i propisanih pravilnika. Tako su sastavljene dvije dopune zapisnika te je izdano 15 rješenja radi otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti. Za dva posredna nadzora za koja su sastavljene dopune zapisnika Hanfa je tijekom godine izdala rješenje o okončanju postupka nadzora. Po svim su preostalim posrednim nadzorima započetim tijekom 2016. po predmetu nadzora proces izvještavanja Hanfe u skladu s odredbama ZOL-a i propisanih pravilnika donesena su rješenja (15) kojima se utvrđuje da su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene.

Nadzorne aktivnosti Hanfe bile su usmjerene i na provjeru upisa objekata leasinga u Registar objekata leasinga, kao i na analize portfelja ugovora inicijalno sklopljenih kao ugovora o operativnom leasingu s reotkupnim garancijama za objekte leasinga nakon isteka navedenih ugovora o leasingu. Te su aktivnosti rezultirale otvaranjem postupaka posrednih nadzora nad dvama leasing društvima

Osnovni je cilj ROL-a sprječavanje prijevара u poslovima leasinga te su davatelji leasinga u svrhu minimiziranja rizika nastanka prijevара dužni objekte leasinga u ROL upisivati u skladu sa ZOL-om te Pravilnikom o Registru objekata leasinga.

na temelju kojih su tijekom godine sastavljena dva zapisnika o posrednom nadzoru čiji su predmeti bili upis objekata u registar objekata leasinga te ugovori o operativnom leasingu za koje je zaključen i ugovor o reotkupnoj garanciji sklopljen s trećom stranom za ugovoreni ostatak vrijednosti. Po tim su nadzorima izdana i rješenja radi otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti te je društvo po jednom i postupilo, odnosno otklonilo nepravilnosti (nadzor upisa objekata leasinga u Registar objekata leasinga), za što je izdano rješenje o otklonjenim nepravilnostima. Izvješće o postupanju društva po nalozima u pogledu reotkupnih garancija odnosno klasifikacije ugovora očekuje se u 2018. godini.

Nastavljena je i kontinuirana provjera pravodobnosti i točnosti zaprimljenih izvještaja u odnosu na zahtjeve propisane odredbama ZOL-a, Pravilnika o strukturi i sadržaju te načinu i rokovima dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društva⁸⁹, Pravilnika o kontnom planu leasing društva⁹⁰, Pravilnika o reviziji izvještaja leasing društva⁹¹, Pravilnika o kapitalu leasing društva⁹² te Pravilnika o sadržaju te načinu i rokovima dostave redovitih izvješća leasing društava i izvješća na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga⁹³.

Osim navedenoga, Hanfa je u okviru praćenja i identifikacije sistemski važnih institucija u skladu s postavljenim modelom za identifikaciju sistemski važnih institucija ažurirala i aktualizirala postavljeni model u odnosu na tržište leasinga.

89 NN, br. 57/16 i 72/17

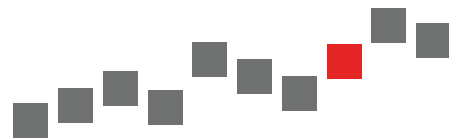
90 NN, br. 63/14 i 132/17

91 NN, br. 68/14 i 57/16

92 NN, br. 60/14

93 NN, br. 57/16 i 72/17

Faktoring

7. Faktoring

7.1. Opis tržišta

Krajem 2017. u Republici Hrvatskoj poslovalo je devet faktoring društava koja su (u skladu s odredbama Zakona o faktoringu⁹⁴, dalje u tekstu: ZOF) imala odobrenje Hanfe za obavljanje poslova faktoringa. Tijekom 2017. tri su faktoring društva podnijela zahtjev za ukidanje odobrenja za obavljanje poslova faktoringa.

Imovina faktoring društava⁹⁵ na dan 31. prosinca 2017.⁹⁶ iznosila je 2,6 mlrd. kuna, što predstavlja smanjenje od 56,5 % u odnosu na isti dan prethodne godine. Najznačajnija stavka aktive bila su potraživanja po poslovima faktoringa i faktoringa koji uključuje otkup mjenica, koja su zajedno iznosila 1,7 mlrd. kuna (65,3 % ukupne imovine). Volumen transakcija (vrijednost otkupljenih faktura i mjenica) iznosio je 6,4 mlrd. kuna, što predstavlja smanjenje od 66,4 % u odnosu na prethodnu godinu.

94 NN, br. 94/14 i 41/16

95 Podaci za 2016. i prethodne godine odnose se podatke iz Statističkih izvješća zaprimljene od faktoring društva te društava za koje je Hanfa imala saznanja da obavljaju poslove faktoringa. U skladu s odredbama Pravilnika o financijskim i dodatnim izvještajima te kontnom planu faktoring društava (NN, br. 41/16, 61/16 i 132/17) faktoring društva prvi su put dostavila godišnje financijske izvještaje sa stanjem na dan 31. prosinca 2017. godine.

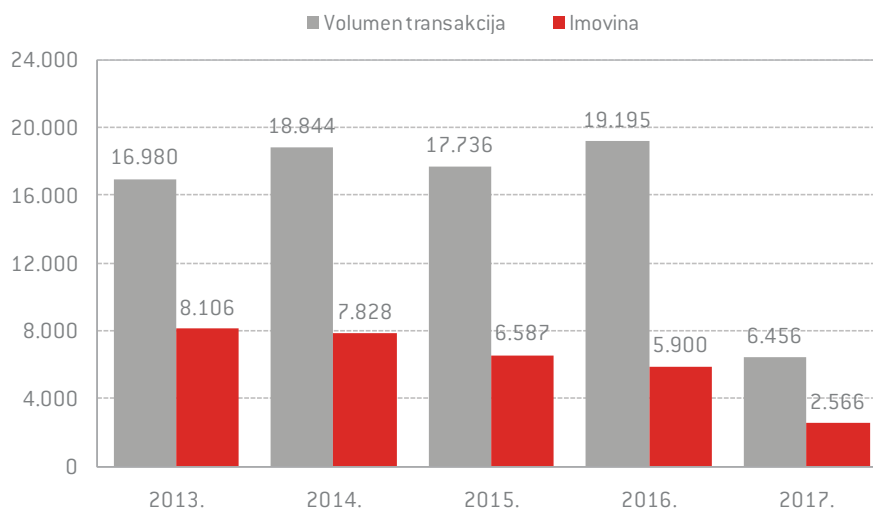
Podaci u Godišnjem izvješću za 2017. godinu odnose se na podatke iz godišnjih financijskih izvještaja sa stanjem na dan 31. prosinca 2017. zaprimljene od šest faktoring društava te na podatke iz tromjesečnih financijskih izvještaja sa stanjem na dan 31. prosinca 2017. zaprimljene od tri faktoring društva.

96 Podaci za prethodne godine iskazani u Godišnjem izvješću Hanfe za 2017. mogu se razlikovati od podataka u godišnjim izvješćima Hanfe za 2015. i 2016. zbog primjene odredaba Zakona o računovodstvu (NN, br. 109/07, 54/13, 121/14, 78/15, 134/15 i 120/16), ZOF-a i Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja te zbog promjene metodologije izvješćivanja.

Faktoring je pravni posao u kojemu pružatelj usluga faktoringa, na temelju i u skladu s ugovorom o faktoringu sklopljenim s dobavljačem i/ili kupcem, kupuje predmete faktoringa s pravom ili bez prava na regres. Faktoring s obzirom na svoja obilježja može biti tuzemni ili inozemni, regresni ili bezregresni. Tuzemni faktoring je faktoring u kojemu je najmanje jedan od subjekata nerezident u smislu zakona kojim se uređuje devizno poslovanje. Inozemni faktoring je faktoring u kojemu je najmanje jedan od subjekata nerezident u smislu zakona kojim se uređuje devizno poslovanje. Regresni faktoring je posao faktoringa u kojemu dobavljač jamči pružatelju usluga faktoringa za obvezu kupca. Bezregresni faktoring je faktoring u kojemu cjelokupni rizik naplate tereti pružatelja usluge faktoringa, a dobavljač ne odgovara za naplativost predmeta faktoringa. Dobavljački (obrnuti) faktoring posebna je vrsta faktoringa u kojemu pružatelj usluge faktoringa i kupac ugovaraju program plaćanja kupčevih dugova dobavljačima na način da se pružatelj usluge faktoringa obvezuje plaćati tražbine koje kupčevi dobavljači imaju prema kupcu prije dospijeća ili o dospijeću predmeta faktoringa na zahtjev dobavljača ili po uputi kupca, uz prijenos tako isplaćenih predmeta faktoringa s dobavljača na pružatelja usluge faktoringa. Faktoring društvo može vršiti otkup samo onih mjenica koje su izdane kao sredstvo podmirenja tražbine nastale s osnove isporuke dobara i pružanja usluga u tuzemstvu ili inozemstvu.

Rastući trend imovine faktoring društava bio je prisutan do 2013., dok je u razdoblju od 2014. do 2017. zabilježen njezin pad. Volumen transakcija i aktiva faktoring društava u 2017. bilježe značajno smanjenje. To je posljedica problema unutar koncerna Agrokor d.d., koji su se odrazili i donekle odredili stanje i kretanje važnijih pokazatelja poslovanja na razini djelatnosti faktoringa u 2017. godini.

Grafikon 7.1. Agregirana imovina i volumen transakcija faktoring društava u razdoblju od 2013. do 2017. (u mil. kn)

Izvor: Hanfa

Tržišni udjel dvaju najvećih faktoring društava nije značajnije oscilirao u razdoblju od 2014. do 2017. te je na dan 31. prosinca 2017. iznosio 75,6 % ukupne imovine, što i nadalje ukazuje na visok stupanj koncentracije tržišta. Tržišni lider s najvećim udjelom u ukupnoj imovini faktoring društava nepromijenjen je još od 2007. godine. Udjel preostalih osam faktoring društava u ukupnoj imovini na dan 31. prosinca 2017. iznosio je 39,6 % imovine.

7.1.1. Struktura aktive

Aktiva faktoring društava na dan 31. prosinca 2017. bila je za 3,3 mlrd. kuna manja u odnosu na isti dan prethodne godine. U strukturi aktive na kratkotrajnu se imovinu odnosilo 97,2 % ukupne aktive (98,1 % na isti dan prethodne godine), što je uobičajeno s obzirom na predmetnu djelatnost faktoring društava. Najznačajnija stavka aktive bila su potraživanja po poslovima faktoringa (uključujući i potraživanja po poslovima dobavljačkog faktoringa) sa 38,4 % aktive te potraživanja po poslovima faktoringa koji uključuje otkup mjenica sa 26,8 % aktive.

Tablica 7.1. Agregirana aktiva faktoring društava na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)

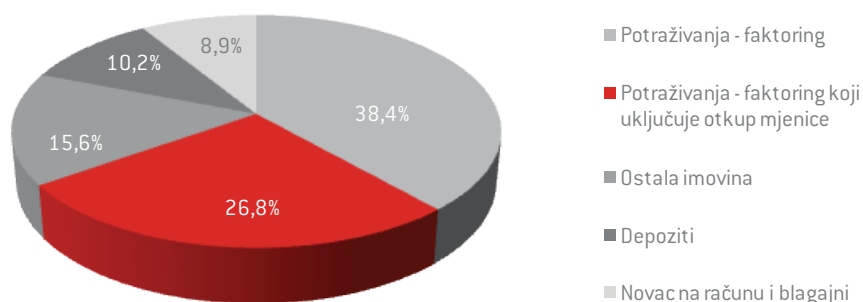
Aktiva	31.12.2016.	31.12.2017.	Promjena (u %)
Potraživanja – faktoring	1.471.948	985.549	-33,04
Potraživanja – faktoring koji uključuje otkup mjenice	3.773.592	688.642	-81,75
Depoziti	20.614	262.814	1174,93
Novac na računu i blagajni	176.945	227.580	28,62
Ostala imovina	456.959	400.937	-12,26
Ukupna aktiva	5.900.059	2.565.521	-56,52

Izvor: Hanfa

Na pad imovine u odnosu na 2016. najviše je utjecalo smanjenje stavke potraživanja po osnovi faktoringa koji uključuje eskont mjenica u iznosu od

3,1 mlrd. kuna te potraživanja po osnovi faktoringa u iznosu od 486,4 mil. kuna.

Grafikon 7.2. Struktura aktive faktoring društava na dan 31.12.2017.

Izvor: Hanfa

7.1.2. Struktura pasive

Stavka kapital i rezerve činila je na dan 31. prosinca 2017. godine 5,5% pasive te je u apsolutnom iznosu bila manja za 729,2 mil. kuna odnosno

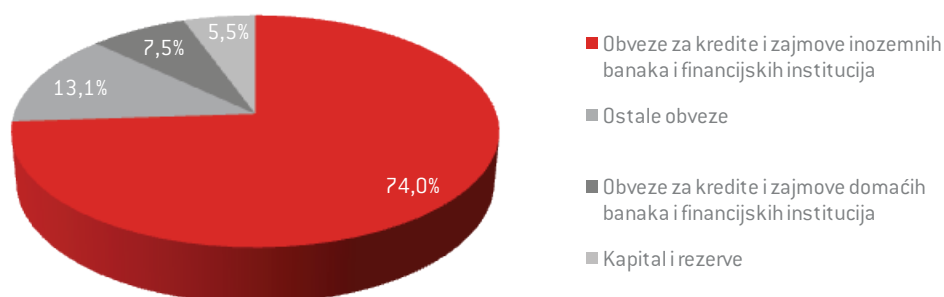
83,7 % u odnosu na isti dan prethodne godine, kada je činila 14,8 % pasive. Smanjenje stavke kapitala i rezervi najvećim je dijelom posljedica iskazanog gubitka faktoring društava u 2017. godini.

Tablica 7.2. Agregirana pasiva faktoring društava na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)

Pasiva	31.12.2016.	31.12.2017.	Promjena (u %)
Kapital i rezerve	870.808	141.571	-83,74
Obveze za kredite i zajmove inozemnih banaka i financijskih institucija	3.483.753	1.897.317	-45,54
Obveze za kredite i zajmove domaćih banaka i financijskih institucija	832.357	191.660	-76,97
Ostale obveze	713.140	334.973	-53,03
Ukupna pasiva	5.900.059	2.565.521	-56,52

Izvor: Hanfa

Grafikon 7.3. Struktura pasive faktoring društava na dan 31.12.2017.

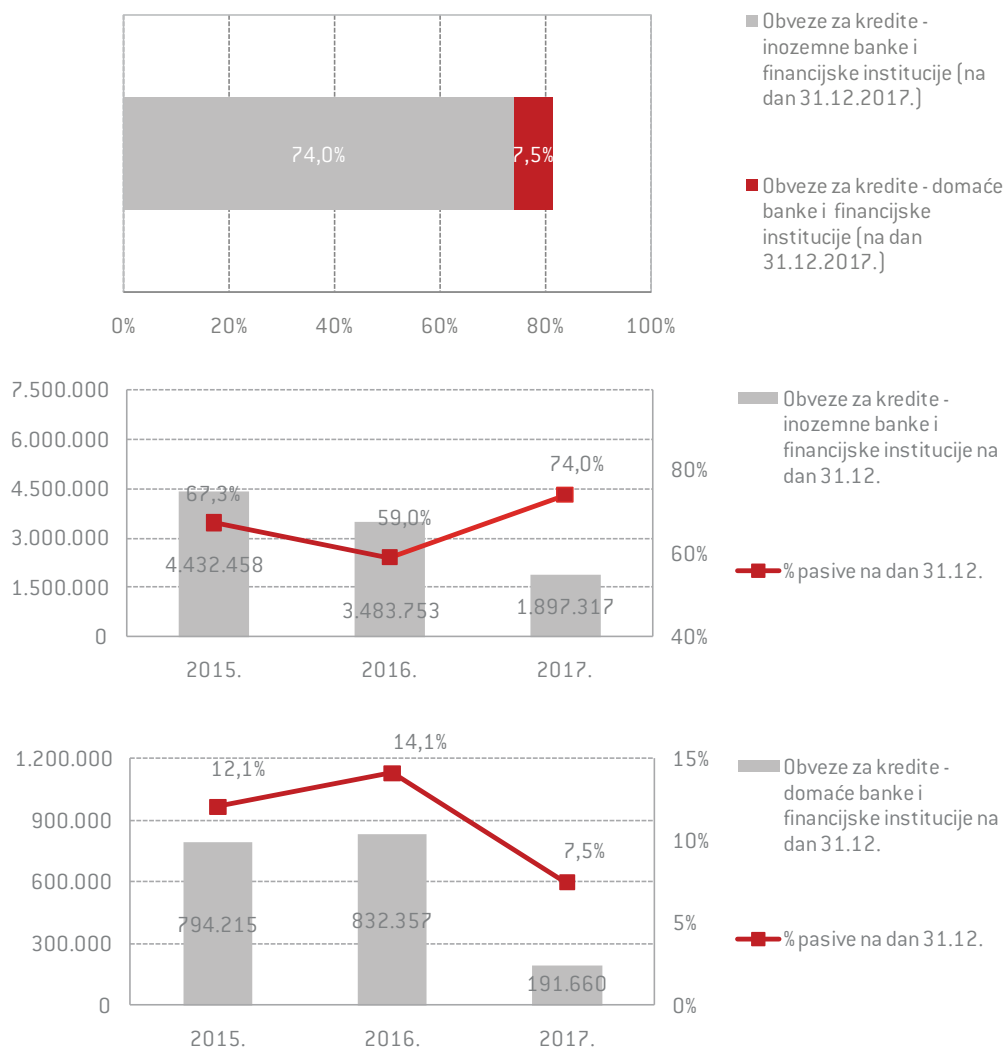

Izvor: Hanfa

U financiranju faktoring društava dominirale su strane banke i financijske institucije, a njihov je udjel u pasivi na kraju 2017. iznosio 74 % te se povećao za 15 % u odnosu na kraj 2016. godine. Udjel kredita domaćih banaka i financijskih institucija činio je 7,5 % pasive te se u odnosu na kraj 2016.

smanjio za 6,6 %. Promatraju li se obveze po ročnosti, uočava se da je došlo do promjene u strukturi obveza u odnosu na kraj 2016., odnosno da su se dugoročne obveze smanjile sa 6,8 % na 0,5 % pasive.

Grafikon 7.4. Struktura najvećih stavki obveza u ukupnoj pasivi na dan 31.12.2017. te njihovo kretanje tijekom razdoblja od 2015. do 2017. (u % i tis. kn)

Izvor: Hanfa

7.1.3. Financijski rezultat poslovanja

Gubitak nakon oporezivanja u 2017. kao posljedica troškova vrijednosnog usklađenja iznosio je 899,6 mil. kuna, dok je u 2016. iskazana dobit nakon oporezivanja u iznosu od 168,5 mil. kuna.

Tablica 7.3. Agregirani račun dobiti i gubitka faktoring društava u 2016. i 2017. (u tis. kn)

Opis	1.1.-31.12.2016.	1.1.-31.12.2017.	Promjena (u %)
Prihodi od kamata	336.889	136.169	-59,6
Rashodi od kamata	146.562	77.543	-47,1
Dobit/gubitak od kamata	190.327	58.626	-69,2
Prihodi od naknada i provizija	55.058	12.482	-77,3
Rashodi od naknada i provizija	24.844	9.511	-61,7
Dobit/gubitak od naknada i provizija	30.214	2.971	-90,2
Ostali poslovni prihodi	380.301	33.693	-91,1
Ostali poslovni rashodi	377.268	1.006.692	166,8
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	3.033	-972.998	-
Ukupni prihodi	772.248	182.344	-76,4
Ukupni rashodi	548.674	1.093.746	99,3
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	223.574	-911.402	-
Porez na dobit	55.024	-11.814	-
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	168.550	-899.588	-

Izvor: Hanfa

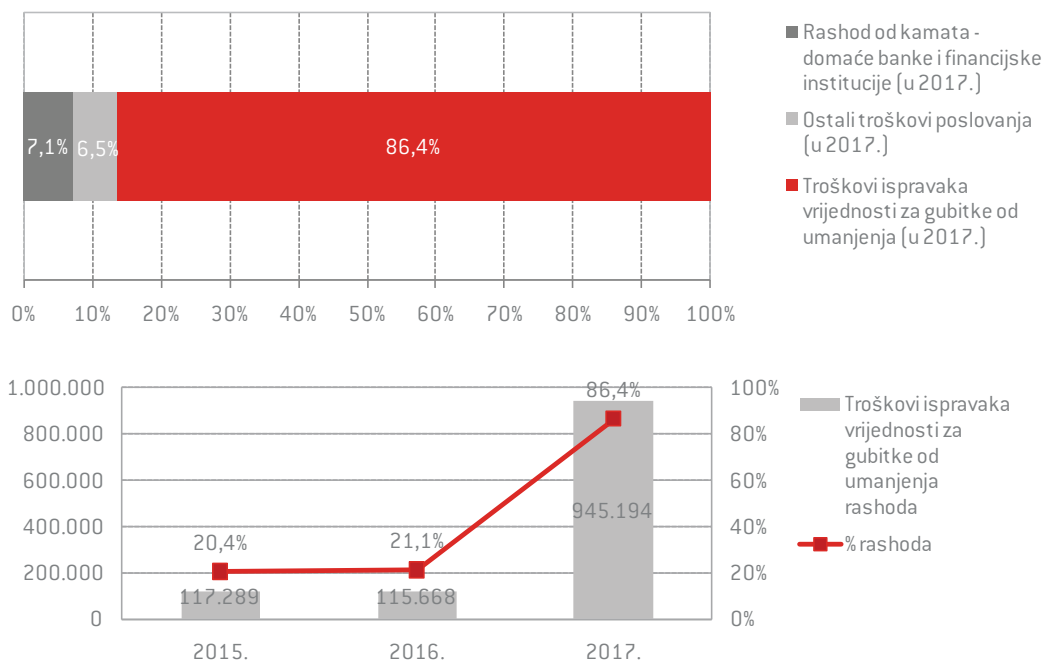
Ukupni prihodi faktoring društava u 2017. iznosili su 182,3 mil. kuna i bili su za 589,9 mil. kuna ili 76,4 % manji u odnosu na prethodnu godinu, dok su ukupni rashodi iznosili 1,1 mlrd. kuna te su bili za 545,1 mil. kuna ili 99,3 % veći u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje.

U strukturi prihoda najveći je udjel otpadao na prihode od kamata, koji čine 74,7 % iskazanog ukupnog prihoda u 2017. Ti su se prihodi uglavnom odnosili na prihode od kamata po poslovima faktoringa odnosno faktoringa koji uključuje otkup mjernica, koji i predstavljaju glavne djelatnosti faktoring društava. Ostali poslovni prihodi čine 18,5 % ukupnih prihoda te su se u najvećem dijelu odnosili na dobit od tečajnih razlika.

Najveći udjel u ukupnim rashodima činili su ostali poslovni rashodi sa 92 %, a unutar njih najznačajnija su stavka bili troškovi vrijednosnog usklađenja, koji su činili 86,4 % ukupnih rashoda. Rashodi od kamata činili su 7,1 % ukupnih rashoda, od čega se na rashode od kamata kod domaćih banaka i financijskih institucija odnosilo 2,4 % ukupnih rashoda, a na rashode od kamata kod inozemnih banaka i financijskih institucija 3,4 % ukupnih rashoda.

Troškovi vrijednosnog usklađenja faktoring društava u 2017. iznosili su 945,2 mil. kuna te su značajno porasli u odnosu na 2016., kada su iznosili 115,7 mil. kuna (21,1 % ukupnih rashoda).

Grafikon 7.5. Struktura najvećih stavki rashoda tijekom 2017. te prikaz troškova ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja tijekom razdoblja od 2015. do 2017. (u % i tis. kn)

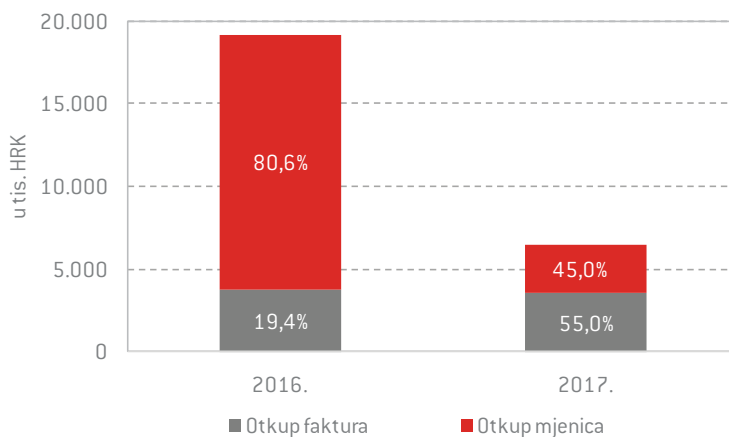
Izvor: Hanfa

Od devet faktoring društava njih je šest u 2017. iskazalo gubitak nakon oporezivanja u ukupnom iznosu od 902,9 mil. kuna. Istovremeno su tri faktoring društva ostvarila dobit nakon oporezivanja u iznosu od 3,3 mil. kuna.

7.1.4. Volumen transakcija

Volumen transakcija predstavlja kumulativni iznos otkupljenih faktura kod poslova faktoringa (uključujući i volumen transakcija po poslovima dobavljačkog faktoringa) te otkupljenih mjenica kod poslova faktoringa koji uključuje otkup mjenica. U 2017. volumen transakcija iznosio je iznosio je 6,4 mlrd. kuna, što predstavlja smanjenje od 66,4 % u odnosu na 2016. godinu, kada je iznosio 19,2 mlrd. kuna.

Grafikon 7.6. Struktura volumena transakcija prema vrsti poslova u 2016. i 2017. (u % i tis. kn)

Izvor: Hanfa

Značajan pad volumena transakcija prvenstveno je rezultat smanjenja volumena transakcija poslova faktoringa koji uključuju otkup mjenice, a koji se u odnosu na prethodnu godinu smanjio za 12,6

mlrd. kuna ili 81,2 % (sa 15,5 mlrd. kuna na 2,9 mlrd. kuna). Volumen poslova faktoringa (otkup faktura) smanjio se u odnosu na prethodnu godinu za 4,8 % (sa 3,7 mlrd. kuna na 3,6 mlrd. kuna).

Tablica 7.4. Volumen transakcija faktoring društava u 2017. (u tis. kn)

Opis	Factoring	Factoring koji uključuje otkup mjenice	Dobavljački faktoring	Ukupno
Prema postojanju regresnog prava	2.512.151	2.906.153	1.037.877	6.456.181
S regresom	1.371.733	2.712.165	0	4.083.898
Bez regresa	1.140.417	193.988	1.037.877	2.372.283
Prema rezidentnosti subjekata	2.512.151	2.906.153	1.037.877	6.456.181
Domaći faktoring	1.800.103	2.899.722	629.719	5.329.545
Inozemni faktoring	712.048	6.430	408.158	1.126.636

Izvor: Hanfa

Od ukupnog volumena transakcija u 2017. na regresne poslove odnosilo se 63,3 %, dok se na bezregresne poslove odnosilo 36,7 % volumena. Čak 82,5 % volumena odnosilo se na poslove domaćeg faktoringa čiji su sudionici rezidenti.

7.1.5. Pokazatelji poslovanja faktoring društava

Koeficijent zaduženosti za faktoring društva u 2017. iznosio je 0,94, što predstavlja rast u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosio 0,85. Do povećanja navedenog koeficijenta došlo je zbog značajnog smanjenja kapitala uzrokovanog ostvarenim gubicima u 2017. godini.

Zbog značajnih gubitaka iskazanih u 2017. faktoring društava ostvarila su na dan 31. prosinca 2017. negativne stope povrata na ukupnu aktivu (ROA) i kapital (ROE), dok je na dan 31. prosinca 2016. ROA iznosila 2,9 %, a ROE 19,4 %.

7.2. Regulatorne aktivnosti Hanfe

7.2.1. Normativne aktivnosti

Dana 31. prosinca 2016. istekao je rok za usklađenje s odredbama ZOF-a, koji je stupio na snagu još 8. kolovoza 2014., a nakon što je propisani rok za usklađenje onih pravnih osoba koje su na dan njegova stupanja na snagu obavljale poslove fakto-

ringa i bile upisane u sudski registar prvi put prolongiran do 31. ožujka 2016., a konačno i do 31. prosinca 2016. Zakonom o izmjeni ZOF-a.

S obzirom na istek roka za usklađenje Hanfa je odgovarala na mnoge upite koji su se odnosili na primjenu i provedbu ZOF-a, ponajviše u dijelu licenciranja.

Tijekom 2017. donesen je pravilnik⁹⁷ o izmjenama postojećeg pravilnika kojim se uređuju financijski i dodatni izvještaji te kontni plan faktoring društva u svrhu usklađenja s odredbama Međunarodnog standarda financijskog izvještavanja 9 te uputa za izradu i dostavu izvještaja faktoring društva u elektroničkom obliku.

7.2.2. Licenciranje

U registru faktoring društava na dan 31. prosinca 2017. nalazilo se devet faktoring društava koja su imala odobrenje za obavljanje poslova faktoringa. Faktoring društvu koje se tijekom 2017. nalazilo u postupku likvidacije u rujnu je izdano rješenje kojim se ukida odobrenje za obavljanje poslova faktoringa s obzirom na to da je društvo donijelo takvu odluku posljedično prestanku obavljanja poslova faktoringa i prestanku ispunjavanja uvjeta na temelju kojih mu je prvotno i izdano odobrenje za obavljanje poslova faktoringa.

⁹⁷ Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2017. nalazi se u poglavlju Dodaci.

Tijekom godine Hanfa je, objedinjeno rješavajući, izdala sedam odobrenja za obavljanje poslova faktoringa, unutar kojih se odlučivalo o deset zahtjeva za izdavanje suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela u faktoring društvima te o 15 zahtjeva za izdavanje suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave faktoring društva. Izdana su i tri rješenja kojima se izdaje suglasnost za obavljanje funkcije člana uprave koja nisu bila povezana s postupcima usklađenja, i to dva zbog redovnog isteka mandata te jedno zbog prijevremenog prestanka mandata.

S obzirom na događaje na financijskom tržištu koji su se odrazili i na tržište faktoringa, tijekom prošle godine tri su faktoring društva podnijela zahtjeve za izdavanje rješenja kojima bi se ukinula odobrenja za obavljanje poslova faktoringa.

7.2.3. Nadzor

Hanfa je i u 2017. nastavila s nadzorom poslovanja faktoring društava. Posredni nadzor temeljio se na analizi zaprimljenih izvještaja faktoring društava, pri čemu je analiza rizika djelatnosti faktoringa te vrsta i karakteristika pojedinih proizvoda i poslova koje faktoring društva obavljaju i dalje bila težište nadzornih aktivnosti.

Pokrenuta su tri postupka posrednog nadzora nad tri faktoring društva čiji je predmet bio ispravak vrijednosti i adekvatnosti kapitala na dan 30. lipnja 2017. Nadzorom je utvrđeno kako navedena faktoring društva nisu imala usklađen interni akt koji propisuje način izračuna ispravka vrijednosti s odredbama Međunarodnog računovodstvenog standarda 39 te su stoga na dan 30. lipnja 2017. iskazali ispravke vrijednosti potraživanja suprotno navedenom standardu. Za jedno faktoring društvo pokrenut je postupak posrednog nadzora čiji je predmet bila adekvatnost kapitala na dan 30. lipnja 2017. i kojim je utvrđeno kako na navedeni dan faktoring društvo nije bilo kapitalno adekvatno. Hanfa je tom društvu izdala rješenje kojim je naložila povećanje kapitala i usklađenje s odredbama članka 23. stavka 1. ZOF-a.

S obzirom na to da su faktoring društva u skladu s Pravilnikom o financijskim i dodatnim izvještajima te kontnom planu faktoring društva⁹⁸ bila dužna prvi put dostaviti financijske i dodatne izvještaje sa stanjem na 31. ožujka 2017., Hanfa je od 30. travnja 2017. provjeravala pravodobnost i točnost zaprimljenih izvještaja u odnosu na zahtjeve propisane odredbama toga pravilnika. Nastavljena je i provjera zakonom propisane razine kapitala odnosno pravodobnosti i točnosti primjene Pravilnika o kapitalu faktoring društva⁹⁹ te provjera pravodobnosti i točnosti izvješća i obavijesti propisanih Pravilnikom o sadržaju redovitih izvješća i izvješća na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga koja su dužna dostavljati faktoring društva te načinu i rokovima njihove dostave¹⁰⁰.

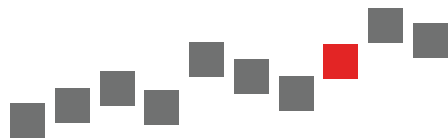
U okviru praćenja i identifikacije sistemski važnih institucija u skladu s postavljenim modelom za identifikaciju sistemski važnih institucija ažurirao se i aktualizirao postavljeni model i u odnosu na tržište faktoringa.

Hanfa je u prvoj polovini 2017. pokrenula i pet postupaka neposrednog nadzora poslovanja pet faktoring društava, čiji su predmet bili poslovi faktoringa koji uključuju otkup mjenica u razdoblju od 1. siječnja 2016. do 31. ožujka 2017. godine. Pritom je sastavljeno pet zapisnika, kojima je utvrđeno obavljanje poslova faktoringa koji uključuju otkup mjenica suprotno odredbama ZOF-a te neadekvatno upravljanje rizicima u poslovanju faktoring društava u vidu značajne izloženosti jednom pravnom subjektu i s njim povezanim osobama, a navedeni su se rizici materijalizirali na teret troškova poslovanja dovodeći neka od nadzorom obuhvaćenih društava u poziciju financijske nestabilnosti, nelikvidnosti i neodrživog nastavka poslovanja.

98 NN, br. 41/16, 61/16 i 132/17

99 NN br. 12/15

100 NN br. 140/14

Sudski postupci

8. Sudski postupci

Na postupke koje u okviru svoje nadležnosti provodi Hanfa primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku¹⁰¹ ako zakonom nije drugačije propisano. Akti su Hanfe konačni i protiv njih se može pokrenuti upravni spor, u kojem Hanfa kao stranka aktivno sudjeluje.

U skladu sa svojim zakonskim ovlaštenjima Hanfa kao ovlaštenu tužitelj podnosi optužne prijedloge Prekršajnom sudu u Zagrebu (kao isključivo stvarno i mjesno nadležnom sudu) i Financijskom inspektoratu Republike Hrvatske te zaposlenici Hanfe aktivno sudjeluju u navedenim postupcima (odlascima na rasprave, sastavljanjem očitovanja te poduzimanjem svih drugih radnji za koje je po zakonu ovlaštena Hanfa kao ovlaštenu tužitelj).

Pored navedenog, na temelju odredaba Prekršajnog zakona¹⁰² Hanfa je ovlaštena objavljivati pravomoćne i nepravomoćne sudske odluke u slučaju kada je to definirano posebnim propisima (u 2017. objavljene su presude o počinjenim prekršajima na temelju odredaba Zakona o tržištu kapitala¹⁰³ (dalje u tekstu: ZTK)) odnosno kada to određuju relevantni propisi Europske unije. Za razliku od objave anonimiziranih sudskih odluka, u navedenim objavama, a u skladu s relevantnim odredbama, navodi se da je riječ o nepravomoćnim odlukama te se daju informacije o vrsti i karakteru kršenja zakona i identitetu počinitelja prekršaja.

U kontinuiranom procesu usklađivanja s pravnom stečevinom europske unije predstavnici Hanfe sudjelovali su u Radnoj skupini Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske za izmjene i dopune Zakona o trgovačkim društvima.

Ranije započeta inicijativa Hanfe u vezi s edukacijom predstavnika državnih institucija uspješno je nastavljena daljnjom suradnjom s Pravosudnom akademijom u Zagrebu, koja se bavi cjelovitim usavršavanjem pravosudnih dužnosnika. Prva predavanja predstavnika Hanfe naišla su na dobar odaziv polaznika, sudaca i državnih odvjetnika.

8.1. Prekršajni postupci

Hanfa je u provedenim postupcima nadzora u području tržišta kapitala, investicijskih fondova i osiguranja utvrdila nezakonitosti propisane ZTK-om, Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom¹⁰⁴ (dalje u tekstu: ZOIFJP), Zakonom o alternativnim investicijskim fondovima¹⁰⁵ (dalje u tekstu: ZAIF) i Zakonom o osiguranju¹⁰⁶ (dalje u tekstu: ZOS) te na temelju svojih ovlasti u 2017. nadležnom prekršajnom sudu u Zagrebu podnijela ukupno 20 optužnih prijedloga.

Tablica 8.1. Pregled optužnih prijedloga podnesenih u 2017.

Područje	Zakon	Broj optužnih prijedloga
Investicijski fondovi	Zakon o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom	5
	Zakon o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i Zakon o alternativnim investicijskim fondovima	1
	Ukupno	6
Tržište kapitala	Zakon o tržištu kapitala	11
Tržište osiguranja	Zakon o osiguranju	3
Ukupno podnesenih optužnih prijedloga 2017. godine		20

Izvor: Hanfa

101 NN, 47/09

102 NN 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17

103 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13, 159/13, 18/15 i 110/15

104 NN, br. 16/13 i 143/14

105 NN, br. 16/13 i 143/14

106 NN, br. 30/15

Od osnivanja 1. siječnja 2006. do 31. prosinca 2017. Hanfa je podnijela ukupno 468 optužnih akata za pokretanje prekršajnog postupka.

Zakon o izmjenama i dopunama Prekršajnog zakona¹⁰⁷ predviđa mogućnost u prekršajno-pravnom sustavu da nadležno tijelo postupka prihvati sporazum Hanfe i okrivljenika o izboru i visini sankcije.

Nadležno tijelo postupka neće prihvatiti sporazum stranaka u prekršajnom postupku koji je s obzirom na pravila o izboru vrste i visine sankcije na štetu okrivljenika ili koji nije zakonit. Imajući u vidu opće trendove alternativnog rješavanja sudskih sporova, navedena mogućnost rezultirala je osuđujućim presudama u razdoblju od 2014. do 2018. godine.

Tablica 8.2. Pregled optužnih prijedloga podnesenih u razdoblju od 2006. do 2017.

Godina	Optužni prijedlozi	Pravomoćna osuda	Obustava *	Zastara	U tijeku
2006.	75	33	15	27	0
2007.	72	15	13	44	0
2008.	65	14	6	45	0
2009.	49	13	1	34	1
2010.	52	15	2	34	1
2011.	33	14	1	15	3
2012.	27	8	1	9	9
2013.	30	13	1	7	9
2014.	17	5	0	1	11
2015.	17	4	0	0	13
2016.	11	1	0	0	10
2017.	20	2	0	0	18
Ukupno	468	137	40	216	75

* predmeti u kojima nije bilo pravnog kontinuiteta između optužnog akta i kasnije izmjene zakona, predmeti u kojima je Hanfa povukla optužni akt ili predmeti u kojima je sud odbacio optužni akt

Izvor: Hanfa

8.1.1. Tržište kapitala

Na temelju nadzorom utvrđenih nezakonitosti u području tržišta kapitala Hanfa je u 2017. podnijela 11 optužnih prijedloga protiv počinitelja prekršajnih djela zbog kršenja odredaba definiranih ZTK-om.

U osam optužnih prijedloga optužene su pravne osobe i odgovorne osobe u pravnim osobama zato što nisu u propisanom roku objavile godišnji i tromjesečni izvještaj izdavatelja i revizorsko izvješće, zato što nisu osigurale da godišnji i tromjesečni izvještaj bude dostupan javnosti niti su ga dostavile Hanfi te zato što nisu u propisanom roku dostavile Hanfi dokaz o izvršenju svoje obveze objavljivanja. Dva optužna prijedloga odnosila su se na pokretanje prekršajnih postupaka protiv fi-

zičkih osoba zato što nisu u propisanom roku dostavile obavijesti ZTK-om propisanim adresatima o prelascima i padu ispod praga glasačkih prava u izdavatelju dionica, što je protivno odredbama ZTK-a. Jedan optužni prijedlog odnosio se na protupravno postupanje pravne osobe i odgovornih osoba u pravnoj osobi koje nisu u skladu s odredbama članka 354. ZTK-a u propisanom roku obavijestile Hanfu o uporabi iznimke iz članka 351. ZTK-a. Do 31. prosinca 2017. u navedenim predmetima donesene su tri pravomoćne presude.

8.1.2. Investicijski fondovi

U području investicijskih fondova nadzorom je također utvrđeno počinjenje nezakonitosti te je Hanfa u 2017. podnijela šest optužnih prijedloga protiv počinitelja prekršajnih djela zbog kršenja odredaba definiranih ZOIFJP-om i ZAIF-om.

107 NN br. 157/13

Jednim optužnim prijedlogom pokrenut je prekršajni postupak protiv pravne osobe i odgovornih osoba u njoj zato što društvo za upravljanje investicijskim fondovima i odgovorne osobe u njemu nisu postupali u skladu s odredbama članka 57. stavka 2. i 3. Z0IFJP-a u pogledu procedure postupanja, evidencije i poslovne dokumentacije. Istim se optužnim prijedlogom navedene osobe terete zato što nisu postupale u skladu s odredbama članka 107. ZAIF-a te zato što nisu primijenile Međunarodne standarde financijskog izvještavanja u skladu s odredbom članka 63. stavka 1. ZAIF-a. Prekršajni postupak pokrenut je i protiv pravne osobe i odgovornih osoba u njoj zato što društvo za upravljanje investicijskim fondovima i odgovorne osobe u njemu nisu poštivali ograničenja ulaganja imovine otvorenog investicijskog fonda s javnom ponudom u prenosive vrijednosne papire ili instrumente tržišta novca propisana člankom 250. stavkom 1. točkom 6. Z0IFJP-a. Optužni prijedlog podnesen je i protiv društva za upravljanje i odgovornih osoba u njemu budući da u pogledu dužnosti propisivanja internih procedura nisu postupili u skladu s odredbama članka 66. stavka 2. Z0IFJP-a te zato što su propustili utvrditi vrijednost UCITS fonda u skladu s odredbama članka 159. i članka 160. stavka 1. i 2. Z0IFJP-a. Također je pokrenut i prekršajni postupak protiv društva za upravljanje investicijskim fondovima i odgovornih osoba u tom društvu zato što su ulagali imovinu UCITS fonda protivno odredbama Z0IFJP-a. Pokrenut je i prekršajni postupak protiv društva za upravljanje investicijskim fondovima i odgovornih osoba u tom društvu zato što nisu dostavili izvještaj o izračunu kapitala u pogledu vrste, sadržaja i rokova u skladu s odredbama pravilnika iz članka 22. stavka 2. Z0IFJP-a. Posljednji prekršajni postupak pokrenut je protiv društva za upravljanje investicijskim fondovima i odgovornih osoba u društvu zato što nisu poštivali ograničenja ulaganja imovine alternativnog investicijskog fonda s javnom ponudom u prenosive vrijednosne papire ili instrumente tržišta novca propisana člankom 258. ZAIF-a.

8.1.3. Tržište osiguranja

Nadzorom poslovanja društava za osiguranje Hanfa je utvrdila počinjenje prekršaja iz Z0S-a, zbog čega je tijekom 2017. podnijela tri optužna prijedloga.

Optužni prijedlog podnesen je protiv članova uprave društva za osiguranje zbog neizvršavanja obveza u skladu sa Z0S-om, odnosno zato što su propustili osigurati poslovanje društva za osiguranje u skladu s odredbama Z0S-a te zato što nisu osigurali uspostavu i provođenje djelotvornog i pouzdanog sustava upravljanja. Dva optužna prijedlog podnesena su protiv društava za osiguranje i odgovornih osoba u navedenim društvima zbog postupanja protivno odredbama Z0S-a u vezi s pružanjem informacija ugovaratelju osiguranja kod sklapanja ugovora o osiguranju.

8.2. Upravni sporovi

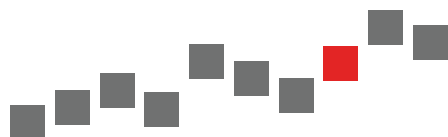
Protiv odluka Hanfe pokrenuto je devet upravnih sporova podnošenjem tužbi pred Upravnim sudom u Zagrebu, na koje je Hanfa u skladu sa Zakonom o upravnim sporovima¹⁰⁸ dala odgovor i dostavila zatražene spise iz kojih proistječu pobijane odluke Hanfe. U postupcima pokrenutim na temelju navedenih tužbi, kao i tužbi iz prethodnih godina, zaposlenici Hanfe dostavljali su očitovanja i pristupali na rasprave održane pred Upravnim sudom u Zagrebu kao mjesno nadležnim prema prebivalištu tužitelja. Pokrenuti upravni sporovi odnosili su se na upravne odluke iz područja tržišta kapitala, investicijskih društava te tržišta osiguranja i isti su još u tijeku.

Upravni spor iz područja tržišta kapitala pokrenut je radi obnove postupka preuzimanja dioničkog društva. Spor u vezi s investicijskim društvom odnosio se na izvanredni neposredni nadzor tog društva. Upravni sporovi iz područja tržišta osiguranja odnosili su se na upravni spor fizičke osobe radi provođenja nadzora nad društvom za osiguranje, a preostalih šest upravnih sporova odnosilo se na rješenja Hanfe u vezi s nadzorima pokrenutim po službenoj dužnosti nad poslovanjem društava za osiguranje.

8.3. Kaznene prijave

Hanfa je od osnivanja 1. siječnja 2006. do 31. prosinca 2016. nadležnom državnim odvjetniku podnijela ukupno 48 kaznenih prijava.

¹⁰⁸ NN, br. 20/10, 143/12, 94/16 i 70/17

Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja

9. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije i domaća i međunarodna suradnja

9.1. Sudjelovanje u radu institucija Europske unije

Zaposlenici Hanfe bili su i u 2017. uključeni u rad i koordinaciju u vezi s pitanjima usklađivanja s propisima i praksama Europske unije u okviru financijskog sektora, kako s relevantnim državnim tijelima tako i s institucijama Europske unije. Resursi Hanfe sve su opterećeniji odvajanjem sve većeg dijela radnog vremena za rad na tim poslovima. S postojećim kapacitetima i rastućim opterećenjem taj kadrovski izazov postaje sve značajniji za Hanfu kao nadzorno tijelo.

9.1.1. Sudjelovanje u radu ESMA-e

Tijekom 2017. predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su na sedam sastanaka Odbora nadzornih tijela Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala (engl. *European Securities and Markets Authority* – ESMA).

Četiri osnovne aktivnosti koje je ESMA provodila u 2017. godini bile su promicanje ujednačenja nadzornih praksi, procjena rizika za ulagatelje, tržišta i financijsku stabilnost, dovršetak jedinstvene knjige standarda za financijska tržišta Europske unije te neposredni nadzor određenih financijskih subjekata.

ESMA-ina strateška orijentacija mijenja težište rada s izgradnje jedinstvene knjige standarda prema osiguranju njene primjene na dosljedan način širom Europske unije. Posebice Direktiva MiFID II i Uredba MiFIR nastavljaju biti ESMA-ino prioritetno područje djelovanja na ujednačenju nadzornih praksi u 2017. godini. To je uključivalo povezane IT projekte u vezi s Direktivom MiFID II i Uredbom MAR. Radilo se i na jedinstvenoj knjizi standarda za područje prospekata i sekuritizacije, ali i na pokretanju inicijative za istim aktivnostima na području investicijskih fondova.

Budući da je ESMA nastavila s radom na bazama podataka kakve zahtijeva zakonodavstvo, bavila se sve većim količinama podataka te je osiguranje njihove kvalitete postalo izrazito važno. ESMA je u 2017. započela i s razmatranjem mogućnosti provođenja testova otpornosti na stres investicijskih fondova na paneuropskoj osnovi te potencijalnih metodologija povezanih s tim.

Što se tiče izravnih nadzornih odgovornosti, ESMA je težište imala na korištenju baza podataka za provođenje ciljanih procjena, uključujući i neposredni nadzor agencija za kreditni rejting i trgovinskih repozitorija. Kao dio svog nadzora temeljenog na riziku, ESMA je aktivno surađivala s dionicima na tržištu.

Predstavnici Hanfe bili su uključeni u rad 12 odbora, četiri mreže stručnjaka i tri radne skupine ESMA-e, i to:

- Odbor za ekonomske i tržišne analize (engl. *Committee for Economic and Markets Analysis*)
- Stalni odbor za poslovne financije (engl. *Corporate Finance Standing Committee*)
- Stalni odbor za poslovno izvještavanje (engl. *Corporate Reporting Standing Committee*)
- Tehnički odbor za agencije za kreditni rejting (engl. *CRA Technical Committee*)
- Stalni odbor za integritet tržišta (engl. *Market Integrity Standing Committee*)
- Stalni odbor za financijske inovacije (engl. *Financial Innovation Standing Committee*)
- Stalni odbor za upravljanje investicijama (engl. *Investment Management Standing Committee*)
- Stalni odbor za zaštitu ulagatelja i posrednika (engl. *Investor Protection & Intermediaries Standing Committee*)
- Odbor za IT upravljanje (engl. *IT Governance*)
- Stalni odbor za poslijetrgovinske usluge (engl. *Post Trading Standing Committee*)
- Stalni odbor za sekundarno tržište (engl. *Secondary Market Standing Committee*)

- Mreža za ponude za preuzimanja (engl. *Takeover Bids Network*)
- Mreža pravnika (engl. *Legal Network*)
- Radna skupina za izvješćivanje o tržišnim podacima (engl. *Market Data Reporting Working Group*)
- Mreža prevoditelja (engl. *Translation Network*)
- Stalna radna skupina za usklađenost nadzora u području financijskog izvještavanja (engl. *European Enforcement Coordination Sessions*)
- Mreža za koordinaciju nadzora (engl. *Supervision Coordination Network*)
- Stalni odbor za ujednačavanje nadzornih praksi (engl. *Supervisory Convergence Standing Committee*)
- Stručna skupina za robne izvedenice (engl. *Commodity Derivatives Task Force*)
- Mreža jezičnih redaktora (engl. *Network of Quality Checks for Translation*)
- Mreža stručnjaka za kvantitativne zahtjeve (engl. *Expert Network – Quantitative Requirement*)
- Mreža stručnjaka za upravljanje rizicima (engl. *Expert Network – Risk Management*)
- Mreža stručnjaka za informacije (engl. *Expert Network – Information*)
- Mreža stručnjaka za unutarnje modele (engl. *Expert Network – Internal Models*)
- Mreža stručnjaka za financijsku stabilnost (engl. *Expert Network – Financial Stability*)
- Mreža stručnjaka za računovodstvo i reviziju (engl. *Expert Network – Accounting and Auditing*)
- Mreža stručnjaka za mirovine (engl. *Expert Network – Pensions*).

9.1.2. Sudjelovanje u radu EIOPA-e

Tijekom 2017. predsjednik Upravnog vijeća Hanfa ili njegova zamjena sudjelovali su na šest sastanaka Odbora nadzornih tijela Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA*).

EIOPA se u 2017. usredotočila na tri cilja, i to jačanje ujednačenog nadzora, jačanje prevencije u zaštiti potrošača te očuvanje financijske stabilnosti.

Hanfa je bila uključena u rad devet mreža stručnjaka, jedne radne skupine te četiri odbora. Sudjelovala je u razmjeni iskustava i nadzorne prakse te koordinirala svoj rad s ostalim nadzornim tijelima država članica te dostavljala relevantne informacije sudjelujući u radu sljedećih odbora, radnih skupina i mreža EIOPA-e:

- Odbor za istovjetnost (engl. *Equivalence Committee*)
- Odbor za IT i podatke (engl. *IT and Data Committee*)
- Odbor za strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *Occupational Pensions Committee*)
- Odbor za zaštitu potrošača i financijske inovacije (engl. *Committee on Consumer Protection and Financial Innovation*)
- Podskupina za testiranje otpornosti na stres (engl. *Stress Test Subgroup*)

Odbori ESMA-e i EIOPA-e u 2017. donijeli su ukupno više od 300 odluka te vodili podjednako toliko rasprava, koje su se uglavnom ticale odobravanja mnogobrojnih dokumenata za javnu raspravu, smjernica i preporuka, donošenja tehničkih i provedbenih standarda, analiza trendova, rizika i ranjivosti financijskog sektora, uređivanja zajedničkog tržišta te u tom svjetlu ujednačavanja nadzornih praksi, djelovanja trgovinskih repozitorija i agencija za kreditni rejting, suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma, prepoznavanja novih instrumenata i usluga na financijskim tržištima te budućih trendova i utjecaja na potrošače i financijsku stabilnost europskog prostora.

9.1.3. Sudjelovanje u radu EBA-e

U skladu s člankom 16. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga¹⁰⁹ zaposlenici Hanfa sudjeluju i u pripremanju materijala odnosno pružanju informacija potrebnih za donošenje odluka i mišljenja povezanih s poslovanjem investicijskih društava za sastanke Odbora nadzornih tijela Europskog nadzornog tijela za bankarstvo (*European Banking Authority – EBA*).

Hanfa sudjeluje i u analizama EBA-e povezanim s revizijom bonitetnih zahtjeva za investicijska

¹⁰⁹ NN, br. 140/05 i 12/12

društva na temelju Direktive CRD IV¹¹⁰ i Uredbe CRR¹¹¹ odnosno drugim izvještavanjima povezanim sa zahtjevima iz Direktive BRRD.

U suradnji s Hrvatskom narodnom bankom prihvaćene su EBA-ine Smjernice o stopi konverzije duga u vlasnički kapital pri primjeni bail-in instrumenta¹¹² i Smjernice o postupanju prema dioničarima pri bail-inu ili otpisu i konverziji instrumenata kapitala¹¹³, a koje se tiču i Hrvatske narodne banke i Hanfe.

9.1.4. Sudjelovanje u radu ESRB-a

Tijekom 2017. predsjednik Upravnog vijeća Hanfe ili njegova zamjena sudjelovali su na četiri sastanka Općeg odbora te jednom sastanku Savjetodavnog tehničkog odbora Europskog odbora za sistemске rizike (*European Systemic Risk Board – ESRB*).

ESRB je nastavio rad na makrobonitetnoj analizi i identifikaciji rizika, analizi makrobonitetnih politika država članica, procjeni nacionalnih makrobonitetnih mjera te postupku procjene izdanih preporuka. Izrađene su četiri matrice rizika te je izdano Izvješće o cikličnosti kapitalnih zahtjeva, Izvješće o rješavanju nenaplativih kredita, Izvješće o implikacijama Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja na financijsku stabilnost, dva izvješća o makrobonitetnim aspektima osiguranja te drugo po redu izdanje izvještaja *EU Shadow Banking Monitor*.

9.1.5. Sudjelovanje u radu Vijeća i Europske komisije

U pogledu inicijative Europske komisije za stvaranje Unije tržišta kapitala, fokus rada Vijeća, a sa-

110 Direktiva 2013/36/EU od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ, SL L 176 i Uredba (EU) br. 575/2013 od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 176

111 Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 176

112 EBA/GL/2017/03, od 11. srpnja 2017.

113 EBA/GL/2017/04, od 11. srpnja 2017.

mim time i Radne skupine za financijske usluge, u kojoj sudjeluju djelatnici Hanfe, bili su zakonodavni prijedlozi koje je Europska komisija iznijela u sklopu navedene inicijative. Dokumenti na čijoj je izradi u protekloj godini sudjelovala Hanfa uključuju prijedloge novih ili izmjene postojećih propisa koji uređuju funkcioniranje europskih nadzornih tijela EIOPA-e, ESMA-e i EBA-e, paneuropske mirovinske proizvode, infrastrukturu tržišta kapitala i središnju drugu ugovornu stranu.

Hanfa je i u protekloj godini bila zadužena za vođenje Podskupne za financijsku pismenost u sklopu Radne skupine o barijerama za slobodno kretanje kapitala, koju je u okviru provođenja inicijative za uspostavu Unije tržišta kapitala u 2016. osnovala Europska komisija. Djelatnici Hanfe također su sudjelovali u radu Ekspertne grupe Europskog odbora za vrijednosne papire (engl. *Expert Group of the European Securities Committee – EGESC*).

9.2. Suradnja s domaćim i međunarodnim institucijama

Hanfa je u protekloj godini sudjelovala u radnim skupinama za donošenje ili izmjenu zakona iz svoje nadležnosti koje su osnovali Ministarstvo financija te Ministarstvo rada i mirovinskog sustava. Tako su zaposlenici Hanfe, između ostalog, sudjelovali u izradi nacрта novog Zakona o tržištu kapitala, u koji se prenosi Direktiva MiFID II, te u izradi izmjena i dopuna Zakona o osiguranju, u koji se prenosi Direktiva o distribuciji osiguranja.

Kao potpisnik Multilateralnog memoranduma o razumijevanju Međunarodne organizacije komisija za vrijednosne papire (engl. *International Organization of Securities Commissions – IOSCO*) i Multilateralnog memoranduma ESMA-e Hanfa je razmjenjivala podatke o nadzoru tržišta kapitala s drugim nadležnim tijelima potpisnicima navedenih memoranduma.

Hanfa zajedno s Hrvatskom narodnom bankom sudjeluje u konzorciju država članica koje su u 2017. odabrane za pružanje tehničke podrške institucijama Crne Gore zaduženim za nadzor financijskog sektora u sklopu Twinning programa. Početak Twinning projekta očekuje se u 2018., a Hanfa će zajedno s nadležnim institucijama iz Njemačke

i Nizozemske sudjelovati u pružanju tehničke pomoći Agenciji za nadzor osiguranja i Komisiji za vrijednosne papire Crne Gore.

9.3. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma i međunarodne mjere ograničavanja

Kao sudionik sustava za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma Hanfa je putem Odbora za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma sudjelovala u izradi mišljenja te odgovarala na pitanja subjekata nadzora, organizirala edukacije subjekata nadzora te obavljala druge aktivnosti u vezi sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma.

U skladu s odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma¹¹⁴ i Zakona o međunarodnim mjerama ograničavanja¹¹⁵ Hanfa je u protekloj godini nastavila s nadzornim aktivnostima povezanim s provjerom implementacije odredaba navedenih zakona kod subjekata nadzora. Tijekom 2017. jedan je nadzor započeta i završen, dok su dva nadzora započeta u 2017., završetak je planiran u 2018., a njihov je predmet sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma te međunarodne mjere ograničavanja. U prošloj godini nije bilo rješenja kojima se subjektima nadzora nalažu nadzorne mjere u pogledu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma te međunarodnih mjera ograničavanja budući da su do donošenja rješenja sve nezakonitosti i nepravilnosti bile otklonjene.

S obzirom na obvezu nadzornih tijela u pogledu međusobne razmjene podataka i informacija po-

114 NN, br. 87/08 i 25/12

115 NN, br. 139/08 i 41/14

vezanih s postupcima nadzora, Hanfa je nastavila izvještavati Ured za sprječavanje pranja novca pri Ministarstvu financija o provedenim postupcima nadzora. U Hrvatskoj gospodarskoj komori održala je edukativno predavanje pod nazivom "Novi Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 108/2017)" za predstavnike subjekata nadzora, na kojoj su dani odgovori na upite udruženja subjekata nadzora pri Hrvatskoj gospodarskoj komori.

Nadalje, s Ministarstvom financija, Uredom za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma te Hrvatskom narodnom bankom Hanfa je intenzivno sudjelovala u radnoj skupini za izradu novog Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma.

Nastavljeno je i sudjelovanje u radu Međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (dalje u tekstu: MIRS), kojom predsjedava Ured za sprječavanje pranja novca. Pritom su glavne teme bile izrada novog Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, pitanje utvrđivanja stvarnog vlasnika te međusobna suradnja članica MIRS-a. U okviru međuinstitucionalne suradnje Hanfa je dostavljala odgovore, podatke i mišljenja na upite subjekata nadzora povezane s međunarodnim mjerama ograničavanja.

Osim toga, Hanfa je iskazala namjeru za usklađenje s Preporukom br. 23 u vezi s regulacijom, supervizijom i nadzorom financijskih institucija iz Izvješća o 4. krugu evaluacije Republike Hrvatske od strane Odbora Vijeća Europe MONEYVAL u odnosu na provedbu mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Naime, prema toj preporuci potrebno je ugraditi zakonske odredbe koje će omogućiti da stjecatelji kvalificiranih udjela i članovi uprave u mirovinskim osiguravajućim društvima budu suradnici osoba osuđenih za kaznena djela, uslijed čega je potrebno i definirati sam pojam suradnika.

Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti

10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti

10.1. Zaštita potrošača i edukativne aktivnosti

Hanfa je u 2017. zaprimila 186 predstavki, a taj broj uključuje predstavke podnesene zbog postu-

panja nekog od subjekata nadzora Hanfe, predstavke za koje je utvrđeno da nisu u nadležnosti Hanfe, predstavke koje se odnose na rad Hanfe te druge vrste općenitih upita i podnesaka. Najviše predstavki zaprimljeno je od strane fizičkih osoba.

Tablica 10.1. Broj predstavki zaprimljenih u 2016. i 2017. prema podnositelju

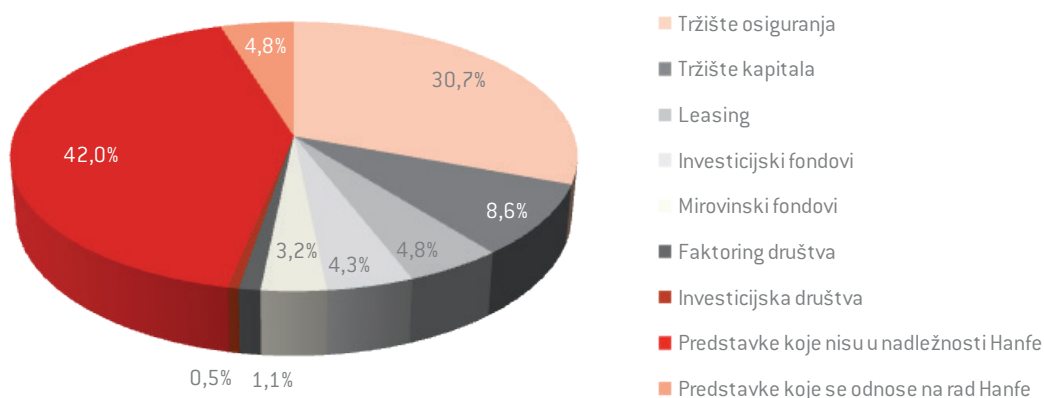
Vrsta predstavke	Broj predstavki zaprimljenih u 2016.	Broj predstavki zaprimljenih u 2017.
Predstavke fizičkih osoba	111	147
Predstavke pravnih osoba	19	24
Anonimne predstavke	6	15
Ukupno	136	186

Izvor: Hanfa

Hanfa u obzir uzima sve predstavke koje zaprimi te na osnovi onih koje se odnose na njezinu nadležnost traži dokumentaciju i očitovanja subjekata protiv kojih je predstavka podnesena, a po potrebi pokreće i nadzor kroz upravni postupak.

Od predstavki iz djelokruga i nadležnosti Hanfe najveći se postotak odnosio na područja tržišta osiguranja (30,7 %) i tržišta kapitala (8,6 %), ukupno 4,8 % predstavki odnosilo se na rad Hanfe, dok se 42,0 % zaprimljenih predstavki nije odnosilo na Hanfin djelokrug i nadležnost.

Grafikon 10.1. Predstavke prema području nadležnosti Hanfe

Izvor: Hanfa

Iz područja tržišta osiguranja zaprimljeno je 57 predstavki. Od toga se 18 predstavki odnosilo na nezadovoljstvo obradom štete, što obuhvaća nezadovoljstvo visinom isplaćene osigurnine i nei-

splatu osigurnine, a 13 predstavki odnosilo se na sklapanje ugovora o osiguranju, što obuhvaća previsoko zaračunatu premiju, odobravanje popusta na tržištu osiguranja te nepravilnu primjenu

bonus/malus sustava. Na spor iz ugovora o osiguranju, što uključuje neizvršenje obveza iz ugovora i uvjeta osiguranja, odnosilo se 12 predstavki. Četiri predstavke odnosile su se na neovlašteno zastupanje ili neovlašteno korištenje osobnih podataka, dok su u vezi s promidžbenim aktivnostima bile podnesene tri predstavke. U odnosu na police dopunskog zdravstvenog osiguranja podneseno je pet predstavki, a dvije predstavke odnosile su se na rad subjekta nadzora, odnosno općenito na poslovanje suprotno odredbama zakonodavnih okvira.

Iz područja tržišta kapitala zaprimljeno je 16 predstavki, od čega se najveći dio (11) odnosio na prijavu mogućih zlouporaba tržišta, odnosno zlouporabu povlaštenih informacija i manipulaciju tržištem. Tri predstavke odnosile su se na općenite nepravilnosti u poslovanju izdavatelja, a dvije na postupke preuzimanja dioničkih društava.

Devet predstavki zaprimljeno je iz područja leasinga, a glavni razlog podnošenja većine zaprimljenih predstavki bio je problem plaćanja kod primatelja leasinga te sporovi povezani s time. Razlozi podnošenja dijela predstavki u vezi s neplaćanjem uključuju obračun naplate zatezne kamate, nepravilnosti u konačnom obračunu i naplatu dugovanja, spor oko naplate dugovanja i naplate opomena po ugovoru o leasingu koji je raskinut radi neplaćanja te naplatu dospjelog dugovanja od strane agencije za naplatu potraživanja. Po jedna od zaprimljenih predstavki odnosila se na razliku u nabavnoj vrijednosti objekta leasinga u ugovoru o leasingu i u računima izdanima od strane dobavljača, zadržavanje prve rate od strane leasing društva, propuštanje rezerviranja sredstava od strane leasing društva za slučaj gubitka sudskog spora, spor oko upisa iznosa tražbine na izvaji o zapljeni po pristanku dužnika, spor između primatelja leasinga i dobavljača objekta leasinga koji je zadržao objekt leasinga nakon sklopljenog ugovora o leasingu te način prilagodbe promjenjive kamatne stope u ugovoru o leasingu.

Od osam zaprimljenih predstavki iz područja investicijskih fondova tri su se odnosile na nezadovoljstvo članova fonda načinom upravljanja fondom odnosno negativnim prinosom fonda, dvije na način obavještavanja ulagatelja u vezi s prodajom i otkupom udjela u investicijskom fondu, dvije na postupanje po zahtjevu za promjenu podataka o

vlasniku udjela te neisplatu potraživanja, dok se jedna predstavka odnosila na postupanje protivno pravilima fonda u vezi sa sudjelovanjem ulagatelja u dobiti.

Od šest zaprimljenih predstavki iz područja mirovinskih fondova dvije su se odnosile na postupanje mirovinskog društva prilikom ostvarivanja prava na isplatu mirovine, dvije na način/modalitet informiranja članova mirovinskog fonda prilikom sklapanja ugovora o članstvu u dobrovoljnom mirovinskom fondu, a preostale dvije na poslovanje mirovinskih društava u vezi s marketingom i ulaganjima mirovinskih fondova.

Dvije zaprimljene predstavke bile su iz područja rada faktoring društava. Jedna od njih odnosila se na zadržavanje instrumenata osiguranja od strane faktoring društva, dok se druga odnosila na navodno pružanje usluga faktoringa bez odobrenja Hanfe.

Iz područja poslovanja investicijskih društava zaprimljena je jedna predstavka, koja se odnosila na raskid ugovora s investicijskim društvom.

Na sve zaprimljene predstavke iz svog djelokruga Hanfa je podnositeljima odgovarala promptno, a najkasnije u roku od 30 dana. Taj se odgovor, ovisno o specifičnosti pojedinog slučaja, odnosio na davanje informacija o tijeku postupka ili o ishodu rješavanja. U slučajevima kada nije bila nadležna za davanje odgovora na određeni upit ili predstavku, Hanfa je podnositelje uputila na odgovarajuća nadležna tijela.

Osim rješavanja zaprimljenih predstavki korisnika financijskih usluga, Hanfa je poduzimala različite aktivnosti u području zaštite potrošača kako bi upoznala javnost s načinom funkcioniranja financijskog sustava te kako bi korisnicima financijskih usluga omogućila pravodobno dobivanje potrebnih informacija. Aktivnosti su prije svega bile usmjerene na razvijanje svijesti o rizicima u vezi s ulaganjima u financijske instrumente, kao i o pravima i obvezama subjekata nadzora i korisnika njihovih usluga. Na svojim internetskim stranicama Hanfa je objavljivala informacije o savjetovanjima sa zainteresiranom javnošću u vezi s nacrtima podzakonskih akata iz svoje nadležnosti te pozivala na dostavu komentara na njihov sadržaj, i to na središnjem državnom portalu za javna savjetovanja sa zainteresiranom javnošću (e-Savjetovanja).

Tijekom godine također su objavljivani su zakonski i podzakonski propisi i njihove pročišćene verzije. Posebna je pažnja bila usmjerena na objavljivanje priopćenja za javnost i upozorenja o različitim rizicima vrstama ulaganja i financijskih poslova s ciljem zaštite ulagatelja, kao što su upozorenje u vezi s binarnim opcijama, marketinškim agencijama koje bez ovlaštenja nude trgovanje špekulativnim financijskim instrumentima te rizicima ulaganja u kriptovalute i inicijalne ponude povezane s kriptovalutama (engl. *Initial Coin Offer* ili *Initial Token Offer* – ICO). Hanfina upozorenja odnosila su se na aktivnosti određenih društava koja nemaju odobrenje Hanfe za obavljanje djelatnosti iz njezine nadležnosti. Objavljivana su i upozorenja Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala (engl. *European Securities and Markets Authority* – ESMA) i Međunarodne organizacije komisija za vrijednosne papire (engl. *International Organization of Securities Commissions* – IOSCO), edukativni tekstovi, često postavljena pitanja i odgovori, publikacije, priručnici i podaci o rezultatima poslovanja subjekata nadzora te druge obavijesti koje sadrže informacije i priopćenja iz djelokruga rada Hanfe. Preventivne mjere u svrhu zaštite potrošača provodile su se i kroz posredni te neposredni nadzor.

Hanfa je u protekloj godini nastavila i s aktivnostima u sklopu europskih institucija pa je tako predsjedala Podskupinom za financijsku pismenost ekspertne grupe za barijere slobodnom kretanju kapitala u kontekstu Unije tržišta kapitala (engl. *Capital Markets Union* – CMU) pri Europskoj komisiji, a u sklopu ESMA-ina Stalnog odbora za financijske inovacije (engl. *Financial Innovation Standing Committee*) i Odbora za zaštitu potrošača i financijske inovacije (engl. *Committee on Consumer Protection and Financial Innovation*) Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *European Insurance and Occupational Pensions Authority* – EIOPA) pratila je dostavljene dokumente, dostavljala zatražene podatke i izvještaje o predstavkama te razmjenjivala iskustva s drugim državama članicama u vezi s pitanjima zaštite potrošača.

Edukativne aktivnosti, koje su većinom bile usmjerene na edukaciju mladih, Hanfa je provodila tijekom cijele godine. Na svojoj internetskoj stranici objavila je četiri edukativna filma (jedan igrani i tri

animirana), koja su javnosti dostupna za besplatno korištenje. Filmovi predstavljaju dio programa financijskog opismenjavanja koji provodi Hanfa te su namijenjeni svima koji žele bolje shvatiti glavna načela štednje i ulaganja kako bi donosili što bolje financijske odluke. Objava edukativnih filmova nastavak je Hanfinih aktivnosti definiranih na temelju istraživanja financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj, koje je Hanfa provela u suradnji s Hrvatskom narodnom bankom i uz potporu Ministarstva financija i koje je pokazalo da prosječna ocjena financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj iznosi 11,7 bodova od mogućeg 21 boda.

S namjerom da jednostavnim i razumljivim jezikom široj javnosti objasni i približi važnost financijske pismenosti, opiše ulogu i ovlasti nadzornog tijela te na jednom mjestu prikaže svoje dosadašnje aktivnosti na području financijskog opismenjavanja, Hanfa je na internetskoj stranici objavila i edukativnu brošuru pod nazivom “Financijska pismenost”.

Zajedno s Ministarstvom financija Hanfa je dala potporu Hrvatskoj gospodarskoj komori i Gradskom uredu za obrazovanje, kulturu i sport Grada Zagreba u provedbi pilot projekta “Više znamo, bolje razumijemo”. Projekt je bio namijenjen profesorima i učenicima pet zagrebačkih srednjih škola, a u njemu je sudjelovalo 250 učenika i oko 150 profesora iz IV. i XVIII. gimnazije, Trgovačke škole, Hotelijsko-turističke škole te Industrijsko-strojarске škole. Obuhvaćao je sedam tematskih cjelina te je 40 predavača predavalo o bankarskim proizvodima i uslugama, osobnim financijama, osiguranju kao instrumentu ulaganja za budućnost, investicijskim i mirovinskim fondovima, tržištu kapitala te značaju financijske pismenosti za mlade ljude.

Na tematskim konferencijama “Financijska pismenost i visokoškolske ustanove”, koje je organizirala Hrvatska gospodarska komora, Hanfa je sudjelovala na Ekonomskom fakultetu u Rijeci, Ekonomskom fakultetu u Zagrebu te u prostorijama Županijske komore Split. S obzirom na niske rezultate istraživanja financijske pismenosti mladih, učenicima i studentima pritom se na jednostavan i interaktivan način objasnila važnost financijske pismenosti. Sudionicima predavanja predstavnici raznih financijskih institucija (investicijski fon-

dovi, mirovinski fondovi, Zagrebačka burza, društva za osiguranje, banke) približili su osnovne pojmove financijskog tržišta i opisali sudionike financijskog tržišta te financijske proizvode i usluge, s naglaskom na stvaranje svijesti o važnosti poznavanja financijskih proizvoda i usluga prije odluke o njihovu korištenju. Predavanje o financijskoj pismenosti Hanfa je održala i na Zagrebačkoj burzi.

Tijekom godine Hanfa je održala predavanja za učenike i studente, na kojima im je prezentiran rad Hanfe s naglaskom na njezin djelokrug i nadležnosti te međunarodnu suradnju (poglavito članstvo u ESMA-i, EIOPA-i i ESRB-u). Na Visokom učilištu Effectus – visokoj školi za financije i pravo, u organizaciji Effectusa i Hanfe, održana je studentska debata na temu “Regulacija nebankovnog financijskog sektora – je li potrebna snažnija ili blaža regulativa?”, za koju su se studenti, podijeljeni u dvije argumentima suprotstavljene strane, intenzivno pripremali pod mentorstvom stručnjaka iz Hanfe.

Obilježavanju Svjetskog i Europskog tjedna novca Hanfa se pridružila kroz sudjelovanje na okruglom stolu pod nazivom “Učimo upravljati novcem”, koji je održan u prostorijama Ministarstva znanosti i obrazovanja s ciljem informiranja šire javnosti o aktivnostima koje se u Republici Hrvatskoj provode s ciljem poboljšanja razine financijske pismenosti. Na okruglom stolu sudjelovali su predstavnici članova Operativne radne grupe za praćenje provedbe mjera i aktivnosti definiranih u Akcijskom planu za unaprjeđenje financijske pismenosti, čijim radom koordinira Ministarstvo financija.

10.2. Javnost rada

Hanfa je kao tijelo javne vlasti i tijekom 2017. nastavila uredno ispunjavati obveze propisane Zakonom o pravu na pristup informacijama¹¹⁶ (dalje u tekstu: ZOPPI). Redovito i transparentno je objavljivala informacije te rješavala zahtjeve za pristup informacijama. Putem sustava e-Savjetovanje provodila je savjetovanja sa zainteresiranom javnošću o nacrtima propisa iz svoje nadležnosti. Nastavljeno je i dostavljanje dokumenata Hanfe u Središnji katalog službenih dokumenata Republike Hrvatske. Na stranicama Digitalnog informacijsko-

dokumentacijskog ureda Vlade Republike Hrvatske nalaze se ažurirani podaci koji se odnose na Hanfu. Uz provođenje ZOPPI-ja nije bilo evidentiranih troškova. Izvješće o provedbi ZOPPI-ja Hanfa redovno na godišnjoj osnovi dostavlja Povjereniku za informiranje i Uredu za udruge Vlade Republike Hrvatske. Dostavljeno Izvješće za 2017. sastavljeno je na temelju podataka prikupljenih iz provedenih postupaka povodom zahtjeva za pristup informacijama, provedenih savjetovanja u 2017. te podataka o Hanfi koji su objavljeni na internetskoj stranici u skladu s odredbama članka 10. ZOPPI-ja.

Hanfa je zaprimila te u zakonom propisanom roku riješila sedam zahtjeva za pristup informacijama zaprimljenih u 2017. godini. Od toga su tri zahtjeva usvojena te je podnositeljima dana zatražena informacija, dok je za tri zahtjeva izdana obavijest u skladu s člankom 23. stavkom 2. ZOPPI-ja. Obavijesti su sadržavale naznaku korisniku da se zahtjev ne smatra zahtjevom za pristup informacijama te da mu je kao stranci u postupku propisom utvrđena dostupnost informacija iz sudskih, upravnih i drugih postupaka. Jedan je zahtjev za pristup informacijama u 2017. odbijen. Osnovu odbijanja Hanfa je temeljila na ograničenjima propisanim odredbama članka 15. stavka 2. točke 2. (informacija je poslovna ili profesionalna tajna), stavka 3. točke 1. (postoji osnovana sumnja da bi javno objavljivanje informacije onemogućilo učinkovito, neovisno i nepristrano vođenje upravnog postupka) i stavka 4. točke 1. (informacija je u postupku izrade, njezino bi objavljivanje prije dovršetka izrade cjelovite i konačne informacije moglo ozbiljno narušiti proces njene izrade) ZOPPI-ja. U tijeku rješavanja po zahtjevu proveden je Test razmjernosti i javnog interesa kako bi Hanfa utvrdila može li se pristup informacijama ograničiti radi zaštite nekog od zaštićenih interesa i bi li omogućavanjem pristupa traženoj informaciji taj interes bio ozbiljno ugrožen. Na doneseno rješenje o odbijanju zahtjeva jedan od podnositelja u roku je uložio žalbu Povjereniku za informiranje. No budući da je zahtjev odbijen i zbog činjenice da je zatražena informacija u trenutku traženja bila u postupku izrade te bi njeno objavljivanje/dostava podnositelju ugrozilo njenu izradu, potrebno je istaknuti da je Hanfa informaciju u propisanom roku izradila i objavila na svojoj internetskoj stranici. O navedenoj činjenici obaviješteni su podnositelji zahtjeva te Povjerenik za informiranje.

116 NN, br. 25/13 i 85/15

Na internetskim stranicama Hanfa redovito objavljuje sve ZOPPI-jem propisane podatke u pogledu svog rada i nadležnosti kako bi financijska i šira javnost na vrijeme bila upoznata s relevantnim informacijama. To su prije svega odluke sa sjednica Upravnog vijeća, informacije o unutarnjem ustroju i zadaćama koje obavlja, ažurirani propisi segmentirani po područjima rada Hanfe, registri, obrasci i baze podataka, informacije o raspisanim natječajima i rezultatima provedenih natječajnih postupaka, odgovori na najčešća pitanja te sve potrebne informacije o pravu na pristup informacijama s odgovarajućim obrascima za podnošenje zahtjeva.

U skladu s odredbom članka 11. stavka 5. ZOPPI-ja, krajem 2017. objavio se i Godišnji plan savjetovanja Hanfe s javnošću za 2018. s pregledom planiranih podzakonskih akata, rokovima njihova donošenja, planiranom trajanju savjetovanja i načinima provođenja savjetovanja.

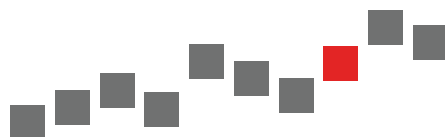
Tijekom prošle godine provedena su 92 savjetovanja sa zainteresiranom javnošću putem sustava e-Savjetovanje u vezi s pravilnicima iz nadležnosti i djelovanja Hanfe. Za postupke provođenja savjetovanja zadužen je koordinator za savjetovanje, koji je ujedno i službenik za informiranje. Najveći broj savjetovanja (86) odnosio se na pravilnike iz područja investicijskih i mirovinskih fondova, dok su se preostala savjetovanja odnosila na nacрте pravilnika iz područja investicijskih društava i tržišta kapitala, osiguranja, faktoringa, kao i iz područja općih poslova Hanfe. Nakon završenih postupaka savjetovanja, koja su u pravilu trajala 30 dana, Hanfa je objavljivala izvješća s pregledom i odgovorima na zaprimljene primjedbe i sugestije zainteresirane javnosti.

Edukacija službenika za informiranje nastavljena je sudjelovanjem na skupu “Ponovna uporaba informacija i otvoreni podaci javne uprave – iskustva iz Njemačke i Hrvatske” u organizaciji Povjerenice za informiranje i Zaklade Konrad Adenauer. Naglasak je stavljen na promicanje važnosti otvorenih podataka za moderne demokracije te je dan prikaz njemačkog i hrvatskog iskustva u korištenju otvorenih podataka. Nadalje, službenik za informiranje sudjelovao je i na nekoliko seminara i skupova na temu zaštite osobnih podataka i primjene nove Uredbe GDPR¹¹⁷, održanih na inicijativu Agencije za zaštitu osobnih podataka. Potrebno je istaknuti i sudjelovanje na godišnjem znanstveno-stručnom skupu Instituta za javnu upravu. Na dnevnom redu skupa istaknute su teme javne uprave, lokalne samouprave, decentralizacije uprave, povjerenja građana i ponosa javnih službenika, zaštite prava građana u odnosu s javnom upravom te sadašnjeg stanja i perspektive uprave.

Putem medija Hanfa je omogućavala upoznavanje javnosti s njezinim djelovanjem. Mediji su svoje upite Hanfi dostavljali putem elektroničke pošte na adresu press@hanfa.hr, a kod odgovaranja na novinarske upite u obzir se uzimala potreba za brzinom dostave zatraženih informacija te je naglasak bio na pružanju potpune informacije. Hanfa je zaprimila i odgovorila na 64 novinarska upita, što je uključivalo i dostavu priopćenja namijenjenih široj javnosti te razgovore s članovima Upravnog vijeća objavljene u medijima.

117 Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), SL L 119

Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta

11. Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta

11.1. Operativno poslovanje i ljudski resursi

Unaprjeđenje internih poslovnih procesa

Kako bi se osiguralo ujednačeno upravljanje IT uslugama Hanfe, tijekom 2017. provedene su sve potrebne prilagodbe, uvedeni su procesi i izrađena je dokumentacija potrebna za certificiranje prema standardu ISO 20000. U prosincu je obavljena revizija, kojom je potvrđena usklađenost upravljanja Hanfinim IT uslugama s navedenim standardom.

Radi usklađivanja poslovanja Hanfe s Uredbom GDPR¹¹⁸, čija primjena stupa na snagu 25. svibnja 2018., provedene su aktivnosti radi utvrđivanja stupnja spremnosti za prilagodbu Uredbi.

Osim navedenog, tijekom 2017. Hanfa je provodila i aktivnosti unaprjeđenja sustava unutarnjih kontrola u vezi s primjenom Zakona o sustavu unutarnjih kontrola u javnom sektoru¹¹⁹ te su najveća unaprjeđenja provedena na području upravljanja strateškim i operativnim rizicima.

Ljudski resursi

Tijekom protekle godine više od 80 % zaposlenika sudjelovalo je u jednom ili više oblika stručnog

usavršavanja kao što su seminari, predavanja, radionice, tečajevi, konferencije, webinari, poslijediplomski studij i sl. Hanfini zaposlenici proveli su niz predavanja i edukacija za svoje kolege, a u suradnji s inozemnim i domaćim stručnjacima organizirane su brojne interne edukacije iz područja praćenja usklađenosti, regulative Europske unije (Uredba MAR¹²⁰, Direktiva MiFID II¹²¹), interne revizije, međunarodnih standarda financijskog izvještavanja i sl.

11.2. Financijsko poslovanje Hanfe

Hanfa u vođenju računovodstva i financijskog poslovanja primjenjuje odredbe Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija¹²² te odredbe podzakonskih propisa donesenih na temelju tog Zakona.

Ukupna imovina Hanfe na dan 31. prosinca 2017. iznosila je 31,8 mil. kuna, od čega se 79,4 % odnosilo na financijsku imovinu, dok je nefinancijska imovina činila 20,6 % ukupne imovine. Na dan 31. prosinca 2017. ukupne obveze iznosile su 6,2 mil. kuna, što je 19,3 % ukupne pasive, dok su vlastiti izvori činili 80,7 % ukupne pasive.

118 Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), SL L 119

119 NN 78/15

120 Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ, SL L 173

121 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU, SL L 173

122 NN, br. 121/14

Tablica 11.1. Skraćena bilanca Hanfe na dan 31.12.2017. (u tis. kn)¹²³

Aktiva	31.795
Nefinancijska imovina	6.546
Financijska imovina	25.249
Pasiva	31.795
Obveze	6.153
Vlastiti izvori	25.642

Izvor: Hanfa

Tijekom 2017. Hanfa se financirala iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora te naknada za pružene usluge, u skladu s člankom 20. Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (dalje u tekstu: Zakon o Hanfi)¹²⁴.

Izračun i visina naknada te način i izvršenje naplate naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora koje je Hanfa naplatila za 2017. definirani su Pravilnikom o izračunu, visini i naplati naknada

koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2017. godinu¹²⁵, dok su vrsta i visina naknada i administrativnih pristojbi Hanfe za pružanje usluga iz njezine nadležnosti i djelokruga u 2017. definirane Pravilnikom o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga¹²⁶.

Ukupno ostvareni prihodi u 2017. iznosili su 53,8 mil. kuna, dok su ukupni rashodi iznosili 48 mil. kuna.

Tablica 11.2. Skraćeni račun prihoda i rashoda Hanfe za 2017. godinu (u tis. kn)

Prihodi	53.790
Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	52.825
Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2017.	47.872
Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hanfe	4.876
Ostali prihodi po posebnim propisima	77
Prihodi od imovine	187
Prihodi od donacija (sredstva EU fondova)	256
Ostali prihodi	522
Rashodi	47.959
Rashodi za radnike	31.226
Materijalni rashodi	14.839
Naknade troškova radnicima	2.121
Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	0
Rashodi za usluge	6.768
Rashodi za materijal i energiju	730
Ostali nespomenuti materijalni rashodi	5.220
Rashodi amortizacije	1.762
Financijski rashodi	59
Ostali rashodi	73

Izvor: Hanfa

123 Detaljna bilanca Hanfe prikazana je u Tablici br. 3.1. u poglavlju Dodaci.
124 NN, br. 140/05 i 12/12

125 NN, br. 121/16
126 NN, br. 3/17

11.2.1. Prihodi

Hanfa je u 2017. ostvarila prihode u iznosu od 53,8 mil. kuna, od čega se 98,2 %, tj. 52,8 mil. kuna odnosilo na prihode po posebnim propisima iz ostalih izvora, a koji su ostvareni iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora, naknada za pružene usluge iz nadležnosti Hanfe i ostalih prihoda po posebnim propisima. Prihodi od imovine, prihodi od donacija te ostali prihodi ostvareni su u ukupnom iznosu od 964 tis. kn, tj. čine 1,8 % ukupno ostvarenih prihoda.

Glavinu ostvarenih prihoda po posebnim propisima iz ostalih izvora (90,6 %) činili su prihodi ostvareni na temelju odredaba Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj

agenciji za nadzor financijskih usluga za 2017. godinu, dok je 9,2 % ukupnih prihoda ostvareno na temelju odredaba Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga. Ukupno ostvareni prihodi u 2017. bili su za 1,3 % veći u odnosu na prihode ostvarene u 2016. godini.

Hanfa je 25. kolovoza 2017., na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2017. godinu, donijela Odluku o oslobađanju plaćanja dijela naknada, kojom su subjekti nadzora oslobođeni plaćanja dijela naknada za određena razdoblja u 2017. godini. Navedena odluka donešena je u cilju financijskog rasterećenja subjekata nadzora u 2017. godini.

Tablica 11.3. Prihodi od naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora ostvareni u 2017. (u tis. kn)

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2017.	Iznos u tis. kn	Udio u ukupnim prihodima
Prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima	26.932	50,1%
Prihodi od društava za osiguranje	5.182	9,6%
Prihodi od kreditnih institucija	3.394	6,3%
Prihodi od društava za upravljanje investicijskim fondovima	5.395	10,0%
Prihodi od leasing društava	3.310	6,2%
Prihodi od faktoring društava	972	1,8%
Prihodi od Središnjeg klirinškog depozitarnog društva	1.393	2,6%
Prihodi od Zagrebačke burze	403	0,7%
Prihodi od posrednika i zastupnika u osiguranju	343	0,6%
Prihodi od društava za upravljanje fondovima osnovanim posebnim zakonima	285	0,5%
Prihodi od mirovinskih osiguravajućih društava	123	0,2%
Prihodi od investicijskih društava	140	0,3%
Ukupno	47.872	89,0%

Izvor: Hanfa

Na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2017. Hanfa je ostvarila prihode od naknade za nadzor, koja se računa od ukupne imovine i prihoda subjekata nadzora, u ukupnom iznosu od 47,9 mil. kuna.

Ukupna naknada naplaćena na temelju navedenog Pravilnika činila je 89 % ukupnih prihoda u 2017. godini, a najveći udio u ukupnim prihodima (50,1 %) činili su prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima.

Na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nad-

zor financijskih usluga Hanfa naplaćuje naknade za pružene usluge iz svoje nadležnosti i djelokruga na temelju ovlaštenja propisanih Zakonom o Hanfi, Zakonom o tržištu kapitala¹²⁷ (dalje u tekstu: ZTK), Zakonom o preuzimanju dioničkih društava¹²⁸ (dalje u tekstu: ZPDD), Zakonom o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom¹²⁹ (dalje u tekstu: ZOIFJP), Zakonom o alternativnim investi-

127 NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13, 159/13, 18/15 i 110/15, 123/16

128 NN, br. 109/07, 36/09, 108/12, 90/13, 99/13 i 148/13

129 NN, br. 44/16

cijskim fondovima¹³⁰ (dalje u tekstu: ZAIF), Zakonom o osiguranju¹³¹ (dalje u tekstu: ZOS), Zakonom o obveznim mirovinskim fondovima¹³² (dalje u tekstu: ZOMF), Zakonom o dobrovoljnim mirovinskim fondovima¹³³ (dalje u tekstu: ZDMF), Zakonom o mirovinskim osiguravajućim društvima¹³⁴ (dalje u tekstu: ZMOD), Zakonom o doživotnoj otpremnini odnosno dokupu mirovine¹³⁵, Zakonom o leasingu¹³⁶ (dalje u tekstu: ZOL), Zakonom o faktoringu¹³⁷ (dalje u tekstu: ZOF) i Zakonom o provedbi Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju¹³⁸ te Zakonom o provedbi Uredbe (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva

98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012¹³⁹.

Obveznici plaćanja naknada i administrativnih pristojbi subjekti su nadzora Hanfe, kao i sve ostale pravne i fizičke osobe te subjekti bez pravne osobnosti koji se obraćaju Hanfi sa zahtjevom za poduzimanje radnji iz njezina djelokruga i nadležnosti. Obveznici su i sve ostale stranke koje se obraćaju Hanfi s obavijestima ili zahtjevima za poduzimanje radnji iz djelokruga i nadležnosti Hanfe.

Prihodi od naknada ostvareni u 2017. na temelju navedenog Pravilnika iznose 4,8 mil. kuna.

U sljedećoj tablici daje se detaljniji prikaz prihoda ostvarenih od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe na temelju posebnih zakona, a koji čine 9,1 % ukupnih prihoda ostvarenih u 2017. godini.

Tablica 11.4. Prihodi od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe na temelju posebnih zakona u 2017. (u tis. kn)

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Agencije	Iznos u tis. kn	Udio u ukupnim prihodima
Prihodi ostvareni na temelju ZOS-a	2.111	3,9%
Prihodi ostvareni na temelju ZPDD-a	585	1,1%
Prihodi ostvareni na temelju ZTK-a	854	1,6%
Prihodi ostvareni na temelju ZOIFJP-a	334	0,6%
Prihodi ostvareni na temelju ZAIF-a	159	0,3%
Prihodi ostvareni na temelju ZOL-a	232	0,4%
Prihodi ostvareni na temelju ZOF-a	146	0,3%
Prihodi ostvareni na temelju ZOMF-a, ZDMF-a, ZMOD-a	165	0,3%
Prihodi od vođenja registra objekata leasinga	145	0,3%
Prihodi na temelju Zakona o provedbi Uredbe EMIR	5	0,0%
Prihodi na temelju Zakona o provedbi Uredbe CSDR	50	0,1%
Prihodi od naknada za pohađanje obrazovnog programa za brokera, investicijskog savjetnika, stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva	50	0,1%
Prihodi ostvareni na temelju Zakona o Hanfi (izdavanje mišljenja i preslika)	40	0,1%
Ukupno	4.876	9,1%

Izvor: Hanfa

130 NN, br. 16/13 i 143/14

131 NN, br. 30/15

132 NN, br. 19/14 i 93/15

133 NN, br. 19/14

134 NN, br. 22/14

135 NN, br. 153/13

136 NN, br. 141/13

137 NN, br. 94/14 i 41/16

138 NN, br. 54/13

139 NN, br. 44/16

Hanfa je u 2017. najveći iznos naknada za pružene usluge iz svoje nadležnosti naplatila na temelju odredaba ZOS-a i to u najvećem dijelu po osnovi provjere stručnih znanja i izdavanja ovlaštenja i dozvola za obavljanje poslova zastupanja i posredovanja u osiguranju.

11.2.2. Rashodi

Hanfa je u 2017. ostvarila rashode poslovanja u ukupnom iznosu od 48 mil. kuna, što je za 0,6 % manje u odnosu na ukupne rashode iz 2016. godine.

Najveći udjel u ostvarenim rashodima činili su rashodi za radnike (65,1 %), koji su iznosili 31,2 mil. kn te su za 4,4 % manji u odnosu na 2016. Prosječan broj zaposlenih u 2017. krajem izvještajnog razdoblja iznosio je 159.

Sljedeću značajnu stavku rashoda Hanfe čine materijalni rashodi, koji su u 2017. ostvareni u iznosu od 14,8 mil. kuna i činili su 30,9 % ukupnih rashoda. Tijekom 2017. ostvareno je 1,3 mil. kn, odnosno 9,9 % više materijalnih rashoda u odnosu na 2016.

Značajnu stavku materijalnih rashoda čine obvezne članarine Hanfe u Europskom nadzornom tijelu za vrijednosne papire i tržišta kapitala (engl. *European Securities and Markets Authority* – ESMA) i Europskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (engl. *European Insurance and Occupational Pensions Authority* – EIOPA). Troškovi tih članarina iznosili su u 2017. ukupno 4,9 mil. kuna i činili su, ne uključujući druge rashode povezane s obveznim sudjelovanjem Hanfe u radu europskih nadzornih tijela (ob-

vezno sudjelovanje na sastancima, sudjelovanje u izradi zakona itd.), 33 % materijalnih rashoda te 10,2 % ukupnih rashoda Hanfe u 2017. godini.

Rashodi amortizacije iznosili su 1,8 mil. kuna i bili su za 34,7 %, odnosno 454 tis. kuna veći u odnosu na 2016. uslijed novouvedenih informatičkih sustava i aplikacija koje se amortiziraju u korisnom vijeku uporabe.

Na temelju iskazanih podataka o ukupnim prihodima i rashodima Hanfa je u 2017. ostvarila višak prihoda nad rashodima u iznosu od 5,8 mil. kuna.

U skladu s odredbama Zakona o Hanfi ostvareni višak prihoda nad rashodima na kraju godine uplaćuje se u državni proračun pa je tako višak prihoda nad rashodima ostvaren u 2017. Hanfa uplatila u državni proračun Republike Hrvatske.

U skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija obavljena je vanjska revizija financijskih izvještaja Hanfe za 2017. te je Izvješće neovisnog revizora objavljeno na internetskim stranicama Hanfe.

U skladu s odredbama Zakona o fiskalnoj odgovornosti Hanfa je tijekom 2017. provela samoprocjenu sustava financijskog upravljanja i kontrola te je u vezi s time Izjava o fiskalnoj odgovornosti za 2016. dostavljena Hrvatskom saboru. Glavni tajnik, u čijoj su nadležnosti financijsko-računovodstveni poslovi Hanfe, davanjem Izjave o fiskalnoj odgovornosti potvrdio je zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava te učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola u okviru financijskim planom utvrđenih sredstava.

Dodaci

12. Dodaci

Dodatak 1: Upravno vijeće, Savjet Hanfe i unutrašnji ustroj Hanfe

Članovi Upravnog vijeća na dan 31. prosinca 2017.:

Petar-Pierre Matek (predsjednik)

Mario Radaković (zamjenik predsjednika)

Branka Bjedov Kostelac

Silvana Božić

Gordana Letica

Članovi Savjeta Hanfe na dan 31. prosinca 2017.:

Damir Vandelić (predsjednik Savjeta), predstavnik Udruženja osiguravatelja pri Hrvatskoj gospodarskoj komori

Petar-Pierre Matek, predsjednik Upravnog vijeća, Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga

Eugen Paić-Karega, predstavnik Udruženja leasing društava pri Hrvatskoj gospodarskoj komori

Ivana Gažić, predstavnica Udruženja za poslovanje i posredovanje na financijskim tržištima pri Hrvatskoj gospodarskoj komori

Josip Glavaš, predstavnik Udruženja društava za upravljanje investicijskim fondovima pri Hrvatskoj gospodarskoj komori

Kristijan Buk, predstavnik Udruženja društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava pri Hrvatskoj gospodarskoj komori

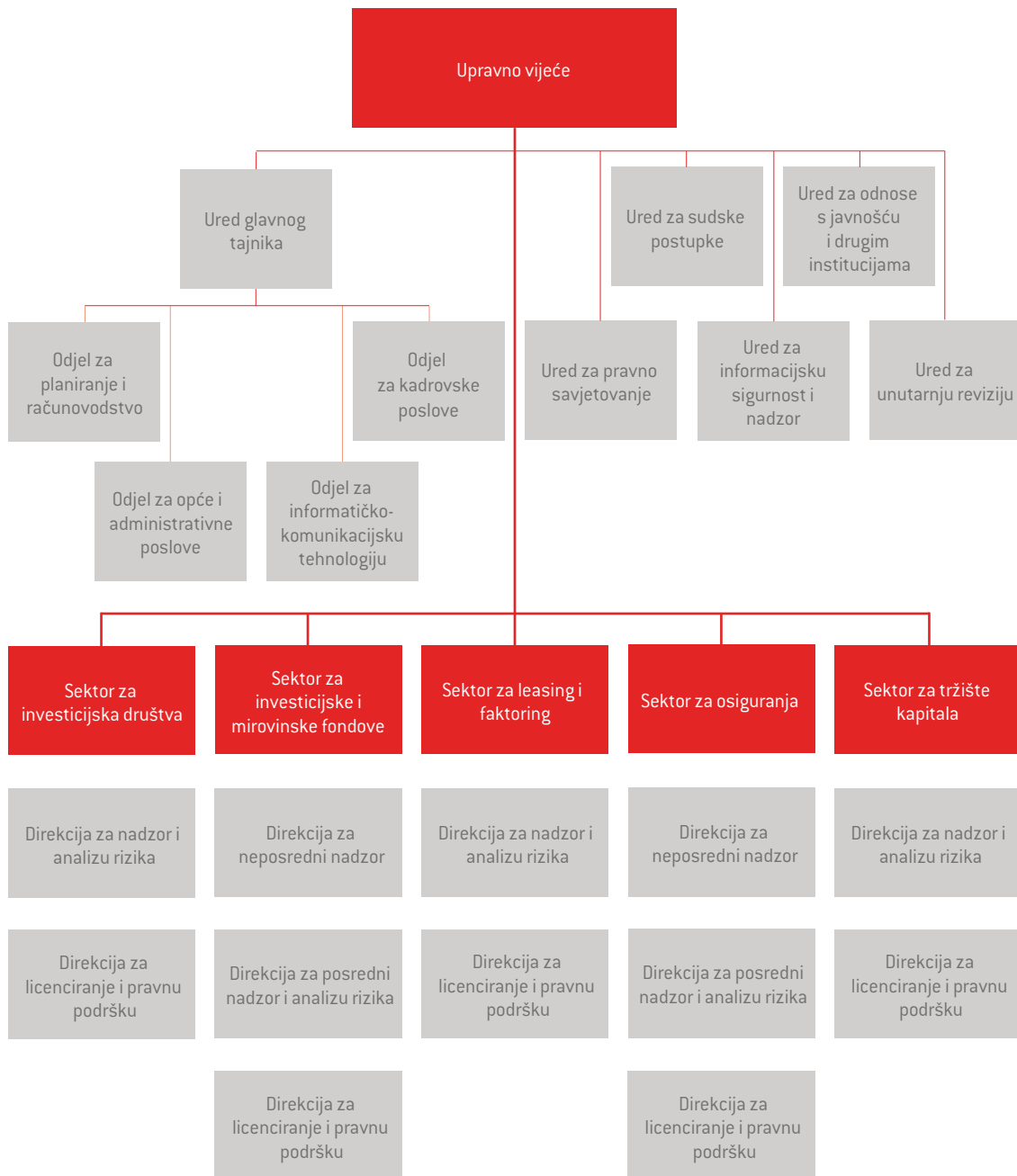
Danka Mihaljević, načelnica Sektora za izvršenje državnog proračuna, Ministarstvo financija

Ivana Ravlić Ivanović, načelnica Sektora za financijski sustav, Ministarstvo financija

Stipe Župan, pomoćnik ministra, Ministarstvo financija

Unutrašnji ustroj:

Dodatak 2: Popis pravilnika donesenih u 2017. godini

Tržište kapitala

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju polugodišnjih i godišnjih financijskih izvještaja Fonda za zaštitu ulagatelja (NN, br. 128/17)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja burze (NN, br. 128/17)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja središnjeg klirinškog depozitarnog društva (NN, br. 128/17)
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja burze (NN, br. 2/17)
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja središnjeg klirinškog depozitarnog društva (NN, br. 2/17)
7. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja UCITS fonda (NN, br. 41/17)
8. Pravilnik o obliku i iznosu regulatornog kapitala društva za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 41/17)
9. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra društava za upravljanje UCITS fondovima i UCITS fondova (NN, br. 41/17)
10. Pravilnik o postupku naknade štete ulagateljima UCITS fonda i/ili UCITS fondu (NN, br. 41/17)
11. Pravilnik o obavljanju poslova depozitara UCITS fonda (NN, br. 41/17)
12. Pravilnik o izdavanju odobrenja za rad i stjecanju kvalificiranog udjela društva za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 41/17)
13. Pravilnik o likvidaciji i prestanku UCITS fondova (NN, br. 41/17)

Investicijska društva

1. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja investicijskih društava (NN, br. 118/17)

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

1. Pravilnik o utvrđivanju neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijene udjela u UCITS fondu (NN, br. 128/17)
2. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja UCITS fonda (NN, br. 105/17)
3. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja društva za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 105/17)
4. Pravilnik o prisilnom prijenosu upravljanja UCITS fondovima (NN, br. 47/17)
5. Pravilnik o statusnim promjenama društva za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 47/17)
6. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja društva za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 41/17)
14. Pravilnik o organizacijskim zahtjevima za društva za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 41/17)
15. Pravilnik o uvjetima za nuđenje udjela UCITS fonda (NN, br. 41/17)
16. Pravilnik o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru društva za upravljanje UCITS fondovima (NN, br. 41/17)
17. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o udjelima UCITS fonda (NN, br. 41/17)
18. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o delegiranju poslova društva za upravljanje UCITS fondom (NN, br. 41/17)
19. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izdavanju odobrenja za osnivanje i upravljanje UCITS fondom te promjene prospekta i pravila UCITS fonda (NN, br. 41/17)
20. Pravilnik o izdavanju odobrenja za osnivanje i upravljanje UCITS fondom te promjene prospekta i pravila UCITS fonda (NN, br. 3/17)
21. Pravilnik o udjelima UCITS fonda (NN, br. 3/17)

Alternativni investicijski fondovi

1. Pravilnik o utvrđivanju neto vrijednosti imovine AIF-a i cijene udjela AIF-a (NN, br. 128/17)
2. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja alternativnog investicijskog fonda (NN, br. 105/17)
3. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih financijskih izvještaja i drugih izvještaja društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 105/17)
4. Pravilnik o obliku i iznosu kapitala društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 41/17)
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih financijskih izvještaja i drugih izvještaja društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 41/17)
6. Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja alternativnog investicijskog fonda (NN, br. 41/17)
7. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izdavanju odobrenja za rad UAIF-a i malog UAIF-a te stjecanju kvalificiranog udjela UAIF-a (NN, br. 41/17)
8. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o likvidaciji i prestanku AIF-ova (NN, br. 41/17)
9. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o glavnim i napajajućim alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 41/17)
10. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o udjelima AIF-ova (NN, br. 41/17)
11. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obavljanju poslova depozitara AIF-a (NN, br. 41/17)
12. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o prijenosu poslova upravljanja AIF-ovima (NN, br. 41/17)
13. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za nuđenje udjela AIF-a s privatnom ponudom (NN, br. 41/17)
14. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izdavanju odobrenja za nuđenje udjela AIF-ova malim ulagateljima u Republici Hrvatskoj (NN, br. 41/17)
15. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru UAIF-a te u nadzornom odboru zatvorenog AIF-a s vanjskim upraviteljem (NN, br. 41/17)
16. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o statusnim promjenama otvorenih AIF-ova (NN, br. 41/17)
17. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja registra UAIF-ova i AIF-ova (NN, br. 41/17)
18. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o odobrenju osnivanja i rada AIF-a te davanju suglasnosti na pravila AIF-a (NN, br. 41/17)

Obvezni mirovinski fondovi

1. Pravilnik o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i vrijednosti obračunske jedinice obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 128/17)
2. Pravilnik o godišnjim, tromjesečnim i drugim izvještajima obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 104/17)
3. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja mirovinskog društva koje upravlja obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 104/17)
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja mirovinskog društva koje upravlja obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 39/17)
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o godišnjim, tromjesečnim i drugim izvještajima obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 39/17)
6. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o dozvoljenim ulaganjima i dodatnim ograničenjima ulaganja obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 39/17)
7. Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o organizacijskim zahtjevima za mirovinsko društvo za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 39/17)
8. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupku naknade štete članovima obveznog mirovinskog fonda i/ili obveznom mirovinskom fondu (NN, br. 39/17)

9. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obavljanju poslova, uvjetima i načinu za izbor te oduzimanju izdanog odobrenja za obavljanje poslova depozitara obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 39/17)
10. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o kapitalu mirovinskih društava koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 39/17)
11. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o statusnim promjenama mirovinskih društava koja upravljaju obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 39/17)
12. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja registra mirovinskih društava za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima i obveznih mirovinskih fondova (NN, br. 39/17)
13. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru mirovinskog društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 39/17)
14. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupcima, uvjetima i načinu prijenosa poslova upravljanja obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 39/17)
15. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o odobrenju osnivanja i statuta obveznog mirovinskog fonda i o informativnom prospektu obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 39/17)
16. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izdavanju odobrenja za rad te stjecanju dionica ili poslovnih udjela mirovinskog društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 39/17)
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja mirovinskog društva koje upravlja dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 41/17)
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o godišnjim, polugodišnjim i drugim izvještajima dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 41/17)
6. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o organizacijskim zahtjevima za mirovinsko društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 41/17)
7. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o promidžbi i ostalim informacijama za članove dobrovoljnih mirovinskih fondova (NN, br. 41/17)
8. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupku naknade štete članovima dobrovoljnog mirovinskog fonda i/ili dobrovoljnom mirovinskom fondu (NN, br. 41/17)
9. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za nuđenje mirovinskih programa dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje (NN, br. 41/17)
10. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za ostvarivanje prava na mirovinu temeljem dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, registru članova te obustavi uplata i isplata iz dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 41/17)
11. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o statusnim promjenama dobrovoljnih mirovinskih fondova (NN, br. 41/17)
12. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o kapitalu i tehničkim pričuvama mirovinskog društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondom (NN, br. 41/17)
13. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obavljanju poslova, uvjetima i načinu za izbor te oduzimanju izdanog odobrenja za obavljanje poslova depozitara dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 41/17)
14. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja registra mirovinskih društava i dobrovoljnih mirovinskih fondova (NN, br. 41/17)

Dobrovoljni mirovinski fondovi

1. Pravilnik o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i cijene udjela dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 128/17)
2. Pravilnik o godišnjim, polugodišnjim i drugim izvještajima dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 104/17)
3. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja mirovinskog društva koje upravlja dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 104/17)
4. Pravilnik o strukturi i sadržaju financijskih izvještaja i drugih izvještaja mirovinskog društva koje upravlja dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 104/17)
5. Pravilnik o godišnjim, polugodišnjim i drugim izvještajima dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 104/17)
6. Pravilnik o statusnim promjenama dobrovoljnih mirovinskih fondova (NN, br. 41/17)
7. Pravilnik o promidžbi i ostalim informacijama za članove dobrovoljnih mirovinskih fondova (NN, br. 41/17)
8. Pravilnik o postupku naknade štete članovima dobrovoljnog mirovinskog fonda i/ili dobrovoljnom mirovinskom fondu (NN, br. 41/17)
9. Pravilnik o uvjetima za nuđenje mirovinskih programa dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje (NN, br. 41/17)
10. Pravilnik o uvjetima za ostvarivanje prava na mirovinu temeljem dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, registru članova te obustavi uplata i isplata iz dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 41/17)
11. Pravilnik o statusnim promjenama dobrovoljnih mirovinskih fondova (NN, br. 41/17)
12. Pravilnik o kapitalu i tehničkim pričuvama mirovinskog društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondom (NN, br. 41/17)
13. Pravilnik o obavljanju poslova, uvjetima i načinu za izbor te oduzimanju izdanog odobrenja za obavljanje poslova depozitara dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 41/17)
14. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra mirovinskih društava i dobrovoljnih mirovinskih fondova (NN, br. 41/17)

15. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru mirovinskog društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima [NN, br. 41/17]
16. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupcima, uvjetima i načinu prijenosa poslova upravljanja dobrovoljnim mirovinskim fondom [NN, br. 41/17]
17. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o odobrenju osnivanja, prospekta i statuta dobrovoljnog mirovinskog fonda [NN, br. 41/17]
2. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o strukturi i sadržaju te načinu i rokovima dostave financijskih i dodatnih izvještaja leasing društava [NN, br. 132/17]
3. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o sadržaju te načinu i rokovima dostave redovitih izvješća leasing društva i izvješća na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga [NN br. 72/17]
4. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o izdavanju suglasnosti za stjecanje kvalificiranog udjela u leasing društvu i drugoj pravnoj osobi [NN, br. 72/17]

Mirovinska osiguravajuća društva

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o minimalnim standardima, načinu izračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva [NN, br. 42/17]

Osiguranje

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o minimalnim standardima, načinu obračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima [NN, br. 59/17]
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o minimalnim standardima, načinu obračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima [NN, br. 42/17]

Leasing

1. Pravilnik o izmjeni Pravilnika o kontnom planu leasing društava [NN, br. 132/17]

5. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru leasing društva [NN, br. 72/17]

Factoring

1. Pravilnik o izmjenama Pravilnika o financijskim i dodatnim izvještajima te kontnom planu faktoring društava [NN, br. 132/17]

Hanfa

1. Pravilnik o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2018. godinu [NN, br. 128/17]
2. Pravilnik o vrsti i visini naknada Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga [NN, br. 128/17]
3. Pravilnik o vrsti i visini naknada i administrativnih pristojbi Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga [NN, br. 3/17]

Dodatak 3: Financijska izvješća Hanfe

Tablica 3.1. Bilanca Hanfe na dan 31.12.2017. (u kn)

Račun iz rač. plana	Opis	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index [5/4]
1	2	4	5	6
Imovina				
	Imovina (AOP 002+074)	33.237.066	31.795.220	95,7
0	Nefinancijska imovina (AOP 003+018+047+051+055+064)	7.095.154	6.546.320	92,3
01	Neproizvedena dugotrajna imovina (AOP 004+008-017)	166.763	264.075	158,4
011	Materijalna imovina – prirodna bogatstva (AOP 005 do 007)	0	0	-
012	Nematerijalna imovina (AOP 009 do 016)	1.705.557	1.945.529	114,1
0123	Licence	1.483.250	1.723.221	116,2
0124	Ostala prava	164.241	164.241	100,0
0128	Ostala nematerijalna imovina	58.066	58.067	100,0
019	Ispravak vrijednosti neproizvedene dugotrajne imovine	1.538.794	1.681.454	109,3
02	Proizvedena dugotrajna imovina (AOP 019+023+031+034+039+042-046)	6.894.157	6.256.161	90,7
021	Građevinski objekti (AOP 020 do 022)	3.564.810	3.564.810	100,0
0212	Poslovni objekti	3.450.670	3.450.670	100,0
0213	Ostali građevinski objekti	114.140	114.140	100,0
022	Postrojenja i oprema (AOP 024 do 030)	6.968.684	7.055.406	101,2
0221	Uredska oprema i namještaj	6.066.936	6.128.141	101,0
0222	Komunikacijska oprema	80.736	64.427	79,8
0223	Oprema za održavanje i zaštitu	685.883	734.910	107,1
0225	Instrumenti, uređaji i strojevi	30.123	30.123	100,0
0227	Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	105.006	97.805	93,1
023	Prijevozna sredstva (AOP 032+033)	957.770	893.764	93,3
0231	Prijevozna sredstva u cestovnom prometu	957.770	893.764	93,3
024	Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti (AOP 035 do 038)	167.044	167.044	100,0
0242	Umjetnička djela (izložena u galerijama, muzejima i slično)	167.044	167.044	100,0
025	Višegodišnji nasadi i osnovno stado (AOP 040+041)	0	0	-
026	Nematerijalna proizvedena imovina (AOP 043 do 045)	3.013.644	3.608.429	119,7
0261	Ulaganja u računalne programe	3.013.644	3.608.429	119,7
029	Ispravak vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine	7.777.795	9.033.292	116,1
03	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 048)	0	0	-
031	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 049+050)	0	0	-
04	Sitni inventar (AOP 052+053-054)	0	0	-
041	Zalihe sitnog inventara	0	0	-
042	Sitni inventar u uporabi	297.011	309.896	104,3
049	Ispravak vrijednosti sitnog inventara	297.011	309.896	104,3
05	Nefinancijska imovina u pripremi (AOP 056 do 059+062+063)	0	0	-
051	Građevinski objekti u pripremi	0	0	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	0	0	-
053	Prijevozna sredstva u pripremi	0	0	-
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi (AOP 060+061)	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	0	0	-
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	0	0	-

Račun iz rač. plana	Opis	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index (5/4)
1	2	4	5	6
Imovina				
06	Proizvedena kratkotrajna imovina (AOP 065+070+073)	34.234	26.084	76,2
061	Zalihe za obavljanje djelatnosti (AOP 066 do 069)	34.234	26.084	76,2
0612	Zalihe materijala za redovne potrebe	34.234	26.084	76,2
062	Proizvodnja i proizvodi (AOP 071+072)	0	0	-
063	Roba za daljnju prodaju	0	0	-
1	Financijska imovina (AOP 075+083+100+105+125+133+142)	26.141.912	25.248.900	96,6
11	Novac u banci i blagajni (AOP 076+080+081+082)	8.328.146	7.501.766	90,1
111	Novac u banci (AOP 077 do 079)	8.326.671	7.499.316	90,1
1111	Novac na računu kod tuzemnih poslovnih banaka	8.326.671	7.499.316	90,1
1113	Prijelazni račun	0	0	-
112	Izdvojena novčana sredstva	0	0	-
113	Novac u blagajni	1.475	2.450	166,1
114	Vrijednosnice u blagajni	0	0	-
12	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od radnika te za više plaćene poreze i ostalo (AOP 084+087+088+089+095)	17.104.733	17.097.724	100,0
121	Depoziti u bankama i ostalim financijskim institucijama (AOP 085+086)	17.000.000	17.000.000	100,0
1211	Depoziti u tuzemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	17.000.000	17.000.000	100,0
122	Jamčevni polozi	0	0	-
123	Potraživanja od radnika	705	2.074	294,2
124	Potraživanja za više plaćene poreze i doprinose (AOP 090 do 094)	0	0	-
129	Ostala potraživanja (AOP 096 do 099)	104.028	95.650	91,9
1291	Potraživanja za naknade koje se refundiraju	25.705	7.305	28,4
1293	Potraživanja za predujmove	21.000	24.238	115,4
1294	Ostala nespomenuta potraživanja	57.323	64.107	111,8
13	Zajmovi (AOP 101+102+103-104)	0	0	-
131	Zajmovi građanima i kućanstvima	0	0	-
132	Zajmovi pravnim osobama koji obavljaju poduzetničku djelatnost	0	0	-
133	Zajmovi ostalim subjektima	0	0	-
139	Ispravak vrijednosti danih zajmova	0	0	-
14	Vrijednosni papiri (AOP 106+109+112+115+118+121-124)	0	0	-
141	Čekovi (AOP 107+108)	0	0	-
142	Komercijalni i blagajnički zapisi (AOP 110+111)	0	0	-
143	Mjenice (AOP 113+114)	0	0	-
144	Obveznice (AOP 116+117)	0	0	-
145	Opcije i drugi financijski derivati (AOP 119+120)	0	0	-
146	Ostali vrijednosni papiri (AOP 122+123)	0	0	-
149	Ispravak vrijednosti vrijednosnih papira	0	0	-
15	Dionice i udjeli u glavnici (AOP 126+129-132)	0	0	-
151	Dionice i udjeli u glavnici banaka i ostalih financijskih institucija (AOP 127+128)	0	0	-
152	Dionice i udjeli u glavnici trgovačkih društava (AOP 130+131)	0	0	-
159	Ispravak vrijednosti dionica i udjela u glavnici	0	0	-

Račun iz rač. plana	Opis	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index (5/4)
1	2	4	5	6
Imovina				
16	Potraživanja za prihode (AOP 134 do 137+140-141)	0	93.290	-
161	Potraživanja od kupaca	0	0	-
162	Potraživanja za članarine i članske doprinose	0	0	-
163	Potraživanja za prihode po posebnim propisima	0	0	-
164	Potraživanja za prihode od imovine (AOP 138+139)	0	93.290	-
1641	Potraživanja za prihode od financijske imovine	0	93.290	-
165	Ostala nespomenuta potraživanja	0	0	-
169	Ispravak vrijednosti potraživanja	0	0	-
19	Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda (AOP 143+144)	709.033	556.120	78,4
191	Rashodi budućih razdoblja	452.672	554.718	122,5
192	Nedospjela naplata prihoda	256.361	1.402	0,5
Obveze i vlastiti izvori				
	Obveze i vlastiti izvori (AOP 146+195)	33.237.066	31.795.221	95,7
2	Obveze (AOP 147+174+182+190)	8.535.957	6.153.389	72,1
24	Obveze za rashode (AOP 148+156+164+168+169+170)	7.006.517	5.097.942	72,8
241	Obveze za radnike (AOP 149 do 155)	4.890.870	4.005.475	81,9
2411	Obveze za plaće – neto	2.249.996	1.341.165	59,6
2412	Obveze za naknade plaća – neto	155.403	185.259	119,2
2414	Obveze za porez i prirez na dohodak iz plaća	264.641	300.630	113,6
2415	Obveze za doprinose iz plaća	419.912	456.077	108,6
2416	Obveze za doprinose na plaće	345.660	363.884	105,3
2417	Ostale obveze za radnike	1.455.258	1.358.460	93,3
242	Obveze za materijalne rashode (AOP 157 do 163)	1.466.484	1.026.413	70,0
2421	Naknade troškova radnicima	53.047	60.291	113,7
2425	Obveze prema dobavljačima u zemlji	1.254.723	772.486	61,6
2426	Obveze prema dobavljačima u inozemstvu	158.714	193.636	122,0
244	Obveze za financijske rashode (AOP 165 do 167)	403.323	6.909	1,7
2443	Obveze za ostale financijske rashode	403.323	6.909	1,7
245	Obveze za prikupljena sredstva pomoći	0	0	-
246	Obveze za kazne, penale i naknade šteta	209.735	11.245	5,4
249	Ostale obveze (AOP 171 do 173)	36.105	47.900	132,7
2492	Obveze za porez na dodanu vrijednost	0	4.716	-
2493	Obveze za predujmove, depozite, primljene jamčevine i ostale nespomenute obveze	36.105	43.184	119,6
25	Obveze za vrijednosne papire (AOP 175+178-181)	0	0	-
251	Obveze za čekove (AOP 176+177)	0	0	-
252	Obveze za mjenice (AOP 179+180)	0	0	-
259	Ispravak vrijednosti obveza za vrijednosne papire	0	0	-
26	Obveze za kredite i zajmove (AOP 183+186-189)	0	0	-
261	Obveze za kredite banaka i ostalih kreditora (AOP 184+185)	0	0	-
262	Obveze za robne i ostale zajmove (AOP 187+188)	0	0	-
269	Ispravak vrijednosti obveza za kredite i zajmove	0	0	-

Račun iz rač. plana	Opis	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index [5/4]
1	2	4	5	6
29	Odgođeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja (AOP 191+192)	1.529.440	1.055.447	69,0
291	Odgođeno plaćanje rashoda	183.918	139.355	75,8
292	Naplaćeni prihodi budućih razdoblja (AOP 193+194)	1.345.522	916.092	68,1
2921	Unaprijed plaćeni prihodi	265.299	84.810	32,0
2922	Odgođeno priznavanje prihoda	1.080.223	831.282	77,0
Imovina				
5	Vlastiti izvori (AOP 196+199-200)	24.701.109	25.641.832	103,8
51	Vlastiti izvori (AOP 197+198)	2.464.040	2.415.199	98,0
511	Vlastiti izvori	2.464.040	2.415.199	98,0
512	Revalorizacijska rezerva	0	0	-
5221	Višak prihoda	22.237.069	23.226.633	104,5
5222	Manjak prihoda	0	0	-
Izvanbilančni zapisi				
61	Izvanbilančni zapisi – aktiva	0	0	-
62	Izvanbilančni zapisi – pasiva	0	0	-

Izvor: Hanfa

Tablica 3.2. Izvještaj o prihodima i rashodima Hanfe za razdoblje od 1.1. do 31.12.2017. (u kn)

Račun iz rač. plana	Opis	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks [5/4]
1	2	4	5	6
Prihodi				
3	Prihodi (AOP 002+005+008+011+024+032+041)	53.089.927	53.788.508	101,3
31	Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga (AOP 003+004)	0	0	-
32	Prihodi od članarina i članskih doprinosa (AOP 006+007)	0	0	-
33	Prihodi po posebnim propisima (AOP 009+010)	52.324.310	52.824.301	101,0
3312	Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	52.324.310	52.824.301	101,0
34	Prihodi od imovine (AOP 012+021)	310.622	186.899	60,2
341	Prihodi od financijske imovine (AOP 013 do 020)	310.622	186.899	60,2
3413	Kamate na oročena sredstva i depozite po viđenju	293.926	166.968	56,8
3415	Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	16.696	19.931	119,4
342	Prihodi od nefinancijske imovine (AOP 022+023)	0	0	-
35	Prihodi od donacija (AOP 025+028 do 031)	0	255.725	-
351	Prihodi od donacija iz proračuna (AOP 026+027)	0	255.725	-
3511	Prihodi od donacija iz državnog proračuna	0	255.725	-
352	Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	0		-
353	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba	0		-
354	Prihodi od građana i kućanstava	0		-
355	Ostali prihodi od donacija	0		-
36	Ostali prihodi (AOP 033+036+037)	454.995	521.583	114,6
361	Prihodi od naknade štete i refundacija (AOP 034+035)	368.703	325.583	88,3

Račun iz rač. plana	Opis	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (5/4)
1	2	4	5	6
3611	Prihodi od naknade šteta	11.219		0,0
3612	Prihod od refundacija	357.484	325.583	91,1
362	Prihodi od prodaje dugotrajne imovine	35.000	62.500	178,6
363	Ostali nespomenuti prihodi (AOP 038 do 040)	51.292	133.500	260,3
3631	Otpis obveza	0	22.666	-
3633	Ostali nespomenuti prihodi	51.292	110.834	216,1
37	Prihodi od povezanih neprofitnih organizacija (AOP 042+043)	0	0	-
Rashodi				
4	Rashodi (AOP 045+057+098+099+110+115+126)	48.249.540	47.958.557	99,4
41	Rashodi za radnike (AOP 046+051+052)	32.659.528	31.225.602	95,6
411	Plaće (AOP 047 do 050)	25.952.915	25.217.509	97,2
4111	Plaće za redovan rad	25.846.273	25.130.241	97,2
4112	Plaće u naravi	106.642	87.268	81,8
412	Ostali rashodi za radnike	2.412.057	1.927.393	79,9
413	Doprinosi na plaće (AOP 053 do 056)	4.294.556	4.080.700	95,0
4131	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	3.870.094	3.677.375	95,0
4132	Doprinosi za zapošljavanje	424.462	403.325	95,0
42	Materijalni rashodi (AOP 058+062+067+072+077+087+092)	13.502.486	14.838.431	109,9
421	Naknade troškova radnicima (AOP 059 do 061)	1.738.403	2.120.852	122,0
4211	Službena putovanja	509.147	658.719	129,4
4212	Naknade za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život	668.327	714.660	106,9
4213	Stručno usavršavanje radnika	560.929	747.473	133,3
422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstvima i slično (AOP 063 do 066)	0	0	-
423	Naknade volonterima (AOP 068 do 071)	0	0	-
424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa (AOP 073 do 076)	14.373	0	0,0
4243	Naknade ostalih troškova	14.373		0,0
425	Rashodi za usluge (AOP 078 do 086)	5.767.955	6.768.432	117,3
4251	Usluge telefona, pošte i prijevoza	203.596	196.770	96,6
4252	Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	1.002.426	1.569.802	156,6
4253	Usluge promidžbe i informiranja	95.787	54.000	56,4
4254	Komunalne usluge	624.038	604.856	96,9
4255	Zakupnine i najamnine	2.169.371	2.105.638	97,1
4256	Zdravstvene i veterinarske usluge	49.200	124.550	253,2
4257	Intelektualne i osobne usluge	555.290	744.220	134,0
4258	Računalne usluge	162.790	206.875	127,1
4259	Ostale usluge	905.457	1.161.721	128,3
426	Rashodi za materijal i energiju (AOP 088 do 091)	720.023	729.508	101,3
4261	Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	305.645	322.963	105,7
4263	Energija	397.593	377.584	95,0
4264	Sitan inventar i auto gume	16.785	28.961	172,5

Račun iz rač. plana	Opis	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (5/4)
1	2	4	5	6
429	Ostali nespomenuti materijalni rashodi (AOP 093 do 097)	5.261.732	5.219.639	99,2
4291	Premije osiguranja	46.630	59.445	127,5
4292	Reprezentacija	87.800	95.685	109,0
4293	Članarine	5.126.917	5.064.359	98,8
4295	Ostali nespomenuti materijalni rashodi	385	150	39,0
43	Rashodi amortizacije	1.308.548	1.762.378	134,7
44	Financijski rashodi (AOP 100+101+105)	444.905	58.871	13,2
441	Kamate za izdane vrijednosne papire	0		-
442	Kamate za primljene kredite i zajmove (AOP 102 do 104)	0	0	-
443	Ostali financijski rashodi (AOP 106 do 109)	444.905	58.871	13,2
4431	Bankarske usluge i usluge platnog prometa	26.989	42.201	156,4
4432	Negativne tečajne razlike i valutna klauzula	7.808	16.670	213,5
4433	Zatezne kamate	410.108	0	0,0
45	Donacije (AOP 111+114)	10.000	0	0,0
451	Tekuće donacije (AOP 112+113)	10.000	0	0,0
4512	Stipendije	10.000		0,0
452	Kapitalne donacije	0		-
46	Ostali rashodi (AOP 116+121)	324.073	73.275	22,6
461	Kazne, penali i naknade štete (AOP 117 do 120)	209.735	11.245	5,4
4613	Naknade šteta radnicima	209.735	11.245	5,4
462	Ostali nespomenuti rashodi (AOP 122 do 125)	114.338	62.030	54,3
4621	Neotpisana vrijednost i drugi rashodi otuđene i rashodovane dugotrajne imovine	1.546	137	8,9
4623	Rashodi za ostala porezna davanja	3.506	3.379	96,4
4624	Ostali nespomenuti rashodi	109.286	58.514	53,5
47	Rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija (AOP 127+128)	0	0	-
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na početku razdoblja	0		-
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na kraju razdoblja	0		-
	Povećanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda (AOP 130-129)	0	0	-
	Smanjenje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda (AOP 129-130)	0	0	-
	Ukupni rashodi (AOP 044-131 ili 044+132)	48.249.540	47.958.557	99,4
	Višak prihoda (AOP 001-133)	4.840.387	5.829.951	120,4
	Manjak prihoda (AOP 133-001)	0	0	-
5221	Višak prihoda – preneseni	17.396.682	17.396.682	100,0
5222	Manjak prihoda – preneseni	0	0	-
	Obveze poreza na dobit po obračunu	0	0	-
	Višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdoblju (AOP 134+136-135-137-138)	22.237.069	23.226.633	104,5
	Manjak prihoda za pokriće u sljedećem razdoblju (AOP 135+137-134-136+138)	0	0	-

Račun iz rač. plana	Opis	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (5/4)
1	2	4	5	6
DODATNI PODACI				
11	Stanje novčanih sredstava na početku godine	6.285.298	8.328.146	132,5
11-dugovno	Ukupni priljevi na novčane račune i blagajne	71.291.410	73.622.132	103,3
11-potražno	Ukupni odljevi s novčanih računa i blagajni	69.248.562	74.448.513	107,5
11	Stanje novčanih sredstava na kraju razdoblja (AOP 141+142-143)	8.328.146	7.501.765	90,1
	Prihod ostvaren iz sredstava Europske unije	0	0	-
	Prosječan broj radnika na osnovi stanja krajem izvještajnog razdoblja (cijeli broj)	154	159	103,2
	Prosječan broj radnika na osnovi sati rada (cijeli broj)	140	146	104,3
	Broj volontera	0	0	-
	Broj sati volontiranja	0	0	-
Vrijednost ostvarenih investicija u novu dugotrajnu imovinu		Ostvarena vrijednost		Indeks (5/4)
		u istom razdoblju prethodne godine	u izvještajnom razdoblju	
051	Građevinski objekti u pripremi	0	0	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	298.657	227.473	76,2
053	Prijevozna sredstva u pripremi	158.106	208.442	131,8
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	2.295.864	594.784	25,9
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	16.785	28.961	172,5
Opis stavke		Stanje 1. siječnja	Stanje na kraju izvještajnog razdoblja	Indeks (5/4)
	Stanje zaliha	34.234	26.084	76,2
	Kontrolni zbroj (AOP 145 do 156)	2.803.940	1.086.049	38,7

Izvor: Hanfa

Dodatak 4: Statistički pregled

4.1. Mirovinski fondovi

Tablica A1: Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje mirovinskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	31.12.2016.	Udio (%)	31.12.2017.	Udio (%)
I. Financijska imovina	627.979	86,64	655.065	87,20
II. Potraživanja	41.811	5,77	41.467	5,52
III. Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	1.654	0,23	1.521	0,20
IV. Odgođena porezna imovina	3.378	0,47	5.193	0,69
VI. Nekretnine, postrojenja i oprema	6.577	0,91	5.635	0,75
VI. Ulaganja u nekretnine	0	0,00	0	0,00
VII. Nematerijalna imovina	8.705	1,20	11.018	1,47
VIII. Ostala imovina	33.144	4,57	31.362	4,17
Ukupna aktiva	724.800	100,00	751.261	100,00
Kapital i rezerve	661.939	91,33	689.374	91,76
I. Upisani kapital	401.800	55,44	401.800	53,48
II. Rezerve kapitala	4.490	0,62	4.490	0,60
III. Rezerve	9.972	1,38	9.972	1,33
IV. Revalorizacijske rezerve	6.652	0,92	8.872	1,18
V. Zadržana dobit ili preneseni gubitak	50.781	7,01	52.142	6,94
VI. Dobit ili gubitak tekuće godine	188.244	25,97	212.098	28,23
Obveze	19.126	2,64	22.901	3,05
Rezerviranja	12.797	1,77	5.476	0,73
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	29.460	4,06	31.563	4,20
Odgođene porezne obveze	1.477	0,20	1.947	0,26
Ukupna pasiva	724.800	100,00	751.261	100,00

Izvor: Hanfa

Tablica A2: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje mirovinskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	2016.	2017.
Prihodi od upravljanja fondom	447.893	476.788
Naknada od uplaćenih doprinosa	394.489	419.226
Naknada od ukupne imovine mirovinskog fonda	53.383	57.544
Naknada za izlaz	21	18
Nagrada za uspješnost	0	0
Rashodi od upravljanja fondom	116.217	133.629
Transakcijski troškovi	233	278
Troškovi marketinga	6.514	6.315
Troškovi agenata prodaje	34.869	37.513
Ostali troškovi od upravljanja fondom	74.601	89.523
Dobit od upravljanja fondom	331.676	343.159
Rashodi od poslovanja društva	109.557	98.269

Stavke izvještaja	2016.	2017.
Materijalni troškovi	1.584	1.687
Troškovi osoblja	58.251	56.993
Amortizacija i vrijednosno usklađenje ostale imovine	5.756	5.314
Rezerviranja	0	0
Ostali troškovi poslovanja	43.965	34.275
Dobit od redovnog poslovanja	222.120	244.891
Neto financijski rezultat	12.758	10.400
Ostali prihodi i rashodi	1.473	3.553
Dobit iz poslovanja prije oporezivanja	236.350	258.844
Porez na dobit	48.106	46.746
Dobit	188.244	212.098
Ostala sveobuhvatna dobit	4.455	2.220
Ukupna sveobuhvatna dobit	192.699	214.318

Izvor: Hanfa

Tablica A3: Izvještaj o financijskom položaju mirovinskog osiguravajućeg društva na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u kn)

Oznaka pozicije	Opis pozicije	31.12.2016.	31.12.2017.	Promjena (u %)
Aktiva				
A	Nematerijalna imovina	289.944	304.236	4,9
B	Materijalna imovina	91.432	72.195	-21,0
C	Ulaganja	443.638.193	467.946.195	5,5
D	Odgodena i tekuća porezna imovina	536.610	69.710	-87,0
E	Potraživanja	23.392	7.367	-68,5
F	Ostala imovina	19.403.683	29.781.561	53,5
G	Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	90.030	40.327	-55,2
H	Ukupno aktiva	464.073.284	498.221.590	7,4
Pasiva				
A	Kapital i rezerve	39.267.141	37.246.311	-5,1
B	Obveze drugog reda (podređene obveze)			
C	Manjinski interes			
D	Tehničke pričuve	394.850.045	425.303.429	7,7
E	Rezerviranja	8.620.138	11.207.656	30,0
F	Financijske obveze	27.866	867	
G	Odgodena i tekuća porezna obveza		30.050	-
H	Ostale obveze	458.055	429.516	-6,2
I	Odgodeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	20.850.038	24.003.762	15,1
J	Ukupno pasiva	464.073.284	498.221.590	7,4

Izvor: Hanfa

Tablica A4: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti mirovinskog osiguravajućeg društva za 2016. i 2017. (u kn)

Oznaka pozicije	Opis pozicije	2016.	2017.	Promjena (u %)
I	Prihodi s osnove doznaka mirovinskih društava, izravnih jednokratnih uplata i uplata drugih osoba	121.571.387	151.159.314	24,3
II	Prihodi od ulaganja	95.623.563	84.702.218	-11,4
III	Prihodi od provizija i naknada			
IV	Ostali prihodi	1.774	93.478	5.170,7
V	Rashodi s osnove ugovora o mirovini	-143.820.986	-163.137.525	13,4
VI	Poslovni rashodi	-6.447.572	-7.049.856	9,3
VII	Rashodi od ulaganja	-62.970.653	-59.992.768	-4,7
VIII	Ostali rashodi			-
IX	Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja prije oporezivanja	3.957.513	5.774.861	45,9
X	Porez na dobit	-785.685	-1.035.138	31,7
XI	Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja	3.171.828	4.739.723	49,4

Izvor: Hanfa

4.2. Investicijski fondovi

Tablica B1: Izvještaj o financijskom položaju društava za upravljanje investicijskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	31.12.2016.	Udio (%)	31.12.2017.	Udio (%)
Nekretnine, postrojenja i oprema	2.224	0,71	1.689	0,54
Ulaganja u nekretnine	0	0,00	0	0,00
Nematerijalna imovina	5.709	1,81	8.522	2,74
Financijska imovina	242.130	76,80	227.748	73,34
Potraživanja	60.950	19,33	68.109	21,93
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	1.760	0,56	1.089	0,35
Odgođena porezna imovina	551	0,17	1.813	0,58
Ostala imovina	1.967	0,62	1.549	0,50
Ukupna aktiva	315.290	100,00	310.517	100,00
Kapital i rezerve	249.696	79,20	259.193	83,47
Obveze	52.832	16,76	37.019	11,92
Rezerviranja	2.087	0,66	3.883	1,25
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućih razdoblja	10.074	3,20	10.315	3,32
Odgođene porezne obveze	602	0,19	108	0,03
Ukupna pasiva	315.290	100,00	310.517	100,00

Izvor: Hanfa¹⁴⁰

140 Nisu uključeni podaci za društvo Nexus Private Equity Partneri d.o.o. jer društvo nije dostavilo revidirani financijski izvještaj za 2017. godinu.

Tablica B2: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti društava za upravljanje investicijskim fondovima (u tis. kn)

Stavke izvještaja	31.12.2016.	31.12.2017.
I. Prihodi od naknada od upravljanja	245.838	251.089
II. Rashodi od upravljanja fondovima	84.765	96.081
Neto rezultat od naknada od upravljanja investicijskim fondovima	161.073	155.009
III. Neto prihod od upravljanja portfeljem	11.432	13.183
IV. Prihod od investicijskog savjetovanja	125	94
V. Financijski prihodi i rashodi (dobit/gubitak od ulaganja u financijske instrumente)	4.916	884
VI. Opći i administrativni troškovi poslovanja	103.456	103.968
VII. Amortizacija i vrijednosno usklađivanje ostale imovine	2.432	2.095
VIII. Rezerviranja	823	2.039
IX. Ostali prihodi i rashodi poslovanja	3.152	2.198
X. Dobit ili gubitak prije oporezivanja	73.986	63.265
XI. Porez na dobit	14.983	11.321
XII. Dobit ili gubitak	59.005	51.944
XIII. Ostala sveobuhvatna dobit	2.401	934
XIV. Ukupna sveobuhvatna dobit	61.404	52.878

Izvor: Hanfa¹⁴¹

4.3. Osiguranje

Tablica C1: Skraćeni prikaz Izvještaja o financijskom položaju (bilance) društava za osiguranje i društava za reosiguranje (u tis. kn)

	31.12.2016.			31.12.2017.		
	Život	Neživot	Ukupno	Život	Neživot	Ukupno
Nematerijalna imovina	26.131	80.624	106.755	23.313	90.557	113.870
Materijalna imovina	142.079	1.404.544	1.546.623	128.570	1.317.938	1.446.509
Ulaganja	19.914.047	12.261.277	32.175.324	20.622.568	12.562.369	33.184.937
Ulaganja za račun i rizik vlasnika polica životnog osiguranja	1.320.699	0	1.320.699	1.723.391	0	1.723.391
Udio reosiguranja u tehničkim pričuvama	404.234	925.992	1.330.225	108.020	1.003.577	1.111.597
Odgodena i tekuća porezna imovina	13.692	157.813	171.504	32.298	153.887	186.186
Potraživanja	196.829	1.980.994	2.177.823	160.063	2.093.380	2.253.442
Ostala imovina	349.363	276.464	625.827	180.477	206.640	387.117
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	13.392	332.650	346.042	15.664	415.676	431.340

141 Nisu uključeni podaci za društvo Nexus Private Equity Partneri d.o.o. jer društvo nije dostavilo revidirani financijski izvještaj za 2017. godinu.

	31.12.2016.			31.12.2017.		
	Život	Neživot	Ukupno	Život	Neživot	Ukupno
Ukupno aktiva	22.380.466	17.420.358	39.800.824	22.994.364	17.844.024	40.838.388
Kapital i rezerve	3.082.157	5.977.785	9.059.942	3.400.865	6.190.721	9.591.586
Obveze drugog reda (podređene obveze)		21.116	21.116		6.000	6.000
Manjinski interes						
Tehničke pričuve	16.874.052	9.179.780	26.053.833	17.154.163	9.388.612	26.542.776
Posebna pričuva za osiguranje iz skupine živ. osig. kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima invest. rizik, bruto iznos	1.317.131		1.317.131	1.721.997		1.721.997
Ostale pričuve	40.306	184.338	224.644	46.837	149.104	195.942
Odgođena i tekuća porezna obveza	179.397	262.172	441.569	228.784	258.435	487.219
Depoziti zadržani iz posla predanog u reosiguranje	391.860	90.210	482.070	97.753	86.879	184.632
Financijske obveze	87.114	171.256	258.370	87.313	208.898	296.211
Ostale obveze	353.389	1.004.235	1.357.624	187.419	1.017.560	1.204.980
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	55.058	529.467	584.525	69.234	537.814	607.048
Ukupno pasiva	22.380.466	17.420.358	39.800.824	22.994.364	17.844.024	40.838.388

Izvor: Hanfa

Tablica C2: Skraćeni prikaz Izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti (račun dobiti i gubitka) društava za osiguranje i društava za reosiguranje (u tis. kn)

	1.1.2016.-31.12.2016.			1.1.2017.-31.12.2017.		
	Život	Neživot	Ukupno	Život	Neživot	Ukupno
I. Zarađene premije (prihodovane)	2.835.960	4.776.604	7.612.564	2.910.958	4.915.546	7.826.504
II. Prihodi od ulaganja	1.033.504	654.098	1.687.601	1.044.445	780.361	1.824.807
III. Prihodi od provizija i naknada	10.399	190.033	200.432	8.497	163.174	171.670
IV. Ostali osigurateljno – tehnički prihodi, neto od reosiguranja	3.582	52.165	55.747	4.484	69.742	74.225
V. Ostali prihodi	6.154	93.184	99.338	10.848	82.370	93.218
VI. Izdaci za osigurane slučajeve, neto	-1.797.321	-2.381.995	-4.179.315	-1.789.088	-2.442.379	-4.231.468
VII. Promjena matematičke pričuve i ostalih tehničkih pričuva, neto od reosiguranja	-426.626	61.802	-364.825	-533.774	32.237	-501.537
VIII. Promjena posebne pričuve za osiguranja iz skupine životnih osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja preuzima investicijski rizik, neto od reosiguranja (+/-)	-385.564	0	-385.564	-393.911	0	-393.911

	1.1.2016.-31.12.2016.			1.1.2017.-31.12.2017.		
	Život	Neživot	Ukupno	Život	Neživot	Ukupno
IX. Izdaci za povrate premija (bonus i popusti), neto od reosiguranja	0	-11.158	-11.158	0	-5.624	-5.624
X. Poslovni rashodi (izdaci za obavljanje djelatnosti), neto	-751.100	-2.432.884	-3.183.984	-729.615	-2.437.437	-3.167.051
XI. Troškovi ulaganja	-262.719	-214.734	-477.452	-233.674	-531.323	-764.997
XII. Ostali tehnički troškovi, neto od reosiguranja	-7.891	-124.007	-131.898	-9.187	-129.383	-138.570
XIII. Ostali troškovi, uključujući vrijednosna usklađenja	-10.236	-121.087	-131.323	-14.843	-44.680	-59.523
XIV. Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja prije poreza (+/-)	248.141	542.022	790.163	275.140	452.604	727.743
XV. Porez na dobit ili gubitak	-55.542	-145.488	-201.030	-47.803	-94.156	-141.959
XVI. Dobit ili gubitak obračunskog razdoblja poslije poreza (+/-)	192.599	396.534	589.133	227.337	358.448	585.785
XVII. UKUPNI PRIHODI	3.892.822	5.735.282	9.628.104	3.983.196	6.014.567	9.997.763
XVIII. UKUPNI RASHODI	-3.700.223	-5.338.748	-9.038.971	-3.755.859	-5.656.119	-9.411.978
XIX. Ostala sveobuhvatna dobit	291.722	72.483	364.204	164.850	110.116	274.966
XX. Ukupna sveobuhvatna dobit	484.321	469.017	953.337	392.187	468.564	860.751
XXI. Reklasifikacijske usklade	0	0	0	0	0	0

Izvor: Hanfa

4.4. Leasing

Tablica D1: Ukupna aktiva leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / datum	31.12.2016.	31.12.2017.
Dugotrajna imovina	13.439.210	13.150.175
Nematerijalna imovina	13.094	15.973
Materijalna imovina	5.041.859	4.993.425
Materijalna imovina u pripremi (investicije u tijeku)	20.030	6.257
Materijalna imovina dana u operativni leasing	4.785.435	4.750.381
Nekretnine	655.437	608.065
Osobna vozila	3.022.606	3.162.143
Gospodarska vozila	609.079	646.323
Plovila	270.245	203.881
Letjelice	0	0
Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	227.033	129.908
Ostalo	1.034	60
Ostala materijalna imovina	45.997	44.223
Imovina dana u najam i zakup	190.396	192.565

Opis stavke / datum	31.12.2016.	31.12.2017.
Dugotrajna financijska imovina	421.122	286.259
Ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate	380.499	247.016
Ulaganja u dugotrajne vrijednosne papire	26.474	27.768
Dani dugotrajni zajmovi	11.199	8.547
Dani dugotrajni depoziti	654	508
Ostala dugotrajna financijska imovina	2.296	2.420
Dugotrajna potraživanja	7.837.336	7.742.433
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	7.536.948	7.354.490
Ostala dugotrajna potraživanja	300.388	387.943
Odgođena porezna imovina	125.799	112.084
Kratkotrajna imovina	4.378.252	4.903.107
Zalihe	308.427	241.238
Kratkotrajna potraživanja	3.517.638	4.094.099
Potraživanja po osnovi operativnog leasinga	166.397	156.721
Potraživanja po osnovi financijskog leasinga	3.144.446	3.626.356
Potraživanja od države i drugih institucija	69.717	78.048
Ostala kratkotrajna potraživanja	137.078	232.975
Kratkotrajna financijska imovina	201.077	179.795
Ulaganja u podružnice, pridružena društva i zajedničke pothvate	0	0
Ulaganja u kratkotrajne vrijednosne papire	0	0
Dani kratkotrajni zajmovi	59.671	44.370
Dani kratkotrajni depoziti	139.021	134.166
Ostala kratkotrajna financijska imovina	2.384	1.258
Novac na računu i blagajni	351.110	387.976
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	87.123	96.374
Ukupna aktiva	17.904.585	18.149.656
Aktivni izvanbilančni zapisi	8.967.633	23.608.985

Izvor: Hanfa

Tablica D2: Ukupna pasiva leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / datum	31.12.2016.	31.12.2017.
Kapital i rezerve	2.212.487	2.299.279
Temeljni kapital	544.448	577.017
U tome u vlasništvu nerezidenata	428.951	464.147
Ostale rezerve	-15.595	-13.792
Kapitalne rezerve	5.272.259	325.529
Zadržana dobit/preneseni gubitak	-4.031.683	1.190.807
Dobit/gubitak tekuće godine	443.058	219.717
Rezerviranja	99.687	89.579
Dugoročne obveze	11.524.247	9.789.792
Obveze za dugoročne kredite i zajmove ino banaka i financijskih institucija	9.772.935	8.110.958
Obveze za dugoročne kredite i zajmove domaćih banaka i financijskih institucija	1.463.334	1.447.536
Obveze za predujmove po osnovi leasinga	9.406	7.049
Obveze za depozite i jamstva po osnovi leasinga	262.952	213.416
Obveze za izdane vrijednosne papire	0	0

Opis stavke / datum	31.12.2016.	31.12.2017.
Ostale dugoročne obveze	11.809	6.234
Odgođena porezna obveza	3.812	4.598
Kratkoročne obveze	3.706.293	5.587.118
Obveze za kredite i zajmove ino banaka i financijskih institucija	2.698.421	4.617.686
Obveze za kredite i zajmove domaćih banaka i financijskih institucija	660.903	704.500
Obveze za kratkoročne vrijednosne papire	1.549	665
Obveze za predujmove po osnovi leasinga	45.317	48.084
Obveze za depozite i jamstva po osnovi leasinga	88.980	76.356
Ostale kratkoročne obveze	211.123	139.827
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	361.871	383.888
Ukupna pasiva	17.904.585	18.149.656
Pasivni izvanbilančni zapisi	8.967.633	23.608.985
Kapital i rezerve	417.530	435.759
Pripisano imateljima kapitala matice	417.530	435.759
Pripisano manjinskom interesu	0	0

Izvor: Hanfa

Tablica D3: Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti leasing društava (u tis. kn)

Opis stavke / razdoblje	1.1. – 31.12.2016.	1.1. – 31.12.2017.
Prihodi od kamata	544.542	553.252
Prihod od kamata – financijski leasing	515.214	525.880
Prihod od kamata – dani zajmovi	8.211	3.824
Ostali prihodi od kamata	21.117	23.548
Rashodi po osnovi kamata	268.769	240.958
Kamatni rashodi za kredite primljene od domaćih banaka i financijskih institucija	62.259	64.474
Kamatni rashodi za kredite primljene od ino-banaka i financijskih institucija	186.172	152.817
Ostali kamatni rashodi	20.339	23.666
Dobit/gubitak od kamata	275.773	312.294
Prihodi od provizija i naknada	32.288	31.644
Rashodi za provizije i naknade	23.004	24.254
Dobit/gubitak od provizija i naknada	9.285	7.391
Ostali poslovni prihodi	1.720.630	1.864.306
Prihod ostvaren po osnovi operativnog leasinga	1.333.782	1.272.045
Dobit od prodaje imovine – operativni leasing	19.438	8.042
Dobit od prodaje imovine – financijski leasing	23.470	31.688
Dobit od nadoknadivih troškova vezanih uz leasing	16.883	21.245
Dobit od tečajnih razlika	48.704	10.377
Ostali prihodi	278.353	520.909
Ostali poslovni rashodi	1.774.517	1.651.852
Gubitak od prodaje imovine – operativni leasing	12.114	22.416
Gubitak od prodaje imovine – financijski leasing	5.014	1.951
Gubitak od nadoknadivih troškova vezanih uz leasing	6.280	8.213
Gubitak od tečajnih razlika	62.134	52.727
Trošak amortizacije imovine u operativnom leasingu	1.031.407	990.250

Opis stavke / razdoblje	1.1. – 31.12.2016.	1.1. – 31.12.2017.
Troškovi amortizacije ostale imovine	17.336	17.065
Troškovi osoblja	201.818	206.266
Opći i administrativni troškovi poslovanja	184.285	166.512
Ostali rashodi	254.128	186.452
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	-53.887	212.454
Dobit/gubitak prije troškova ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja	231.170	532.139
Troškovi ispravka vrijednosti za gubitke od umanjenja (troškovi vrijednosnog usklađenja)	-299.509	257.520
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	530.679	274.619
Porez na dobit	87.621	54.902
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	443.058	219.717
Pripisano imateljima kapitala matice	0	0
Pripisano manjinskom interesu	0	0
Ostala sveobuhvatna dobit	3.840	719
Promjena revalorizacijskih rezervi (nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine)	0	-1.089
Nerealizirani dobici/gubici financijske imovine raspoložive za prodaju	2.948	1.293
Dobici/gubici od instrumenta zaštite novčanog toka	1.374	1.472
Aktuarski dobici/gubici po mirovinskim planovima definiranih primanja	412	-82
Dobici/gubici proizašli iz preračunavanja financijskih izvještaja inozemnog poslovanja	0	0
Porez na dobit na ostalu sveobuhvatnu dobiti	894	877
Ukupna sveobuhvatna dobit	446.898	220.436
Pripisano imateljima kapitala matice	43.548	61.778
Pripisano manjinskom interesu	0	0
Reklasifikacijske usklade	0	0

Izvor: Hanfa

Tablica D4: Struktura portfelja aktivnih ugovora leasing društava po vrstama i prema objektu leasinga/zajma

	Stanje na dan	31.12.2016.		31.12.2017.	
	Opis	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (nedospjela ugovorena vrijednost / nedospjela potraživanja) ¹ (u tis. kn)	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (nedospjela ugovorena vrijednost / nedospjela potraživanja) ¹ (u tis. kn)
Operativni i leasing	Ukupno	46.979	3.201.019	44.486	2.928.944
	Nekretnine	60	495.361	38	271.594
	Osobna vozila	38.599	1.902.458	36.805	1.971.791
	Gospodarska vozila	6.428	464.081	6.381	473.673
	Plovila	294	160.878	204	117.671
	Letjelice	0	0	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	1.329	177.740	995	94.203
	Ostalo	269	501	63	12

	Stanje na dan	31.12.2016.		31.12.2017.	
	Opis	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (nedospjela ugovorena vrijednost / nedospjela potraživanja) ¹ [u tis. kn]	Broj aktivnih ugovora	Vrijednost aktivnih ugovora (nedospjela ugovorena vrijednost / nedospjela potraživanja) ¹ [u tis. kn]
Financijski leasing	Ukupno	65.466	10.803.204	76.057	10.949.997
	Nekretnine	552	2.345.125	443	1.069.359
	Osobna vozila	38.585	2.847.313	47.062	3.723.629
	Gospodarska vozila	17.699	2.999.127	19.797	3.440.042
	Plovila	665	279.293	899	475.798
	Letjelice	2	643	1	476
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	7.053	2.269.459	7.210	2.191.900
	Ostalo	910	62.243	645	48.793
	Ukupno	755	43.018	238	23.842
Zajmovi	Nekretnine	149	42.282	110	23.842
	Osobna vozila	151	0	33	0
	Gospodarska vozila	209	15	43	0
	Plovila	43	126	7	0
	Letjelice	0	0	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	203	595	45	0
	Ostalo	0	0	0	0
	Ukupno	113.200	14.047.241	120.781	13.902.783
Ukupno	Nekretnine	761	2.882.769	591	1.364.795
	Osobna vozila	77.335	4.749.771	83.900	5.695.420
	Gospodarska vozila	24.336	3.463.223	26.221	3.913.715
	Plovila	1.002	440.298	1.110	593.469
	Letjelice	2	643	1	476
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	8.585	2.447.794	8.250	2.286.103
	Ostalo	1.179	62.744	708	48.805

Izvor: Hanfa

1) Nedospjela ugovorena vrijednost kod strukture portfelja operativnog leasinga – odnosi se na iznos nedospjelih najamnina (bez PDV-a) po ugovorima o operativnom leasingu; navedeni iznos ne uključuje ostatak vrijednosti.

Nedospjela potraživanja – odnosi se na nedospjeli iznos financiranja (nedospjela glavnica) po ugovorima o financijskom leasingu te zajmovima umanjeno za ispravak vrijednosti potraživanja.

Tablica D5: Struktura portfelja novozaključenih ugovora djelatnosti leasinga po vrstama i prema predmetu leasinga

	Razdoblje od 1.1. do	31.12.2016.		31.12.2017.	
	Opis	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju	Vrijednost novozaključenih ugovora (ugovorena / financirana vrijednost) ¹ (u tis. kn)	Broj novozaključenih ugovora u razdoblju	Vrijednost novozaključenih ugovora (ugovorena / financirana vrijednost) ¹ (u tis. kn)
Operativni leasing	Ukupno	19.428	1.744.661	22.388	1.595.112
	Nekretnine	9	47.455	4	655
	Osobna vozila	16.985	1.295.474	20.474	1.304.489
	Gospodarska vozila	2.184	291.233	1.763	222.900
	Plovila	58	75.864	24	49.307
	Letjelice	0	0	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	191	34.374	123	17.761
	Ostalo	1	261	0	0
Financijski leasing	Ukupno	25.256	4.763.030	30.696	5.717.928
	Nekretnine	18	47.296	24	26.456
	Osobna vozila	17.036	2.175.095	21.857	2.791.778
	Gospodarska vozila	6.130	1.673.663	6.338	1.800.409
	Plovila	245	168.976	401	369.715
	Letjelice	0	0	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	1.717	678.633	1.964	712.486
	Ostalo	110	19.367	112	17.084
Ukupno	Ukupno	44.684	6.507.691	53.084	7.313.041
	Nekretnine	27	94.750	28	27.111
	Osobna vozila	34.021	3.470.569	42.331	4.096.268
	Gospodarska vozila	8.314	1.964.896	8.101	2.023.309
	Plovila	303	244.840	425	419.022
	Letjelice	0	0	0	0
	Postrojenja, strojevi, transportni uređaji i oprema	1.908	713.008	2.087	730.247
	Ostalo	111	19.628	112	17.084

Izvor: Hanfa

1) Ugovorena vrijednost kod strukture portfelja operativnog leasinga – odnosi se na ukupno ugovoreni iznos koji je jednak ukupnom zbroju najamnina (bez PDV-a) po ugovorima o operativnom leasingu; navedeni iznos ne uključuje ostatak vrijednosti. Financirana vrijednost ugovora kod strukture portfelja financijskog leasinga – odnosi se na iznos financiranja kojim se financira primatelj leasinga (glavnica) po ugovorima o financijskom leasingu sklopljenim u izvještajnom razdoblju.

4.5. Faktoring

Tablica E1: Agregirana bilanca faktoring društava (u tis. kn)

Opis pozicije / stanje na dan	31.12.2017.
Dugotrajna imovina	70.789
Nematerijalna imovina	1.555
Materijalna imovina	3.192
Dugotrajna financijska ulaganja	9.397
Dugotrajni depoziti	29
Ostala dugotrajna financijska imovina	22.321
Dugotrajna potraživanja	311
Odgođena porezna imovina	33.983
Kratkotrajna imovina	2.494.169
Potraživanja – faktoring	587.698
Potraživanja – faktoring koji uključuje otkup mjenice	688.642
Potraživanja – dobavljački (obrnuti) faktoring	397.851
Potraživanja – kamate, naknade i provizije po poslovima faktoringa	39.775
Potraživanja – poslovi koji su u neposrednoj ili posrednoj vezi s poslovima faktoringa	7.500
Ostala kratkotrajna potraživanja	259.796
Kratkotrajna financijska ulaganja	0
Kratkotrajni depoziti	262.785
Derivativni financijski instrumenti	2.446
Ostala kratkotrajna financijska imovina	19.884
Ostala imovina	213
Novac na računu i blagajni	227.580
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	563
Ukupna aktiva	2.565.521
Aktivni izvanbilančni zapisi	2.748.953
Kapital i rezerve	141.571
Temeljni kapital	312.692
U tome u vlasništvu nerezidenata	1.250
Kapitalne rezerve	0
Revalorizacijske rezerve	-5
Ostale rezerve	0
Zadržana dobit/preneseni gubitak	728.472
Dobit/gubitak tekuće godine	-899.588
Rezerviranja	0
Dugoročne obveze	13.809
Obveze za kredite i zajmove ino banaka i financijskih institucija	0
Obveze za kredite i zajmove domaćih banaka i financijskih institucija	3.415
Obveze za zajmove od ostalih osoba	10.244
Ostale dugoročne obveze	149
Odgođena porezna obveza	0
Kratkoročne obveze	2.404.284
Obveze za kredite i zajmove ino banaka i financijskih institucija	1.897.317
Obveze za kredite i zajmove domaćih banaka i financijskih institucija	188.244

Opis pozicije / stanje na dan	31.12.2017.
Obveze za zajmove od ostalih osoba	53.233
Obveze po faktoring poslovima	42.028
Obveze za derivativne financijske instrumente	1.155
Ostale kratkoročne obveze	222.307
Odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja	5.857
Ukupna pasiva	2.565.521
Pasivni izvanbilančni zapisi	2.748.953
Kapital i rezerve	141.571
Pripisano imateljima kapitala matice	141.571
Pripisano manjinskom interesu	0

Izvor: Hanfa

Tablica E2: Agregirani račun dobiti/gubitka faktoring društava (u tis. kn)

Opis pozicije / razdoblje	1.1.-31.12.2017.
Prihodi od kamata	136.169
Prihod od kamata – faktoring	30.923
Prihod od kamata – faktoring koji uključuje otkup mjenice	65.505
Prihod od kamata – dobavljački (obrnuti) faktoring	27.781
Prihod od kamata – poslovi koji su u neposrednoj ili posrednoj vezi s poslovima faktoringa	0
Prihod od kamata – dani depoziti	237
Ostali prihodi od kamata	11.723
Rashodi od kamata	77.543
Rashod od kamata – domaće banke i financijske institucije	26.581
Rashod od kamata – inozemne banke i financijske institucije	37.265
Ostali rashodi od kamata	13.697
Dobit/gubitak od kamata	58.626
Prihodi od naknada i provizija	12.482
Rashodi od naknada i provizija	9.511
Dobit/gubitak od naknada i provizija	2.971
Ostali poslovni prihodi	33.693
Dobit od tečajnih razlika	19.664
Ostali prihodi	14.029
Ostali poslovni rashodi	1.006.692
Opći i administrativni troškovi	20.148
Troškovi osoblja	24.508
Gubitak od tečajnih razlika	1.461
Troškovi vrijednosnog usklađenja	945.194
Ostali rashodi	15.380
Dobit/gubitak iz ostalih prihoda i rashoda	-972.998
Ukupni prihodi	182.344
Ukupni rashodi	1.093.746
Dobit/gubitak prije poreza na dobit	-911.402
Porez na dobit	-11.814
Dobit/gubitak nakon poreza na dobit	-899.588
Pripisano imateljima kapitala matice	-899.588
Pripisano manjinskom interesu	0
Ostala sveobuhvatna dobit/gubitak prije oporezivanja	-19

Opis pozicije / razdoblje	1.1.-31.12.2017.
Promjena revalorizacijskih rezervi (nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine)	0
Nerealizirani dobici/gubici financijske imovine raspoložive za prodaju	-19
Opis pozicije / razdoblje	1.1.-31.12.2017.
Dobici/gubici od instrumenta zaštite novčanog toka	0
Aktuarski dobici/gubici po mirovinskim planovima definiranih primanja	0
Dobici/gubici proizašli iz preračunavanja financijskih izvještaja inozemnog poslovanja	0
Porez na ostalu sveobuhvatnu dobit razdoblja	-3
Neto ostala sveobuhvatna dobit/gubitak razdoblja	-16
Ukupna sveobuhvatna dobit	-899.603
Pripisano imateljima kapitala matice	-369.426
Pripisano manjinskom interesu	0
Reklasifikacijske usklade	10

Izvor: Hanfa

Tablica E3: Izvještaj o strukturi portfelja – faktoring na dan 31.12.2017. (u tis. kn)

Opis pozicije	Volumen transakcija	Dospjela potraživanja	Nedospjela potraživanja	Ispravak vrijednosti	Obveze po faktoringu
Prema postojanju regresnog prava	2.512.151	314.950	410.534	126.376	21.788
S regresom	1.371.733	299.247	198.405	118.512	14.610
Bez regresa	1.140.417	15.703	212.129	7.864	7.179
Prema rezidentnosti subjekata	2.512.151	314.950	410.534	126.376	21.788
Domaći faktoring	1.800.103	301.750	322.488	125.601	15.210
Uvozni faktoring	0	0	0	0	0
Izvozni faktoring	712.048	13.200	88.046	775	6.578
Prema ugovorenom dospijeću	2.512.151	314.950	410.534	126.376	21.788
Do tri mjeseca	1.776.862	157.763	202.925	108.089	10.560
Od tri do šest mjeseci	636.963	71.887	145.461	7.536	9.844
Od šest do devet mjeseci	87.392	3.094	51.515	679	525
Od devet mjeseci do 1 godine	10.403	513	8.552	57	311
Preko 1 godine	529	81.693	2.080	10.014	548

Izvor: Hanfa

Tablica E4: Izvještaj o strukturi portfelja – faktoring koji uključuje otkup mjenice na dan 31.12.2017. (u tis. kn)

Opis pozicije	Volumen transakcija	Dospjela potraživanja	Nedospjela potraživanja	Ispravak vrijednosti	Obveze po faktoringu
Prema postojanju regresnog prava	2.906.153	1.153.008	355.198	810.609	52.604
S regresom	2.712.165	1.137.906	275.838	795.768	52.021
Bez regresa	193.988	15.102	79.360	14.842	583
Prema rezidentnosti subjekata	2.906.153	1.153.008	355.198	810.609	52.604
Domaći faktoring	2.899.722	1.153.008	355.198	810.609	52.604
Uvozni faktoring	0	0	0	0	0
Izvozni faktoring	6.430	0	0	0	0
Prema ugovorenom dospijeću	2.906.153	1.153.008	355.198	810.609	52.604
Do tri mjeseca	2.297.504	720.504	37.839	480.892	28.101
Od tri do šest mjeseci	481.690	384.064	120.148	220.236	21.848

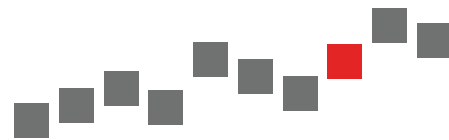
Opis pozicije	Volumen transakcija	Dospjela potraživanja	Nedospjela potraživanja	Ispravak vrijednosti	Obveze po faktoringu
Od šest do devet mjeseci	32.552	17.428	22.922	6.605	127
Od devet mjeseci do 1 godine	39.046	17.606	37.284	8.665	2.364
Preko 1 godine	55.361	13.406	137.004	94.211	164

Izvor: Hanfa

Tablica E5: Izvještaj o strukturi portfelja – dobavljački (obrnuti) faktoring na dan 31.12.2017. (u tis. kn)

Opis pozicije	Volumen transakcija	Dospjela potraživanja	Nedospjela potraživanja	Ispravak vrijednosti
Prema rezidentnosti subjekata	1.037.877	55.565	359.183	16.896
Domaći faktoring	629.719	43.213	223.180	13.200
Inozemni faktoring	408.158	12.351	136.003	3.697
Prema ugovorenom dospijeću	1.037.877	55.565	359.183	16.896
Do tri mjeseca	297.555	2.342	50.436	1.609
Od tri do šest mjeseci	510.722	28.813	189.578	8.204
Od šest do devet mjeseci	207.521	24.380	99.408	6.745
Od devet mjeseci do 1 godine	22.079	30	19.762	338
Preko 1 godine	0	0	0	0

Izvor: Hanfa

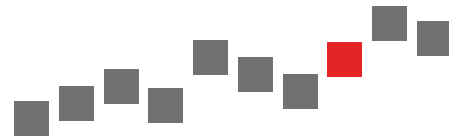
Popis tablica

13. Popis tablica

Broj tablice	Naziv	Stranica
1. Tržište kapitala		
1.1.	Broj financijskih instrumenata na uređenom tržištu i MTP-u na dan 31.12.2017.	22
1.2.	Broj pohranjenih vrijednosnih papira	23
1.3.	Pregled dostave propisanih i ostalih informacija u Službeni registar propisanih informacija (SRPI)	31
2. Investicijska društva		
2.1.	Broj aktivnih investicijskih društava i kreditnih institucija koje se bave pružanjem investicijskih usluga i obavljanjem investicijskih aktivnosti te društava za upravljanje UCITS fondovima sa sjedištem u Republici Hrvatskoj	33
2.2.	Ukupni prihodi s osnove pružanja investicijskih usluga i obavljanja investicijskih aktivnosti u 2016. i 2017. (u tis. kn)	34
2.3.	Portfeljna i skrbnička imovina na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)	36
2.4.	Izveštaj o financijskom položaju investicijskih društava na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)	36
2.5.	Izveštaj o sveobuhvatnoj dobiti investicijskih društava za 2016. i 2017. (u tis. kn)	37
2.6.	Agregirani financijski pokazatelji	37
2.7.	Pregled odobrenja i suglasnosti	38
2.8.	Prestanci odobrenja	39
2.9.	Pregled notificiranih društava po državama članicama	39
3. Investicijski fondovi		
3.1.	Usporedba broja UCITS fondova na dan 31.12.2016. i 31.12.2017.	44
3.2.	Neto imovina UCITS fondova na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)	44
3.3.	Usporedba broja AIF-ova na dan 31.12.2016 i 31.12.2017.	46
3.4.	Neto imovina AIF-ova na dan 31.12.2016 i 30.6.2017. (u tis. kn)	46
3.5.	Investicijski fondovi osnovani posebnim zakonima na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. / 28.12.2017. (neto imovina u tis. kn)	47
3.6.	Usporedba broja postupaka licenciranja povezanih s poslovanjem društava za upravljanje investicijskim fondovima u 2016. i 2017.	50
4. Drugi i treći stup mirovinskog osiguranja i isplata mirovina		
4.1.	Članstvo u obveznim mirovinskim fondovima i aktivnostima tijekom 2017.	53
4.2.	Neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)	54
4.3.	Uplate i isplate iz obveznih mirovinskih fondova u 2017. (u tis. kn)	54
4.4.	Vrijednost obračunskih jedinica i prinosi obveznih mirovinskih fondova	54
4.5.	Osnovni pokazatelji za otvorene dobrovoljne mirovinske fondove	56
4.6.	Osnovni pokazatelji za zatvorene dobrovoljne mirovinske fondove	57
4.7.	Usporedba broja postupaka licenciranja u vezi s poslovanjem mirovinskih društava i mirovinskih fondova u 2016. i 2017.	61
5. Osiguranje		
5.1.	Pregled zaračunate bruto premije po vrstama osiguranja u 2016. i 2017. (u tis. kn)	67
5.2.	Skraćena bilanca Redovite djelatnosti HU0-a na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)	73
5.3.	Prihodi i rashodi iz Redovite djelatnosti HU0-a za 2016. i 2017. (u tis. kn)	73
5.4.	Skraćena bilanca Garancijskog fonda za 2016. i 2017. (u tis. kn)	74
5.5.	Pregled izdanih odobrenja	80
5.6.	Pregled prestanaka odobrenja/suglasnosti	80

Broj tablice	Naziv	Stranica
6. Leasing		
6.1.	Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)	87
6.2.	Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)	88
6.3.	Izveštaj o sveobuhvatnoj dobiti leasing društava u 2016. i 2017. (u tis. kn)	89
6.4.	Struktura portfelja leasing društava na dan 31.12.2016. i 31.12.2017.	90
6.5.	Broj i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u 2016. i 2017.	90
6.6.	Vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava prema objektima leasinga u 2016. i 2017. (u tis. kn)	91
6.7.	Broj i vrijednost aktivnih ugovora leasing društava u 2016. i 2017.	92
6.8.	Vrijednost aktivnih ugovora leasing društava prema objektima leasinga/zajma na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)	92
7. Faktoring		
7.1.	Agregirana aktiva faktoring društava na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)	97
7.2.	Agregirana pasiva faktoring društava na dan 31.12.2016. i 31.12.2017. (u tis. kn)	98
7.3.	Agregirani račun dobiti i gubitka faktoring društava u 2016. i 2017. (u tis. kn)	100
7.4.	Volumen transakcija faktoring društava u 2017. (u tis. kn)	102
8. Sudski postupci		
8.1.	Pregled optužnih prijedloga podnesenih u 2017.	105
8.2.	Pregled optužnih prijedloga podnesenih u razdoblju od 2006. do 2017.	106
10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti		
10.1.	Broj predstavki zaprimljenih u 2016. i 2017. prema podnositelju	114
11. Opće poslovanje Hanfe i sjednice Upravnog vijeća i Savjeta		
11.1.	Skraćena bilanca Hanfe na dan 31.12.2017. (u tis. kn)	121
11.2.	Skraćeni račun prihoda i rashoda Hanfe za 2017. godinu (u tis. kn)	121
11.3.	Prihodi od naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora ostvareni u 2017. (u tis. kn)	122
11.4.	Prihodi od pruženih usluga iz nadležnosti Hanfe na temelju posebnih zakona u 2017. (u tis. kn)	123

Popis grafikona

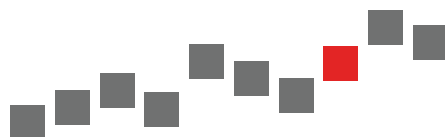

14. Popis grafikona

Broj grafikona	Naziv	Stranica
	1. Tržište kapitala	
1.1.	Kretanje vrijednosti indeksa CROBEX, CROBEX10 i CROBEXtr i prometa dionica u sastavu CROBEX-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2017.	22
1.2.	Kretanje vrijednosti indeksa CROBIS, CROBIStr i prometa obveznica u sastavu CROBIS-a na Zagrebačkoj burzi tijekom 2017.	23
1.3.	Struktura računa vrijednosnih papira u depozitoriju SKDD-a na dan 31.12.2017.	24
	2. Investicijska društva	
2.1.	Ukupni prihodi pravnih osoba ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti od 2015. do 2017. (u tis. kn)	34
	3. Investicijski fondovi	
3.1.	Struktura ulaganja UCITS fondova na dan 31.12.2017. (u % i mil. kn)	45
3.2.	Udjel domaće i strane imovine u neto imovini UCITS fondova na dan 31.12.2017. (u % i mil. kn)	45
	4. Mirovinski fondovi i mirovinska osiguravajuća društva	
4.1.	Stope rasta indeksa MIREX A, MIREX B i MIREX C tijekom 2017.	55
4.2.	Odnos neto uplata u obvezne mirovinske fondove i neto imovine obveznih mirovinskih fondova u razdoblju od 2002. do 2017.	55
4.3.	Struktura ulaganja obveznih mirovinskih fondova kategorija A, B i C u 2017. (u tis. kn i u %)	56
4.4.	Struktura ulaganja otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova u 2017. godini (u tis. kn i u %)	57
4.5.	Naknade za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima	58
	5. Osiguranje	
5.1.	Gustoća premije osiguranja za razdoblje od 2015. do 2017. (u kn)	65
5.2.	Udjel zaračunate bruto premije u BDP-u za razdoblje od 2015. do 2017.	66
5.3.	Indeksi zaračunate bruto premije osiguranja društava za osiguranje u razdoblju od 2015. do 2017.	66
5.4.	Struktura aktive društava za osiguranje u 2016. i 2017. (u %)	68
5.5.	Struktura pasive društava za osiguranje u 2016. i 2017. (u %)	69
5.6.	Kretanje neto tehničke pričuve prema računovodstvenim propisima za razdoblje od 2015. do 2017. (u tis. kn)	70
5.7.	Struktura ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima na dan 31.12.2017. (u %)	71
5.8.	Rezultat poslovanja društava za osiguranje odnosno društava za reosiguranje od 2015. do 2017. (u mil. kn)	71
5.9.	Pokazatelji tržišta osiguranja za 2016. i 2017. (u %)	72
	6. Leasing	
6.1.	Aktiva i vrijednost novozaključenih ugovora leasing društava u razdoblju od 2015. do 2017. (u mil. kn)	86
6.2.	Struktura aktive leasing društava na dan 31.12.2017.	87
6.3.	Struktura pasive leasing društava na dan 31.12.2017.	88
6.4.	Struktura portfelja leasing društava – usporedba vrijednosti novozaključenih ugovora u razdoblju od 2015. do 2017. (u mil. kn)	90
6.5.	Struktura portfelja leasing društava – vrijednost novozaključenih ugovora prema objektima leasinga u razdoblju od 2015. do 2017. (u mil. kn)	91

Broj grafikona	Naziv	Stranica
7. Faktoring		
7.1.	Agregirana imovina i volumen transakcija faktoring društava u razdoblju od 2013. do 2017. (u mil. kn)	97
7.2.	Struktura aktive faktoring društava na dan 31.12.2017.	98
7.3.	Struktura pasive faktoring društava na dan 31.12.2017.	98
7.4.	Struktura najvećih stavki obveza u ukupnoj pasivi na dan 31.12.2017. te njihovo kretanje tijekom razdoblja od 2015. do 2017. (u % i tis. kn)	99
7.5.	Struktura najvećih stavki rashoda tijekom 2017. te prikaz troškova ispravaka vrijednosti za gubitke od umanjenja tijekom razdoblja od 2017. do 2017. (u % i tis. kn)	101
7.6.	Struktura volumena transakcija prema vrsti poslova u 2016. i 2017. (u % i tis. kn)	101
10. Aktivnosti povezane sa zaštitom potrošača i informiranjem javnosti		
10.1.	Predstavke prema području nadležnosti Hanfe	114

Kratice i znakovi

15. Kratice i znakovi

AIF	Alternativni investicijski fond
CCP	Središnja druga ugovorna strana
CEDOH	Centar za edukaciju djelatnika u osiguranju
CEESEG	CEE Stock Exchange Group
CEIOPS	Odbor europskih nadzornih tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje
Delegirana uredba Komisije (EU) br. 918/2012	Delegirana uredba Komisije (EU) br. 918/2012 o dopuni Uredbe (EU) br. 236/2012 o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza u vezi s definicijama, izračunom neto kratkih pozicija, pokrivenim kreditnim izvedenicama na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza, pragovima za obavješćivanje, pragovima likvidnosti za privremenu obustavu ograničenja, značajnim padom vrijednosti financijskih instrumenata i negativnim događajima, SL L 274
Delegirana uredba o dopuni Direktive Solventnost II	Delegirana uredba Komisije (EU) br. 2015/35 od 10. listopada 2014. o dopuni Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), SL L 12
Direktiva AIFMD	Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjenama i dopunama Direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te Uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010, SL L 174
Direktiva BRRD	Direktiva 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EEZ i direktiva 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća, SL L 173
Direktiva CRD IV	Direktiva 2013/36/EU od 26. lipnja 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju izvan snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ, SL L 176 i Uredba (EU) br. 575/2013 od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 176
Direktiva CSMAD	Direktiva 2014/57/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o kaznenopravnim sankcijama za zlouporabu tržišta (Direktiva o zlouporabi tržišta), SL L 173
Direktiva MiFID	Direktiva 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata te o izmjeni direktiva Vijeća 85/611/EEZ i 93/6/EEZ i direktive 2000/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage direktive Vijeća 93/22/EEZ, SL L 145
Direktiva MiFID II	Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU, SL L 173
Direktiva o distribuciji osiguranja	Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i vijeća od 20. siječnja 2016. godine o distribuciji osiguranja (preinačeni tekst), SL L 26
Direktiva o prospektu	Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153
Direktiva Omnibus II	Direktiva 2014/51/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni direktiva 2003/71/EZ i 2009/138/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009, (EU) br. 1094/2010 i (EU) br. 1095/2010 u pogledu ovlasti Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje) i Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), SL L 153

Direktiva o transparentnosti	Direktiva 2013/50/EU Europskog parlamenta i vijeća od 22. listopada 2013. o izmjenama Direktive 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi s informacijama o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu (Direktiva o transparentnosti), Direktive 2003/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja u trgovanje (Direktiva o prospektu) i Direktive Komisije 2007/14/EZ o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredaba Direktive 2004/109/EZ (Direktiva o provedbi pojedinih odredaba Direktive o transparentnosti), SL L 294
Direktiva Solventnost II	Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o pokretanju i obavljanju poslova osiguranja i reosiguranja, SL L 335
Direktiva UCITS IV	Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire, SL L 176
Direktiva UCITS V	Direktiva 2014/91/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o izmjeni Direktive 2009/65/EZ o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) u pogledu poslova depozitara, politika nagrađivanja i sankcija, SL L 257
Direktiva 2010/44/EU	Direktiva Komisije 2010/44/EU od 1. srpnja 2010. o provedbi Direktive 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi određenih odredaba o pripajanjima ili spajanjima fondova, strukturama glavnih i napajajućih fondova i postupku obavješćivanja, SL L 176
Društvo za upravljanje UCITS fondovima	Društvo za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom
DWH	Skladište podataka
EBA	Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo
ECTS bodovi	Sustav ocjenjivanja od strane Europske komisije
EGESC	Ekspertna skupina Europskog odbora za vrijednosne papire pri Europskoj komisiji
EIOPA	Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje
ESAs	Europski sustav nadzornih tijela
ESFS	Europski sustav nadzora financijskog tržišta
ESMA	Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržište kapitala
ESRB	Europski odbor za sistemske rizike
Factoring društva	Factoring društva i društva za koja Hanfa ima saznanja da obavljaju poslove faktoringa
FLAOR	Anticipativna procjena vlastitih rizika
HAD	Hrvatsko aktuarsko društvo
Hanfa	Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HNB	Hrvatska narodna banka
HUO	Hrvatski ured za osiguranje
IORP	Institucije za strukovno mirovinsko osiguranje
IOSCO	Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire
LEI	Identifikacijska oznaka pravne osobe
MIRS	Međuinstitucionalna radna skupina za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma
MOD	Mirovinsko osiguravajuće društvo
MONEYVAL	Odbor stručnjaka Vijeća Europe za procjenu mjera protiv pranja novca i financiranja terorizma
MTP	Multilateralna trgovinska platforma
Novi ZOS	Novi Zakon o osiguranju (NN, br. 30/15)
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj
ORSA	Procjena vlastitih rizika i solventnosti

Prijedlog Uredbe o sekuritizaciji	Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih pravila o sekuritizaciji i uspostavi europskog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju i izmjeni direktiva 2009/65/EZ, 2009/138/EZ, 2011/61/EU i uredaba (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 648/2012, 2015/0226 (COD)
Pravilnik o ulaganjima	Pravilnik o vrstama i obilježjima imovine za pokriće tehničkih pričuva, pravilima za disperziju i ograničenje ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva, njihovom vrednovanju, usklađenosti, pravilima za upotrebu izvedenih financijskih instrumenata te načinu i rokovima izvješćivanja
REGOS	Središnji registar osiguranika
ROA	Rezultat ulaganja, rentabilnost imovine, povrat na uloženu imovinu, stopa povrata na ukupnu aktivu
ROC	Odbor za regulatorni nadzor
ROE	Rentabilnost vlastitih sredstava, povrat na uloženi vlastiti kapital, stopa povrata kapitala
ROL	Registar objekata leasinga
SCR	Potrebni solventni kapital
SKDD	Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SKDD-CCP	SKDD-CCP Smart Clear d.d.
SRPI	Službeni registar propisanih informacija
T2S	Sustav <i>Target 2 Securities</i>
UAIF	Društvo za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima
UCITS fond	Otvoreni investicijski fond s javnom ponudom
Uredba CRR	Uredba (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL EU L 176
Uredba CSDR	Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012, SL L 257
Uredba EMIR	Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju, SL L 201
Uredba MAR	Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ, SL L 173
Uredba MiFIR	Uredba (EU) br. 600/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištima financijskih instrumenata i izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, SL L 173
Uredba o agencijama za kreditni rejting	Uredba (EZ) br. 1060/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o agencijama za kreditni rejting, SL L 302
Uredba o ESMA-i	Uredba (EU) br. 1095/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331
Uredba o kratkoj prodaji	Uredba (EU) br. 236/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza, SL L 86
Uredba o EIOPA-i	Uredba (EU) br. 1094/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje), o izmjeni Odluke br. 716/2009/EZ i stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/77/EZ, SL L 331
Uredba u vezi s obvezom vođenja evidencija	Uredba Komisije (EZ) br. 1287/2006 od 10. kolovoza 2006. o provedbi Direktive 2004/39/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s obvezom vođenja evidencija investicijskih društava, izvještavanjem o transakcijama, transparentnosti tržišta, uvrštavanjem financijskih instrumenata za trgovanje i određenim pojmovima za potrebe navedene Direktive, SL L 241

UTK	Unija tržišta kapitala
ZAIF	Zakon o alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 16/13 i 143/14)
Zakon o Hanfi	Zakon o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga (NN, br. 140/05 i 12/12)
Zakon o izmjenama i dopunama ZTK-a	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala (NN, br. 18/15)
ZDMF	Zakon o dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 19/14)
ZMOD	Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima (NN, br. 22/14)
ZOF	Zakon o faktoringu (NN, br. 94/14 i 85/15)
ZOIFJP	Zakon o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom (NN, br. 16/13 i 143/14)
ZOL	Zakon o leasingu (NN, br. 141/13)
ZOMF	Zakon o obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 19/14 i 93/15)
ZOOP	Zakon o obveznim osiguranjima u prometu (NN, br. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14)
ZOS	Zakon o osiguranju (NN, br. 151/05, 87/08, 82/09 i 94/14)
ZPDD	Zakon o preuzimanju dioničkih društava (NN, br. 109/07, 36/09, 108/12, 90/13, 99/13 i 148/13)
ZSPNFT	Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (NN, br. 87/08 i 25/12)
ZTK	Zakon o tržištu kapitala (NN, br. 88/08, 146/08, 74/09, 54/13, 159/13, 18/15, 110/15, 123/16 i 131/17)
QRT obrasci	Kvantitativni obrasci izvještavanja

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

KLASA: 040-04/18-02/01
URBROJ: 326-01-220-221-18-4
Zagreb, 22. svibnja 2018.

IZJAVA O FISKALNOJ ODGOVORNOSTI*
ZA 2017. GODINU

Ja, Jadranka Grubešić, Glavni tajnik Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga, na temelju popunjenog Upitnika o fiskalnoj odgovornosti, raspoloživih informacija, rezultata rada unutarnje i vanjske revizije te vlastite procjene, potvrđujem:

- zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava,
- učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola u okviru proračunom odnosno financijskim planom utvrđenih sredstava.

Zagreb, 22. svibnja 2018.

REPUBLICA HRVATSKA
2
Jadranka Grubešić, dipl.oec.
GLAVNI TAJNIK
HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR
FINANCIJSKIH USLUGA

* Obrazac Izjave o fiskalnoj odgovornosti, koja se daje ako nisu uočene slabosti i nepravilnosti.

HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

MIŠLJENJE UNUTARNJE REVIZIJE
O SUSTAVU UNUTARNJIH KONTROLA ZA PODRUČJA KOJA SU BILA REVIDIRANA
U 2017. GODINII. MIŠLJENJE O FUNKCIONIRANJU SUSTAVA UNUTARNJIH KONTROLA
ZA REVIDIRANA PODRUČJA

Poslovi planiranja nabave, provođenja postupaka javne nabave te postupaka bagatelne nabave, pregledani su kako bi se utvrdila sukladno postupanja sa Zakonom o javnoj nabavi, pripadajućim podzakonskim aktima i internim pisanim procedurama, zatim utvrdilo postojanje i adekvatno unutarnjih kontrola svih faza postupka nabave, kao i utvrdila urednost i ažurnost vođenja propisanih evidencija i ostale dokumentacije vezane u postupak nabave. Pregledom navedenih procesa uočeno je da je sustav unutarnjih kontrola adekvatan i učinkovit iako su uočene manjkavosti koje r utječu na smanjenje ukupne ocjene kontrole sustava nabave. Kako bi se unaprijedili revidirani poslovni procesi te utjecalo na sprječavanje nastanka rizika, dane su preporuke za otklanjanje uočenih manjkavosti u predmetnim poslovnim procesima u cilju dodane vrijednosti povećanju kvalitete poslovnih procesa i povećanju efikasnosti poslovanja. Revidirana ustrojstvena jedinica Hanfe dostavila je Uredu za unutarnju reviziju akcijski plan izvršenja preporuka. Sve prihvaćene preporuke provedene su tijekom 2017. godine čime su uspostavljeni adekvatni kontrolni mehanizmi.

II. BROJ PLANIRANIH I OBAVLJENIH REVIZIJA U 2017. GODINI

Ukupno planirane revizije	Ukupno obavljene revizije	Obrazloženje
5	5	-

III. PODACI O OBAVLJENIM REVIZIJAMA I PREPORUKAMA UNUTARNJE REVIZIJE U 2017. GODINI

Rb	Obavljena revizija	Datum konačnog revizijskog izvješća	Područje revidiranja	Izraženo mišljenje	Pozitivni nalazi	Utvrđene slabosti	Preporuke za unaprjeđenje	Preporuk proveder
1.	Revizija poslovnih procesa vezanih uz obavljanje postupaka nabave	07. srpnja 2017.	Financije, nabava	Pregledom revidiranog procesa uočeno je da je potrebno unaprijediti postojeće interne akte nabave u smislu unaprjeđenja kontrolnih mehanizama poslovnog procesa planiranja nabave i praćenja izvršenja ugovora.	Pregledom revidiranog procesa uočeno je da su kontrolni mehanizmi adekvatni i učinkoviti vezano uz upravljanje poslovima nabave i javne nabave.	Pregledom procesa nabave uočeno je da je potrebno unaprijediti postojeće interne akte u smislu unaprjeđenja poslova planiranja postupaka nabave te definiranja odgovornosti vezanih uz sadržaj i praćenje izvršenja ugovora s aspekta sigurnosti.	Unaprjeđenje postojećih internih pisanih procedura kod poslovnog procesa planiranja nabave te definiranja odgovornosti vezanih uz sadržaj i praćenje izvršenja ugovora s aspekta sigurnosti.	DA

IV. PODACI O PREPORUKAMA UNUTARNJE REVIZIJE IZ RANIJIH RAZDOBLJA KOJE SU PROVEDENE U 2017. GODINI

Rb	Obavljena revizija	Datum konačnog revizijskog izvješća	Područje revidiranja	Provedene preporuke iz ranijih razdoblja
1.	-	-	-	-

V. PODACI O NEPROVEDENIM PREPORUKAMA UNUTARNJE REVIZIJE IZ RANIJIH RAZDOBLJA

Rb	Obavljena revizija	Datum konačnog revizijskog izvješća	Područje revidiranja	Preporuke kojima je istekao rok provedbe	Razlog neprovođenja preporuke	Poduzete mjere
1.	-	-	-	-	-	-

Zagreb, 15.05.2018.

Obveznik HRVATSKA AGENCIJA ZA NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

**UPITNIK O FISKALNOJ ODGOVORNOSTI ZA TRGOVAČKA DRUŠTVA I DRUGE PRAVNE OSOBE UTVRĐENE U
REGISTRU TRGOVAČKIH DRUŠTAVA I DRUGIH PRAVNIH OSOBA OBVEZNIKA DAVANJA IZJAVE O FISKALNOJ
ODGOVORNOSTI ZA 2017. GODINU**

Redni broj	Pitanje	Odgovor			Referenca
		N/P	DA	NE	
IZVRŠAVANJE					
1.	Poduzete su sve potrebne mjere za potpunu naplatu prihoda iz poslovnih aktivnosti trgovačkog društva		X		na uzorku od 10% dospijelih neplaćenih potraživanja sa stanjem 31. prosinca dokazi o poduzetim radnjama za naplatu (preslike odnosno reference odgovarajućih dopisa, opomena), a najviše 100
2.	Ispлата sredstava temeljila se na vjerodostojnoj dokumentaciji		X		nasumično odabrano 1% svih isplata, a najviše 50

¹ Stupac Referenca se ne popunjava već su u njemu dane upute koja je vrsta dokaza podloga za davanje odgovora na pitanje

² Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

³ Za svaki djelomično potvrđan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

3.	Pratilo se i kontroliralo namjensko isplacivanje donacija i sponzorstava do krajnjeg korisnika te korištenje istih	X				uzorak od 5 % ukupnog broja svih transfera i minimalno 5 % ukupne vrijednosti svih transfera
4.	Prilikom isporuke opreme/izvođenja radova obavljene su sve potrebne provjere					provjera na uzorku 5% ukupnog broja svih nabava dugotrajne nefinancijske imovine i minimalno 5% ukupne vrijednosti svih nabava dugotrajne nefinancijske imovine
4.1.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni na način utvrđen ugovorom		X			priložiti odgovarajući dokaz
4.2.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni u skladu sa vremenskim rokovima iz ugovora		X			priložiti odgovarajući dokaz
4.3.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni u skladu sa zahtjevima količine i kvalitete iz ugovora		X			priložiti odgovarajući dokaz
4.4.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni na lokacijama koje su navedene u ugovoru		X			priložiti odgovarajući dokaz
4.5.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni prema opisu iz ugovora		X			priložiti odgovarajući dokaz
4.6.	Oprema je isporučena/Radovi su izvedeni sukladno nacrtima, analizama, modelima, uzorcima iz ugovora	X				priložiti odgovarajući dokaz
4.7.	Oprema je instalirana i u upotrebi		X			priložiti odgovarajući dokaz
5.	Svi ugovori se čuvaju i arhiviraju sukladno propisima		X			preslika odnosno referenca na akt o čuvanju gradiva

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac.

Ako pitanje nije primjenljivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P.

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom.

U daljije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovore.

Redni broj	Planje	Odgovor				Referenca
		N/P	DA	NE ⁴	DJELOMIČNO ⁵	
JAVNA NABAVA						
6.	U zaključenim ugovorima o nabavama velike vrijednosti ugovoreni su instrumenti za osiguranje urednog ispunjenja ugovornih obveza ili odredbe o ugovornoj kazni	X				dokazati na uzorku od 5% ugovora/objava/provedenih postupaka javne nabave
7.	Ugovori o javnoj nabavi zaključeni su u skladu s uvjetima određenim u dokumentaciji za nadmetanje i odabranom ponudom		X			preslike odnosno reference ugovora, navesti članak u kojem stoje odredbe o instrumentima urednog ispunjenja ugovornih obveza ili odredbe o ugovornoj kazni
8.	Za sve predmete javne nabave čija je procijenjena vrijednost jednaka ili veća od 200.000,00 kuna za nabavu robe i usluga, odnosno za nabavu radova jednaka ili veća od 500.000,00 kuna provedeni su postupci javne nabave sukladno odredbama Zakona o javnoj nabavi			X		preslike odnosno reference dokumentacije o provedenim postupcima i preslike odnosno reference ugovora
9.	Za provedene postupke javne nabave u Elektroničkom oglasniku javne nabave objavljene su odgovarajuće objave sukladno Zakonu o javnoj nabavi		X			oznake i datum objave
10.	Na internetskim stranicama (ili u službenim glasilu ili na oglasnoj ploči ili na drugi način) je dostupan popis gospodarskih subjekata s kojima je obveznik odnosno predstavnik naručitelja ili s njime povezane osobe u sukobu interesa u smislu propisa o javnoj nabavi		X			adresa internetske stranice ili broj i naziv službenog glasila ili druga oznaka mjesta gdje je popis objavljen
11.	Donesen je plan nabave u skladu s propisima o javnoj nabavi		X			adresa internetskih stranica gdje je objavljen plan nabave

⁴ Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

⁵ Za svaki djelomično potvrđan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

12.	U pripremi i provedbi postupaka javne nabave najmanje jedan ovlaštenji predstavnik imao je važeći certifikat u području javne nabave u skladu s propisima o javnoj nabavi.	X		preslika odnosno referenca potvrda i internih odluka o imenovanju ovlaštenih predstavnika naručitelja
13.	U pripremi tehničke specifikacije sudjelovale su osobe različite od ovlaštenih predstavnika naručitelja koje ograđuju ponude	X		imena osoba koje su sudjelovale u pripremi tehničke dokumentacije i preslika odnosno referenca internih odluka o imenovanju ovlaštenih predstavnika naručitelja
14.	Ovlašteni predstavnici naručitelja koji daju prijedlog za odluku o odabiru bile su različite od osoba koje prate provedbu ugovora	X		preslika odnosno referenca internih odluka o imenovanju ovlaštenih predstavnika naručitelja i imena osoba koje prate provedbu ugovora
15.	Naručitelj vodi registar ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma koji sadrži podatke u skladu s propisima o javnoj nabavi	X		adresa internetskih stranica gdje je objavljen registar ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma
16.	Sva dokumentacija o svakom postupku javne nabave čuva se najmanje četiri godine od završetka postupka javne nabave	X		preslika odnosno referenca ovjeka predmeta
17.	Ugovori o nabavi javnih usluga iz Dodatka II. B sklopljeni su na temelju odredaba Zakona o javnoj nabavi	X		preslika odnosno referenca dokumentacije o nabavi i sklopljenih ugovora
18.	Do 31. ožujka tijelu nadležnom za sustav javne nabave dostavljeno je izvješće o javnoj nabavi za prethodnu godinu koje sadrži podatke sukladno Zakonu o javnoj nabavi	X		preslika odnosno referenca izvješća
19.	Donesen je akt kojim su uređena pitanja nabave za nabavu robe i usluga odnosno za nabavu radova na koje se ne primjenjuje Zakon o javnoj nabavi	X		preslika odnosno referenca akta

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac.

Ako pitanje nije primjenjivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P.

Ako je provođenje postupaka javne nabave centralizirano, obveznik odgovara "NIJE PRIMJENJIVO – N/P".

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom.

Redni broj	Pitanje	Odgovor			Referenca	
		N/P	DA	NE ⁶		DJELOMIČNO ⁷
RAČUNOVODSTVO						
20.	Prhodi i rashodi su evidentirani u glavnoj knjizi na temelju nastanka poslovnog događaja i u izvještajnom razdoblju na koje se odnose neovisno o naplati odnosno plaćanju.		X			Izotak 1% svih dokumenata temeljem kojih su evidentiran poslovni događaj, ulazni račun, obračuni i c. i. a najviše 100
21.	U potpisanim ugovorima s dobavljačima/pružateljima usluga/izvršiteljima radova detaljno je utvrđena vrsta robe/usluga/radova koji se nabavljaju		X			Izotak 5% svih ugovora i min.imalno 5% ukupne vrijednosti svih ugovora
22.	Iz primke, otpremnice i drugog odgovarajućeg dokumenta potpisanog od skladištara ili druge osobe zadužene za zaprimanje robe i dobavljača vidljivo je da je prilikom preuzimanja robe utvrđena količina, stanje i kvaliteta zaprimljene robe		X			Preslike odnosc referencce dokumentata na uzorku 5% svih dokumentata, a najviše 100
23.	Postoji izvještaj o obavljenoj usluzi odnosno druga vrsta pisanog odobrenja ili dokumentacije kojom se potvrđuje izvršenje usluge		X			preslike odnosc referencce izvještaja ili druge dokumentacije na uzorku 1% izvršenih usuga a najviše 100
24.	O izvedenim radovima postoji privremena odnosno konačna obračunska situacija, koju odobrava osoba odnosno tijelo koje nadzire i odobrava radove	X				preslike odnosno referencce odobrenih privremenih odnosno konačnih situacija na uzorku 5% svih ugovora

⁶ Za svaki negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

⁷ Za svaki djelomično potvrđan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti

25.	Na zaprimljenim računima navedeni su svi elementi računa u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima		X			uzorak 1% svih računa, a najviše 100
26.	Računi sadrže detaljnu specifikaciju roba/usluga/radova koje odgovaraju opisu i specifikaciji roba/usluga/radova definiranih narodžbenicom odnosno ugovorom		X			uzorak 1% svih računa, a najviše 100
27.	Za svaki račun obavljena je matematička kontrola ispravnosti iznosa koji je zaračunan što je naznačeno na račun		X			uzorak 1% svih računa, a najviše 100
28.	Provjeren je postojanje potpisa, žiga ili druge oznake kojom se može potvrditi da je račun odobren za plaćanje		X			preslika odnosno referenca o bilke o provođenju popisa
29.	Povjerenstva za popis osnovala je odgovorna osoba za zastupanje. Odredila je datum obavljanja popisa, rokove obavljanja popisa i dostavljanje izvještaja s priloženim popisnim listama		X			preslika odnosno referenca izvještaja
30.	Povjerenstvo za popis obavilo je popis cjelokupne imovine i obveza, sastavilo izvještaj temeljem popisnih lista i predalo ga je odgovornoj osobi za zastupanje		X			preslika odnosno referenca dijela evidencije
31.	Uspostavljena je evidencija svih ugovora		X			preslika odnosno referenca dijela evidencije
32.	Vodi se analitička evidencija dugotrajne, nefinancijske imovine i usklađena je s glavnom knjigom		X			preslika odnosno referenca dijela evidencije

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac.

Ako pitanje nije primjenljivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P.

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom. U ćelije označene sivom bojom nije dozvoljeno upisivati odgovore.

Redni broj	Pitanje	Odgovor			Referenca
		N/P	DA	NE ^a	
IZVJEŠTAVANJE					
33.	Kod predaje finansijskih izvještaja poštivali su se rokovi i način predaje utvrđeni Zakonom o računovodstvu i na temelju njega donesenim propisima		X		preslika odnosno reference referentnih stranica finansijskih izvještaja

Napomena:

Sva pitanja u Upitniku moraju biti odgovorena upisivanjem oznake "X" u odgovarajući stupac.

Ako pitanje nije primjenljivo na obveznika oznaka "X" stavlja se u stupac N/P.

Ako se u različitim pitanjima traži isti dokaz, potrebno ga je priložiti samo jednom.

KLASA: 040-04/18-02/01
 URBROJ: 326-01-220-221-18-1
 Zagreb, 22. svibnja 2018.

^a Za negativan odgovor evidentirati slabost, odnosno nepravilnost u Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti